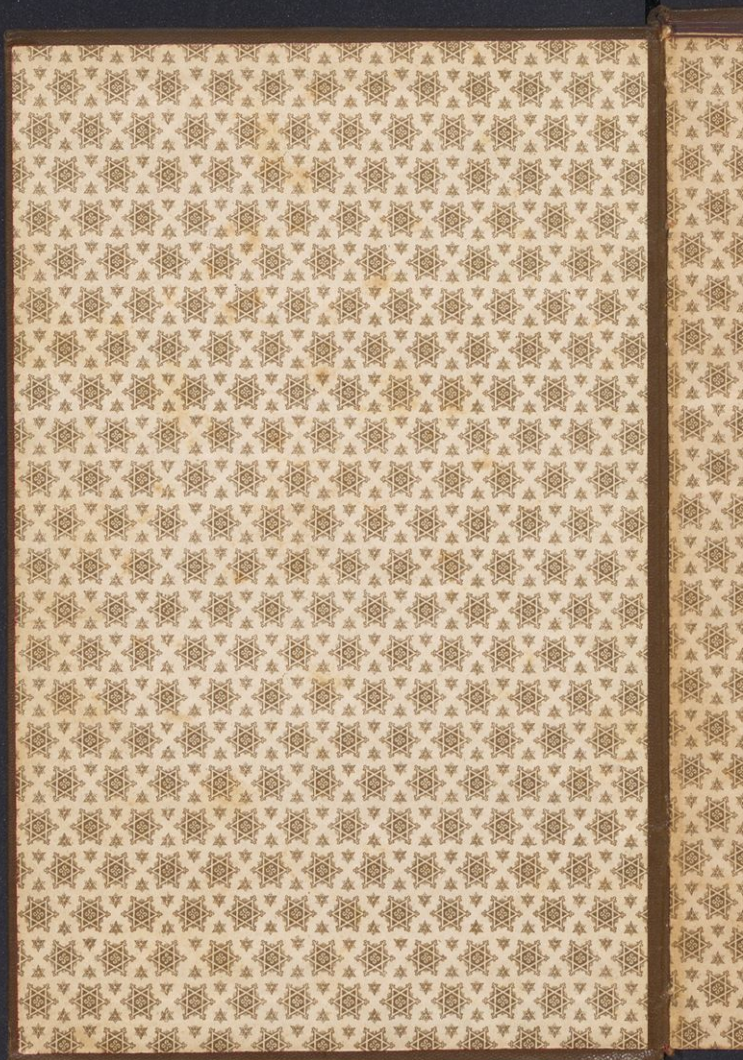
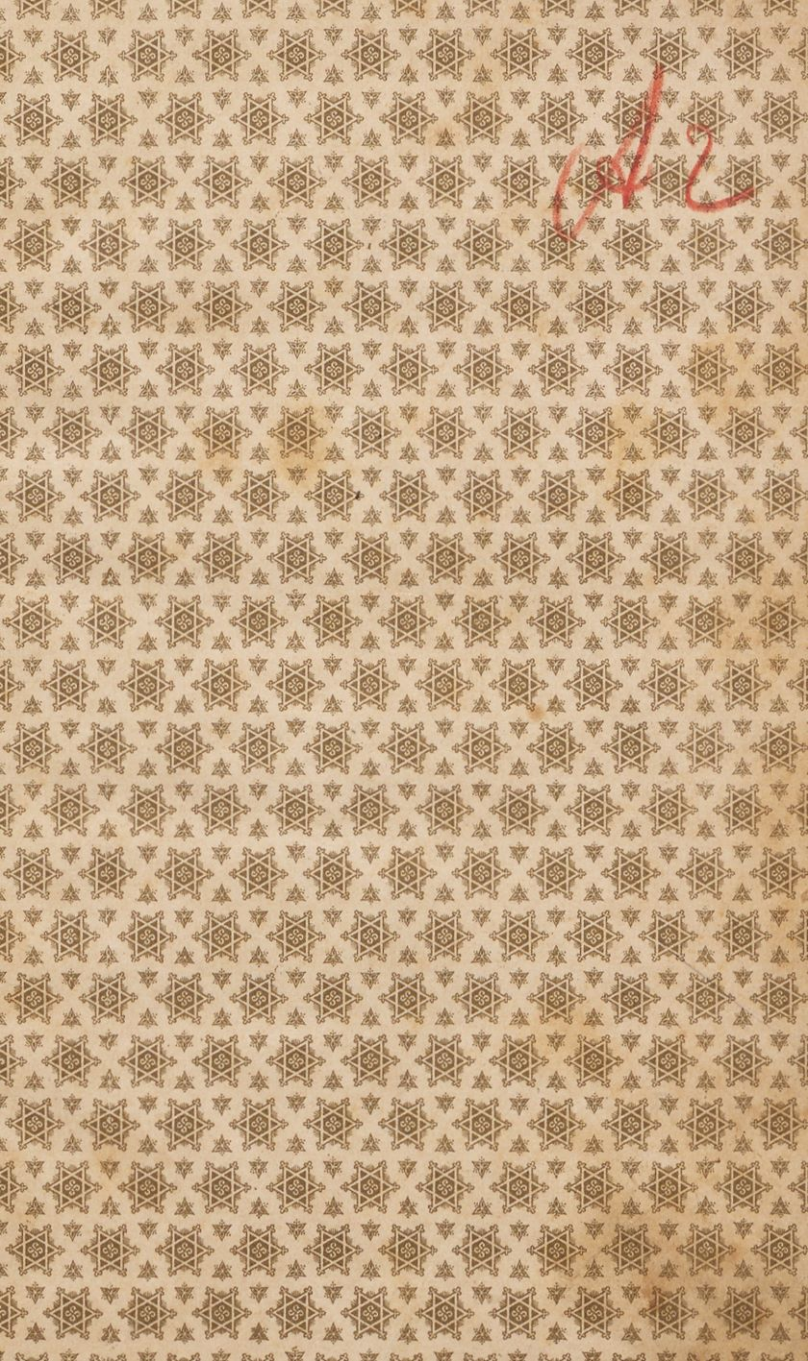

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

97659

Fridrik Baraga

A2

A2
—
57

KRIŽANSKI PRIORAT
— V LJUBLJANI —

+ Fridericus.

Friderik Baraga,

prvi slovenski apostolski misijonar in škof
med Indijani v Ameriki.

Spisal

Dr. Leon Vončina,

profesor bogoslovja v Ljubljani.

— ♦ ♦ ♦ Drugi natisek. ♦ ♦ ♦ —

Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

gp. R. Groblyar
St. 147a.

1896.

Natisnila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.

97659

97659

Z dovoljenjem prečastitega krškega knezoškofijstva.

06881/1950

Predgovor.

»Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo
vaša dobra dela, in časté vašega Očeta, kateri je v
nebesih.«
Mat. 5, 16.

Ko smo namérjali popisati in razglasiti življenje in delavnost blazega apostola Indijanov, prečastitega rajnega škofa Baraga, bili smo, da kar naravnost izrečemo, v precej veliki zadregi. V to zadrego nas je spravil sam prečastiti naš škof blazega spomina z nekim pismom, v katerem svoji sestri, rajnci gospej Amaliji Greseljnovi 1856. l. med drugim to-le piše: »Zvedel sem, da ima po moji smrti na svetlo priti popis mojega življenja. Še tega se mi manjka! Ali mi mislite podaljšati in pomnožiti moje trpljenje v vicah? Zarotujem te pri presvetem imenu Jezusovem, da vržeš v ogenj vse, kar bi utegnilo služiti v dosego tega namena. Gorje tebi, ako tega ne storiš — — — in ako mi koj ne sporočiš, da si res vrgla vse v ogenj«.

Po takem nedvumljivo resnobnem in določnem povelji se je nam samo po sebi sililo vprašanje: Kakšno veljavo ima pravica, ki jo ima sleherni do samega sebe, in po kateri je prečastiti škof Baraga s toliko resnobo želel in tirjal, da po smrti tudi njegov spomin in njegovo ime v grobu zakopano leži, proti tisti pravici, ki jo ima ne samo njegova domovina, ampak tudi krščansko-katoliški svet in cerkvena zgodovina

do njega? Ali se res nikoli in nikakor ne smé nasprotovati želji in volji, ki jo je v omenjenem pismu tako določno in resnobno izrekel? Odgovor na ta in enaka vprašanja nam ponuja življenje nepozabljivega našega Baraga, katero se je, kakor bomo videli, vseskozi vrtelo okoli tiste prave ponižnosti, okoli tistega popolnega zatiranja ljubezni do samega sebe, po katerem je vedno samemu sebi umiral, da bi bil lože živél edino za Boga in za bližnjega. Ob tej ponižnosti, ob takem zatiranju samega sebe ni samo ves čas svojega življenja nikakor mogel trpeti lastne hvale, ampak gnala ga je ta ponižnost poskrbeti, da bi se tudi po njegovi smrti ne dajala hvala njegovemu imenu in spominu. In od tod njegovo že omenjeno pismo.

Pa — da iz življenja svetnikov le eno omenimo — kakor je kaj malo pomagalo imenitnemu služabniku božjemu, sv. Janezu Križanskemu, ki je večkrat Boga prosil, naj mu dá umreti v takem kraji, kjer ga čisto nobeden ne pozna: ravno tako malo more tudi pomagati prečastitemu rajncemu škofu Baragu njegova resnična želja in volja, da bi se po njegovi smrti o njem molčalo. Saj ni mogoče ubraniti, da bi se ne razširjal prijetni duh zale vijolice, naj bo še tako skrita.

Take misli že so nam pripomogle, iznebiti se zadrege, v katero nas je rajni škof sam pripravil: toliko lože nam je pa popolnoma izginil še zadnji pomislek v tej zadevi, kolikor večjo veljavo imajo besede našega Božjega Gospoda in Zveličarja, ki smo jih temu spisu postavili na čelo. Luč žive vere, trdnega zaupanja in goreče ljubezni do Boga in bližnjega, luč lepih krščanskih sploh in posebno duhovskih čednostij, ki je tako milo, tako dobrotno in blagovito svetila v Baragovem življenju, ta luč se ne sme staviti pod mernik, ampak treba jo je staviti na svečnik, »da sveti vsem, ki so v hiši«, da sveti krščanskemu ljudstvu sploh, posebno pa krščanski mladosti in služabnikom svete cerkve, duhovnim pastirjem; vsem, vsem je Baraga izvrsten vzgled pobožnega krščanskega življenja in prijetna podoba moža po volji božji. Treba je pa še zlasti našim časom na svetilniku take luči, katera nam sveti v Baragovi delavnosti.

Kolikor bolj se napenjajo vse sile v pospeh splošne blagovitosti, toliko manj je prave blagovitosti in zadovoljnosti v družbenem in družinskem življenju; kolikor večji šum o vsestranskem napredku, toliko manj pravega jedra, toliko

manj tistega okusnega in zdatnega sadu, kateri v resnici pripomore k splošni sreči in zadovoljnosti, po katerem samo se dá spoznati drevo pravega napredka.

Takemu, sicer silnemu in šumečemu, pa praznemu in puhlemu napenjanju nasproti bomo pred očmi imeli moža, kateri brez plače, brez kakoršne-koli gotove pomoči se prikaže s svojo romarsko palico in z brevirjem v roki v groznih pustinah, v pragozdih indijanskim divjakom. Pa kamorkoli pride, kjerkoli ostane, tam ginejo temne in mrzlotne megle malikovalskih vraž, gozdi se jasniijo, pustine se v prijetne kraje izpreminjajo; lepo omikano družbeno življenje je povsodi sled blagovitih njegovih stopinj. Komaj preteče trideset let v taki tihi, pohlevni delavnosti, že ni več poprejšnjega divjega indijanskega sveta; umaknil se je novemu olikanemu krščanskemu okraju, ki ima svojega prvega lastnega škofa. To je sad tistega pravega napredka, v katerem se je vedno razodevala, se razodeva, in se bo do konca sveta razodevala moč svetega križa.

Mož pa, ki je v tej moči, in edino v moči svetega križa izpremenil pust in prej neznan indijanski svet v škofijo, kateri je on bil prvi škof — ta mož je naš Baraga. In ravno, ker je naš, gre tudi nam, staviti spomin njegovemu imenu in njegovi delavnosti, ki je bila toliko slavna za predrago našo domovino, toliko blagovita za puste kraje, v katerih je on novo škofijo ustanovil, in ondi postavil škofovski sedež, ki ga je (kar nam v naše veliko veselje časniki ravno kar poročajo) po njem podedoval prečastiti naš rojak, gospod Ignacij Mrak, naslednik apostolske Baragove gorečnosti, pa tudi naslednik tiste ljubezni, s katero so Indijani rajncega škofa Baraga imenovali svojega očeta.

Toliko v opravičenje tega našega dela, katero sicer ni po volji prečastitega rajncega škofa Baraga, pa se prav dobro ujema z besedami velicega cerkvenega učenika, svetega Gregorija papeža, ki pravi: »Tako očitno bodi tvoje delo, da bližnjim ž njim daješ dober vzgled, po namenu pa, po katerem iščeš Bogu samemu dopasti, vedno želiš, da ostane skrito.«

Kar zadeva vire, iz katerih smo popisujoč življenje in delavnost blazega apostola Indijanov zajemali, pač ni treba opominjati, da so popolnoma zanesljivi. Služila so nam v ta namen pisma prečastitega škofa do njegove sestre rajnce Amaliije Greseljnovе in njegova poročila, ki jih je pošiljal

dunajski Leopoldinski družbi; ta smo večjidel razglasili tako, kakor jih je prečastiti škof Baraga sam pisal, nekoliko zato, ker so v mnogem obziru prav mikavna, nekoliko pa zato, da se ta zanimiva poročila ohranijo tudi v našem domačem jeziku. Zastran pisem pa, ki jih je prečastiti škof svoji sestri pisal, moramo si res v srečo šteti, da smo jih imeli v rokah in nekatera prepisali, še preden so bila v ogenj vržena, kar je bil škof Baraga svoji sestri ukazal v pismu že prej omenjenem; sicer bi nam nikakor ne bilo mogoče, prav in primerno naslikati Baragovo podobo, ker nam ravno ta pisma odkrivajo vso lepoto njegove duše in milo čistost blazega njegovega srca, ter nam ga pred oči postavljajo v letih njegove mladosti.

Naj tedaj denemo na svetilnik luč Baragovega življenja in apostolske njegove delavnosti, da vsi, katerikoli jo vidijo in katerimkoli bode svetila, časté Očeta, ki je v nebesih.

V nedeljo presvetega Imena Jezusovega 1869.

Pisatelj.

Beseda k drugi izdaji.

K stoletnici rojstva preslavnega našega rojaka, »apostola Indijanov«, podajemo njega življenjepis v drugem natisku. Naj bi se milemu Bogu dopadlo, da bi sv. katoliška cerkev moža, katerega življenje je tako podobno življenju svetnikov, še kedaj postavila na oltarje, pred katerimi ga bomo Slovenci z Indijanci vred in z vsem katoliškim svetom smeli cerkveno častiti! To prositi Boga podvizaj pričujoči življenjepis vse čitatelje, zlasti o bližajoči se Baragovega rojstva stoletnici l. 1897.

V praznik razglašanja Gospodovega 1896.

Družba sv. Mohorja.

1. Baraga v otroških letih.

Dobra, krščansko-pobožna mati je prvi in najimenitnejši dar, ki ga človek sprejeti more od Boga, delivca vseh dobrot. Še preden otrok luč belega dneva ugleda, že dobra pobožna mati obrača vse svoje misli, vse svoje želje in vzdihljeje na to, da ga Bogu izročuje, in si s trdno, blago voljo prizadeva, dar, ki ga v svoje neizmerno veselje pričakuje od Boga, varovati in oskrbovati vedno s tisto hvaležno ljubeznijo in zvestobo, katera je že sploh po volji neskončno svetega in modrega stvarnika prirojena maternemu srcu. In ko ljubljence svojega srca v naročje dobi, ko vidi in gleda, kako se čedalje bolj njegove dušno moči razvijajo, ko v neizrekljivo svoje veselje zasliši prvo besedico iz ust svojega otroka, nima dobra krščanska mati lepše in večje skrbi, kakor da posvečuje svojega otroka sploh v čast in v hvalo trojedinega Boga; iz njenih ust se pokladajo otroku na ustnice presveta imena: Bog Oče, Bog Sin, Bog sv. Duh, Jezus in Marija; v njenih rokah se sklepajo in povzdigujejo otročje ročice k trojedinemu Bogu, k Materi Božji Mariji in k angelu varihu; iz njenega srca se izlivajo v mehko, voljno in pripravno otročje srce čutila svete pobožnosti, svete ljubezni, svetega strahu božjega. In ta blaga, zveličavna čutila, ki jih srečni otrok dobre pobožne matere že seboj prinese na svet, dobé ob neutrudnem oskrbovanji mile materine ljubezni močne in čvrste korenine v globočini otročjega srca; naj tudi s časom sive, mrzlotne megle dvomljivosti in nejevere um in srce zagrinjajo, naj razsajajo silni viharji strasti in podirajo prijetne in blage rastline, ki so poprej zaljšale mlado nedolžno srce: korenine semena, ki ga je v resnici pobožna mati otroku vsevala v srce, se z lepa ne dajo popolnoma izrovati in ukončati.

Neprecenljivi dar take dobre pobožne matere je osrečil za vse dni časnega življenja in pač tudi za večnost našega Friderika Baraga, ki je bil rojen na praznik svetih apostolskih prvakov Petra in Pavla, 29. rožnika l. 1797. v grajščini svojega očeta, Malavas po imenu, v doberniški župniji na Dolenjskem, in krščen ravno ta dan v župni cerkvi v Doberničah. Pa samo dve svojih otročjih let je preživel Friderik v Mali vasi; l. 1799. je kupil njegov oče grajščino Trebno, katera je še dandanes v posestvu Baragove rodovine. V Malivasi je stala tedaj zibel našega Friderika, Trebno pa je bil kraj začetne njegove vzgoje, ki sta jo oskrbovala skrbni oče Janez Nepomuk, katerega so sploh čislali kot priljudnega in dobrovoljnega, zraven pa tudi srčnega možaka, in pobožna mati Katarina, rojena Jenčičeva.

Ravno nasproti napačni navadni šegi toliko mater, posebno boljših stanov, znala je Friderikova mati vzgajajoč svoje otroke od njih skrbno in pridno odvrčati vse, kar zahteva posvetni, mehkužni in ničemurni duh časa; njena prva in edina skrb je bila, svoje otroke odgojiti za Boga in tako za večno, pa tudi za pravo časno srečo, ter jim zagotoviti to, kar je edino potrebno.

Kako goreče, kako mikavno je znala pripovedovati svojim otrokom o ljubem Bogu in njegovih lastnostih, in poučevati jih v resnicah in dolžnostih sv. vere; kako milo jo je bilo gledati, ko je, kar se dobro vé, s Friderikom na eni, z Amalijo na drugi strani sprehajaje se po sobi, ž njima vred molila rožni venec!

Kako živo moč je ob takem skrbnem in previdnem materinem prizadevanji v Friderikovem srcu zadobil tisti sv. strah božji, ki je začetek vse modrosti, to spričuje najbolje tista med otroci sploh tako redka odkritosrčnost, po kateri mu ni bilo dano, z lažjo in z zvijačami si pomagati, kedarkoli je v svoji otročji razmišljenosti kaj storil, kar ga je navdajalo s strahom pred materjo ali pred očetom; spoznal in priznal je svoj pregrešek, ter je prosil odpusčanja.

Zraven té bogaboječnosti. v kateri se tako lepo razodeva prava in goreča ljubezen do Boga, skrbela je pa Friderikova mati, globoko v otroče srce vtisniti tudi tisto ljubezen do bližnjega, katere lepi sad je živo sočutje, živo usmiljenje do ubožcev in milodarnost. Kedarkoli je obiskovala zapuščene bolnike, kedarkoli je za bolne in za revne ljudi sploh pripravljala jedi in jim delila, vselej je imela svojega Friderika

pri sebi, ali je pa tudi v svoje in Friderikovo veselje dovolila, da je mali Friderik sam ubožcem delil milodar; ob takem početju se dobri materi gotovo ni sanjalo, da ravno to sočutje in usmiljenje bo v Friderikovem srcu kedaj doseglo tisto silno moč, katera ga bo gnala, odpovedati se vsem prijetnostim časnega življenja, zapustiti vse svoje drage domačine, zapustiti dom, zapustiti samega sebe le zató, da bi se popolnoma daroval drugim v prid in v povikšanje časti presvetega imena božjega.

2. Baraga v šolah.

a) V Ljubljani.

Tako so pretekla Frideriku njegova otročja leta, in ko je prestopil v deseto leto, došla je tudi njegovim starišem težka naloga, da so ga morali pustiti iz svojih rok in izpred svojih očíj, ter dati ga drugim v skrb in nadaljnje izrejevanje. Poslali so ga l. 1806. v Ljubljano, pa takó, da ni z drugimi učenci vred hodil v glavno šolo, ampak imel je svojega lastnega učitelja, ki ga je domá učil in pripravljaj, da je leto za letom v posameznih treh razredih glavne šole prav dobro opravil izkušnje in tako v treh letih dovršil vse, kar se je tirjalo na glavni šoli. Komaj je bil dve leti v Ljubljani, že pokliče Bog blago njegovo mater v boljše življenje pravega nebeškega dóma; pa čeravno je kot enajstletni mladeniček izgubil predrago svojo mater, vendar ni izginila nikdar izpred njegovih očíj preljuba njena podoba, kakor tudi ni omolknil nikoli glas premilih njenih ust v njegovih ušesih; po telesu mrtva živela je vedno v njegovem spominu, in blagi njen duh ga je spremljal po vseh potih daljnjega njegovega življenja.

Leta 1809., ko je naš Friderik prestopil v ljubljansko gimnazijo, prisvojili so si kranjsko deželo Francozi, ter so jo v svoji oblasti pod imenom kraljestva Ilirije obdržali do leta 1813. Ves ta čas se je Friderik moral učiti francoskega jezika, kateri se mu je tako omilil, da se je tudi potem, ko so našinci Francoze odgnali iz Kranjskega, kaj rad in marljivo pečal ž njim, dasiravno ni mislil na to, v kak prid mu bo s časom služilo znanje francoskega jezika.

Ker je bil Friderik edini sin družine Baragove, ni si mogel ne on, ne kdo drugi misliti kaj družega, kakor da bo on posestnik Trebanske grajščine, zlasti ko mu jo je tudi oče, ki je umrl v jeseni leta 1812., naravnost odmenil v oporoki

kot svojemu dediču. Pa kako lepo da se je v njegovem življenju uresničila veljava znanega pregovora: „Človek obrača, Bog obrne,“ bode se kmalu pokazalo.

Po smrti očeta pride Friderik v hišo rajncega Jurija Dolinarja, doktorja cerkvenega in državljanskega prava in tedanjega profesorja cerkvenega prava in cerkvene zgodovine na bogoslovskem oddelku liceja ljubljanskega, in je stanoval pri Dolinarjevi družini ves čas do 1816. leta v katerem je končavši drugo leto tedanjega modroslovskega razdelka dosegel namen, ki ga je imel doseči v ljubljanskih šolah. V hiši častitega, pobožnega Dolinarja, ki je obče čislán in spoštovan umrl kot 95leten starček l. 1858. in kojega blago ime duhovščini kranjski ne bo z lepa izginilo iz spomina, našel je Friderik dom svojih nepozabnih starišev; lepi krščanski red, lepe čednosti, ki se jih je navzel na strani svoje matere še v otročjih letih, bile so mu vedno pred očmi tudi v Dolinarjevi hiši; s posebno hvaležnim veseljem se je tedaj večkrat spominjal blagega Dolinarja, kar nam pričujejo njegova pisma, posebno pa ono, ki je je pisal svoji sestri Amaliji l. 1819. iz Dunaja, v katerem poveljuje veliko vrednost in imenitnost tistih, ki z obširno in trdno učenostjo vred znajo gojiti tudi pobožnost in bogaboječnost, in konečno vsklikne: „O Dolinar! o prelepi, izvrstni vzgled!“

Ta čas, ko je naš Friderik napredoval v gimnazijskih in modroslovskih vednostih, ni zanemarjal tudi drugih lepih znanstij, katere so ravno njemu imele s časom posebno koristiti, sevéda se takrat tega ni zavedal. Pečal se je namreč, in sicer pridno, z godbo, s telovadbo, z laškim jezikom in posebno z risanjem, kateremu je bil udan s tolikim veseljem, da je, kakor piše sestri Amaliji dné 4. prosinca l. 1821., mnogokrat po šest do osem ur na dan obračal v to vajo.

Pa kar na enkrat dá slovó lepi umetnosti risanja, iznebitvši se vsega v to potrebnega orodja; in zakaj?

Premagalo ga je nazadnje neko posebno hrepenenje, ki je v njegovem srcu dobivalo čimdalje večjo moč, in katerega pač ni mogel bolj živo razodeti, kakor v sliki dobrega pastirja, ki jo je kot zadnjo narisal in svoji sestri poslal v ravnokar omenjenem pismu, v katerem gledé na to podobo piše: „Podobica kaže dobrega pastirja, ki je dal svoje življenje za svoje ovce, in če se izmed sto njegovih ovac tudi le ena izgubi, jih devet in devetdeset zapusti in tako dolgo išče izgubljene, dokler je ne najde. Ti poznaš dobrega pastirja, kaj ne, ljuba Amalija!“ — Ne vémo pa ne, ali se je preljubi sestri, ko je

brala to pismo in gledala podobico, že dozdevalo, da Friderik risoč dobrega pastirja l. 1821 slovó daje risanju, s katerim se je bil tako rad pečal, zato da bi toliko prej in toliko laže sam postal živa in resnična podoba dobrega božjega pastirja.

b) Na Dunaji.

Našemu Frideriku, kot edinemu sinu in dediču očetovske grajščine v Trebnem, ni družega kazalo, kakor poprijeti se pravoslovja, ako je hotel učenje nadaljevati; zato je šel po izvrstno dovršenih modroslovskih preskušnjah l. 1816. na vseučilišče dunajsko. S tem pa se mu je tudi odprla pot k čisto novemu, nenavadnemu, z mnogovrstnimi nevarnostmi obdanemu življenju. Prej vedno v zavetji rednega in lepega družinskega življenja, zavarovan pred okužnim zrakom zapeljivega sveta se nahaja zdaj na enkrat med valovi viharnega morja, odmaknjen skrbnemu očesu svojih zvestih in prijaznih varihov, samemu sebi prepuščen in popolnoma prost. Ali prostost, ki mu jo je z obema rokama ponujalo in vsilovalo vseučiliško življenje na Dunaji, se našemu Frideriku ni prevrgla v razuzdanost, ampak služila mu je le v lepši in obilnejši razvitek blazega semena, katero je nepozabljiva mati bila vsejala v njegovo otročje srce, in katero je doslej obrodilo že mnogoteri prijetni sad. Svete so mu vedno ostale meje, ki jih je neskončno sveti stvarnik postavil prosti volji človekovi; vedno sveta mu je bila pot ljubezni božje in strahú božjega, po kateri ga je draga mati od začetka že tako skrbno vodila. Ni se nam torej čuditi, da je Friderik med vsemi nevarnostmi, katere spodkopavajo mir in srečo marsikaterega vseučiliškega mladeniča, neoskrunjeno ohranil neizmerno lepoto tiste nedolžnosti in čistosti, katera z najsladkejšimi čutili nasičuje mladostno, po ljubezni hrepeneče srce.

Naj nam Friderik sam odkrije blaga čutila, ki jih je bilo polno mlado njegovo srce; kipela so mu iz srca pisma, ki jih je pisal iz Dunaja dragi svoji sestri Amaliji. V enem teh pisem piše dné 6. velikega travna 1819. leta tako-le: „Ti si in ostaneš še zmerom razveseljujoča stvar mojih mislij. Če se tudi moja duša včasih peča z družimi mislimi in se jih veseli, vendar je pri tem moje dušno veselje le nepopolno in slabo, in le kratek čas trpi; potem pa včasih nastane v mojem srcu neka pusta praznота, katera se pa more le z blagimi mislimi na Boga in na Njegovo večno ljubezen in z mislijo na tvojo lepo sestrinjo ljubezen zopet napolniti. O draga moja, pristrčno

ljubljenja Amalija! kako bi ti naznanil to svoje čutilo? Nobeden jezik ga ne more izreči, le samo tvoje srce je more občutiti! Vso blagovitost, ki jo čuti srce tvoje, kedar na svojega Friderika — ljubeča misliš, okuša tudi moje srce ob taci veselja polnih trenutkih. O Amalija! taki trenutki — ki niso redki — so najblagovitejši v mojem življenju itd.“

S tem opravičuje Baraga svojo neizrekljivo ljubezen do svoje sestre, pa jo tudi ohranja v pravem redu, ter jo obrača le na Boga, na Njegovo večno ljubezen, kar nam naznanja v tem in družih svojih pismih, ko namreč piše: „Čedalje bolj in bolj spoznavam, kakó ljubezni potrebno srce mi je ustvarila večna Ljubezen, in kako neskončno milost mi je skazala s tem, da je temu mojemu srcu podarila drugo srce, ki je zmožno, sprejemati kipeča čutila mojega srca in mi jih zopet stotero in blagovito povračati. Ljubezen je vedno le eno in isto čutilo, ki se pa mnogovrstno razodeva. Zatorej, o ljubljena Amalija! ko bi moje srce ne bilo prav napolnjeno z najčistejšo ljubeznijo do tebe, ne bi tudi bilo zmožno bližati se tisti visoki stopinji svete ljubezni, s katero krščanska duša ljubi večno ljubezen (Boga). Nerazumljiva so nam pota, po katerih nas usmiljena ljubezen božja vleče k sebi. Bog sam mi je podaril tebe, da me s tem darilom spominja svoje neskončne dobrote in ljubezni do nas. In pa res nisem ljubezni še nikoli občutil tako živo, kakor odslej, kar tebe ljubim bolj, ko vse pozemeljsko. Tako je torej v rokah vsegamogočne modrosti božje zemeljsko čutilo, občutek ljubezni do tebe, pomoček, s katerim najini srci pripravlja za nebeška čutila, ter ji čedalje bolj in bolj vleče ná-se. Pa kako naravno je to: kolikorkrat prav pristréno čutim blagovitost, ki mi jo je večni Bog podelil s tvojim milim in blagim srcem, tolikrat vzleti moj duh k Njemu v neizmerne prostore, zahvaljujoč se Mu za neprecenljivi pa nezasluženi dar, potem pa se zopet vrne v svojo domovino — v blagovito čutilo, katero ga je bilo povzdignilo na višave. In tako si tedaj ti začetek in konec najblagovitejših občutkov tega mojega srečnega srca. O kako srečni smo! Kako zaslužujemo tako in toliko srečo!? O Amalija! vedno hvaliva večno ljubezen za to nerazumljivo milost! Še z bolj gorečo in še z drugo prav posebno ljubeznijo ljubivaj njo (večno Ljubezen), kakor je ta, ki jo je Ona nama v srcu užgala. Najina ljubezen bodi nama najvišja na zemlji; Njega, Boga pa ljubiva še s pristrénejšo ljubeznijo, če je mogoče — dà, dà Amalija! mogoče je — še s presrčnejšo ljubeznijo ga objemajva.“

Prijetna, zares čez vse mila in blaga je podoba, v kateri se nam Friderik nehoté tako živo in tako določno stavi pred oči. Kdo bi ne štel v resnici srečnega in presrečnega 22letnega mladeniča, v kojega srci gorí plamen tiste blage in čiste ljubezni, katera kot krasna hči nebeška je vir pravega nebeškega mirú in nepopisnega rajskega veselja! Napolnjen in oborožen s tako ljubeznijo, ki jo more gojiti le živa sveta vera, ogibal se je naš Friderik lahko zank in mrež, v katere se kaj kmalu zaplete sama sebi prepuščena mladež na vseučilišjih; ob vsem tem pa nikakor ni glave povešal, ne zamarjal mnogovrstnih vednostij, med katerimi so seveda prvo mesto imele tiste, katere so se ujemale z njegovim poglavitnim poklicem in so segale v pravoslovje. Poleg tega pa se je učil tudi leposlovja ali estetike in angleškega jezika, gotovo ne takrat že s tem namenom, da bi kedaj s pomočjo angleščine slovniško razlagal jezik Ottawa-Indijanov. Ravno tako tudi ni že takrat o času šolskih počitnic enkrat iz Dunaja v Pešto, drugikrat čez Moravsko, Češko na Bavarsko peš popotoval iz tega namena, da bi se o pravem času že privadil težavam, katere so mu potem prizadevale gore in planjave ameriških Indijanov; le božji previdnosti, ki mu je odločila poseben in nenavaden poklic, katerega se pa še nikakor ni zavedal, je bilo znano, v kak prid imajo služiti vse take posebne vaje, ki smo jih v poprejšnjih vrsticah sem ter tja že omenili.

3. Baraga bogoslovec v ljubljanskem semenišči in za mašnika posvečen.

Še nam je v spominu podobica dobrega pastirja, ki jo je bil Friderik kot zadnje delo svojih rok in svojih risarskih vaj l. 1821. poslal sestri Amaliji in s katero je bil popolnoma slovo dal preljubljenemu svojemu risanju. S to podobico je bil pa tudi že slovo dal tistemu svetovnemu stanu, v katerega so ga vse nam že znane okoliščine klicale in na katerega se je dosihdob pripravljajl z vso resnobno skrbjo in pridnostjo. Misel, v duhovski stan prestopiti in se popolnoma darovati Bogu v službo in ljudem v pospeh pravega dušnega in večnega blagra, bila se ga je lotila že l. 1819., torej tretje leto njegovega učenja na dunajskem vseučilišči. Kako in odkod mu je bila došla ta misel, to nam ne pove ne Friderik sam, ne kako drugo vnanje spričevalo; toliko bolj pa se sme verjeti, da ga je s to mislijo bil navdal tisti, kojemu je ves čas svojega mladostnega življenja služil s tako čisto in gorečo

ljubeznijo, in ki ga je, kakor nekdanj Savla, izvolil v to, da „nese Njegovo ime pred nevernike“ in razširja Njegovo kraljestvo na zemlji. Ta poklic Friderikov v duhovski stan je bil v resnici pravi božji poklic; za to trditev imamo dosti zanesljivo znamenje v tem, da se Friderik, čeprav ga je branje cerkvene zgodovine neumrlega Štolberga bilo vsega vnelo za cerkev Kristusovo, vendar dalj časa ni upal te misli poprijeti in na njo popolnoma se zanesti. Ko se je pa bila ta misel tako globoko vkoreninila v njegovem srcu, da se je več ni mogel iznebiti, odločil se je tudi konec tretjega šolskega leta na vseučilišči popolnoma za službo božjo v duhovskem stanu; da se pa nikakor ne bi prenačil, zato je pri vsem tem nadaljeval učenje pravoslovja, dokler ga ni dovršil l. 1821. In zdaj, ko ne samo on, ampak ko tudi nobeden drugi ni mogel dvomiti o čistosti in resničnosti njegovega poklica, prosi in dobi takoj vsprejem v semenišče dunajske nadškofije, še preden je Dunaj zapustil in se vrnil v svojo domovino.

Domov popotovaje se oglasi pri tedanjem ljubljanskem škofu Avguštinu Gruberju in mu pove, kaj je zastran svojega poklica v duhovski stan že storil in dosegel; ali škof blagega spomina mu z očetovsko resnobo in ljubeznijo na srce poklada dolžnost, ki ga veže do domače škofije, s takim uspehom, da si Friderik ni mogel drugače misliti, kakor da so besede domačega višjega pastirja razodenje božje volje; odpove se torej ptuji dunajski in ostane v domači škofiji. Tako je prišel Baraga v ljubljansko semenišče meseca listopada l. 1821. v 25. letu svoje dobe.

Kolikor bolj živo se je Baraga zavedal imenitnosti in važnosti duhovskega stanu, kolikor bolj določno se je odpovedal svetu in vsem prijetnostim, ki so se mu ponujale v svetovnem življenji, toliko bolj vestno in natanko se je poprijemal pomočkov, ki jih semenišče ponuja vsem, katerikoli se pripravljajo za duhovski stan. Hišnega reda natanko se držati, postave semeniške na vse strani zvesto spolnovati brez ozira na to, ali ga spremljajo oči predstojnikove, ali ne, bilo je njemu živa potreba in sveta dolžnost. S kako neutrudno pridnostjo in s kakim lepim uspehom pa se je pečal z bogoslovskimi vednostmi, pričuje dosti to, da je v enem letu opravil to, kar je navadno za dve leti odmenjeno; zatoorej so ga že konec družega leta priporočili in odločili za mašnikovo posvečenje, katero so mu tudi podelili dné 21. kimovca l. 1823.

Ako je dan mašnikovega posvečenja sploh dan najsvetejših in najslajših čutil, ki jih v svojem življenji občutiti more in

jih res občuti sleherni, katerikoli prav poklican skozi prava vrata stopi v svetišče Najvišjega: v kolikem morji neizmerne-
nega rajskega veselja se je pač mogla topiti blaga in čista duša našega Baraga, ko je čutil popolnoma utolaženo tisto goreče hrepenenje, katero je zdavnaj že požgalo in zadušilo vse drugo hrepenenje, vse druge želje v njegovem srcu! Kako živo in globoko so mu pač segale v srce pomenljive besede: „Gospod je delež mojega deleža in moje kupe; ti si, ki mi boš dal nazaj moj delež.“ (Ps. 15.) Saj je on tudi sam, da se je mogel Gospodu darovati in Gospoda v najboljši in edini del sprejeti, zapustil svojo očetovsko dedščino svoji sestri Amaliji in se tako odpovedal vsemu, v čemur človek sploh in navadno išče svoje posebne sreče in zadovoljnosti!

Kako močno so se pač v takih presrečnih trenutkih uko-
reninili živi in trdni sklepi, zanaprej le Bogu živeti, le v božjo čast in v pravi večni prid bližnjega obračati tisto sveto oblast, ki mu je bila podeljena po molitvi in pokladanji rok višjega pastirja, naslednika apostolov!

Poln takih želj in čutil stopi koj drugi dan o 5. uri zjutraj k oltarju presv. Rešnjega Telesa v stolni cerkvi in daruje prvič neomadeževano Jagnje Bogu nebeškemu Očetu, in ostane po tem še eno leto v semenišči nadaljujoč učenje bogoslovja. Konec tega šolskega leta, med katerim je s posebno gorečnostjo večkrat — in sicer prvič v trnovski cerkvi — oznanjal božjo besedo, bil je tudi konec njegovega učenja in pripravljanja, pa tudi začetek tistega dejanskega pastirskega življenja, po katerem je edino hrepenel. Prestopil je v to življenje s tistimi blagimi mislimi, ki jih je svoji sestri razodel v pismu, v katerem piše: „Stal sem brez dela na trgu tega sveta: kar pride On, ki mu je ime Ljubezen, in pokliče revnega posvetnjaka, ter reče: Pojdi tudi ti tja, in dal ti bom, kar je prav. Glej, Gospod! tukaj sem; daj mi torej, kar mi gré; daj mi moč in krepost, ki jo je imel sv. apostol Pavel.“

4. Baraga duhovni pomočnik.

a) V Šmartnem pri Kranji.

Kraj, v katerem je Baraga začel svoje pastirsko delovanje, je bila fara Šmartno pri Kranji, kamor je bil poslan za duhovnega pomočnika jeseni 1824. l. V Šmartnu torej, v tem delu črede Gospodove, je imel prvo priliko, dejansko pokazati, kake misli in čutila, kake želje da so ga navdajale že

od takrat, ko je bil risal podobico dobrega pastirja, katero je kot zadnjo iz svojih rok poslal sestri Amaliji. In res! kako lepo, kako natanko se je ujemalo pastirsko delovanje našega duhovnega pomočnika v Šmartnu s podobo dobrega pastirja! Edina misel, ki jo je vedno imel pred očmi in ga je vodila in navduševala pri vseh njegovih pastirskih opravilih, pravi in poglaviti živelj njegovega pastirovanja je bilo živo in trdno prepričanje o neizmerni vrednosti neumrljive človeške duše. To živo prepričanje je vnemalo v njegovem srcu ogenj tiste močne ljubezni, katera ga je, kakor nekdanj apostola Pavla, vedno gnala, „vse vsem biti, da bi vse Kristusu pridobil“; v tem živem prepričanju so bile vse njegove misli in skrbi obrnjene vedno le na to, da bi rešil pogubljenja in pripeljal pa tudi ohranil Kristusu duše, ki jih je on odkupil s svojo lastno krvjo. In kolikor bolje mu je od začetka že šlo vse prav od rok, kolikor obilnejši je bil že začetni sad njegovega pastirskega truda, toliko više je švigal plamen goreče njegove pastirske ljubezni; ni si dal z lepa pokoja in počitka, tako da ga je sestra že prve mesece njegovega pastirovanja morala opominjati in prositi, naj vendar nekoliko odjenja in pazi, da si zdravja ne spodkoplje; on pa jej odpiše med drugim tako-le: „Dela se gotovo ne ogibljem, v njem najdem svojo najslajšo tolažbo. Bog pa tudi krepča moje revno meso tako, da ono mojega duha nič kaj ne nadleguje. Delati hočem in moram tako dolgo, dokler me Gospod pri dobrem zdravju ohrani. Zdaj je najhujša sila za delo. Polje Gospodovo se ne dá pregledati, lepa setev je že visoko dorastla; in hlapec, ki ga je Gospod poklical, naj mar tja v en dan gleda, kako roparske ptice kradejo in požirajo prelepo zrnje! — Ne, meni to ni dano, in ko bi me tudi imelo stati življenje“.

In zares to mu ni bilo dano. Ni mu bilo dano, skrbeti za — bodi si kakoršne koli — blazinice v prid svojega lastnega počitka, ni mu bilo dano, tja v en dan, le bolj po vrhu in za silo opravljati svoje pastirske dolžnosti; ampak bil je pravi pastir z dušo in s telesom, bodi si kot oznanjevalec večnih resnic v cerkvi in med otroci, bodi si kot sodnik in zdravnik v spovednici, ali kot voditelj pobožnih duš po poti ljubezni božje, bodi si kot tolažnik in pomočnik bolnih in ubogih ljudij sploh.

Kakor je sam vedno prav do živega čutil blagor in srečo pravega spoznanja resnic sv. krščansko-katoliške vere, tako je znal tudi te resnice oznanjati s tisto gorečo vnemo, s tisto prepričevalno močjo, kateri so se nazadnje morala udati tudi

trdovratna srca. In ko je z močjo božje besede pretresel in presunil srca nesrečnih zanemarjenih grešnikov, ni ga bilo za-nj večjega veselja, kakor z vso ljubeznijo in previdnostjo jih obdelovati, zdraviti in celiti dušne rane, ko so mu se začele v spovednici odkrivati. Kako skrbno in previdno je znal ravnati z ubogimi grešniki, kako srečno jih je znal voditi po tisti zlati poti, na kateri se tako lepo strinja strah pred večno pravico z zaupanjem v neskončno usmiljenje božje, to povzamemo najbolje iz dveh pisem, kateri je pisal svoji sestri še iz Dunaja 1819. l. V prvem z dné 5. velikega travna piše med drugim takó-le: „Silne in strašne bi utegnile biti pregrehe med ljudmi, najhujša in najbolj strašna je pa vendar le pregreha nezaupnosti v neskončno usmiljenje našega večnega Očeta! O, ko bi mi bilo mogoče, slehernemu grešniku, kateri se sicer s potrptim srcem želi vrniti k svojemu razžaljenemu Očetu, pa si pod težo svojega neizmernega zadolženja ne more misliti, kako bi mu mogel večno pravični Bog prizanesti — o ko bi mi bilo mogoče, takemu grešniku seči v srce z angelskimi besedami: Prijatelj! Večna pravica božja je ob enem tudi ljubezen večnega usmiljenja, kar pa s svojo plitvo pametjo ne moremo razumeti. S svojo pregreho si ti sicer razžalil večno pravico tako zeló, da ves človeški rod ne more popraviti tega razžaljenja. Zato je pa tudi že večni Sin Boga Očeta za-te, o grešnik, dal samega sebe v spravno daritev, spravi te je z večno pravico in ti omogočil, da se moreš v ljubezni združiti z večno Ljubeznijo. Glej! Bog ne tirja nič družega od tebe, kakor tvojo dobro voljo!“ V drugem pismu pa dné 4. rožnika piše tako-le: „... Ne morem razumeti, kako li človek, ki mu je Bog vendar pamet dal, da misli, in srce, da čuti, more tako tja v en dan živeti, pred Bogom svojim Gospodom grešiti in večno Ljubezen žaliti.“

Ob takih mislih, katere so bile Baragova lastnina že takrat, ko se mu je komaj sanjati začelo, da mu bodo kedaj služile v dejansko rabo, ni se pač čuditi, da je njegovo spovednico vedno obdajala množica na duši ranjenih in bolnih ljudij ne samo iz domače duhovnije, ampak tudi iz daljnih krajev. Bilo je sicer njegovo največje veselje, obujati v spovednici k novemu življenju, k življenju resnice in pravice in spokorne ljubezni do Boga take, ki so v svoji dušni slepoti tavalj po poti krivice in pregrehe v svoje večno pogubljenje; pa vendar ni nikakor zanemarjal takih, katerim ostre pokore ni bilo ravno tolikanj treba, temveč le voditve na potu

pobožnega življenja. Kolikor bolj je Baraga skušal v svojem lastnem življenji, da za človeka ni večje sreče, kakor je tisti nebeški zveličevalni mir, kateri izhaja iz goreče ljubezni do Boga: toliko bolj ga je gnalo, prizadevati si, da se ogenj te božje ljubezni ohrani in množi v nedolžnih srcih, v katerih ga še ni zadušil vihar kake pregrešne strasti. Bil je tedaj v spovednici ne samo skrben sodnik in zdravnik na duši ranjenim in bolnim ljudem, ampak bil je tudi vnet in previden voditelj takih zvestih, zdravih in neoskrunjenih duš, kakoršnih se nikoli ne manjka med čredo Kristusovo, in katerim je živa potreba, hoditi za Kristusom in vedno napredovati na poti, ki vodi h krščanski popolnosti. Kot voditelj takih duš pa Baraga ni mogel drugače, kakor priporočati jim in navajati jih, da pogostoma prejemajo sv. zakramente; pa ravno s tem, da se je poprijel take nekoliko nenavadne poti, zadel je na toliko večje ovire, kolikor močnejše je takrat vlekel tisti suhoparni janzeniški veter, ki je zatiral mnogotere pobožnosti, v katerih se razodeva duh katoliško cerkvenega življenja, in je še posebno nasprotoval tisti neskončni ljubezni našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki vabi k svoji mizi vse, ki se trudijo, ki so obteženi in torej potrebujejo, da jih poživlja. Ali o vseh takih ovirah se Baraga ni dal motiti, ne omajati, ker si je bil v svesti, da tako njegovo ravnanje se popolnoma ujema z željo in z duhom svete katoliške cerkve. Vedel je namreč, da najlepša in najsrečnejša doba cerkvenega življenja je bila tista, v kateri še ni bilo treba, s posebno zapovedjo naganjati vernike, naj v letu trikrat ali vsaj enkrat pristopijo k mizi Gospodovi; ni mu bila neznana misel, ki jo je sveta cerkev razodela v tridentinskem zboru, ko je izrekla željo, da bi pri sveti maši pričujoči verniki z mašnikom vred, kakor v prvih krščanskih časih, udeleževali se obhajila; ni mu pa tudi izpred očij izginil vzgled sv. Frančiška Salezijana, sv. Filipa Nerija in toliko drugih blagih dušnih učencikov in voditeljev, kateri se svetijo kot posebno svetle in prijetne zvezde na obnebj cerkvenenega življenja. Zraven tega pa — in to je prvo — je Baraga v svojem lastnem poprejšnjem življenji in po svoji lastni skušnji se do dobrega seznanil s potjo, katero imamo v mislih, in je ravno zato znal ne samo željno, ampak tudi previdno voditi druge po tej poti, ogibaje se nevarnostij, s katerimi je obdana in v katere zabrede marsikateri, ki se na njo podá, ki pa ni nikoli sam hodil po njej, in si ni pridobil tistega posebnega darú, po katerem je treba razločevati in spoznavati duhove, in sploh ozir jemati na mnogotere zunanje okolnosti.

In tako vneto, previdno in stanovitno ravnanje Baragovo in voditev duš po poti h krščanski popolnosti je najbolje opravičil obilni prijetni sad, ki ga je rodilo njegovo omenjeno ravnanje z dušami, katere so bile stopile na pot pobožnega življenja; zatorej je čedalje bolj potihovalo in na zadnje tudi popolnoma omolknilo vse nasprotovanje, ki ga je od začetka moral obilno trpeti.

Pa ne samo v spovednici, kjer je imel večinoma opraviti vse jutro in dopoldne, ampak tudi zunaj spovednice se je lepo razodevala goreča pastirska skrb in ljubezen našega Baraga bodi si v vsakdanji in nedeljski šoli, bodi si pri obiskavanji bolnikov. Kolikor bolj je sploh spoznaval, pa tudi zlasti po svoji lastni skušnji čutil, kako srečen je sleherni, v čegar srce se že v otročjih letih vsadi seme večnih resnic sv. vere in sv. strahu božjega, toliko večja skrb mu je bila, otroke vnemati k veselju do krščanskega nauka in napeljevati jih k čednemu pobožnemu krščanskemu vedenju.

K postelji bolnikov pa ga ni vlekla samo splošna dolžnost, postreči jim v njih dušnih potrebah, ampak gnala ga je tudi blaga živa želja, polajšati bolniku križe in težave, posebno kjer se je bolezni pridruževalo tudi siromaštvo. Saj milosrčnost in milodarnost sta se mu, kakor nam je znano, prav jako prikupili že v otročjih letih na strani nepozabljive matere; zato ga pa tudi ni nikoli motila lakomnost ali grabežljivost, ampak, če je več imel, več je dal bolnikom in ubožcem v podporo po pregovoru, ki si ga je bil v svoje ravnanje prisvojil, namreč: „Karkoli ubožcem daš, to boš imel ti; kar pa njim nisi dal, to dobi kdo drugi.“ Zraven pa so mu bile v tej reči tudi nepremakljivo sveto vodilo besede Gospodove: „Karkoli najmanjšemu mojih bratov storite, to ste meni storili.“ Takó vedó na priliko ljudje še zdaj pripovedovati o gosp. Frideriku, da je enkrat bos prišel domov, ker je dal svojo obutev revežu, ki ga je pri obiskovanju bolnikov bosega našel na cesti. Drugi-krat vidi ležati na cesti bolnega reveža, ki ni mogel naprej si pomagati. Brez pomisleka ga vzdigne naš usmiljeni Samaritan, na svojih ramah odnese v župnišče, in mu streže, dokler ni revež okreval.

Če si je kedaj želel kaj več imeti, lotila se ga je taka želja le zato, da bi imel lepo priliko, več dati in več dobrega storiti; to je pravi pomen tistih besed, ki se smejo prav za prav Baragove besede imenovati in smo jih, ko je bil zadnji-krat v Ljubljani, slišali iz njegovih lastnih ust: „Bogat biti si ne želim, veliko denarja bi pa rad imel.“

Vsej tej goreči pastirski skrbi in ljubezni, vsem svetim željam in čutilom, katerih je vedno plamtelo blago srce našega Baraga, dajejo pa najlepše in najboljše spričevanje molitvene bukve, ki jih je spisal l. 1826. pod imenom: „Dušna paša.“ Marsikatera molitvena knjiga je med tem že prišla na dan, ni je pa nobene, katera bi mogla tako ustrezati dušnim potrebam vernega slovenskega ljudstva, katera bi se mu tako prilagala, tako splošno in tako dolgo svojo veljavo obranila, kakor „Dušna paša“; to je drag spominik, po katerem Baraga živi in bo živel v blagem in hvaležnem spominu vernih, pobožnih Slovencev tudi zunaj kranjske dežele. Tega dela se lotiti, mu je dalo priliko sveto leto, ki se je po želji in naredbi novoizvoljenega tedanjega papeža Leona XII. l. 1826. obhajalo po vsem svetu in Baragov pastirski trud obdarovalo s posebno obilno žetvijo. Na svetlo pa je omenjena „Dušna paša“ prišla še le l. 1830., ob enem pa tudi molitvene bukve: „Od počesčenja in posnemanja Matere Božje,“ katero je Baraga po želji tedanjega dekana in mestnega župnika v Kranji, gosp. Avgušтина Sluge iz nemškega v slovensko prestavil. Koliko pa je ravno ta rajni dekan Sluga cenil pastirsko delovanje Baragovo, pokazal je najbolj s tem, da ga je naprosil, naj o treh pustnih dnevih v mestni cerkvi v Kranji on božjo besedo ljudem oznanja in jih navaja k vrednemu prejetanju sv. zakramentov. Kakor se je Baraga z navadno gorečo vnemo poprijel te lepe naloge l. 1827., tako je tudi ljudstvo od vseh krajev z velikim veseljem hitelo k tem ljudskim duhovnim vajam, katere so še zmerom o pustni tridnevnic v Kranji in v nekaterih družih mestih in večjih trgih v navadi. Ob vsem takem neutrudnem mnogovrstnem delovanju je bil pa Baraga vedno zdrav, krepak in vesel; ni bil sicer močne telesne postave, navajen je pa bil že od otročjih let lepega reda in zmernosti tako, da ni nikoli pil vina, kakor tudi v poznejših letih ne; na priliko, ko je bil zadnjič v Ljubljani, ni bilo ga nikakor mogoče pregovoriti, da bi bil pokusil vina ali piva. Zastran dnevnega reda pa mu je bila sveta navada, zgodaj vstajati in obračati prvo jutranjo uro v molitev in premišljevanje, ako ga niso zadrževale posebne imenitnejše dolžnosti. „Od štirih do petih zjutraj,“ pripoveduje preč. generalvikar Jaker v svojem govoru, ki ga je imel na grobu nepozabnega škofa Baraga, „ali včasih celó od treh do petih bi ga bil vselej našel klečečega, zavitega v plašč, v sladki družbi z Gospodom, in to v vseh okoliščinah. Videli smo ga tako prvo uro vsakdanje delavnosti Bogu darovati v temnih gozdih, ali

ob bregu jezera med bučečim viharjem ravno tako, kakor v njegovi borni kočici ali v kakem skitem kotu z ljudstvom natlačene gostilnice (ob času potovanja). Opazili smo ga, da se je po ravno tem redu ravnal v časih, ko je poprej celi dan z groznim trudom popotoval po vodi ali po suhem, še celó v časih, ko je šel še le po polnoči spat. Se ve,“ opomni nadalje preč. govornik, „se vé, da bo marsikateri rekel: To je bilo prenapeto, nepotrebno; — to je prenapetost svetnikov, ki vedó, da vsaka reč, ako se malo natrga, se dalje in dalje trga, ako se koj ne popravi; ki vedó: ako človek začne muditi posebne pobožnosti, da bo kmalu mrzel tudi v spolnovanji dolžnostij.“

b) V Metliki.

Kolikor lepše so se v treh letih začetnega Baragovega pastirskega delovanja razcvitale in razodevale vse tiste kreposti in lastnosti, po katerih se pravi dobri pastir loči od najemnika, toliko bolj je spoznaval višji pastir, nepozabni knezoškof Anton Alojzij Wolf, da je treba neutrudnemu, previdno gorečemu delovanju Baragovemu odpreti obširnejše polje in poslati ga v tak kraj vinograda Gospodovega, kateri je bil vsled mnogih neugodnih okolnostij nekoliko bolj zanemarjen. In tako se je zgodilo, da je Baraga — sevéda v neizrečeno žalost svojih preljubih duš, katerim je bil skoro štiri leta duhovni oče in skrbni mili dobrotnik — meseca rožnika l. 1828. moral zapustiti Šmartno in odpraviti se v težavno in obširno mestno župnijo, v Metliko.

Ž njegovim prihodom je pa tudi nastopil za metliško župnijo tisti mili pomladanski čas, o katerem se je po dolgem spanji kaj krepko začelo gibati dušno življenje in kaj lepo razvijati in razodevati.

Ker je bil živo prepričan, da mora dušno življenje kakor pri posameznih ljudéh tako tudi pri čredi sploh hirati toliko bolj, kolikor bolj po redkoma se uživa dušna hrana v svetih zakramentih, zato je bila njegova prva in poglobitna skrb le to, da bi ljudi naklonil, naj večkrat vredno prejemajo sv. zakramente. In zares jih ni bilo treba kaj dolgo na to nagovarjati, posebno ko so spoznali, da je bil vedno pripravljen in da mu je bilo srčno veselje hoditi v spovednico, katera mu je dala čimdalje več opraviti.

Kakor jih je bilo v poprejšnjem času le malo, kateri so se razun velikonočnega časa bližali spovednici, tako je bila tudi kaj zanemarjena popoldanska služba božja. S posebnim

veseljem prevzame Baraga krščanski nauk ob nedeljah in praznikih, in z gorečo poljudnostjo, s katero je znal razlagati resnice svete vere, dosegel je kmalu, da je cerkev popoldne bila ravno tako napolnjena, kakor pri dopoldanski službi božji; veliko ljudij iz daljnih podružnic je namreč po dokončani dopoldanji službi božji še ostajalo v Metliki ter čakalo popoldanje, da so poslušali Baragove krščanske nauke.

Ravno tako vneto in skrbno se je bolj lotil poučevati otróke in sicer take, kateri zavoljo uboštva starišev niso mogli hoditi v šolo. Zbiral jih je okoli sebe ob nedeljah in sicer s takim uspehom, da je že prvi mesec po svojem prihodu v Metliko mogel pisati, naj mu pošljejo šestdeset abecednikov, ker precej veliko število teh, ki jih je bil prinesel seboj, ni zadostilo niti polovici otrok, kateri so obiskovali njegovo nedeljsko šolo.

Kolikor obilnejši je bil blagoslov, s katerim je Bog obdarjal začetno pastirsko delovanje Baragovo v Metliki, toliko bolj vneta je bila njogova skrb, v okom priti marsikaterim potrebam pri župni cerkvi in pri podružnicah. Pogrešal se je pri župni cerkvi posebno križev pot, čegar potrebo je Baraga tembolj čutil, čimbolj je bilo ljudstvo pripravno za vse, kar služi v čast božjo in v prospeh krščansko-pobožnega življenja.

Prizadetje, da bi župno cerkev kmalu zaljšal sv. križev pot in ljudstvu ohranjeval in množil pobožni duh, šlo mu je tako srečno od rok, da se je ta križev pot (ki ga je s privoljenjem svojega gosp. dekana in župnika v Kranji dal izdelati) že meseca vinotoka 1828 — tedaj četrti mesec po tem, ko je prišel v Metliko — prav slovesno mogel postaviti in blagosloviti.

To slovesnost popisuje kaj živo in natanko v pismu do sestre Amaliје, iz katerega naj posnamemo le toliko, kolikor se nam zdi važno, da si Baraga samega bolj živo predočimo. Ko na drobno razloži, kako slovesno so križev pot iz župnišča po mestu prenesli v cerkev, piše nadalje: „Ko pridemo v cerkev, ostali so mestjani dva po dva s svojo podobo na dotičnem kraji, na katerem so imele podobe viseti; . . . po že prej določenem redu stopim na stopnice in srčno veselje mi je bilo, da sem smel z lastno roko podobe obešati. — O, preljuba Amaliја! ne morem ti dopovedati, kako močno so bila ganjena srca vseh o tej nenavadni slovesnosti. Mene so večkrat oblile solze, pa tudi naši župljani niso gotovo nikoli prelili toliko solz, kakor to nedeljo. — Naj ti še povem, kako smo to slovesnost končali. — V svoje neizmerno veselje

stopil sem na prižnico in govoril o pobožnosti sv. križevega pota s tako gorečnostjo, da so skoro vsi solze prelivali, in iz ust mnogih ljudi se je slišalo, da ostane ta dan Metličanom za zmerom nepozabljiv. — Večna hvala pa neskončni ljubezni nebeškega Očeta, čegar roka se tako očitno razodeva pri tem početju; saj je On, ki je vse to tako napeljal . . . Naši župljani ne morejo nikoli dosti skazati svojega veselja nad tem sv. križevim potom, in vedno poprašujejo, kedaj ga bodo duhovniki ž njimi vred začeli moliti.“

Komaj se je spolnila Baragova želja zastran križevega pota, že je začel svojo skrb obračati na druge cerkvene potrebe. Treba je bilo vsaj prenovljenja velikega oltarja in stranskih oltarjev v župni cerkvi, treba je bilo mašnega oblačila in cerkvenega orodja pri župni cerkvi in pri podružnicah. Vse to je, ker je bil tolikanj uljuden in goreč za čast božjo, v kratkem oskrbel; zraven tega pa je tudi spisal in na svetlo dal lepe bukve: „Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem Rešnjem Telesu,“ poleg dotičnih bukev sv. Alfonza Ligvorjana, in s tem pokazal, koliko premore doseči in dognati zvesti služabnik božji, kateremu je črez vse skrb za čast božjo in za zveličanje ljudi.

5. Baragov poklic in hrepenenje, oznanjati Kristusa malikovalcem.

Ob takem neutrudljivo vnetem in zveličevalnem pastirskem delovanju v Šmartnu in v Metliki je čimdalje bolj rastlo in v petem letu njegovega mašniškega življenja popolnoma dozorelo tisto živo hrepenenje, katero je gnalo Baraga, iti med divje malikovalce in oznanjati sv. evangelij takim, ki še sedijo v temi in v smrtni senci, in tako hoditi po stopinjah tistih, katerim sv. Duh v sv. pismu slavo poje kot oznanjevalcem zveličanja, kot oznanjevalcem miru.

Ne dá se prav določno povedati, kedaj in kako se je v Baragovem srcu v prvič spočelo to hrepenenje; po tem pa, da je že v Šmartnu spal navadno na slami ali na samih deskah, da se ni nikoli ogibal ne hudega mraza, ne silne vročine, da se ni le vina popolnoma zdržal, ampak da je tudi mnogokrat njegovo kosilo in njegova večerja bila samo kruh in voda, po teh in takih ostrih vajah in zdržnosti v jedi in pijači se dá soditi, da je to hrepenenje že več let zorilo v njegovem srcu, ko bi tudi sam ne bil tega naravnost povedal svoji sestri v pismu, ki ga bomo kmalu naznanili. Gojil je pa

to hrepenenje popolnoma skrivno in na tihem v svojem srcu ter se je prav skrbno varoval vsega prenačljjenja, ker je želel edino le to, naj se v tej tako imenitni zadevi ne spolni njegova lastna, ampak presveta volja božja. Molčal je tedaj in ni nikomur razodeval te svoje misli in tega gorečega hrepenenja, dokler se ni po vnanjih okoliščinah iznebil dvoma, da se njegova želja zares ujema s presveto voljo božjo, da Bog sam ga zares kliče tja, kamor ga vleče živo hrepenenje njegovega srca. — In v znamenje te volje božje, v znamenje, da ga zares Bog kliče, služilo mu je to, da se je l. 1829. na Dunaji ustanovila Leopoldinska družba, kateri je namen, podpirati katoliške misijonarje v severni Ameriki. Ko je to novico zvedel 21. rožnika l. 1829., na dan sv. Alojzija, družbenika reda jezuitskega, čegar poglobitni namen je nevernikom sv. evangelij oznanjati, bila mu je ta novica ko nedvomljiv glas božji, ki ravno njemu velja in mu dosti določno kaže pôt, po kateri zamore doseči cilj svojega večletnega hrepenenja.

Torej zdaj še le, ko ni več dvomil, da je resničen njegov poklic, mogel je svoje misli in želje, ki jih je tako dolgo gojil v svojem srcu, razodeti svoji dragi sestri, ter tudi obrniti se do tistih, katerih privoljenja mu je bilo treba, da je mogel ta svoj namen doseči. Obrne se tudi s potrebnimi prošnjami do predsedništva Leopoldinske družbe na Dunaji, do škofijstva in do deželne vlade, in soglasno privoljenje, ki mu je brez ovir došlo od vseh dotičnih strani, mu je bilo novo znamenje pravega in resničnega poklica, ki pride od Boga; poln veselja piše tedaj tudi sestri Amaliji iz Metlike dné 4. listopada 1829. leta v tej reči tako-le: „Ti si jo pač prav zadela, ko pišeš, da se volja božja v oziru na misijon zdaj očitno razodeva. Tudi jaz prav trdno upam in se neizmerno veselim, da se je Bog prav milostljivo na-me ozrl in da je uslišal moje najgorkejšje želje in prošnje, ki so že več let stare. Upam tudi, da po vsem tem, kar se je zdaj v ne- navadno kratkem času godilo, smem spoznati, da grem po božji volji v misijon; saj sem Boga vedno prosil, posebno pa, ko sem šel v Ljubljano, in potem ves čas, dokler nisem dobil odgovora iz Dunaja in od škofijstva, da naj On moje duhovske in deželske predstojnike, katerih srca so v njegovih rokah, tako vodi, da bi po njihovi odločbi se mi razodela Njegova presveta volja, katere drugače ne morem spoznati. In glej! brez pomisleka mi dajo moji duhovski in deželski predstojniki privoljenje, da smem iti v misijon, ako le dobim od on-dotnega škofa določno spričevanje, da me sprejme v svojo škofijo.“

Treba je bilo tedaj čakati še odgovora od strani ameriškanskega škofa v Cincinatu, kamor je bil Baraga poslal svojo prošnjo za sprejem v njegovo misijonsko škofijo; pa kolikor bolj željno je pričakoval odgovora, toliko bolj dolgo je moral čakati — gotovo ne brez pripuščenja neskončno modre previdnosti božje, katera mu je s tem hotela dati novo priliko, da se popolnoma iznebi vsega tudi najmanjšega dvoma o resničnosti svojega misijonskega poklica. Zraven pa je ravno o tej priliki kaj lahko čutil in pokazal, ali res brez ozira na svoje lastno hrepenenje nič drugega ne išče, kakor povišanja božje časti in spolnovanja Njegove svete volje. Kako lepo se je v tem dolgem pričakovanji odgovora iz Cincinata skazala pri Baragu tista popolna udanost v božjo voljo, katera je sad pravega in vsestranskega zatajevanja samega sebe, to spričuje pismo, ki ga je poslal 22. prosinca 1830. leta sestri, katera je že začela dvomiti, ali bo kaj z ameriškanskim misijonom, ali ne.

Z ozirom na te dvome piše Baraga: „Ti torej misliš, da bo morebiti vendar le mogoče, da bom teh bukev sam potreboval? Sevéda, pri Bogu je vse mogoče. Bog zna pri-pustiti, da se moje pismo do škofa v Cincinatu, ali pa škofovo pismo na-me izgubi na tej dolgi in dosti nevarni poti. Jaz bom sicer še enkrat tja pisal, če do praznika sv. Jožefa ne dobim nobenega odgovora; pa vsegamogočni Bog zna do-pustiti, da se moje drugo pismo ravno tako izgubi, kakor prvo, če je njegova presveta volja, da naj ne hodim tja. Pa saj ima še tisoč drugih sredstev v svoji roki, da me odvrne od tega, kar nameravam. — On je Gospod, Njegova presveta volja naj se zgodi!“

In zares mu je bilo treba še enkrat pisati v Cincinat, ko je le zastonj pričakoval odgovora do 5. aprila; na drugo pismo pa dobi odgovor 22. kimovca 1830. leta; to v veselji svojega srca svoji sestri naznani z besedami: „Zdaj mi je vendar došel že zdavnaj zaželeni glas, ki me vabi v sveti misijon. Dné 22. grudna, ravno na sedmoletni dan moje nove maše, sem prejel pismo iz severo-amerikanske škofije v Cincinatu, v katerem me tamošnji škofov vesoljni namestnik ali generalvikarij prisrčno vabi, da naj pridem kar najprej mogoče v tisti močno zapuščeni vinograd Gospodov. Zdaj smem upati, da so izginili vsi zadržki, zdaj bom pač kmalu dosegel cilj, po katerem sem hrepenel.“

S tem pismom vesoljnega namestnika iz Cincinata se je odprlo Baragu tisto novo neizmerno polje, kamor ga je gnalo

večletno hrepenenje njegovega srca, in za čegar obdelavo se je v svojem dozdanjem duhovno-pastirskem življenji pripravljaj z največjim veseljem. Kako jasno so mu pač zdaj pred očmi stala pota, po katerih ga je ves čas njegovega življenja vodila božja previdnost, dokler ga ni pripeljala k cilju, za katerega ga je bila izvolila. S kako željo, s kako ljubeznijo se je poprijel tega cilja zdaj, ko ni več dvomil, da ga je dosegel, to nam pové pismo, ki ga je pisal sestri, preden je zapustil Metliko. Med drugim piše: „Zdaj pa te moram še nekoliko ošteti zato, da imaš toliko nepotrebnih skrbi, in da toliko ongaviš zavoljo zimskega mraza, zavoljo težav, sitnostij in nevarnostij, katere me utegnejo zadeti na popotovanji. Pusti, ljuba sestra, pusti, prosim te, v nemar zdaj vse te malosti. Ko bi misijonarji ozir jemali na mraz, na vročino, na lakoto in žejo, na trud in nevarnosti in enake težave, gotovo bi ne bili še veliko malikovalcev h krščanski veri izpreobrnili. Ako se trgovci ne ogibajo nobenega vremena, nobenih težav in nevarnostij, da pridobé le nekoliko časnega dobička, ki ga morejo uživati le do konca svojega kratkega življenja: bo li mar vse to moglo motiti mene, ki nimam družega namena, kakor da bi neumrljivih duš pridobil za nebesa? Spravljaj torej iz glave vse te prazne skrbi, katere te, kakor pišeš, delajo vso otožno, kedar na to misliš, ter me popolnoma Bogu daruj.“

6. Baraga na poti v severno-amerikanski misijon.

Njegovo potovanje:

a) Od Ljubljane do Njujorka (New-York).

Ko je bil Baraga že uredil vse svoje reči in prejel, česar mu je bilo za misijon treba, bila je njegova edina skrb, da bi se kar najprej napotil v Ameriko. Ni nam treba popisovati, koliko bridko žalost je Metličanom delala ločitev od ljubljanskega pastirja, gospoda Friderika, ki so ga le samo dve leti med seboj imeli, pa so ta čas od njega prejeli toliko in toliko dušnih in telesnih dobrot; tudi nam ni treba v misel jemati neizmerne žalosti, v kateri se je topilo srce preljube njegove sestre Amalije 29. vinotoka, ko ga je spremljala k vozu, na katerem se je imel o poludevetih zvečer iz Ljubljane odpeljati na Dunaj; le toliko naj omenimo, da Baraga sam, čeravno mehkega srca in milega čuta, je vendar s hvaležno veseljem srcem zapustil vse, kar mu je bilo drago in ljubo, in je stopil

v božjem imenu na voz, na katerem je toliko laže odmrli domovini in vsem svojim, kolikor bolj živo se je sam sebi prepuščen zavedal sreče, biti misijonar v Ameriki.

Po trinočni in dvadnevni vožnji pride 1. listopada — praznik vseh Svetih — zgodaj na Dunaj, kjer so ga povsod z veliko radostjo sprejemali, posebno pa pri Leopoldinski družbi, katere ravnateljstvo mu je, kot svojemu prvemu poslancu, iz lastnega nagiba brez njegove posebne prošnje dalo 400 gld. za popotovanje. Obdarovali so ga tudi drugi za vse dobro vneti Dunajčani z mnogimi rečmi v prid njegovega misijona. Dné 12. listopada zapusti Dunaj in se pelje čez Monakovo in Strassburg v Pariz, in od tod k morju v Havre de grace. Zanimivo na tem popotovanji od Strassburga do Havre de grace je to, da je moral po francoski zemlji popotovati s tribarveno kokardo, ali rožo, katero mu je nekdo v Strassburgu takoj, ko je stopil z voza, pripél na klobuk, dokazujoč mu, da bi ne bilo varno, brez tega znamenja enakosti in prostosti voziti se po Francoskem.

Dné 27. listopada pride v Havre de grace, v mesto, iz katerega je imel iti na neizmerno morje, in — morebiti za vselej — slovo dati Evropi. Kakova čutila so ga sprehajala o taki priliki, to se dá laže misliti, kakor dopovedati; najmočnejše čutilo pa, katero je zaduševalo vsa druga, bilo je čutilo presrečno hvaležnega veselja do njegovega misijonskega poklica, kakor povzamemo iz pisma, ki ga je svoji sestri pisal dné 30. listopada, potem ko je bil že vse svoje reči spravil v ladijo. Piše namreč: „Nikakor ti ne morem dopovedati, s kakó veselimi občutki, s kako neizrekljivo hvaležnim srcem do svojega neskončno dobrotljivega nebeškega Očeta sem stopil v ladijo, da hitim k cilju, katerega srečno doseči je največja milost, ki jo Bog more podeliti duhovniku. O da bi mi bilo dano, prav kmalu izuriti se za opravila sv. misijona.“

Dné 1. grudna odjadra ladija proti 10. uri dopoldne in odtegne Baraga Evropi. Kolikor hitreje je ladija plavala po valovih neizmernega oceana, kolikor bolj se je bližala zemlji novega ameriškega sveta, toliko bolj je plavala tudi Baragovo srce v morji neizmernega veselja, katero je prikipelo do vrha, ko je zadnji dan 1. 1830. — na dan sv. Silvestra v mesto Njujork (New-York) stopil na suho zemljo, ki mu jo je Bog odmenil, da razsvetlja njene prebivalce z lučjo večne resnice in jih obuja k novemu zveličevalnemu življenju z močjo sv. križa. Popotovanje po morji pa popisuje Baraga sam v

pismu do svoje sestre iz Njujorka dné 2. prosinca 1831. leta takó-le: „Dočakal sem vendar enkrat srečnega trenutka, da mi je mogoče pisati ti prvikrat iz novega sveta. Srečno smo prejadrali neizmerni ocean, in imam zopet pod nogami trdo zemljo. Nisem v stanu ti povedati, kako hvaležen sem do-
brotljivemu našemu nebeškemu Očetu zató, da vedno tako ljubeznjivo za mé skrbi. — Naj ti zdaj popišem ob kratkem svoje popotovanje od Havre de grace do Njujorka. Odrinili smo od Havre dné 1. grudna proti desetim . . . Brodnina, ki se mora plačati, je različna med 40 in 300 gld. Kateri plačajo samo 40 gld., ti imajo skupno sobo, morajo pa tudi seboj vzeti posteljo in česar je treba za živež; zastonj dobijo samo prostor za postelj, vodo in ogenj.

Po tem takem se jih več skupaj združi, ki skrbé za hrano, in tako se prav lahko izhaja . . . Jaz sem se takim pridružil, in moje morsko popotovanje me je sploh stalo samo 52 gld. (od Dunaja do Njujorka pa samo 169 gld. in 20 kr.) Kar pa to popotovanje po morji zadeva, moram s posebno hvaležnostjo do Boga spoznati, da je bilo sploh prav srečno. Koj prvi dan smo imeli prav ugoden veter, ki je pa tudi drugi in tretji dan še precej ugodno pihal: ali dné 5. grudna nas je v silen strah spravil hud vihar, ki je začel ob štirih zjutraj razsajati. Strašno se je prekucovala ladija, kakor da bi se hotela popolnoma prekucniti; vse škrinje, vsi zaboji, in sploh vse, kar ni bilo dobro privezano, valilo se je vprek, tako da se je marsikaj pokončalo; strašno je bilo viharjevo tuljenje med jadrskimi vrvmi. Brž so vsa jadra zvili skupaj, eno največjih pa je vihar po sredi raztrgal, ko ga niso mogli dosti hitro doli spraviti; valovi so narastli do ogromne visočine, tako da so se večkrat razlili črez vso ladijo. Skoro vsi smo ležali sleherni v svoji postelji, ki je bila dobro z žreblji k steni pribita, pa ob vsem tem smo se morali močno držati z obema rokama postelje, sicer bi nas bilo ž nje vrglo. K sreči je ta vihar razsajal samo poldrugi dan in eno noč, in ko bi ne bil odjenjal, bili bi morali za lakoto pomreti; kajti ves ta čas v nedeljo in ponedeljek (5. in 6.) ni nobeden popotnikov nič kuhal, pa saj nam tudi na misel ni prišlo, da bi kaj jedli. V ponedeljek popoldne je blagovolil vsegamogočni Gospod vsega svetá zapovedati viharju in valovom; morje se je upokojilo, in imeli smo zopet mirno vreme. Ta vihar nam ni samo delal silen strah, ampak bil nam je še v škodo s tem, da nas je odnesel blizu 200 angleških milj (blizu 70 ur) z naše poti in nekoliko orodja popotnikom poškodoval; moje reči pa

niso trpele nobene škode, ker sem takoj od začetka skrbel, da so bile varno spravljene. — Za tem pa smo popotovali srečno, imeli smo, izvzemši kakih šest dnij, skoraj zmerom ugoden veter, in tako smo to dolgo pot od Havre de grace do Njujorka srečno dokončali v tridesetih dnevih. Dné 31. grudna smo prišli semkaj, ravno ob tisti uri, ob kateri smo 1. grudna bili odrinili iz Havre de grace. Na novi svet, na zemljo svojega prihodnjega presrečnega poklica sem torej stopil še v letu 1830, katero je za-me toliko znamenito. — Mojemu zdravju pa potovanje po morji ni kaj služilo. Koj drugi dan se me je lotila znana morska bolezen; večkrat sem moral bljuvati in nisem bil nič kaj zdrav, dokler nisem prišel na suho; zdaj pa sem zopet prav dober, dà, veliko boljši, kakor v Evropi, ker mi tukajšnji zrak kaj ugaja. Na ladiji mi ni bilo mogoče, svete maše opravljati, tukaj pa mašujem zopet vsaki dan; veliko katoličanov je tukaj s štirimi katoliškimi cerkvami; tudi katoliški škof ima tukaj svoj sedež.“

b) Od Njujorka do Cincinata.

Ko si je v Njujorku nekoliko počil in preskrbel vse, kar je bilo potrebno za daljno pot v Cincinat, odrine iz Njujorka peti dan po svojem prihodu — dné 4. prosinca — in popotuje proti Filadelfiji, kjer je prvič v Ameriki pridigal, in proti Baltimoru v Cincinat, kamor je prišel dné 18. prosinca 1831.

Najmikavnejše posebnosti tega popotovanja posnamemo iz pisma, ki ga je svoji sestri pisal iz Cincinata dné 21. prosinca. „Zapustil sem Njujork, to velikansko glavno mesto, dné 4. prosinca ob sedmih zjutraj ter sem se peljal nekoliko na parobrodu nekoliko pa na brzovozu, in sem še tisti dan ob osmih zvečer prišel v Filadelfijo . . . Nisem mislil, vendar pa sem se pet dnij mudil v tem mestu, katero ima svojega škofa in štiri katoliške cerkve, zlasti zato, ker sem bil kaj lepo sprejet. Imel sem namreč priporočilni list do nekega duhovnika v tem mestu, prav prijaznega moža, ki mi je koj odločil sobo v stanovanje in mi je sploh skazoval veliko prijaznost. Kar mu pride na misel, pa me začne nagovarjati, naj prevzamem nemško pridigo v njegovi cerkvi za prihodnjo nedeljo. S posebnim veseljem sem se udal, zatorej tudi ostal pri dobrem gospodu in dné 9. prosinca sem v prvič pridigal na novem svetu poln občutkov, ki se dajo le prav globoko v srečo čutiti, nikakor pa ne izreči. — Drugi dan za tém zapustim to imenitno in lepo mesto in pridem še tisti dan

proti 10. uri zvečer v Baltimor. To mesto je v oziru na svojo cerkveno veljavo prvo in najimenitnejše v severni Ameriki, ker tukaj ima svoj sedež edini nadškof* cele severne Amerike, in v tem mestu so pred poldrugim letom amerikanski škofje obhajali prvi zbor. To budí kaj mikaven spomin na srečna prva stoletja naše cerkve. — V tem mestu sem ostal en dan, da sem se poklonil in svoje spoštovanje skazal svojemu prihodnjemu nadškofu. To je častitljiv starček in prav ponižen mož; sprejel me je po amerikanski šegi: prijazno me prime za roko, pogleda moja spričevanja, pohvali moj namen itd. — Iz Baltimora sem odrinil dné 12. prosinca ob 5. uri zjutraj in se peljal med drugim skozi mesto Kolumbus — v sredi države Ohijo; pred tem mestom nas je zadela neka nesreča, katera pa nam je služila v dokaz, kakó očetovsko nad nami čuje božja previdnost. Ostali smo namreč kaki dve uri pred mestom pri neki krčmi in stopili z voza, da se nekoliko ogrejemo; bilo je že po polnoči in prav hudo nas je zeblo. Komaj stopimo z voza, zdivjajo konji, ne vém zakaj, ter zdirjajo z vozom. Voznik teče za njimi in kriči, pa jih ne more ne doteči, ne s svojim vpitjem ustaviti. Žalostnega, pa tudi veselega srca, da nismo bili na vozu, gremo za vozom, in ko že precej daleč pridemo, najdemo voz v nekem breznu. Konji so oje s prvima kolesoma odtrgali in dirjali naprej, in jih ni bilo več videti. Pri bližnji hiši smo dobili sani, na katerih smo se pomikali do mesta, hvalo dajoč Bogu, da nas ni bilo na vozu. Od mesta Kolumbus smo se srečno peljali do Cincinata, kamor smo dospeli dné 18. prosinca o 4. uri popoldne.“

Tako je Baraga po petdesetdnevnem popotovanji srečno dosegel cilj, po katerem je tolikanj hrepenel od tistega trenutka, ko je bil pismo v roke dobil iz Cincinata.

Neizmerno je bilo zatorej tudi hvaležno njegovo veselje, ko je v štiriintridesetem letu svoje starosti stopil v mesto, središče silno obširnega kroga, kjer so po gostih in temnih gorah in močvirnih planjavah razsajali divjaki. Teh neumrljive duše Kristusu pridobiti je bila največja in edina sreča, po kateri je hrepenelo njegovo srce. Kaka blaga čutila so ga pač sprehajala, ko je v prvič stopil pred svojega višjega pastirja, v čegar čredo bo spravljal ovce, katere so še v temi strašnih zmôt, in tavajo po potu hudobije in pogubljenja! Ta svoja čutila je Baraga sam najbolje razodel že v omenjenem

* Leta namreč 1831.; leta 1860. pa, tedaj komaj trideset let potem, je bilo že sedem nadškofov v severni Ameriki, a zdaj (1896) jih je kakih dvajset.

pismu iz Cincinata, ko nadalje piše: „Ker imaš dobro in blagih občutkov polno srce, lahko me boš razumela in mi prav rada verjela, moja predraga Amalija! da mi je celó nemogoče popisati ti to, kar je moje srce občutilo, ko sem dosegel cilj svojega potovanja, kraj svojega prihodnjega delovanja, mesto, v katerem stanuje škof, ki se po svojem svetem življenji sme imenovati apostol Ohijske države. Še le drugi dan potem, ko sem bil prišel v Cincinat, sem šel proti desetim dopoldne k svojemu novemu višjemu pastirju prečast. gosp. Edvardu Fenwiku. Domišljeval sem si tega škofa kot vzgledno pobožnega, uljudnega in ponižnega moža; ali ko sem stal pred njim, prepričal sem se takoj, kako daleč presegajo njegove čednosti vse to, kar sem si domišljeval. Ne dá se lahko misliti višji pastir, kateri bi bil bolj ponižen, bolj uljuden, bolj pobožen in vnet kakor on. Mislim, da je sv. Frančišku Saleziju popolnoma podoben. — Sprejel me je zeló prijazno in svojo radost kazal o tem, da sem tako zgodaj prišel, ko me je pričakoval še le v maji. Posebno pa ga je veselilo, slišati o meni, da ne želim ostati v mestu, ampak iti v misijon med divjake. Reče mi na to, da to zimo naj le ostanem v Cincinatu, o letnem času pa, ko bo šel po navadi obiskovat misijonske kraje, me bo seboj vzel in mi odločil primeren kraj. Z vsem tem me je močno razveselil. Ta čas pa bom tukaj v mestu opravljal nemško službo božjo, ter bom pridigoval že prihodnjo nedeljo, in potem vsako nedeljo. Prav zeló sem tukaj zadovoljen, imam prijazno sobo, in hišni red, enak samostanskemu, mi je všeč črez vse. Škof je naš prednik ali gvardijan; pred jedjó in po jedi opravljamo skupno molitev kakor v samostanih, potem nas pelje naš pobožni škof vselej v cerkev, ki se tikoma drži našega stanovanja, in tam vsi skupaj v kratki molitvi molimo presv. Rešnje Telo, kar mi neizrečeno ugaja. — V naši majhni duhovščini zdaj stanuje pet duhovnikov s štirimi bogoslovci, ki se pripravljajo za duhovni stan; med njimi je sin nekega divjaka, 18leten mladenič, ki razun jezika divjakov govori tudi angleško, in se zdaj uči duhovniku potrebnih vednostij, da bo mogel biti posvečen in potem iti izpreobračat svoje divje rojake. Domá je ravno iz tistega kraja, v katerega me misli škof po letu poslati; zatorej je škof temu mladeniču tudi naložil, da me poučuje, kolikor more, v svojem jeziku. — Bogu bodi hvala tisoč in tisočkrat za vse!“

Tri mesece je ostal Baraga v Cincinatu; oskrboval je opravila duhovnega pomočnika s tisto vneto ljubeznijo, po

kateri ga že poznamo kot nekdanjega šmartenskega in metliškega kaplana, zraven pa se je tudi pripravljaj z vso mogočo gorečnostjo za misijonsko delovanje med divjaki. To delovanje je prihajalo tem bližje, čim bolj se je zimski čas bližal njegovemu koncu. Če mu je to mesto že zato vedno ostalo v blagem spominu, ker je v njem začel svoje pastirovanje v Ameriki, priljubilo se mu je še posebno zavoljo nekega primérlejšega, ki je njegovo srce napolnil z rajskim veseljem; dal mu je namreč neskončno dobrotljivi Bog v Cincinatu še doživeti srečo, da je izpreobrnil in krstil enega zamorca.

7. Krivo drevo (l' Arbre croche), prva misijonska staja Baragova.

Ko je minula zima, nastopi za Baraga čas, da slovo dá Cincinatu in se odpravi na kraj, ki mu ga je skrbni višji pastir odločil v njegovo misijonsko delovanje. Ta kraj je bil „L' Arbre croche“, po naše „Krivo drevo“, na severni strani Mičiganskega jezera in je obsegal blizu devet kvadratnih ali štirjaških milj.

Divjaki, ki so živeli po tem kraji sem ter tja raztreseni, bili so tisti del vesoljnega indijanskega rodú, kateremu so se prištevali Otava-Indijani, ki so v svojem lastnem jeziku ta kraj imenovali „Vaganakisi“.

Krivo drevo (l' Arbre croche) je bilo torej Baragova prva in začetna misijonska staja, iz katere je imel med divje Otava-Indijane na vse strani razsevati evangelijsko seme in skrbeti, da se ukorenini, da požene in obrodi stoterni sad. Krivo drevo je bilo za misijonsko opravilo toliko bolj pripravno, ker je bilo seme sv. evangelija že pred več leti tamkaj zasejano. Bili so namreč jezuiti, kateri so o začetku tega stoletja prvo seme sv. vere zanesli v ta kraj, ki se je potem l' Arbre croche imenoval; seme je padlo na dosti rodovitno zemljo in je kaj dobro poganjalo, ali komaj je bilo dorastlo v prijetno drevesce, že so morali jezuiti, kolikor jih ni bilo pomrlo, zapustiti ta kraj in prepustiti drevesce mnogovrstnimi nevarnostim, ki so mu pretile od vseh strani. Moralo je tedaj hirati in gotovo bi se bilo popolnoma posušilo in zatrlo, ko bi se ne bil sem ter tja prikazal kak misijonar — sevéda, samo le malo dnij — in branil, da ni popolnoma ugasnila luč sv. vere, ki je prej že dosti prijazno sijala. K novemu

pomladanjemu življenju so se pa verske zadeve tega indijanskega kraja obudile 1829. leta, ko je preč. škof Fenwik po dolgem, trudapolnem prizadevanji v Krivem drevesu ustanovil misijonsko stajo in jo izročil misijonarju gosp. Dežanu (Dejean). Kako lepo in radostno se je že bilo po dveletnem trudu tega častitega in vnetega misijonarja krščansko življenje razcvetelo okoli té misijonske staje, to nam pričuje poročilo, ki ga je Leopoldinski družbi poslalo škofijstvo iz Cincinata gledé na misijonsko popotovanje vesoljnega namestnika ali generalvikarja, gosp. Friderika po imenu Resé, kateremu gre posebna hvala, da se je ustanovila Leopoldinska družba na Dunaji, kamor je bil iz tega namena sam prišel.

Naj zatorej iz tega poročila povzamemo toliko, kolikor se nam potrebno zdi, da se nekoliko seznanimo z okoliščinami, v katerih je naš Baraga začel svojo misijonsko delavnost. „Ko pride gosp. generalvikar v Krivo drevo v misijonsko stajo pri Otava Indijanih, čudil se je v silno svojo radost lepemu napredku, ki se je v tako kratkem času in ob takem pomanjkanji zdatnih pomočkov tamkaj dal doseči. Komaj je preteklo drugo leto, kar je gosp. Dežan na tem kraju jel stanovati, že je bilo več ko 600 oseb v cerkev sprejetih, . . . on sam je v kratkem času, ko se je tam mudil, krstil 104 Indijane. Ondotno novo cerkev, ki je 54 črevljev dolga, 30 črevljev široka in ima deset velikih oken, naredili so s hišo vred, katera ima tri sobe in šolsko dvorano, verni Indijani sami, ki so po 30 črevljev dolge tramove vleкли s silnimi težavami iz šum ali gozdov. In ravno v pričo gosp. generalvikarja se je okoli 50 Indijanov spravilo v šumo ali hosto, da bi privlekli k cerkvi silno veliko drevò; uvrstili so se ob obeh straneh drevesa in kolikor se je dalo, drug tik drugega vzdignejo velikana in prinesejo ga vsi veseli. Okoli cerkve, pa vendar ne preblizu, postavili so tudi že 20 dosti čednih hiš. Med temi sta dve učilnici, ena za dečke, katero oskrbuje gosp. Dežan, ena pa za dekleta, ki jih uči pobožna gospa, zmožna národovega jezika. Molitvene bukvice, ki jih je na svetlo dal gosp. Dežan v indijanskem jeziku, jim služijo v obilen prid. Spodbudno vedenje in goreča pobožnost teh, ki so že sprejeti v sv. cerkev, nas navdaja s tolažilnim upanjem, da se bodo tudi drugi, kolikor jih je še med tem ljudstvom, uklonili sladkemu jarmu Jezusa Kristusa, in da bodo živeli po naukih edino prave sv. vere. Nekoliko domačih otrok je spremilo gosp. generalvikarja v Cincinat, da se tam še bolj izobrazijo in, če je božja volja, za misijonarje izurijo.

Pri teh izpreobrnjenih Otava-Indijanih ni najti ne kapljice žganja, in kar so popred zapravljali z neizmernim pijančevanjem in razuzdano požrešnostjo, obračajo zdaj za boljše reči, za pošteno obleko itd. Le-ti Indijani nočejo nikakor poslušati drugih misijonarjev, kakor le tiste, ki jih imenujejo črnosuknježe, ker le samo ti so, kakor pravijo, ki so že njihovim pradedom skazali mnogo dobrot. Imajo pa tudi poseben vzrok, ki jih nagiblje, da samo katoliške duhovnike radi poslušajo. Pravijo namreč ti divjaki po svojem zdravem umu in nepopačenem čutilu: Protestanški misijonarji imajo sleherni svojo ženo, svoje otroke, zatorej so ljudje, kakor smo mi; črnosuknježi pa, prosti takih vezij in nadlog, morejo ves svoj čas in vso svojo skrb obračati le na dušne reči, zatorej se tudi lože darujejo službi svojega vsegamogočnega Gospoda, ki sam je tudi čisti duh itd.“*

V takem lepem nadepolnem stanu sprejme naš Baraga misijonsko stajo Krivo drevo, katero mu je preč. njegov višji

* Kako lepo se ujema to modrovanje divjih Indijanov s tem, kar piše in trdi grof Maistre v svoji knjigi „Vom Papste“, 3. B., 3. C.! Piše namreč: „Vsa ljudstva, naj so bila te ali one vere, bila so zmerom in povsod te misli, da zdržnost ima nekaj nebeškega, kar človeka povzdiguje in ga božjemu bitju prijetnega dela; pa se tudi samo po sebi razumeva, da se kaj malo ali čisto nič ne spodobi, duhovne reči oskrbovati, božjo službo opravljati, s svetimi obredi opravek imeti, poleg tega pa pečati se z ženami, če tudi v zakonskem življenji.“ — Komu, ko sliši ali bere to modrovanje amerikalanskih Indijanov, ne pride na misel pravljica, ki jo tisoč in tisoč let kot drago svetinjo v svojih svetih knjigah hranijo Indijani izhodnje Azije! Po tej pravljici namreč je ustvaril Birmah — najvišje božje bitje po mnenji starih azijskih Indijanov — Brahmana kot duhovnika, iz njega pa tri druge kot očake ali prvake treh oddelkov ali kast, v katere je bilo indijansko ljudstvo razdeljeno. Za slehernega teh treh je ustvaril Birmah tudi ženo kot soprogo, samo Brahmana je pustil brez žene. Ko se Brahma pritoži o tem, zavrne ga Birmah opominjajoč, da ne sme razmišljen biti, ker mora po svojem poklicu vso skrb obračati le na nauk, na molitev in na božjo službo. — Ako se še ozremo na zgodovinske prvake starega veka, na Herodota, Pavzanija in Strabona, kateri spričujejo, da najvišji duhovnik pri elevzinskih skrivnostnih opravilih, da duhovništvo pogansko ali ajdovsko sploh v Miziji, v Fokisu, v Delfih je moralo biti neoženjeno, kakor se tudi niso smele močiti duhovnice Balove v Babilonu, Jupiterjeve v Dodoni, Herkulove v Tespiji, Dianine v Eginu, Minervine na otoku Kos, Vestaline v Rimu, Pitija v Delfih itd.; kaj so pač ti in enaki zgodovinski prikazi družega, kakor senca tistega brezženstva, po katerem se mora odlikovati pravo duhovništvo, duhovništvo pravega živega Boga? In to pravo duhovništvo ni drugo, kakor katoliško-krščansko, katero edino s svojim začetnikom Jezusom Kristusom je po redu tistega Melkizedeka, „kateri,“ kakor piše sv. Pavel v listu do Hebr. 7, 3., „je brez očeta, brez matere, brez zapisnika rodovinskega, kateri nima ne začetka dni, ne konca življenja“.

pastir izročil, ko se je gosp. Dežan imel vrniti v svojo domovino na Francosko.

Če smo že doslej Baraga po njegovem dosedanjem življenji in delovanji pred očmi imeli kot moža vseskozi po božji volji, ki mu je skrb za čast božjo in za zveličanje duš vedno bila črez vse pri sreč: pa ga bomo odslej spremljali po neizmernih gorah in planjavah severne Amerike kot pravega apostola. Po vzgledu svetih Kristusovih apostolov odmril je popolnoma vsemu, karkoli je vnanje in pozemeljsko, odmril pa tudi samemu sebi, da bi toliko laže popolnoma živel za Kristusa in mu pridobival duše, ki jih je s svojo presveto krvjo odkupil. Kolikanj visoko stopinjo v zatajevanji samega sebe je Baraga dosegel že o začetku svojega misijonskega življenja, kako določno je znal samemu sebi odmreti, to nam pričuje pismo, ki ga je pisal svoji sestri iz Krivega drevesa dne 8. sušca 1832; Baraga odgovarja sestri na njeno pismo, iz katerega je spoznal, da se je izgubilo pismo, katero mu je bila poslala kmalu potem, ko je bil v Krivo drevo prišel. Gledé na to izgubo razodeva svoje misli in čutila takó-le: „Ko sem iz tvojega družega pisma zvedel, da se je tvoje pismo izgubilo, lotila se me je neizmerna žalost, pa le malo časa, ker iz lastne skušnje vem, kako priliko imajo misijonarji med divjaki temu se privaditi, da znajo najglobokejša in najdražja čutila v svojem sreč zatirati in Bogu darovati — zares majhni darovi z ozirom na neskončne velike dobrote in tolažbe, ki jih v toliki obilnosti delí Oče usmiljenja in Bog, ki je studenec vse in prave tolažbe! Najino dopisovanje je težavno in nevarno, pa saj tudi drugače biti ne more, ker živiva na nasprotnih polovicah vesoljne zemlje Morebiti tudi ti nisi prejela vseh mojih pisem. Močno bi me žalilo, ko bi se bili izgubili tisti dve, ki sem ti ji od tukaj pisal. Pa tudi to naj se zgodi po volji božji. Bogu je znano, da pišem le k njegovi časti in v spodbudo in vnemo svojega bližnjega, prosim ga pa tudi, naj dopusti, da bi se izgubila vsa moja pisma, katera bi ne mogla doseči tega namena. Večkrat se mi je že vsiljevala misel, da bi se čisto odpovedal vsemu dopisovanju v Evropo, pa vendar, ko pomislim, da sem tolikokrat in tako za gotovo obljubil posebno Leopoldinski družbi, včasih jej pisati, in da moja pisma nemu ali drugemu morebiti vendar le služijo v spodbudo, ne morem si kaj, da bi ne pisal ob tej ali oni priliki. Želim pa dopisovanju slovo dati zato, ker se bojim, da bi vkljub vsemu dobremu, kar Gospod tukaj stori po mojem slabem sodelovanji, šlo v izgubo

vse zasluženje, če ga raznašam po svetu. Gospod žetve naj po svoji milosti podari moji luči tisto svetlobo, da razsvetljuje le tista dobra dela, ki jih on tukaj dela.“

Šel je pa Baraga v svojo misijonsko stajo Krivo drevo dné 21. malega travna 1832, pa ne, kakor si je delal veselo upanje, s svojim preč. in predragim škofom, ampak sam, in sicer zato, ker je škof ravno o velikonočnem času hotel s svojim prihodom razveseliti divjake in ustreči dušnim potrebam svojih vernih ovâc, ki so sem ter tja živele med Cincinnati in Krivim drevesom. Šel je tedaj Baraga blizu dva tedna prej, kakor preč. njegov škof, in prišel je sam v Krivo drevo. Kako je potoval v to svojo prvo stajo, katera je po Baragovem mnenji tako daleč od Cincinnati, kakor Neapel od Dunaja, kako tam živel in delal, povzamemo iz pisma do Leopoldinske družbe z dné 22. vel. srpana, v katerem piše med drugim: „Moja želja je zdaj spolnjena: živim med ubogimi, večjidel poganskimi divjaki, in neizmerno polje se odpira moji delavnosti, ker po neskončnem usmiljenji božjem sem jaz edini misijonar v Cincinaški škofiji, ki živim v sredi med zgolj divjaki. Nahajajo se sicer v naši neizrečeno prostorni škofiji še nekateri misijonarji, ki imajo v svojih misijonskih okrajih nekoliko divjakov, toda večji del prebivalcev v njih so vendarle beli ljudje; v mojem misijonskem okraji pa so sami divjaki; jaz sem edini belec daleč daleč okrog . . . Po povelji prečastitega gosp. škofa Fenwika sem šel dva tedna prej kot on iz Cincinnati in sicer zato, da na poti do tiste staje, v kateri so katoliški duhovniki, poiščem katoliške družine ter jih pripravim k velikonočni spovedi. V majhnem mestu po imenu Miamisburg — 35 ameriških milj (blizu 12 ur) daleč od Cincinnati — dobim prve katoličane, ki so vsi Nemci. Nekaj dnij sem ostal tam, maševal, trikrat pridigal in spovedoval. Tam sem tudi zvedel, da stanuje neka katoliška družina dvanajst ameriških milj daleč od Miamisburga; grem tja in najdem poštenega moža s pridno njegovo ženo in s šestimi otroci. Ti dobri ljudje so bili močno veseli, da sem prišel, pripravili so se za velikonočno spoved, in drugo jutro sta mož in žena z dvema otrokoma vred pristopila k svetemu obhajilu. Tudi pridigoval sem v prostorni dvorani tega moža. Tam okoli je več Nemcev, ki so sicer vsi protestantje, pa vendar radi poslušajo besedo božjo, da-si jim jo oznanjuje katoliški duhovnik. Tem svojim sosedom dá blagi mož vedeti, da sem jaz prišel (in sicer, kakor so mi pravili, prvi) v ta kraj, in potem jih

je mnogo prišlo k pridigi. Bili so zadovoljni s tem, kar so slišali; pa na en mahljaj se ne podere hrast.

Ta mož me je drugi dan peljal tri milje daleč v gozd k nekemu staremu katoliškemu Ircu. Zvedel sem namreč, da ta revni onoinosemdesetletni starček na pol gluh in slep že dolgo živi v tej pustini, in da gotovo že dolgo ni imel nobene priložnosti, svete zakramente prejeti . . . Ko pridem k njemu, najdem ga v silno revni bajti, v kateri je stanoval on, njegova žena in še tri druge ženske s petimi otroci. Ubogi starček, ki že čez petdeset let ni bil pri nobenem duhovniku, je prejel sv. zakramente, brez katerih je tako dolgo živel; drugi v bajti pa niso bili katoliške vere. Iz srca sem bil vesel, da sem mogel v taki dušni potrebi ustreči temu starčku, ki stoji na pragu večnosti. Podelil mi je pa Bog (ob tej priliki) še drugo neizrečeno misijonarsko veselje. Zvedel sem namreč, da ni še noben otrok krščen izmed peterih, ki so bili v bajti. Tri matere teh otrok so nesrečne reve brez vse vere, zatorej jim tudi ni bilo mar, da bi bile dale otroke krstiti, in takih je, da bi toliko ne bilo, veliko v teh divjih in preveč prostih krajih; k vsemu temu pa tudi ni nikoli noben duhovnik prišel v to pustino. Ko se torej ponudim, da me je volja, krstiti te majhne otroke, sta dve teh mater takoj privolili v to, tretja se je nazadnje tudi udala, in sveto krščevanje se je opravilo pri vseh peterih. Prav iz srca sem Boga hvalil za to, ob enem sem ga pa tudi prosil, če je njegova presveta volja, da bi k sebi vzel ali vse, ali vsaj nekatere teh pet revnih stvarij, ki so ravnokar njegovi otroci postali, dokler so še nedolžni, ali pa, da bi jih spravil v boljše okoliščine, kakor so té, v katerih se dosihdob nahajajo.

Potem sem se vrnil nazaj v Miamisburg, in odtôd sem šel v drugo precej veliko mesto, ki se Dajton imenuje, kjer sem pričakoval prečastitega škofa Fénwika . . . V tem mestu je prav malo katoličanov, in le-ti so skoro vsi kaj zelo mlačni. Prvega velikega travna sem maševal v katoliški hiši, v kateri sem stanoval, popoldne pa sem pridigoval v protestanški cerkvi in pred zbranimi protestanti, kar se mi je zdelo prav čudno. Pridiguje se ob taki priliki tudi v svoji navadni obleki brez koreta in brez štole. Kaj žalostno je pač v teh krajih, kar se tiče vere! Razun mnogih krivoverskih družeb, ki so tukaj, je tudi veliko, veliko ateistov ali brezbožnikov, ki niso ne krščeni, pa tudi nimajo nobene, kakoršna si koli bodi, vere. Marsikateri izmed njih imajo dobro voljo, a zavoljo zanikarnosti svojih starišev in zavoljo silnega pomanjkanja duhovnikov

so zrastle v tem žalostnem stanu in ostanejo tudi zdaj še v njem, ko nič boljšega ne vedó. Veliko teh nesrečnikov bi se dalo pridobiti za Boga in za cerkev, ko bi bilo le več oznanjevalcev svete vere tukaj. Jaz sem že mislil prositi svojega škofa privoljenja, da bi smel vedno po deželi hoditi in iskati takih izgubljenih duš; tako bi mi bilo mogoče, s posameznimi tako dolgo muditi se, dokler ne bi bili dovolj poučeni, krščeni in v veri utrjeni; potem bi še le hotel iti naprej. O tej reči sem se še v Cincinatu posvetoval z gosp. general-vikarjem Resé-tom, pa rekel mi je, da je koristneje in bolje, in da se more lepši uspeh pričakovati, ako grem k divjakom. Ni torej drugače, kar to reč zadeva, kakor da le Boga prosim, da bi kmalu poslal več delavcev v ta zapuščeni kraj svojega vinograda, da se ne pogubi toliko neumrljivih duš, ki jih je Jezus odkupil s svojo drago krvjo.

Iz Dajtona sem se s svojim preč. škofom napotil v Detróá, kamor sva prišla dné 15. vel. travna. V tem mestu je mnogo nemških in francoskih katoličanov; mudila sva se tamkaj pet dnij, katere sem jaz v to obračal, da sem pridigoval in spovedoval. Iz Detróáta sva se po vodi peljala v Michilimakinak, od ondod pa sem se jaz kmalu spravil v Krivo drevo (l' Arbre croche), kamor sem prišel dné 28. vel. travna, in kmalu potem pride tudi moj gospod škof za menoj. O srečni dan, ki me je posadil sredi divjakov, pri katerih zanaprej želim ostati neprenehoma do zadnjega izdihljeja svojega življenja, ako je presveta volja božja.“

8. Baragovo misijonsko življenje in delovanje v Krivem drevesu in v okolici.

Razložek med katoliškimi in protestantskimi misijonarji.

Potem, ko je Baraga v ravno tem pismu popisal poprejšnji stan te svoje sedanje staje, kateri stan nam je že znan iz poročila gosp. general-vikarja Resé-ta, popisuje tudi svoje in svojih divjakov življenje, in svojo misijonsko delavnost v Krivem drevesu tako-le: „Divjaki, ki so se pri moji prvi slovesni sveti maši zbrali, bili so neizmerno veseli, ko jim je po dokončani službi božji škof za gotovo obljubil, da me hoče pri njih pustiti, in da je tudi mene trdna volja, ostati za zmerom med njimi.

Divjaki tega kraja, kolikor jih je že izpreobrnjenih, so dobri kristijani. Ne morem povedati, koliko otročjo udanost

in ponižno pokorščino le-ti priprosti ljudje skazujejo svojim duhovnikom. Nikoli me ne imenujejo drugače, kakor očeta, pa se tudi proti meni nič drugače ne vedejo, kakor dobri otroci proti svojemu očetu. Če jim kaj rečem, radi in natanko storé, in se zvesto in trdno drzé cerkvenega reda, ki smo ga tukaj uvedli. Zjutraj ob petih namreč (po zimi nekoliko pozneje) zvoní vsak dan „Ave Marijo“ ali angelsko češčenje, kmalu potem pa k maši, pri kateri jih je vsak dan prav veliko. Pred mašo moli starešina tega divjaškega rodú na glas jutranjo molitev, drugi pa za njim. Zvečer, ko solnce zahaja, se zopet, ko odzvoni, v cerkvi snidejo, in potem, ko odpojó in večerno molitev odmolijo, razlagam jim krščanski nauk, česar seveda še prav zeló potrebujejo. Imam tolmača, kateri, po rodu Otawec, tudi prav dobro (edini v celem misijonskem okraji) francosko govori. Jaz pridigujem francoski, in ko dva stavka razložim, obmolknem, tolmač pa, ki nekoliko proč od mene stoji, pripoveduje ravno to v domačem otawskem jeziku. Tudi pri spovedovanji mi služi ta tolmač, kar je tudi ubogim divjakom prav po volji, ker je izvrsten kristijan, zraven pa tudi kaj dobro poučen. K spovedi kaj radi in pogostoma prihajajo, kakor sem jim priporočil, in ni ga skoraj dneva, da bi jih ne bilo nekoliko za spoved. Ob nedeljah in praznikih se po štirikrat shajamo v cerkvi: zjutraj zgodaj k jutranji molitvi, ob desetih k veliki maši, popoldne ob treh k večernicam in h krščanskemu nauku, in ob solnčnem zahodu k večerni molitvi.

V tukajšnji šoli imam blizu štirideset otrók moških in ženskih, med katerimi jih je nekoliko prav bistre glave. Moj tolmač jih poučuje v branji, jaz pa s pomočjo tolmača v krščanskem nauku, katerega izvrstno razumejo in v spominu ohranijo. Dečki se poučujejo tudi v pisanji.

V tem kratkem času, kar sem tukaj — dva meseca in pol — sem že krstil dvainsedemdeset divjakov, nekoliko otrok, nekoliko odrastlih. Sem ter tja se spravim s svojim tolmačem na pot, zdaj na to zdaj na ono stran, in kjer vidim kako bajto, stopim va-njo. V nekaterih bajtah najdem zgolj kristijane, v drugih same malikovalce, v nekaterih pa tudi namešane. Kjer so zgolj malikovalci, prizadevam si jim dokazati, kako koristna in potrebna je krščanska vera, ki nas jo je Bog sam učil; in večkrat čutim tolažilno veselje, ker vidim, kako globoko sega božja beseda v srca teh ubogih divjakov, in kako pripravi so, poprijeti se vere, ki jih more časno in večno osrečiti. Potem skrbim, da drugi, ki so že kristijani,

te svoje sosede poučujejo v poglavitnih resnicah krščanske vere, in črez nekaj časa po takem poučevanju jih slovesno sprejemem v cerkev. Ne morem izreči, kako sem ganjen in kako hvaležno veselje me sprehaja, kedar krščujem novoizpreobrnjene malikovalce, posebno, če jih pride več na enkrat. Neki dan sem jih krstil sedem, in dné 12. mal. srpana — o srečni, nepozabni dan! — enajst na enkrat.

Prebivalci tega kraja so pravi malikovalci, ker ne molijo samo solnea in lune, ampak imajo tudi svoje malike, katerim slovesno darujejo, darovane reči pa potem uživajo. Polni so malikovalskih vraž, in imajo vreče napolnjene z vražnimi rečmi vsake vrste, katere jim rabijo pri darovanju in drugih malikovalskih opravilih. Če se torej izpreobrne kak malikovalec, ki ima tako vrečo pri sebi, prinese to vražjo vrečo k misijonarju, da se vrže v ogenj. Ni dolgo tega, kar sem tako vrečo polno vražnih rečij dal sežgati pred našo cerkvijo. Upam, da taka žgavna darila s posebnim dopadenjem sprejema gospod vojnih trum, ki ne trpi, da se razun njega moli kateri drug. Malikovalec, ki mi je prinesel to vrečo, da se sežge, je eden izmed glavarjev otawskih Indijanov. Upam, da bo mnogim drugim v spodbudo njegovo izpreobrnjenje, nad katerim se vsi razgledujejo. Bogu, edinemu začetniku in dopolnovalcu vsega dobrega, gre tisočerna hvala in slava za vse dobro, kar On tukaj dela.

Naša cerkev, šola in moje stanovanje — vse to je leseno in z lubjem krito. Divjaki sami so vse to postavili; lahko se torej dá misliti, kakšno je. Če dežuje, moram raztegniti svoj plašč nad mizo, na kateri imam svoje bukve in spise, da jih povodenj ne končá. Nad posteljo razpnem svoj dežnik, jaz pa se stisnem, kolikor se dá, v kak kotiček svoje sobice, kjer najmanj kapa. Ob vsem tem sem veliko bolj srečen v svoji sobici, kakor mnogi drugi v svojih pozlačenih poslopjih. Cerkev je dovolj prostorna, gré va-njo 400 oseb, pa upam, da nam bo kmalu premajhna. Razun te cerkve imam še dve misijonski podružnici v svojem okraji, ki ji večkrat obiščem. Ena izmed teh je posebno zanimiva, ker ni samo z lubjem krita, ampak tudi štiri stene so iz lubja ali skorje velikih dreves.

Jezika teh divjakov, ki ga je prav težko razumeti, se kaj pridno učim s pomočjo svojega tolmača, in si sestavljam slovnico z besednjakom, katerega se iz glave učim. Tudi krščanski nauk bom spisal v jeziku divjakov, in g. škof Fenwik mi je obljubil, da bo dal v Cincinatu natisniti ta spisek,

kateri bo ob enem tudi molitvena knjiga, ker bom va-nj spravil tudi vse potrebne molitve in pesmi.“

Kolikor manj je bilo Baraga mogoče, ob hudem zimskem času, ki je prav zgodaj nastopil, zapustiti svojo misijonsko stajo, toliko bolj neutrudljivo je obračal svojo pastirsko skrb na to, da bi v spoznanji posameznih resnic sv. katoliške vere, v zvestem spolnovanji vseh krščanskih dolžnostij, v ljubezni do lepih čednostij in do rednega društvenega življenja utrjeval vse, ki so po svojem izpreobrnjenji se že bili naselili v Krivem drevesu in okoli njega. In kako lep, kako obilen je bil sad tega njegovega truda, pa tudi veselja polnega prizadevanja! Kar nam sveto pismo v dejanji apostolov poroča o tistem srečnem stanu vernih kristijanov v Jeruzalemu, kjer se je na podlagi evangelijske prostosti tako milo razvijala vsestranska enakopravnost ali enakost v pravicah in sicer zato, ker je po besedah sv. pisma „množica vernikov bila enega srca in enega duha in tudi nihče ni rekel o tem, kar je imel, da je kaj njegovega, ampak vse je bilo med njimi vseh“: ravno to nahajamo tudi pri izpreobrnjenih divjakih po vsem tem, kar Baraga o njihovem društvenem življenji in vedenji poroča v pismih, ki jih bomo kmalu slišali. Kakor je vedno kovanje novih in popravljanje komaj skovanih postav žalostno pa gotovo znamenje, da društveno življenje sploh boleha in hira; tako daje tudi zdravemu in čvrstemu družinskemu življenju izpreobrnjenih divjakov, katere bomo odslej imeli pred očmi, najlepše spričevanje ravno to, da jim nobenih posebnih postav ni bilo treba. Edini in najsvetejši zakonik jim je bil sv. evangelij; evangelijski nauk je bil živelj vsega njihovega družinskega in javnega ali občinskega življenja, vseh njihovih šeg in splošnih navad, in tako so tudi pri njih, kakor pri kristijanih prvih časov, dobre splošne navade imele večjo moč in veljavo, kakor drugod dobre postave.

Pa pogledjmo zdaj, kako naš Baraga popisuje življenje svojih ljubih izpreobrnjencev v pismih dné 4. prosinca in 10. sušca 1832 . . .

„Neizrečeno me tolaži in veseli, da sem tukaj, ker skoro dan za dnevom imam pred očmi, koliko moč ima do src teh priprostih divjakov milost usmiljenega dobrega pastirja, ki je dal svoje življenje za svoje ovce in želi, da bi bili vsi ljudje zveličani. Po leti in to jesen se je veliko divjakov, ki tukaj živé, izpreobrnilo, tako, da jih je zdaj malo v tem kraji, da bi ne bili krščeni, ali ki bi se za sveti krst ne pripravljali. Zdaj po zimi je malo krstov, ker ravno tisti divjaki tega

okraja, kateri so še malikovalci, gredó po zimi na ptuje. Malikovalski divjaki nimajo stanovitnega prebivanja; živé pod šotori, ki jih v svojih čolnih povsod vozijo s seboj in zdaj tu, zdaj tam postavijo. Po zimi gredó na južno stran silno velikega Mičiganskega jezera, kjer se ves zimski čas pečajo z lovom in ribištvom. Spomladi in po leti se pa zopet vrnejo, in takrat se jih bo, kakor upam, z božjo pomočjo zopet veliko izpreobrnilo.

Samo to mi je žal, da je v tem kraji tako malo prebivalcev. Divjaki mojega zdanjega misijonskega okraja bodo, kakor upam, kmalu vsi kristijani, razun nekaterih malopridnih, kateri se dosihdob ustavljajo krščanski resnici. Potem pa, ko se bodo vsi izpreobrnili, pojdem s privoljenjem svojega preč. škofa v drugi misijonski kraj, kjer je, kakor sem zvedel za gotovo, veliko divjakov, kateri hrepené po kruhu življenja, pa ga ni, da bi jim ga lomil, ker, kakor slišim, ni bilo tam še nobenega misijonarja. Silo daleč je ta severni kraj od tôd, in sklenil sem, iti za temi revnimi izgubljenimi ovcami dobrega Pastirja, če bo njegova presveta volja.

Tukaj imam le samo enega duhovnika za soseda, ki je blizu 50 američanskih milj daleč od mene, vsi drugi misijonarji pa so po 400 do 500 američanskih milj, ali 130 do 170 ur daleč od tôd, in kolikor bolj proti severu, toliko manj misijonarjev, toliko več pa malikovalskih divjakov. O kako sem pač vesel in Bogu hvaležen, da sem zapustil deželo, v kateri je obilno duhovnikov, in da sem prišel semkaj, kjer so moji duhovni sosede na sto in sto milj saksebi raztreseni! Ko bi nekateri izmed mojih mladih duhovnih bratov vedeli, koliko veselja uživajo misijonarji divjakov, in kako lepo priložnost imajo, delati v dušni prid bližnjega: gotovo bi jih nekoliko vsem težavam in nevarnostim vkljub šlo v deželo, kjer se malikovalcem oznanjuje beseda življenja, da se po milosti božji vodijo kot katoličani k večnemu življenju.

V Krivem drevesu (*l' Arbre croche*) je zima kaj dolga in huda, in še hujšo jo dela sever, ki skoro neprenehoma tukaj strašno buči. V svoji sobici imam železno peč, v kateri noč in dan neprenehoma gori, in vendar moram vedno v plašč zaviti biti, da me ne zebe. Dobri moji divjaki prav skrbno ravnaajo z menoj; včasih se zberó iz vse vasi, gredó drva sekati za moje potrebe, in napravijo veliko skladovnico najlepših drv pred mojo bajto . . . Pred dvema dnevoma sem doživel silno veselje, ki se ga nisem nadejal.

Pet malikovalskih divjakov namreč, ki sem jih po leti in v jeseni večkrat opominjal, da po vzgledu najboljših svojih rojakov sprejmejo krščansko vero, prišlo je zdaj iz gozdov, v katerih prezimujejo, ter so razodeli živo svoje hrepenenje po svetem krstu, ker so popolnoma prepričani, da brez vere in brez krsta ne morejo zveličanja doseči. Ko so se po izpraševanju skazali že dosti pripravljene, prejeli so vsi skupaj na novega leta dan veliko dobroto sv. krsta. Zmerom sem upal in z veseljem pričakoval, da se bodo ti peteri spomladi udali Gospodu, ki jih kliče, in že novega leta dan sem imel veselje, da sem jih krstil. Zdaj imam že 131 krščenih divjakov v svojih krstnih bukvah, in ti so večjidel odrastli . . . Med temi 131 novoizpreobrnjenjenci jih je več takih, ki delajo meni in moji čredi posebno veselje zato, ker so bili poprej zmerom trdovratni malikovalci in očitni nasprotniki krščanske vere, zdaj pa jih je milost neskončno usmiljenega Boga izpreobrnila v dobre krstijane.

Izpreobrnjeni divjaki so sploh močno vneti za sv. vero, in so po mojem prepričanju boljši kristijani, kakor sploh kristijani v krščanskih krajih . . . V osmih dneh, od božiča do novega leta, sem jih 137 obhajal. Za božični teden so v naši škofiji podeljeni odpustki. Razlagal sem jim tako razumljivo, kolikor se je dalo, kaj so odpustki in v kakov prid služijo slehernemu, kdor si po svoji moči prizadeva, jih zadobiti; in potem so prišli k spovedi vsi, kolikor jih je tukaj za sveto obhajilo, kar me je neizrečeno veselilo in spodbujalo . . . V šoli imam zdaj 49 učencev in učenk; dečki se učijo brati, pisati, številiti ali računati in krščanskega nauka.

Prav željno čakam spomladi, ki je že blizu, ker veliko se jih bo zopet izpreobrnilo in krstiti dalo. Neki divjak iz drugega indijanskega rodú, ki je že kristijan, pride pred nekoliko tedni k meni z novico, da so se mnogi divjaki njegovega rodú dogovorili, da tudi oni hočejo kristijani postati, ko bi le kak misijonar k njim prišel in jih poučil v krščanski veri. Ta dobri novinec, silno vesel takega dogovora svojih še neizpreobrnjenih sobratov, je tedaj po tridnevnem potovanju prišel k meni in me povabil, da spomladi tja pridem; zagotovil mi je, da bi se tam dal ustanoviti prav velik misijon. Š srčno hvaležnostjo do Boga sem sprejel to povabilo, pa tudi hvalo izrekel dobremu divjaku, da mu je toliko mar za dušni blagor svojih sobratov; ko sem mu še priporočil, naj skrbi, da pri tej dobri misli tudi še dalje ostanejo, obdaril sem ga s podobnicami, in vrnil se je ves vesel na svoj dom.

Tudi z dveh drugih krajev sem za gotovo zvedel, da se bo gotovo veliko ondotnih divjakov izpreobrnilo h krščanski veri, ako tja pridem evangelij oznanjat. Ni mi mogoče popisati veselja, ki ga taka zagotovila in povabila zbudajo v mojem sreću, in ne morem dovolj živo priporočiti te reči, ki mi gre črez vse, srčni molitvi pobožnih družnikov bogoljubne Leopoldinske družbe . . . Pa me tudi kaj zelo tolaži ravno ta misel, da je veliko tisoč duš v srečnem Avstrijskem cesarstvu, katere vsak dan molitve k Bogu pošiljajo za dober uspeh naših misijonov.

Naj zdaj še nekoliko povem o vnanjih zadevah Mičiganske države, v kateri je Krivo drevo, moja misijonska staja. Ta država ima sploh, posebno pa okoli moje staje malo prebivalcev, in je večjidel gorata in pusta, samo okoli silno velikega Mičiganskega in Huronskega jezera stanujejo Indijani, katerim neizmerni, nikdar sekani gozdi, ki se razprostirajo brez konca in kraja, niso za drugo rabo, kakor za lov.

Krščanski divjaki ne živé več samo o lovu, ampak tudi o poljskih pridelkih in o tem, kar jim donaša sladkor ali cukr, ki ga delajo v gozdu blizu svojih prebivališč. Zemlja v moji okolici ni kaj dobra, večjidel je peščena; divjaki ne sejejo na svojih slabih njivicah nič drugega kakor turšico, nekaj sočivja in krompir, ki je tukaj prav rodovitén.

Poglavitni pridelek divjakov je sladkor, ki ga pripravljajo iz cukrovih javorov, katerih je tukaj prav veliko. Ob začetku sušca se začne to delo s pripravljanjem cukra in se vrši do konca malega travna. Ves ta čas ni razun štirih oseb v misijonski hiši nobenega človeka v naši vasi, vsi so v gozdu, kjer postavijo svoje bajte in ves teden ondi ostanejo, ob nedeljah pa pridejo vsi k maši in po krščanskem nauku se zopet vrnejo v svoje gozdne bajte. Indijani zarezujejo cukrove javore, in sok, ki se cedí iz zaréz, spravljajo v posode iz lubja, potem ga pa pri ognji tako dolgo vreti pruščajo, da se zgosti v sirop; ta sirop pa je potem, ko se ohladi in strdi, kaj dober cukr, katerega kupcem zamenjavajo za oblačila, za razna orodja, za živež in za druge potrebne reči. Divjaki kupčujejo le na menjo, ker nimajo denarja, pa ga tudi nočejo imeti. Vsak mojih divjakov pridela na leto osem do deset centov takega cukra.

Divjaki v tem kraju so prav srečno, mirno in popolnoma prosto ljudstvo. Postav sicer nimajo nobenih, ker so prosti od vlade združenih ali zedinjenih držav; pa vendar se krščanski divjaki voljno in zvesto drže evangeljskih postav. Misijonarju

skazujejo posebno spoštovanje in tako izvrstno pokorščino, da je meni samemu kaj dostikrat v spodbudo njih vedenje. Naj jim ukažem to ali ono, vse takoj in natanko storé brez mr-mranja ali nasprotovanja. Imajo med seboj nekaj glavarjev, katerim so prostovoljno pokorni, kajti glavarji nimajo take oblasti, da bi jih mogli siliti k pokoršeni.

Meseca prosinca in svečana smo imeli tako hud mraz tukaj, da mi skoro ni bilo mogoče, opravilo svete maše do konca dognati. Dasiravno sem vrčka z vodo in z vinom prav gorka naravnost prinesel k sveti maši, pa že pred darovanjem je bilo vse zmrznilo tako, da sem moral led odbiti, da mi je bilo mogoče, vino in vodo v kelih vlitii.“

Ko se je o milem spomladanskem solncu začel led tajati, tudi Baragu ni bilo več mogoče ostati v Krivem drevesu, ampak gnala je gorečnost našega evangeljskega sejalcia tem močnejše na vse strani med divje Indijane, čim trdnejša je bila njegova nada, da bo seme večne resnice padalo na pri-pravno in rodovitno zemljo.

In kako lepo se je uresničila ta njegova nada! Kako željno odpirajo divjaki ne samo svoja ušesa, ampak tudi svoja srca glasu božje besede, ki se izliva iz ust poslanca evangeljskega! Kako voljno in brez ovinkov donašajo od vseh stranij malikovalska znamenja, ki so jim služila v vraže, ter jih mečejo v ogenj, ki jih mora požgati, preden se v njih srcih more vneti plamen zveličevalne vere in svete ljubezni božje!

Seveda se tudi ne manjka trdovratnih in zanikarnih divjakov, kateri se raje ne dajo krstiti, kakor da bi popolnoma slovo dali žganju in pijančevanju, tej najhujši strasti, kateri so divjaki udani; pa take zanikarnosti so večjideli krivi tisti olikani in izobraženi, na videz krščanski kramarji, katerim je trebuh Bog, dobiček pa nebesa, kateri božje in sploh večne in dušne reči tudi po vatlu, po funtu itd. mérijó, in so sploh v družbi tistega Efeškega Demetrija, o katerem nam pri-poveduje dejanje apostolov 19, 24.

Vse to, kar smo ravnokar opomnili, nam pojasnjuje Baragovo pismo iz Krivega drevesa z dné mal. srpana l. 1832, v katerem o izpreobračevanju divjakov tako-le piše Leopoldinski družbi:

„Odkar sem poslal svoje zadnje poročilo, prišla je velika množica izgubljenih divjakov v hlev dobrega Pastirja, da bi si zavarovala svoje zveličanje. V dveh mesecih, od velike noči (22. malega travna) do kresa (24. rožnika) sem krstil stoindvet

večji del odrastlih, med njimi tudi nekoliko starih malikovalcev, katerim je neskončno usmiljeni Bog podelil milost svetega prerojenja, ko so že z eno nogo stali v grobu. Ne morem Bogu dovolj hvaležen biti za to, da sem prišel semkaj, kjer se dá toliko dobrega storiti. Ako bi tudi posihdob ves čas svojega življenja nič drugega ne mogel opraviti, kakor izpreobrnjene divjake v sv. veri ohranjati in potrjevati, bil bi vendar le zadovoljen; upam pa, da mi bo Bog dal milost, še več divjakov k pravi veri izpreobrniti, in s pomočjo zveličevalnih resnic krščanske vere dovesti k omiki.

Zdaj pa naj nekoliko bolj natanko popišem obilno število omenjenih izpreobrnjencev. Kakor sem omenil že v zadnjem pismu, zvedel sem preteklo zimo, da so v raznih krajih okoli Krivega drevesa tri vasi, ena tri dni, druga poldrugi dan, tretja pa en dan hoda daleč od tód.

Ko so bili moji tukajšnji župljani opravili svojo veliko-nočno spoved, odpravil sem se takoj na pot, oznanjevat tem divjakom božjo besedo, katere še nikoli niso slišali iz duhovnih ust.

Najprej sem šel na kaj prijeten otok Mičiganskega jezera. Ta otok, ki je tako daleč od suhe zemlje, da se vidi komaj kot tanka meglica, je precej velik, kake štiri ure hodá v okrogu, imenuje se Bobrov otok, ker je bilo tam nekdam veliko bobrov. Na tem otoku je majhna vas, ki ima osem koč iz lubja; ribarija in cukrarija daje živež ondotnim divjakom. Na to misijonsko pot me je pripravil tisti krščanski divjak, ki me je, kakor sem omenil že v svojem zadnjem poročilu, obiskal. Ni se jih sicer manjkalo, ki so dvomili nad uspehom tega mojega misijonskega početja, jaz pa sem šel vendar na pot poln zaupanja na Gospoda, ki je obljubil, da hoče ostati s svojimi služabniki do konca svetá.

Srce mi je bílo, ko se bližamo otoku.

Imam belo zastavo z rdečim križem v sredi, katero razvijem, kedar grem v misijon, v znamenje, da se bliža misijonski čoln. Ko smo se vozili proti otoku, imeli smo ugoden veter; prijetno je vihrala mirna križeva zastava ter je oznanjevala služabnika tistega, ki je za nas križan bil. Ko otočani, ki so, kakor divjaki sploh, čudovito bistrovidni, še od daleč zagledajo mojo zastavo, dal je njih poglavar svojo zastavo hipoma na vrh svoje hiše postaviti. Moji divjaki iz Krivega drevesa so takoj zapazili zastavo poglavarjevo in v tem spoznali prav dobro znamenje, kar me je popolnoma utolažilo. Ko smo že bili blizu Bobrovega otoka, videl sem množico teh divjakov

hiteti k bregu. Skoro vsi otočani so se zbrali tu, da bi nas pozdravili; moške so dvakrat iz svojih pušek strelili in s tem naznanjali, kako da so veseli misijonarjevega prihoda. Komaj smo stopili na suho, že mi pridejo vsi moški naproti, mi prijazno v roko sežejo in me potem sprevedejo v svojo vas. Najprej sem stopil v poglavarjevo kočo, kjer se je bilo zbralo mnogo teh ubogih divjakov, kateri se nikoli niso mogli dovolj nagledati duhovnika, ki so ga prvič v svojem življenji imeli pred očmi.

Kdor ima kaj opraviti z malikovalskimi divjaki tega kraja, mora ozir jemati na posebne šege. Zatorej jim tudi jaz nisem takoj povedal, zakaj sem prišel, ampak pogovarjal sem se ž njimi o raznih rečeh, in nazadnje sem prosil poglavarja, da bi na prihodnji dan sklical veliki zbor, ker želim ž njimi pogovarjati se o tehtnih rečeh. Zbrali so se tedaj drugi dan, in v svojem krepkem govoru sem jim ob kratkem dokazoval, kako potrebna in koristna je krščanska vera, na zadnje pa se obrnem do poglavarja s prošnjo, da mi odgovori.

Na njegovo povelje in v njegovem imenu mi odgovori njegov govornik: da so prav zadovoljni in da se prav srečne štejejo, videti duhovnika na svojem otoku, in da imajo prav gorečo željo, krščansko vero sprejeti. Lahko se dá misliti, s kakim veseljem je ta odgovor napolnil misijonarjevo srce. Nekaj časa sem ostal pri njih, jih poučeval, in 11. vel. travna je bil tisti srečni dan, o katerem sem krstil dvaindvajset teh divjakov.

Od tód sem se peljal dva dni daleč v drugo majhno vas Manistie po imenu, na nasprotnem bregu Mičiganskega jezera. Tudi ondotnim divjakom sem bil preteklo zimo, ko se mi je ravno priložnost ponudila, sporočil, da jih bom spomladi obiskal.

Ko tedaj pridem tja, sprejeli so me prav prijazno in se silno veselili misijonarjevega prihoda. Videč pripravnost in dobro voljo teh ubogih divjakov, ki so le zató tako dolgo služili malikom, ker ni bilo še nikoli nobenega oznanjevalca sv. vere pri njih, neizrečeno se mi je milo storilo in me razveselilo. Ves sem bil ganjen, zlasti ko sem videl, da so le-ti dobri ljudje začeli, še preden sem k njim prišel, iz lesa in lubja postavljati cerkvico, ker je v njih srcih svojo moč tako zdatno razvijala tista milost, po kateri Bog kliče in vabi k spoznanju edino prave svete vere.

Niso mislili, da bom tako kmalu k njim prišel, in ravno zato še niso bili dodelali svoje cerkvice. Ko tedaj vidim,

kako pridno ti ljudje cerkvico postavljajo, poprimem se tudi jaz dela, kolikor sem mogel, in moj vzgled spodbudi devet mojih tovarišev, ki so se tudi dela lotili, tako da smo še tisti dan to cerkvico dodelali. Drugi dan skličem vse skupaj, in ko sem najpred cerkvico blagoslovil, sem takoj v njej maševal in pridigoval.

Ne morem popisati, kako sem bil ganjen in kako iz srca hvaležen Bogu pri tem cerkvenem opravilu. Misel, da zdaj hiša živega Boga stoji na ravno tistem pustem kraju v sredi divjega gozda, po katerem se je še malo prej razlegalo vpitje divjakov, in kjer so malikovalske darove prinašali hudemu duhu (satanu) — ta misel me je tako močno presunila, da sem ves ganjen solze prelival, in nisem mogel svoje hvaležnosti Bogu z besedo razodeti. Blagor nam, da Bog naših besed ne potrebuje, ker vidi naša srca! Ta cerkvica, čeravno iz lesa in lubja, ima vendar, po moji misli, večjo vrednost, kakor marsikatera z zlatom in z umetnijskimi rečmi bogato obložena cerkev v Evropi, ki jo obiskovalci oskrunjajo s svojo mlačnostjo in nespodobnim svojim vedenjem.

To cerkvico sem blagoslovil v čast božjo na ime njegove deviške Matere Marije. Ko sem bil sklenil darovati svoje življenje misijonu v prid, obljubil sem bil ljubi naši nebeški Materi, da bode prva cerkev, ki jo bom med divjaki blagoslovil, blagoslovljena v čast njenega prešladkega Imena, ker sem prepričan, da ona svojega Sina neprenehoma prosi za dober uspeh naših misijonov.

Ostal sem precej dolgo pri teh dobrih divjaki, katere sem v krščanski veri poučeval, zraven pa tudi vsak dan maševal. Vsi divjaki te majhne vasi, odrastli ravno tako kakor otroci, mladi kakor starčki — vsi so krščansko vero sprejeli razun enega, kateremu je Bog, kakor se kaže, zavoljo njegovega napuha odrekel milost svete vere. Nobenemu noče verjeti, kakor le svoji lastni, kaj slabi pameti, po svoji trmi vedno trdi, »da je že enkrat živel na zemlji, zdaj pa v drugič živi, in misli, ko to svoje življenje konča, iti tja, kjer so njegovi malikovalski predniki.«

Dan 25. vel. travna je bil dan sreče za te dobre divjake, ker so se ta dan prerodili z vodo in sv. Duhom za večno življenje. Bilo jih je devetnajst, ki sem jih krstil. Hvala dobremu pastirju, ki je te izgubljene ovce tako milostljivo privedel v svoj hlev. Hvala pa tudi milosti polni Materi Mariji, ki neprenehoma prosi za izpreobrnjenje malikovalcev. Po sv. krstu so mi prinesli vse svoje malikovalske reči, katere

so doslej rabili pri svojih malikovalskih daritvah. Dal sem ogenj zakuriti, in sežgal sem vse te mališke gnusobe, kot žgavni dar v čast Njemu, ki je vsegamogočen in večni, kateremu tudi samemu se darila spodobijo, in kateremu gre slava in čast na vekomaj. Preden sem se ločil od teh dobrih in srečnih ljudij, podaril sem jim mnogo podob in obečal, jih od časa do časa obiskovati, da jih v veri ohranim in potrdim; to jih je neizrečeno veselilo.

Od tód se vrnem zopet na Bobrov otok in sežgem tudi tam vse malikovalske darilne reči, ki so mi jih prinesli. Tudi ti izpreobrnjeni otočani so sklenili majhno cerkev postaviti, za zdaj pa so iz vej in lubja, iz platna za jadra in plaht postavili nekakšno kapelico, v kateri ganjeno-hvaležnega srca vsak dan darujem sv. mašo in trikrat na dan krščanski nauk razlagam. Zopet se je šest poganov izpreobrnilo, katere sem krstil. Vendar pa je še na tem otoku mnogo poganov, ki se nočejo izpreobrniti. Neki dan je prišlo v moj šotor mnogo takih, ki so bili skoro popolnoma nagi, le neko slabo ogrinjalo okoli ledij je bila vsa njihova obleka. Eden izmed njih jame govoriti, in mi s kričavim glasom v svojem nespametnem nagovoru naznani v imenu vseh, ki so ž njim prišli, da nočejo krščanske vere sprejeti, temuč da hočejo živeti in umreti v veri svojih prednikov. Jaz sem mu pohlevno pa tudi krepko odgovoril na to, upam pa, da se bodo s časom tudi ti k resnici izpreobrnili.

Potem sem se vrnil domov, pa nisem dolgo ostal doma, ampak šel sem v tretjo vas — poldrugi dan pota daleč na nasprotni strani od Krivega drevesa, čeravno sem slišal, da so divjaki te vasi očitni sovražniki krščanske vere. Vzrok tega je pa ta. K sovraštvu do krščanske vere podpihujejo in vnemajo te divjake brezbožni trgovci, ki večkrat med nje zahajajo in jim ruma dajejo za kožuhovino. Le-ti brezbožni trgovci namreč prav dobro vedó, da se morajo divjaki, preden krščansko vero sprejmejo, popolnoma odpovedati uživanju žgane pijače, posebno pa pijanosti, kateri so kaj zeló udani. Da bi si torej med divjaki zavarovali kupčijo, katera jim toliko dobička donaša, prizadevajo si na vso moč, divjake od krščanske vere odvrniti. Vendar pa sem šel k tem divjakom, ter sem jim govoril o krščanski veri, pa me niso radi poslušali. Ob vsem tem pa nisem zastonj prišel tja; dal mi je Bog tolažbo, da se je našlo pet malikovalcev, ki so svoja srca odprli božjemu glasu; ko so bili poučeni, krstil sem jih dné 3. prosinca.

Nekoliko dni potem sem se vrnil domov, v Krivo drevo, ker sem hotel velike binkoštno praznike praznovati pri svojih. Pa tudi tukaj v Krivem drevesu imam po neskončnem usmiljenji božjem dovolj veselja, ki ga ne morem popisati. Skoro vsak dan, zlasti o praznikih, pridejo k meni malikovalci, kateri želé kršчени biti. In tako sem jih to binkoštno nedeljo sedem, binkoštni ponedeljek pa petnajst tukaj doma krstil. Bogu bodi slava in hvala za vse to!

Naj še pristavim pismo, ki so ga moji divjaki s štirimi svojimi otroci vred poslali cincinaškemu gospodu škofu; po moji misli je vredno, da se razglasi. Pišejo pa tako-le: „Oče naš! Želiš dobiti nekoliko dečkov našega rodu v Cincinat, da bi jih dal rokodelcem v pouk; mi smo prav zadovoljni s to ponudbo in pošljemo ti štiri naših otrok iz starega in novega Krivega drevesa. Jožefa Bojda in Mihela Šavonibinesia, da se ključavničarstva in kovaštva naučita; Mihela Fenvika in Mihela Medoajandagašea pa za tesarstvo in mizarstvo. Želimo tudi, da se ti otroci učé pisati in brati tudi v vašem jeziku.

Oče naš! prosimo te, da naše otroke dobrim ljudem v roke izročiš, in po očetovsko na-nje paziš, saj so tudi tvoji otroci v Jezusu Kristusu. Prosimo te tudi, da nam pošlješ oženjenega moža, kakor si nam obljubil; njemu in njegovi družini hočemo nekoliko zemlje prepustiti, da se pri nas naseli.

Priporočamo se v tvojo molitev in podajemo ti roko:

† Jože Navimaškvote, poglavar starega Krivega drevesa in oče Mihela Medoajandagašea. † Vešinaveto, oče Mihela Šavonibinesia.

† Jože Kivekvaam, oče Jožefa Bojda. † Leon Pakusigan,
† Aleksander Misavakost, glavarja v Krivem drevesu.“

Po svoji vrnitvi v Krivo drevo ni mogel Baraga zopet iti med divjake, zato ne, ker poletni čas ti večinoma izginejo iz svojih krajev in se navadno napotijo v Kanado zavoljo kupčije, ki jo imajo z Angleži.

Ta čas počitka je tedaj Baraga začel v to obračati, da je v narečji otavaških Indijanov spisoval in za natisek pripravljaval molitveno in poučno knjigo, katere potrebo pri svojih izpreobrnjenih je čedalje bolj živo čutil, zlasti, ker Otavcem ni bila dosti razumljiva kvjiga, katero je na svetlo dal njegov prednik gosp. Dežan v narečji kanadskih Indijanov, v tako imenovanem algolkinskem narečji. Tiskati se je imela ta Baragova knjiga v Detróatu (Detroit); pa ravno ko se je v tej zadevi spravljal na pot v Detróá, zvé, da preč. njegov

škof misli kmalu priti v Krivo drevo, delit zakrament svete birme. Počaka zatorej svojega višjega pastirja, ki tudi pride dné 2. vel. travna v presrčno veselje Baragu in njegovi čredi. O tem škofovem prihodu poroča Baraga :

„Sto in štirideset svojih Indijanov sem pripravil za sveto birmo, ki so jo tudi dné 5. vel. srpana prav slovesno in spodbudno prejeli. Ni mogoče popisati srčnega veselja, ki so ga dobri divjaki razodevali, ko so videli, da se vasi bliža njihov veliki oče. Zberejo se vsi na bregu jezera, ter se postavijo v dve vrsti, v eno vrsto moški, v drugo pa ženske z otroci; moški trikrat strelijo iz pušek. Tako naznanjanje veselja od svojih predbrih otrok je kaj močno ganilo pobožnega škofa. Dal nam je svoj apostolski blagoslov, in je potem z milo ljubeznijo podal roko slehernemu posebej, kar je bilo Indijanom posebno znamenje prijaznosti in dobrovoljnosti. Potem smo ga v procesiji sprevedli v cerkev, kjer je opravivši molitev pred svetim Rešnjim Telesom nagovoril Indijane tako ganljivo, da so jim njegove besede globoko segale v srce. Dné 5. vel. srpana pokliče škof po dokončani delitvi zakramenta sv. birme vse poglavarje in bolj veljavne može mojega misijona in jim oznani nekatere deželske postave, ki jih je zložil za Otavance. Indijani so te postave prav radi sprejeli in trdno obljubili, da jih bodo spoštovali. Izročene pa so te postave misijonarju in štirim poglavarjem v roke.

Po odhodu gospoda škofa sem obiskal nove misijone, ki sem jih bil ustanovil spomladi. V enem, ki se imenuje Mimiste, sem ostal pet dnij ter sem spovedal in poučeval novoizpreobrnjence, ki so se skazali prav utrjene, kar me je močno veselilo, kakor tudi posebno to, da je prišla neka poganska družina, katera, ko je slišala o izpreobrnjenji teh divjakov, je želela tudi zadobiti svoje zveličanje v sveti veri Jezusovi. Krstil sem jih vseh pet skupaj.

Od tód sem se peljal na Bobrov otok, kjer se je zopet veliko divjakov pripravljalo za sveti krst; po izpraševanju sem jih petnajst krstil na dan vnebovzvetja prečiste Device Marije in čez nekaj dnij sem se vrnil domov, in potem v Detróá (Detroit), da bi dal natisniti svojo molitveno knjigo.“

Po škofovem odhodu se Baraga napoti v Detróá, kamor je prišel dné 29. vel. srpana poln veselja o posebni sreči, ki ga je bila doletela s tem, da je med potom imel priliko dvajseterim osebam podeliti zakrament sv. krsta. Ostal je v Detróátu blizu dva meseca, oskrbujoč natiskovanje omenjene knjige. Med tem časom mu pride silno žalostno poročilo, da

je umrl škof, kateremu je bil s tolikim otročjim spoštovanjem udan. To svojo žalost razodeva Baraga v poročilu do Leopoldinske družbe; v častni spomin tega prvega Baragovega višjega pastirja v Ameriki naj iz njega to-le posnamemo:

„Prežalostnega srca naznanjam, da je naš prečastiti in ljubljeni gospod škof Edvard Fenwik dné 26. kimovca ravno opoldne za kolero umrl. Kot goreč misijonar je živel vedno v svetem uboštvu, in je tudi na misijonarskem popotvanji umrl, ubog in zapuščen, kakor sv. Frančišek Ksaverij. — Nazaj gredé, potem ko je po vsakoletni navadi obiskal misijonske kraje v velik dušni prid svoje škofije, moral je z voza in ostati pri neki katoliški družini, ker ga je krč začel strašno lomiti. Poslali so takoj po najbližjega duhovnika, ki je pa bil blizu deset ur daleč, in ko ta pride, bil je že preljubi naš višji pastir mrtev in pokopan. Tako je umrl ta apostolski mož brez duhovne pomoči — — pa prišli so mu gotovo ob zadnji uri na pomoč angeli in Kraljica angelov, katero je tako goreče in iz srca častil ves čas svojega življenja; in čeravno ni nobeden duhovnik v grob položil njegovega trupla, vendar so gotovo angeli lepo njegovo dušo prinesli pred obličje našega Boga, kateremu je daroval vse svoje življenje. Noben lep dragi grobni spomenik ne pové prihodnjemu rodu, da tukaj počivajo predragi ostanki apostola Ohijske države; pa postavil si je on tisoč neminljivih spomenikov v srcih vseh tistih, ki jih je s svojo zares čudovito gorečnostjo in s svojo pobožno molitvijo privedel k spoznanju pravega Boga. Solze in blagri mnogih tisoč hvaležnih vernikov ga spremljajo v grob. Naj v miru počiva in večna luč naj mu sveti!“

Ko se je Baraga vrnil iz Detroata v Krivo drevo, napovedovala se je že zima, zatorej je moral zopet ves zimski čas ostati med svojimi izpreobrnjenimi Otavci v Krivem drevesu, ne samo zavoljo silnega mraza in ledu, ampak tudi zato, ker so divjaki imeli v navadi, zapuščati po zimi svoje puste in mrzle kraje na severu in spravljati se kakor lastavice proti jugu. Pa ravno to navadno zimsko preseljevanje divjakov je kaj dobro služilo blagim namenom našega Baraga. Ker so namreč ob tem preseljevanji imeli divji Indijani s severnih krajev kaj pripravno priliko pečati se z drugimi na južnih straneh, kateri so že znali ceniti srečo krščanskega društvenega življenja: začeli so tudi oni sami hrepeneti po sreči, videti, slišati in pri sebi imeti črnosuknježa, kateremu njihovi že izpreobrnjeni sosedje niso mogli nikoli dosti hvale dajati. „Vedno dobivam,“ piše v tem oziru Baraga sestri v zanimivem

pismu z dné 4. sušca 1833., v katerem se posebno lepo razodeva njegova sveta gorečnost, „vedno dobivam poročila, kako željno bi sprejeli divjaki severnih krajev črnosuknježa, ko bi le k njim prišel. — O kako mi poka srce silne žalosti, ko se mi ponuja lepa prilika, toliko neumrljivih duš oteti večnega pogubljenja; pa vendar ne smem tja hiteti zato ne, ker še nisem dobil potrebnega privoljenja. Ako mi moje škofijstvo odreče privoljenje, pridem v tako hudo skušnjava, da hujše mi še nikoli ni bilo treba prestat. — Le-ti ubogi divjaki stanujejo okoli Gorenjega jezera (Lac superior). Ti vsega pomilovanja vredni ljudje niso še nikoli videli nobenega mašnika, vendar so pa slišali o mašnikih in mnogo jih je, ki samo po tem, kar so slišali, izrekajo željo, sprejeti dobre nauke teh služabnikov Velikega duha — tako imenujejo Boga vsega-mogočnega stvarnika — ko bi le kedaj kateri k njim prišel. Ko dobivam taka poročila, hotelo bi mi srce počiti bridkosti, ko bi le prišlo na to, da ne dobim privoljenja tja iti. Prizadevali so si sicer že mnogi protestanški predikanti, da bi le-té revne divjake pridobili za svoje zmote, pa še toliko niso dosegli, da bi bili zapeljali le enega, akoravno imajo obilno denarnih pomočkov v podporo svojega prizadevanja. Divjake vleče že neko naravno občutje k naši sveti veri, in malo kedaj se kdo upira sprejeti jo, ako se mu le naravnost in jasno razklada.“

Res se ni čuditi, če po tem Baragovem poročilu vidimo divjake že po nekem naravnem občutji pripravne, sprejemati resnico, odvracati pa svoja ušesa in svoja srca od zmote, ki se jim v podobi resnice hoče usiljevati. Saj je človek po božji podobi vstvarjen, torej tudi za resnico, katera je večni Bog sam; on je tedaj, naj bo tudi divjak, zmožen, s svojimi dušnimi močmi spoznati resnico, ko se mu oznanja, sprejeti in ljubiti jo kot hčer nebeško, ako so le njegove naravne dušne moči zdrave in nepokvarjene, ako le divje strasti niso zatrlle v njegovem srcu tistih prvotnih načel večne svetosti in pravičnosti, katera se slehernemu človeku ravno zato, ker je človek, po njegovi pameti naznanjujejo. — Od druge strani pa imajo resnice svete vere ravno zato, ker so le žarki, ki se izlivajo iz solnca večne resnice, same po sebi tisto moč, da ogrevajo človeku srce in mu razsvetljujejo um, če ima le količkaj dobre volje, vkljub vsi njegovi divjačnosti. Zmota pa, ki je enaka suhi in mrtvi veji, ki se je odlomila od drevesa življenja, ne more imeti in nima nobene moči do človeka z nekoliko zdravim umom in srcem; in kakor se resnica sama

po sebi priljublja nepokvarjenemu človeku, ravno tako se človek ogiblje resnice ter se poprime zmote, če ni zdrava njegova pamet in če je sprieno njegovo srce.

Naj tedaj razpošiljajo tako imenovane biblijske družbe križem sveta svoje misijonske poslane, naj raztrošajo svoje biblije (sveto pismo, toda dokaj popačeno) po Aziji, Afriki in Ameriki, naj obračajo milijone in milijone zlatov v pospeh svojih družbenih namenov: splošni sad vsega tega njihovega napenjanja vendar le ne bo drugi, kakor tisti, ki ga je pred vsem svetom brez vseh ovinkov razložil neki družbenik biblijske družbe, kateri je pri družbenem zboru v Štutgartu leta 1846. pravo zadel z zanimivimi besedami: „Sveti Frančišek Ksaverijan je z eno biblijo izpreobrnil milijone nevernikov, z milijon in milijon biblijami pa se komaj ena duša izpreobrne.“ In neki drugi protestant iz Švice piše v svoji knjigi („Beleuchtung der Vorurtheile wider die katholische Kirche. Von einem protestantischen Laien.“ Luzern 1839. B. I., Abth. 2., S. 150.) o tej reči kar naravnost: „Znano je, da so surova pa prekanjena ljudstva prav željno sprejemala naše biblije, da so pa potem cele tovore teh biblij v sosedne krščanske kraje donašali ter jih zamenjavali za pipice, za žganje itd. Biblije, ki jih je Morisson v kitajski jezik prestavil, so se v Kini po očitni dražbi prodajale, in kupovali so jih večjidel čevljarji, katerim so služile v podplate za šlebedre.“ — Tako tedaj se oskrunjuje bukvje, ki bi mogle vsemu krščanskemu svetu najsvetejše biti, in to od strani tistih, kateri se zmerom ustijo, da oni edini znajo ceniti biblijo kot pravo knjigo božjo!

Pa saj ta pot, ki se je omenjene biblijske družbe držijo, ko namreč biblije po svetu pošiljajo in nevernikom delijo, ni prava, izpreobrnuti jih in za krščanstvo pridobiti; to njih početje je naravnost nasproti Kristusovi zapovedi in besedam sv. Pavla. Kristus ni nikjer zapovedal svojim apostolom, da naj vse njegove nauke zapišejo in po svetu razpošiljajo, ampak zapovedal jim je iti in učiti rekoč: „Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsi stvari,“ (Mark. 16, 15.) „učite vse narode, učite jih spolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal!“ (Mat. 28, 19.) Sveti apostol Pavel nam prav lepo in določno naznanja pot, katere so se vsi apostoli držali oznanjajoč sveti evangelij in razširjajoč katoliško cerkev, ko v listu do Rimljanov piše: „Vera torej je iz poslušanja,“ torej ne iz samega branja, „poslušanje pa po Kristusovi besedi,“ to je po oznanjevanji njegovega nauka, tedaj ne po samem branju sv. pisma; oznanjevanje božje besede pa se mora goditi po tistih, „ki so

poslani“ (Rim. 10, 17. 15.), poslani pa seveda ne od te ali one družbe, ampak „poslani“ od tistih, ki imajo pravico in oblast pošiljati, to je, „poslani“ od naslednikov in namestnikov tistih apostolov, ki jim je Gospod Jezus Kristus rekel: „Kakor je oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam.“ (Jan. 20, 21.) Ker se torej protestantje ne držijo te apostolske, te svetopisemske ali biblijske poti, katere bi se ravno oni morali držati, zato z razpošiljanjem in z delitvijo svojih biblij in drugih knjižuric kaj malo nevernikov izpreobrnejo, zlasti pa tudi zato pri njih skoro nič ne opravijo, ali pa le silo malo, ker so njih misijonarji oženjeni. Divjim Indijanom so protestantovski misijonarji s svojimi ženami in otroki v poseben spodtikljej, in nič ne marajo za-nje, kar vémo po že prej naznanjenem poročilu g. generalvikarja Resé-ta; to nam pa tudi potrjuje in razjasnjuje kaj mikavno pismo preč. g. doktorja Janeza Englanda, škofa charlestonskega do rajncega nadškofa dunajskega Vincencija Edvarda Mildeta, kot predsednika Leopoldinske družbe. V tem poročilu piše charlestonski škof o tej reči: „Navadno se sliši med temi surovimi divjaki: Našim očetom so bili voditelji možje v črnih suknjah, ki niso imeli ne žen, ne otrok, možje, ki so se edino pečali z molitvijo in se popolnoma darovali v prid rdečeokožcem (tako Indijani sami sebe imenujejo). Ko so jedli ti možje, so se tudi nasitili, ker imeli so sleherni samo ena usta, in ko je kdo izmed njih umrl, ni ničesar potreboval, ker je vse imel, česar mu je bilo treba, v nebesih, in ko smo ga pokopali, nam je bila edina skrb, moliti za njegovo dušo. Zdaj pa prihajajo k nam možje, ki bi imeli biti prvi v molitvi, pa so nam enaki.

Le-ti možje imajo žene, katere ljubijo; žene in otroci imajo mnogo ust in mnogo hrbtov, in otroci so dan za dnevom bolj rejeni, revni mož molitve pa je v silnem strahu zato, ker ima ljubezen do njih: boji se namreč, da ta usta se ne bi mogla napolnovati, in ti hrbti ne odevati; boji se silno umreti, ker bi vsi ti, ki jih je ljubil, morali lakoto trpeti, ako bi jih mi ne nahranjali. Dokler živi, ima skrb za svojo ženo in za svoje otroke, in o tej skrbi odpravi rdečeokožca z besedo: „Jaz storim, kar je moja dolžnost“; rdečeokožec pa se pobere stran, premišljujoč to, kar mu je oče pripovedoval, namreč, da črnosuknjež ni bil takšen, kakoršni smo mi, in da je on rdečeokožca močno ljubil zato, ker ni imel nobenega družega ljubiti, kakor samo Vélicege Duha in ljudstvo njegovo; on ni imel ne žene ne otrok, imel je samo ena usta in en hrbet, in ko je umrl, zaprta so bila njegova

usta, mrzel je bil njegov hrbet in ni se mu bilo treba bati smrti, ker se je oziral samo le na rdečeokožca, ki ga je ljubil.“ *

Pa vrnimo se zopet k Baragu, ki je v drugič moral prezimovati v svoji staji — v Krivem drevesu, željno pričakujoč,

* Naši bralci so brali že marsikako pismo in poročilo katoliških misijonarjev iz vseh delov sveta. Da pa spoznajo, kolikošen razloček je med katoliškim in protestantskim misijonarjem, lahko jim pojasnjuje naslednji posnetek iz pisma, ki ga je neki protestantski misijonar v Misuri iz Amerike pisal meseca svečana 1854. leta in ki ga je razglasil protestantski časnik: „Neue reformirte Kirchenzeitung“. „Ako bi mogel (piše protestantski misijonar), ako bi moral še dalje tako živeti, kakor sem dosihdob živel, bival bi zmerom slabši bogoslovec, in vendar-le ne tudi pravi kravji hlapec — med dvema krajinama v neusmiljeni sredini visim — (hoče reči, da zavoljo svojih domačih opravil ni ne pravi misijonar, pa tudi ne kaj prida hlapec). Misli si le soboto in nedeljo, kakoršne jaz imam, in primerjaj jih s soboto in nedeljo kacega pridigarja na deželi! V soboto že pred zajuterkom začnem svoje delo s klajo in molžo dveh naših krav; svojega konja sem moral lansko poletje prodati zavoljo truda, ki mi ga je prizadeval. Po zajuterku moram otroka pestovati, ko moja žena svoja dela opravlja, pomiva, čedi in jedilo pripravlja. Ta čas morda tudi lahko zraven tega svojo majhno izbo za študiranje počedim — velikokrat edina priložnost za več dnij, ob kateri se delj časa v njej mudim. Po južini (po kosilu, opoldne) je treba drv nanositi, dvorišče in hlev počediti, cerkev pomesti, škornje oznažiti itd. Zdaj še le pred solnčnim zahodom imam kake pol ure počitka. Ko se pa jame mračiti, treba je že zopet kravi pomolsti in jima položiti. Večjidel je že sedem, preden je vse v redu. Koliko morem po takem dnevu še študirati, lahko veš, če ti tudi ne povem. Nedelja se začne kakor sobota z molžo in s klajo, potem z zajuterkom. Če je mraz, zakurim cerkev, in potem varujem otroka, da se napravi mati v cerkev. Med tem moram v prvo zvoniti. Velikokrat mi le ena sama četrtinka ure ostaja pred službo božjo, da me nič ne moti. Popoldne učim otroke, in kar mi še ostaja časa, predsedim ga med svojci, dokler ne pride večerni čas za klajo in molžo. Ko bi imeli pravo dekle, seveda bi bilo marsikaj drugače; to pa se ne more zgoditi, ker bi se morala ta reč mimo velike jeze, ki jo posli v tukajšnjih razmerah vedno skoraj brez izjeme delajo, predrago plačevati. Tudi brez poslov sem imel 1853. leta več kot 1500 gld. stroškov, dasiravno živim varčno, kolikor je le mogoče. Že tri mesece uživamo dan na dan osoljeno meso prašičev, ki smo jih sami zaklali, pa tudi z malo rejo kuretime in živine odvrnemo veliko stroškov. Piva in vina nimamo že dve leti v hiši, nekaj steklenic vina, ki mi jih je moja tašča podarila, hranimo za kake gosti, ali pa, ne bodi ga potreba, v bolzni. Letnih prihodkov imam sto dolarjev ali 250 gld. S svojim ubožnim življenjem bi bil sicer zadovoljen, in nimam nič zoper to, če moram pičlo življenje tako drago plačevati, dokler ima moja tašča svojo blagajnico (kaso) odprto. Če moram tudi to ali ono delo v hlevu ali sicer kaj takega opravljati, potrpel bi že še — pa časa — več časa in pokoja za delo, za pogled v sé in za besedo božjo si želim.“ — Kdo ne miluje tega moža v njegovem stanu in poklicu? Kako mu je mogoče ob tacih domačih opravilih in tolikih skrbeh za ženo in otroke s pridom delati za dušni blagor svojih vernikov? Kako vse drugače se glasijo pisma katoliških misijonarjev!

kakor že vemo, od svojega škofijstva privoljenja, da bi prihodnji pomladanski čas smel iti proti severn med divjake. Prišel je pomladanski čas, ni bilo pa toliko zaželenega privoljenja; moral je tedaj Baraga če ravno žalostnega, pa vendar popolnoma mirnega, v božjo voljo udanena srca nadaljevati svoja dela in opravila v okrogu njegovemu oskrbovanju izročenem. Kako zdaten je bil uspeh njegovega delovanja, naj nam pové poročilo z dné 3. rožnika 1833. leta, v katerem piše:

„Prvikrat sem to pomlad krenil na misijonsko pot, dné 30. mal. travna dospem v neki kraj, katerega prebivalci še nikoli niso videli katoliškega duhovnika; ko so jim pa izpreobrnjeni Indijani, ki so prišli v njih kraj, pripovedovali o duhovnikih in o naši sveti veri, razodeli so željo, tudi v svojem kraju enkrat videti in slišati oznanjevalca svete vere. Komaj to zvem, brž se napotim po jezeru k njim. Imeli smo na tem potovanji zmerom neugoden veter in slabo vreme, in vrh tega smo se vozili v majhnem slabem čolnu, v katerem nam je bilo treba o večkratni vidni nevarnosti boriti se s silovitimi valovi, ki so nam žugali vsak trenotek nas požreti. Pa vendar smem reči, da sem bil prav miren in brez vsega strahu; ker sem vedel, da me tja vodi dobri Pastir, čegar volja je, da te izgubljene ovce poiščem in jih k njemu privedem. Po mnogih težavah sem s svojimi spremljevalci nazadnje vendar dosegel konec svojega prvega letošnjega misijonskega potovanja; prišli smo namreč na otok Mičiganskega jezera, ki ga Mali Detróá (Detroit) imenujejo. Silno so bili veseli tamošnji divjaki, videti duhovnika v svojem kraju. Ostal sem osem dni pri njih, in poučevajoč jih sem spoznal, da imajo veliko razumnosti, dober spomin, in — kar je veliko več vredno — tudi trdno voljo, po naukah sv. vere natanko živeti.

14. vel. travna tega leta je bil dan najobilnejše sreče za te Indijane, pa tudi za-me je bil ta dan eden izmed najlepših mojega življenja; ker ta dan sem krstil dvaindvajset teh Indijanov, ki vsi so trdno sklenili, zvesto živeti po zapovedih naše sv. vere. Drugi prebivalci tega otoka, akoravno se še niso izpreobrnili, vendar niso krščanski veri nikakor nasprotni, temveč imam veliko upanja, da se bodo, kakor so obetali, tudi izpreobrnili, kedar zopet k njim pridem. Obljubil sem tudi, da jih bom obiskal še to poletje; oni pa so mi vsi enoglasno obečali, da hočejo med tem časom leseno cerkvico postaviti na mestu, katero smo takoj odločili v ta namen. Ob svojem drugem prihodu v Mali Detróá upam imeti veselje,

videti že izdelano to cerkvico, katero mislim svetemu Jožefu v čast blagosloviti, da bi ta véliki svetnik pri Jezusu izprosil Indijanom do konca stanovitno zvestobo v veri, h kateri so se izpreobrnili.

Nazaj gredé iz Malega Detróáta smo imeli sicer dobro vreme in ugoden veter, pa zadela nas je druga nadloga. Čeravno so nam otoški Indijani dali na pot, kar so imeli, namreč krompirja in rib, vendar smo bili to kmalu použili, in nismo imeli nič več živeža. Pa pokazala nam je božja previdnost vnovič, kako ljubeznivo skrbi za nas. Ko se peljemo mimo majhnega skalnatega otoka, zagledajo Indijani mnogo velikih vodnih ptic, ki so zletele z otoka, in so iz tega ugabili, da imajo te ptice tukaj svoja gnezda. Stopimo torej na suho in najdemo dobrotni dar božji, namreč 130 jajc, ki so bila tako velika in okusna, kakor gosja jajca. Bogu hvaležni se peljemo naprej. Na tem potovanji sem obiskal tudi neki drugi mali misijon, Manistie po imenu; njega začetek in ustanovitev sem poročal že lani. Silno me je veselilo tukaj videti, da ti Indijani, ki sem jih lani krstil, prav zvesto spolnujejo svojo vero, pa tudi kaj lepo napredujejo v vednosti krščanskega nauka. Prezimoval je namreč letos v tej vasi neki v krščanskem nauku dobro poučen Indijanec iz Krivega drevesa, kateri jih je veliko naučil. Tudi me je močno veselilo videti, kako si ti dobri Indijani prizadevajo, izdelati večjo in lepšo cerkev kakor je ta, katero so bili lani postavili, in katero sem bil blagoslovil v čast prečiste Device Marije. Upajo, da bodo to novo cerkev še do jeseni izdelali. — Krstil sem tukaj samo dva novorojena otroka, ker vsi drugi Indijani so že krščeni, razun tistega trdovratnega starca, ki noče nobenemu drugemu verjeti, kakor sam sebi. — Le-teh kristijanov v Manistiji ne morem prehvaliti in dosti občudovati, zlasti zavoljo njihove goreče ljubezni do molitve. Razun dolge in jedernate jutranje in večerne molitve, katero vedno zvesto opravljajo, molijo tudi dvakrat, nekateri celo trikrat na dan rožni venec. Kedarkoli imajo kaj prostega časa, vzamejo v roke indijanske molitvene bukve, ki sem jih lani po letu v Detróátu dal natisniti, molijo, pojó in učé se iz glave krščanskega nauka, ki je tudi v ravno teh bukvah natisnjen. Skoro vsi znajo zdaj že brati; kateri pa še ne znajo, ti si zeló prizadevajo, da bi se kmalu naučili.

Iz Manistije sem se peljal na Bobrov otok, kjer je sicer večje število kristijanov kakor v Manistiji in v Malem Detróátu; pa vendar je še zmerom več poganov kakor kristijanov

na tem otoku, in le-ti pogani so hudobni in sovražijo krščansko vero; oni zaničujejo in zasramujejo kristijane, ter si o vsaki priliki prizadevajo odvrniti jih od krščanske vere. Ob taki njihovi hudobiji kristijanom doslej tudi ni bilo mogoče staviti cerkve, kakor so bili sklenili takoj po svojem izpreobrnjenji in se tudi nemudoma pripravljali k temu delu; pa ondotni pogani so jim pretili, da jo bodo zažgali, kakor hitro jo izdelajo. Ko sem se prepričal takih stisk, v katerih se nahajajo ti kristijani, in nepremakljive trdovratnosti poganskih njihovih rojakov, poprijel sem se drugih pripomočkov. Ko namreč zopet pridem na ta otok, vzamem seboj razna darila, katera imajo za divjake posebno vrednost, postavim: pisano robo za srajce (divjakom prav pisane srajce kaj zelo dopadajo), majhne škarje, šivanke s koncovi itd., posebno pa prav veliko tobaka, ki ga Indijani strastno ljubijo. Ko me pogani vidijo priti s takimi darili, so bolj pohlevni in mirni, ter so obljubili kristijane zanaprej pri miru pustiti, le o cerkvi še nič niso hoteli slišati, da bi se postavila na njihovem otoku. Jaz pa sem jih vendar le navadno obdaroval, kedarkoli sem k njim prišel . . . O tem svojem zadnjem prihodu sem seboj prinesel prav veliko tobaka, in ko ga razdelim med tako trdovratne pogane, pritožim se, da ob vsi dobroti, ki jim jo skazujem, mene in kristijane, moje otroke, vendar le zmerom tako sovražijo ter branijo staviti hišo, v kateri mi želimo skupno častiti Velikega Duha tako, kakor nas naša vera uči . . . Odgovorili so na to, da se hočejo vsi sniti in posvetovati, in potem mi naznaniti, kaj so sklenili. Ko so se posvetovali, pridejo nazadnje vsi pogani tega otoka pred moj šotor in eden mi v imenu vseh naznani, da so sklenili, da nočejo stavljenja cerkve več ovirati; kristijani naj le postavijo cerkev, toda daleč od njihove vasi v gozdu na mestu, katero so nam odkazali. Pri tej priliki sem se prav živo spominjal stiske prvih kristijanov, ki so ob času preganjanja daritev sv. maše tudi v gozdih opravljali. Hvalil sem božjo previdnost, da je to reč tako obrnila; raji vidim, da cerkev ni tako blizu kraja, kjer imajo ti trdovratni pogani svoje stanovanje. V samoti bomo veliko bolj mirno opravljali svojo božjo službo. Tudi to pot sem več dnij ostal na Bobrovem otoku, ter sem dné 23. vel. travna tamkaj zopet krstil tri pogane.

Dné 24. vel. travna sem prišel zopet nazaj v Krivo drevo, kjer me je čakalo silno veliko trudapolnega dela, zraven tega pa sem doživel tudi mnogo nebeškega veselja, tako da je bila

binkoštna nedelja tega leta najsrečnejši dan mojega dose-
danjega življenja. Veliko veliko jih je bilo, ki so želeli o bin-
koštnih praznikih prejeti svete zakramente; binkoštno nedeljo
pa sem v misijonski župni cerkvi v Krivem drevesu krstil
osemintrideset poganov. Toliko jih še nisem nikoli ob enem
krstil. Med temi osemintridesetimi krščenci je bilo samo šest
otrok, drugi so bili vsi odrastli in stari ljudje. Binkoštni po-
nedeljek sem krstil šest odrastlih, 1. dan rožnika tri, in danes,
3. dan rožnika dva. In še jih je dvanajst, ki bodo še ta teden
prejeli sveti krst. Bogu bodi večna hvala za to! Neizrečeno
srečnega se čutim, da me je presveta previdnost božja po-
klicala v srečni stan misijonarja Indijanov, in iz globočine
srca sem Bogu za to hvaležen. Ko bi le prav vredno in go-
reče mogel opravljati sveto službo, ki mi jo je On izročil! Ko
bi mu le veliko duš pridobiti in prav veliko teh izgubljenih
ovac privedi mogel v njegov hlev! Zahvaljujem se pa tudi
velespoštovanemu vodstvu Leopoldinske družbe in pre-
častitemu svojemu poprejšnjemu škofu, ki so tako dobrovoljno
pripomogli, da se mi je spolnila želja, iti v misijon.“

Ko se je po tem misijonskem popotovanju Baraga vrnil
v Krivo drevo, je ravno h koncu prihajalo drugo leto, odkar
je prišel v Krivo drevo. Pa kako rodovitno je bilo to dve-
letno delovanje našega misijonskega novinca! Samo v Krivem
drevesu je Baraga krstil v teh dveh letih 454 Indijanov in
eno cerkev postavil in blagoslovil v čast sv. Ignaciju Lojolanu,
razun katere so bile že tri v Krivem drevesu, ki jih je blago-
slovil Baragov prednik g. Dežan; med njimi najprostorniša je
bila župna cerkev, posvečena v čast sv. Petru. Le-ta župna
cerkev in središčna staja v Krivem drevesu je dobila po
Baragovem misijonskem trudu krog in krog štiri podružnice:
prva je na jugu z imenom „La Grand Traversé“; ta je za-
voljo vednih in silnih napadov od strani sovražnih in trdo-
vratnih malikovalcev štela samo devetnajst vernikov; druga
na zahodu, na Bobrovem otoku, je vkljub mnogim oviram
štela petinpetdeset krščanskih Indijanov; tretja, po imenu
Manistije, bolj proti severu s triintridesetimi verniki in z eno
kapelico, in četrta tudi s kapelico in šestindvajsetimi izpre-
obrnjenci, ki se je imenovala Mali Detroá.

Da se je po vseh teh krajih, kjer je evangelijsko seme
poganjalo svoje korenine, razširjala tudi prava krščanska
olika in je ž njo tudi zemlja sama kmalu izpremenila svoje
zunanje obličje, to se dá že samo po sebi misliti brez ozira
na to, kar krščanska zgodovina tako živo spričuje; poroča

nam pa tudi Baraga sam o tej zunanji premembi že imenovanih krajev otavo-indijanskega sveta v pismu z dné 25. vel. srpana tako-le:

„Življenje izpreobrnjenih divjakov v tem misijonskem kraju, zlasti v župni vasi, je kaj zelo enako življenju belih (olikanih) ljudij. V Krivem drevesu je že šestintrideset dodelanih hiš, katere so sicer lesene, pa vendar prav trdne in pripravne za stanovanje. Tudi mnoge druge hiše se že postavljajo, tako da bo ta vas kmalu imela petdeset hiš. V podružnicah so izpreobrnjeni Indijani tudi že začeli za stanovanje pripravne hiše delati, namesto svojih bornih koč, in tako se bodo tudi tukaj čedalje bolj pokazali časni blagri, ki jih krščanstvo ljudem deli. Indijani v Krivem drevesu zdaj vsi polje obdelujejo; zemlja v tem kraju ni kaj dobra, ker je preveč peščena. Pridelujejo torej samo turščico, sočivje, krompir in tudi buče, katere imajo prav dobro slast. Ker nimajo malinov, morajo turščico sami phati ali mleti in potem kuhajo iz nje kašo. V vseh vaseh imajo prašiče in kuretino, v nekaterih se najdejo tudi krave in konji, kateri jim služijo le v to, da jih jezdarijo. Pota so še preslaba, da bi bilo mogoče voziti se po njih; njih polje pa, ki so si ga napravili iz posekanih gozdov, je še pretrdo in premalo očiščeno korenin in štorov, da bi se moglo orati. Pa tudi vse to bo kmalu mogoče. Najpred se je moralo na to misliti in to doseči, kar je bilo edino potrebno.

Ker v vsem misijonskem okraji ne stanuje nobeden izmed belcev, zato ni tudi nobenega rokodelca tukaj. Svojo obleko in obutev si sami napravljajo; v tem so indijanske ženske kaj dobro zvedene. One strojijo tudi kože srn in jelenov, ki jih možje ubijejo na lovu, in narejajo črevlje iz njih. Krščanski Indijani se bolj pečajo s poljedelstvom, kakor poganski; gredó pa vendar tudi katerikrat na lov. — Tudi ribarija jim daje nekoliko živeža. Mičigansko jezero je polno rib, zato stanujejo tudi vsi Indijani tega misijonskega okraja okoli tega jezera in ob vodah — ni ga ne enega, ki bi stanoval v sredi dežele. Živijo se pa posebno s cukrarijo; sleherna indijanska družina, če je le nekoliko pridna, pridela leto za letom do 1000 funtov tega cukra, katerega potem v Michili-Makinak prodajajo cent po pet do šest dolarjev ali 11 do 13 gld. avstr. veljave.

Poganski divjaki — piše Baraga nadalje v ravno tem poročilu — so prav za prav malikovalci, vendar pa nimajo zato odločenih darovalcev, ampak v vsaki vasi je eden, ali jih je več, kateri pri njihovih daritvah pojejo ali prav za prav kričijo in bobnajo, da se krog in krog razlega. Ujeto

veliko ribo ali ubitega medveda kuhajo ali pečejo celega in ga s silnim vpitjem darujejo ali duhu, ki je pod zemljo, ali duhu, ki je v zraku, potem pa tako darovano zver skupaj použijejo in se pri tem navadno tudi upijajo, če jim je le mogoče žganja dobiti. Če kdo izmed njih zbolí, takoj pokličejo malikovalskega pevca, kateri nad bolnikom kriči in slepari, potem pa mora biti daritev, pri kateri navadno pse pobijajo in používajo. K svojim daritvam prinašajo tudi vreče, polne vražastih rečij. Veliko veliko takih rečij, ki so mi jih prinesli izpreobrnjeni divjaki, sem že sežgal. Nekateri divjaki imajo tudi majhne hišne malike, in v sredi marsikatero vasi se vidi človeška glava iz lesa izrezana, na visok kol nasajena in z mnogimi rutami ovita, in tega malika kličejo v vseh potrebah na pomoč.

Zastran prihodnjega življenja na drugem svetu so ti pogani raznih mislij. Veliko sem jih našel, ki verujejo, da duša s telesom vred umrje, da je torej po smrti telesa vsega konec. Drugi pa verujejo, da bodo šle njih duše po smrti proti solnčnemu vzhodu v prijeten kraj, kjer se bodo združile in uživale vse, kar hoče poželjivost, naj so že v tem življenju delali dobro ali hudo. In še drugi verujejo, da se bodo duše preseljevale iz enega telesa v drugo. Tako si je, postavim, tisti poganski starec, katerega sem že v poprejšnjih poročilih enkrat omenil, v glavo vbil, da je že enkrat živel, in da zdaj drugič živi. — Kedar tukaj umrje kak pogan, denejo njegovi sorodniki lulo, tobaka, nož, živeža itd. v trugo; včasih devajo živeža tudi na grobe, da mrtvi po noči jesti dobivajo.

Pri svojih ženitvah nimajo nobenih posebnih šeg, razumte, da si drug drugemu dasta odeje in oblačila; njih ženitve tudi niso trdna zaveza, in je njihovo zakonsko življenje sploh zanikarno. Nekateri moški živé samo z eno žensko, drugi z dvema, nekateri celó s tremi ali s štirimi ob enem. Živé skupaj, dokler se jim poljubi, če se pa drug drugega naveličata, ločita se, in se zopet on in ona drugam oženi ali omoži.

Otavaški Indijani pa so sploh bolji in milega srca, le pijanosti so močno udani, in v pijanosti se prepirajo in pretepajo takó, da se večkrat do smrti pobijejo.“

9. Baraga ustanovi novo misijonsko stajo pri „Veliki vodi“, ki jo Šmarija imenuje.

Znano nam je že, kako močno je Baraga hrepenel, iti k divjakom proti severu; ali božja previdnost ni dopustila, da

bi se zdaj že spolnila ta njegova goreča želja, ampak odločila mu je kraj ravno na nasprotni, na južni strani, kjer je bilo njega veliko bolj treba, kakor tam, kamor ga je gnala njegova sveta gorečnost. Zakaj v dotičnem južnem kraju ni bilo treba samo vabiti izgubljenih ovac in spravljati jih v čredo Kristusovo, ampak, kakor se bo kmalu pokazalo, tudi varovati jih je bilo treba kuge zmôt ali krivoverstva, katera se je že nekaterih lotila. Zapustiti je tedaj moral svojo dosedanjo stajo, Krivo drevo, in ustanoviti novo proti jugu, pri „Veliki vodi“ imenovano. Kako se je to zgodilo, povzamemo iz Baragovega poročila do Leopoldinske družbe dné 26. mal. srpana 1833, v katerem med drugim piše:

„Le-to moje poročilo utegne bolj razveseliti prijatelje našega misijona, kakor poprejšnja moja poročila, ker nikoli se jih še ni v tako kratkem času toliko izpreobrnilo, kakor zdaj.

Dné 5. rožnika sem krstil v Starem Krivem drevesu, sedem ur daleč od župne vasi, petnajst poganov, kateri — večjidel odrastli — so se to zimo pripravljali za sveti krst. Dné 7. rožnika sem se odpravil na dolgo misijonsko pot, ki je triindvajset dnij trpela in boljši uspeh imela, kakor sem ga sam mogel pričakovati. Ta srečni uspeh in prijetno upanje, da, kakor se kaže, se bo veliko poganov v teh krajih izpreobrnilo, naklonilo je prečastito moje škofijstvo, da mi je dalo nalogo, ustanoviti nov misijon v tem kraju, ki sem ga to pot obiskal. Kraj, ki ga v mislih imam, je od Krivega drevesa 300, od Šent-Jožefa pa 160 ameriških milj daleč proti jugu, in se imenuje: The Grand River ali „Velika voda“. Veliko, veliko poganov je, ki ob tej tako imenovani Veliki vodi sem ter tja živé. Kolikor se vé, jih je z ženami in otroci vred več ko 900, ki so pravi divjaki in pogani, in se z lovom in poljedelstvom živijo. Rodú so otavaškega in govorijo ravno tisti jezik, kakor prebivalci v Krivem drevesu.

Ko sem pred dvema letoma z rajnkim škofom Fenwikom prišel v Krivo drevo, mi je vneti apostolski gospod prav živo priporočal, naj obiščem vse njegove otavaške Indijane, in jih, kolikor je mogoče, h krščanski veri izpreobrnem; in ko je zaslišal, da je ob „Veliki vodi“ mnogo Indijanov tega rodu, me je kar naravnost nagovarjal, naj tudi nje enkrat obiščem. Pa dosihdob mi to ni bilo mogoče, ker izpreobračevanje bližnjih Indijanov mi ni pripustilo, da bi se bil odpravil na tako dolgo misijonsko popotovanje, pa tudi do pretekle zime se nisem prav nič pripravljaj, lotiti se tega misijonskega dela.

Preteklo zimo pa sem nekemu pobožnemu in dobro poučenemu Indijanu, kateri je sklenil, pri Véliki vodi prezimiti, ukazal, naj Indijane tistega kraja večkrat obiše v njihovih raztresenih vaseh, in da se naj ž njimi večkrat pogovarja o krščanski veri in o duhovniku, kateri ž njihovimi brati v Krivem drevesu živi ter želi, o prihodnjem poletnem času jih obiskati. Ta dobri Indijan je spolnil svojo nalogo popolnoma tako, kakor sem želel, . . . in mi je pot k njim pripravljaval ravno tako, kakor nekdanj sv. Janez Krstnik Gospodu Jezusu. Veliko jih je obljubilo, sprejeti vero, o kateri jim je govoril, ko bi le mogli srečo imeti, videti in poslušati služabnika Velikega Duha, o katerem jim je pripovedoval. — Željno sem pričakoval to pomlad vrnitve svojega Janeza. Kar pride, podá mi roko in smehlja se zakliče: Vesela novica, moj oče! vesela novica! Potem mi jame pripovedovati, kako lepega uspeha se je ob Véliki vodi zastran svete vere nadejati, ko bi bil le katoliški misijonar tamkaj, po katerem mnogi ondodni Indijani močno hrepené. . . . Potem sem se nemudoma odpravil na pot, in sicer, kakor sem že omenil, dné 7. rožnika; prišel sem pa k Véliki vodi po mnogih nadlogah in težavah petnajsti dan istega meseca. Tudi v ta kraj ni bil še nikoli prišel noben duhovnik.

Ta Vélika voda deli zemljo divjakov otavaškega rodú od drugih krajev Mičiganske države, kateri so pod oblastjo Zjedinjenih držav, tako, da so le-ti Indijani svobodni posestniki vse zemlje od severnega brega Velike vode do Michili-Makinak proti severu, vsa zemlja ob južnem bregu pa je pod vlado Zjedinjenih držav. Namenil sem se pri tem misijonskem popotovanji v največjo indijansko vas, katera stoji v prav lepem kraju severnega brega Vélike vode, en dan hodá daleč od Mičiganskega jezera, v katero se ta voda izliva. Tej vasi nasproti se je na južnem bregu naselila premožna francoska družina, ki si je nakupila od vlade Zjedinjenih držav ondi zemljišča. To obilno katoliško družino je neizmerno veselilo, da je prišel v ta kraj katoliški duhovnik; jaz sem moral pri njih ostati, in prizadevali so si na vso moč, da bi mi postregli in me založili z vsem, česar sem potreboval. Novo hišo, ki so jo pred kratkim dali zidati, so mi v to prepustili, da sem službo božjo v njej opravljal; daroval sem torej v njej vsak dan hvaležnosti ganjenega srca sveto mašo in pridigoval vsako jutro in vsak večer Indijanom, kateri so dan za dnevom v trumah od nasprotnega brega prihajali tja, poslušat in k srcu si jemati besede zveličanja. Precej dolgo sem se tam

mudil, in dan pred mojim odhodom je bil odločen v slovesno delitev sv. krsta, kar je neizmerno veselilo tiste Indijane, katere sem za to pripravljaj in do dobrega pripravil. Krstil sem ta dan ob enem 46 poganov, kot prvence tega novega razcvetajočega se misijona, v katerem, kakor upam, se bode s pomočjo posvečujoče milosti božje veliko duš pogubljenja rešilo in privedlo k večnemu zveličanju. O kolika nedopovedljivo tolaživna nada je to meni, ki sem v ta divji kraj prišel ravno iz tega namena, da poiščem izgubljenih duš ter jih z božjo pomočjo otmem večnega pogubljenja. — Teh 46 Indijanov sem krstil v poglavitni vasi, katera bo središče novega misijona, ker je tudi središče divjakov stanujočih ob Vélíki vodi. Zraven pa me je veselilo videti, da mnogi Indijani tudi v drugih krajih, kateri se bodo prištevali v ta novi misijon, našo sveto vero sprejemajo, in da jih je trdna volja, živeti po naukih naše svete cerkve. Zatorej sem krščeval ne samo v že omenjeni poglavitni vasi, ampak tudi v drugih vaseh, in sicer v prvi sem jih krstil 6, v drugi 21, v tretji 13, vseh skupaj tedaj ob Vélíki vodi 86; ti so prvenci misijona, ki se ima ob Vélíki vodi ustanoviti in utegne z božjo pomočjo prav imeniten biti. Naj zdaj še povem, kaj je moje prečastito škofijstvo naklonilo, zdaj že ustanoviti novi misijon ob Vélíki vodi.

Prvi in poglavitni nagib je dala k temu velika množica ondotnih poganov, kateri, kakor se kaže, so večjidel zdaj že katoliški veri prijazni, tako da se sme za gotovo upati, da se jih bo veliko k nezmotljivi cerkvi izpreobrnilo, ako se ustanovi misijon v tistem kraju, kjer sem jaz 46 Indijanov krstil. Indijani sploh, posebno pa otavaški, imajo kaj dobro voljo, katoliško vero sprejeti. Nekatoličanom ni dano, da bi kljubu vsem svojim silnim denarnim močem dosegli kaj posebnega pri Indijanih. Kaj živa priča je temu med drugimi ravno tisti kraj, kjer sem 46 divjakov krstil. Neki protestantski pridigar je tja prišel s tem namenom, da bi te uboge divjake pridobil za svojo vero. Že blizu devet let je tam, in njegovi sovorniki ga kaj zdatno podpirajo. Razun 400 dolarjev, ki mu jih dajejo v letno plačo, pošiljajo mu tudi obilo živeža z oblačili vred; pa o vseh teh pripomočkih je v skoraj devetih letih pridobil samo deset Indijanov za svojo vero; — pride pa katoliški duhovnik, reven in brez vsega časnega blaga, oskrbljen edino z dragim zakladom zveličavne resnice, in v nekoliko dnevih se jih ni samo 46 v ravno tistem kraju pridobilo, ampak mnogo drugih jih je tudi obljubilo, da bodo katoliško vero gotovo sprejeli, brž ko zopet pridem in pri njih

ostanem. Na vse to ni protestantski pridigar pridobil niti jednega Indijana v kaki drugi vasi, izpreobrnilo se je pa h katoliški veri v bližnjih vaseh 40 Indijanov med tem, ko je misijonar le mimo popotoval, in veliko več jih je za gotovo obljubilo, da se bodo izpreobrnili, če bom med njimi stanoval. Kaka slavna zmaga resnice, ki jo mi spoznavamo! Zato naj gre slava in češčenje dobremu Pastirju, ki tako milo skrbi za svoje izgubljene ovce.

Razun skrbi na množico dobrovoljnih poganskih Indijanov je odločilo moje prečastito škofijstvo ustanoviti misijon ob Vélíki vodi tudi zato, ker je ondi med temi divjaki mnogo katoličanov iz Kanade, kateri na menjo kupčujejo; ker pa nimajo nobene duhovne pomoči, zato so nekateri izmed njih, kakor sem se sam prepričal, zeló zanemarjeni, in ti se bodo dali, kakor upam, zopet privedi na pravo pot, ko bodo duhovnika imeli med seboj; . . . njihovim otrokom pa, kateri brez vsega poučevanja rastejo tja v en dan, ponujala se bo s tem lepa priložnost, hoditi v šolo.

Poslednjič želi prečastito škofijstvo ondi ustanoviti misijon tudi zato, ker vsako leto silo veliko Indijanov iz Krivega drevesa in iz okolice prezimuje v krajih ob Vélíki vodi, kateri tedaj celo zimo ne vidijo duhovnika. Ko se pa tam misijon ustanovi, bode krščanskim Indijanom tudi po zimi mogoče, sem ter tja biti pri sveti maši, krščanski nauk poslušati in sv. zakramente prejemati; pa tudi stranskim poganom, kateri po zimi tam ostanejo, bode to lepa priložnost, najti tam svoje zveličanje.

Gledé na take okoliščine mi je moje prečastito škofijstvo naložilo, naj ustanovim tam novi misijon; v ta namen mi je tudi poslalo nekoliko pomoči.

V Krivem drevesu, katerega prebivalci so zdaj že skoro vsi kristijani, se zdaj k temu pripravljamo, da se cerkev popravi in popolnoma dodela. Ko bi pa le zavoljo silnega množenja té verne občine, v kateri sem jaz sam v dveh letih krstil 454 Indijanov, treba bilo dveh duhovnikov za to misijonsko stajo, na kar se tudi že misli, morala se bo seveda tudi duhovščnica razširiti in povekšati.

Končno naj še sporočim, da sem o svoji vrnitvi v Krivo drevo dné 10. mal. srpana razun drugih rečij prejel tudi od nekaterih dobrotnikov ljubljanske škofije 1100 gld.; . . . taka darila so mi sicer vselej prijetna, zlasti pa zdaj o priliki ustanovitve novega misijona, . . . in zdi se mi, da mi prav s tem, ker sem ravno zdaj toliko daril prejel, božja

previdnost dovolj določno na znanje daje svoje dopadenje nad tem, da se ta novi misijon ustanovi.“

Preden se je Baraga lotil ustanovitve nove misijonske staje, ki so jo tako živo terjale pri Veliki vodi v Baragovem poročilu omenjene okoliščine, moral se je še vrniti v Krivo drevo, da v red spravi vse, kar je bilo treba uravnati, preden se je mogel popolnoma posloviti od svojih dragih Otavcev. Obišče posamezne prej že imenovane misijonske podružnice, krsti v Malem Detróatu tri Indijanke, v Manestiji pa eno mlado Indijanko, katero je hrepenenje po sv. krstu gnalo zapustiti svoje stariše na severju, priporoči stanovitnost v lepem krščansko pobožnem življenji, ki ga je o tem zadnjem obiskovanji povsod navdajalo z neizmernim veseljem, in izroči predrago svojo dosedanje čedo vrednemu svojemu nasledniku, očetu Sänderlu, predstojniku očetov redemtoristov v Ameriki. Ni treba posebno omenjati, s kako težkim srcem je zapustil skrbni oče te svoje prve ameriške otroke, katerim je smel s sv. Pavlom reči: „Jaz sem vas rodil po evangeliju v Kristusu“; pa bridkost njegovega srca je tolažila veselja polna hvaležnost do Boga, ki je tako obilno blagoslovil njegov devetletni trud.

V kraj pri Veliki vodi, ki je bil v novo misijonsko stajo odločen, je prišel Baraga 21. dan meseca kimovca l. 1833., torej ravno na desetoletni dan svoje nove maše — primerljaj, ki ga Baraga v pismu do svoje sestre toliko bolj poudarja, kolikor bolj trdno je bilo njegovo prepričanje, da še en las ne pade z glave brez pripuščenja nebeškega Očeta. Silne so bile težave in zavire, s katerimi se je moral vojskovati takoj od začetka, da bi na tem novem kraji ustanovil misijonsko stajo; delal mu je pa te težave protestantski pastor s svojimi desetimi Indijani, ki so že bili v njegove mreže zapleteni. Akoravno je bilo Baragovih izpreobrnjencev štirikrat več, vendar je znala pastarjeva manjšina ovirati prizadetje Baragovo pri stavbi katoliške cerkvice s toliko predrznostjo, s toliko silo, po kateri se zmerom in povsod razločuje krivica od pravice, laž od resnice. Bolj natanko vse to poroča Baraga sam v pismu iz staje pri Veliki vodi dné 12. vinotoka 1833. leta, tako-le:

„Zdaj sem v svoji novi misijonski staji, ki se imenuje ‚Šmarija pri Veliki vodi‘. Po dolgi in zelo težavni poti sem 21. dan kimovca došel do tistega kraja, kjer se Velika voda izliva v Mičigansko jezero, dva dni potem pa, ko sem si nekoliko počil, prišel sem na tisto mesto, kjer se ima novi

misijon ustanoviti. Bil sem tedaj blizu 300 amerik. milj ali 100 ur daleč od Krivega drevesa proti jugu; pa kako težavna selitev! Kedar so me v moji domači deželi od ene kaplanije predstavili na drugo, našel sem vse, česar je bilo treba: cerkev, vernike, šolo, župnišče itd. — tukaj pa moram sam vse to še le znova ustanoviti; ni zadosti, samo za to skrbeti, da se stavi cerkev, župnišče in šola, ampak priskrbeti si moram tudi župljanov in mladine za šolo; in to je ravno najhujša težava. Vse drugo se dá s pomočjo dobrih ljudi doseči; katoliška župna soseska pa se, kakor je znano, ne dá kupiti, ampak le zlagoma in s trudom je mogoče jo ustanoviti. Pa vendar sem z božjo pomočjo jih že nekoliko krstil, odkar sem tukaj, in sem tako pomnožil majhno množico vernikov, ki sem jih pridobil, ko sem bil meseca rožnika prvič v tem kraju; veliko jih je pa še, kateri se za sv. krst pripravljajo, in kateri bodo, kakor upam, kmalu pomnožili število mojih župljanov.

Prvo opravilo, ko sem le-sem prišel, mi je bilo, da sem zbral divjake ter jim naznanil, da sem zopet k njim prišel ne samo za nekaj časa kakor prvokrat, ampak s tem namenom, da med njimi ostanem, da nje in njihove otroke v pravi sv. veri poučujem, in jih napeljujem k vsemu dobremu in sploh k temu, kar jim more v prid služiti. Indijani, kateri so bili katoliško vero že sprejeli, so bili kaj zadovoljni s to mojo obljubo; pogani pa, kakor se je videlo, niso kaj dosti marali za to, kar sem govoril, niso mi ne pritrjevali, ne nasprotovali; majhno krdelce tistih pa, ki jih je protestantski pastor po svojem devetletnem prizadevanji tukaj za svojo vero pridobil, se je, razdraženo po svojem lažnivem preroku, upiralo mojemu namenu, ustanoviti v tem kraju katoliški misijon. Potem, ko so že dosti bledli sem ter tja, jamem jaz resno govoriti in razlagati jim, v kak silni prid je katoliški misijon za vse prebivalce tega kraja. Najimenoitnejši med protestantskimi Indijani, ki je vedno govoril v imenu drugih, ni vedel, kako bi mi ugovarjal; nazadnje reče le to, da nikakor ni zadovoljen, da se v njihovem kraju ustanovi katoliški misijon, ni pa vedel ne enega razloga povedati v opravičenje tega svojega ugovora, tako da so tudi prosti divjaki sami izprevideli, kako prazno je njegovo nasprotovanje. Konečno mi nasvetuje, da naj grem rajši v gorenji kraj Velike vode, kjer so tudi velike vasi, in da naj tamkaj napravim misijon, ne pa ravno v njihovi vasi. Ko sem le videl, da ta revni govornik v podporo svoje upornosti ne more navesti

nobenih zdatnih razlogov, da pa tudi nima zmožnosti presoditi tega, kar se mu dopoveduje, povedal sem mu kar naravnost, da on nima nobene pravice braniti, da se ustanovi katoliški misijon v tej vasi, v kateri je že toliko katoličanov, in da katoliški Indijani smejo po ravno tisti pravici dovoliti svojemu duhovniku, da stavi cerkev, duhovščnico in šolo v njihovi vasi, po kateri so protestantski svojemu pridigarju dovolili, da se je v tej vasi naselil. Nató se je nasprotnik udal, ko je videl, da nič ne doseže; in tako je bila vsa ta stvar dognana. Potem smo šli na mesto, katero sem odmenil za cerkev in za druge hiše, in zaznamovali smo obsežje zemlje, ki je bila za misijon odločena.

Dokler se ne bo cerkev dodelala, opravljam službo božjo v novi leseni hiši, ki jo je bil neki izpreobrnjeni Indijan po leti naredil, in v kateri dosihdob še nihče ni prebival. Znotraj sem jo, kolikor se je dalo, ozaljšal in premenil v lepo kapelo. V njej tudi poučujem, in sicer že 25 indijanskih učencev in učenk, zraven pa tudi štiri otroke belih sosedov, katere v verskem oziru ravno s takim veseljem k sebi vabim, kakor indijanske otroke, ker njihovi stariši, torej tudi otroci, nimajo nobene vere in tudi še krščeni niso. — Mnogo jih je med prebivalci Zjedinjenih držav, ki še niso krščeni in nimajo nobene vere. V zadnjem svojem poročilu sem že omenil, da Velika voda deli zemljo svobodnih otavaških Indijanov od drugih krajev Mičiganske države, kateri so pod vlado Zjedinjenih držav. Ker so ti kraji kaj malo naseljeni, prodaja vlada kaj dober kup ondotna sicer izvrstna zemljišča, in od tód pride, da se jih je v kratkem času enega leta veliko naselilo v teh krajih, kjer se po ceni more dobiti obilno in prav dobro zemljišče. Tako se jih je torej tudi v bližnji okolici mojega novega misijona, ob južnem bregu Velike vode v kratkem času naselilo prav veliko, večinoma takih, ki so sicer beli, pa brez vere, pri katerih zatorej misijonar tudi z lepim uspehom more delati. — Novi misijon sem sicer, kakor mi je moje škofijstvo ukazalo in kakor sem sam želel, uatanovil na severnem bregu, torej med svojimi dragimi divjaki; ob vsem tem pa bo misijon v prid služil tudi belim sosedom.

Ko sem v tem oddaljenem kraju že dolgo in zastonj iskal rokodelcev, kateri bi gradili mojo cerkev in druge hiše, sem jih zdaj vendar-le našel; in 14. dan tega meseca bomo v božjem imenu z delom začeli; pri tem početji bom sicer lahko pogrešal evropejskih lepotic, nikakor pa ne milodarne podpore svojih evropejskih dobrotnikov. To misijonsko župno

cerkev bom blagoslovil na ime presvete Device Marije, in izročim jo posebnemu varstvu le-té visoke, češčene in mogočne Device; naj nam ona izprosi pri svojem Sinu milost, da bi prav veliko teh ubogih divjakov sprejelo njegovo sveto vero, in da bi potem tudi zvesto po njej živeli.“

Da bi bil Baraga pospešil stavbo nove cerkvice, zato se je odpravil meseca listopada na pot, 200 angleških milj (blizu 70 ur) daleč od svojega kraja pri Veliki vodi, v mesto Detróá, kjer je imel svoj sedež njegov tedanji škof, poprejšnji generalvikar v Cincinatu, preč. gosp. Friderik Resé, kakor tudi poglavar dežele Mičiganske. Od tod pripelje seboj dva rokodelca in začne takoj staviti misijonsko hišo, katera je bila petdeset črevljev dolga, trideset črevljev široka in 12 črevljev visoka, in je imela služiti nje polovica za službo božjo, polovica pa za šolo in stanovanje. Dasiravno je bila zima dosti ugodna, vendar je delo kaj počasi šlo od rok, in sicer zavoljo silne dragine, katera je prisilila Baraga, da je moral slovo dati vsem delavcem razun enega, in v svojih stiskah obrniti se do Leopoldinske družbe, kateri v tej reči kaj ganljivo piše dné 1. grudna 1833. leta:

„Nihče ne verjame, kako dragi so tukaj rokodelci. Dvema tesarjema moram dajati na dan slehernemu črez 3 gld. srebra, enemu pa, ki sem ga iz Detróá pripeljal seboj, sicer samo po enem tolarji na dan, zraven pa tudi hrano, stanovanje, svečavo in perilo. In ti so le borni pomagači; mojstrov navadno ni dobiti spod 7 gld. srebra na dan.

Cerkev, duhovščnico in šolo dam začasno le iz lesa narediti; prihodnje leto še le, ko dobim zdatno podporo, bom dal to vse ometati, kakor je sploh navada v Ameriki. Pa tudi te lesene, za našo potrebo komaj dosti prostorne hiše stanejo tukaj veliko več, kakor velike in zidane hiše v Evropi. Ne samo za rokodelce, ampak tudi za druge potrebščine, za deske, za žreblje itd. je treba neizrečeno veliko denarja.

Veliko, zares silo veliko stroškov je treba za ustanovitev novega misijona v taki pusti in oddaljeni deželi. Pa v luči krščanske vere se vendar lahko izprevidi, da na vse te stroške ni gledati v primeri s silnim in pravim pridom, ki se ima po misijonu doseči. Koliko duš se dá pač v misijonu oteti večnemu pogubljenju, katerega bi se drugače rešiti ne mogle! In ali nima rešenje ene edine neumrljive duše večje vrednosti, kakor vse bogastvo svetá? Ali se ne bi Jezus Kristus rad vnovič dal križati v rešenje ene edine duše, ko bi se ona drugače rešiti ne mogla? — O da bi se nikoli ne zgodilo,

da bi me pomanjkanje časne podpore zadrževalo izpreobračati ubogih divjakov! — Ne morem se iznebiti te skrbi, če mislim na silne stroške, ki so neogibno potrebni, da misijon ustanovim. V tej skrbi in stiski stopim torej danes pred vas, vi preljubi moji dobrotniki v dragi moji domovini!

V imenu svojih vsega pomilovanja vrednih divjakov stegujem svoje roke proti vam, ter vas prosim, da se usmilite svojih nesrečnih bratov v tem delu sveta, kateri slepi po temnih potih malikovalstva divjajo kar naravnost k pogubljenju. Vi imaste posebno srečo, da ste kristijani, da Boga poznate, in da ste na poti, katera vodi k nebesom. Pomagajte tudi svojim milovanja vrednim bratom v teh krajih, da se udeležiti morejo tudi ravno tiste neprecenljive sreče. Ni vam sicer mogoče, da bi vi sami semkaj prišli in naravnost oskrbovali zveličanje teh svojih bratov; pa saj Bog tudi tega od vas ne tirja. Morete pa prav veliko pripomoči k odrešenju teh nesrečnežev s svojo molitvijo in z dobrotnimi svojimi milodari.

Ne prosim za-sé, za zboljšanje svojega lastnega stanú. Kdorkoli me pozna, vé, da znam z malim zadovoljen biti. Ako pa vidim, da me zgolj pomanjkanje denarja zadržuje, doseči sveti namen, rešiti namreč pogubljenja ljubljene svoje sobrate, želim si bogat biti, da bi mogel z minljivim zakladom pripomoči nesrečnim svojim sobratom k zakladu večnega življenja.“

Razun teh težav, ki jih je prizadevala stavba omenjene hiše, ovirala je pa začetno Baragovo delovanje pri Veliki vodi kaj zelo tista huda strast, kateri so divji Indijani sploh močno udani, namreč pijanost; tej pa so brezbožni omikani trgovci z žganjem tem rajši ustrezali, čim bolj jim je ravno ta strast ubogih divjakov služila v pospeh njihovih kupčijskih namenov. Kaj bridko toži Baraga o tej nadlogi v pismu z dné 1. svečana 1834. l. iz svoje staje pri Veliki vodi, katero odslej Sv. Marija ali „Šmarije“ imenuje, ko pravi:

„Silno težaven je stan misijonarja divjakov zlasti, ko je treba nov misijon ustanoviti. Ako ne bi želel, zraven pa tudi ne upal, privedi na pot zveličanja nekoliko nesrečnih duš, ki v temi malikovalstva tavajo po potih, vodečih v večno pogubljenje, za ves svet ne bi hotel ostati tukaj, kjer ima malikovalstvo z vsemi svojimi hudobijami tako močne korenine, v katere sekiro nastaviti dosihdob še ni poskušal noben misijonar.

Divjaki sploh so zelo udani pijanosti, pa nimajo povsod prilike pijančevati, ker žganja povsod ne morejo dobiti. Tukaj

ob Veliki vodi pa je toliko kožuharjev, ki povsod lazijo za Indijani in jim žganje prinašajo v menjo za drago kožuhovino, da so Indijani v naši okolici in celó tudi v tej vasi skoro zmerom pijani. V tej vasi sem govoril z nekaterimi izmed teh nesrečnih kožuharjev, kateri svoje, in tudi duše ubogih Indijanov zabarantavajo v kremplje peklenškega sovražnika; pa odgovarjali so mi vselej le z zmerjanjem in pretenjem. Veliko manj se moje besede prijemajo njih, nego najbolj divjih divjakov; da bi se maščevali nad menoj, donašajo še več žganja med divjake, in jim prav živo prigovarjajo, da me naj ne poslušajo in da mi naj nikar ne verjamejo, mene samega pa opravljajo, kolikor le morejo. Pri takih okoliščinah je seveda silno težavno, misijonariti in te pogane izpreobračati.

Pa kdo se more ustaviti Gospodu Bogu? Vedno se jih prav veliko izpreobrača k naši sv. veri in po krstu sprejema v našo sv. cerkev.

Strašno je gledati pijanega divjaka, zlasti pa pijano žensko. Upijanjene so le-té prave furije in hudobe. Veliko je tukaj indijanskih žensk, ki nimajo nosá. Ko sem prvič prišel semkaj in to zapazil, nisem vedel, kaj da je temu krivo. Poprašujem in zvem, da se v pijanosti napadajo in da si nosove odgrizavajo. Druge so brez prstov na rokah, ki so jih izgubile v takih pijanskih bitvah. Moški planejo drug na drugega s svojimi velikimi nožmi, ki jih zmerom nosijo s seboj; in večkrat se sliši o umorih, ki se storé v pijanosti. Moje življenje je tukaj v nevarnosti. Vsak večer moram prav skrbno in dobro zapreti svoja vrata, da me ne obiščejo ti grdini.

Pred nekoliko dnevi je bilo posebno veliko pijanih divjakov v naši vasi. Neki kožuhar jim je prinesel toliko žganja, da so štiri dni in štiri noči zaporedoma pijančevali. Naši kristijani so bili zavaljo tega prav žalostni, bili so pa tudi v nevarnosti. Eden mojih najboljših kristijanov je v teh nesrečnih dnevih prišel skoraj ob življenje. Pridrl je namreč eden izmed teh pijancev v njegovo hišo, sveto vero strašno ogrdoval, in nazadnje ga hotel s svojim nožem prebosti. Le komaj je bilo kristijanu mogoče, odvrniti nevarni napad.

Ravno tisti nesrečni čas je bilo tudi meni namenjeno ponočno obiskanje pijanih divjakov. Ko so bili še daleč od moje hiše, zbudilo me je strašno njih vpitje. Ko pridejo k mojim vratom, hoteli so jih predreti in so na vso moč kričali, jaz pa nisem mogel nič razumeti. Izročim se v božjo previdnost in ostanem pri miru. Ko so videli, da vrat ne morejo predreti, odpravili so se in tulili svojo pot.

V Krivem drevesu nisem imel takih sitnostij in nevarnostij, ker ondotni Indijani so skoro že vsi izpreobrnjeni, peščica poganov pa, ki so še tam, ne more nič škodovati.

Ob vsem tem mi še nikoli ni bilo žal, da sem prišel sèm, ker moj naslednik, pobožni, previdni in skrbni oče Sänderl na vse strani bolje oskrbuje misijon v Krivem drevesu, kakor sem ga jaz oskrboval, in vrhu vsega tega me tudi veseli, da se jih je tukaj s pomočjo božje milosti preobrnilo veliko, katerih krščansko življenje je vsega posnemanja vredno, ko prej še vedeli niso, kaj je krščanstvo.

Zavoljo tega sem tudi trdno in nepremisljivo sklenil, tako dolgo tukaj ostati, dokler je božja volja, katera se mi bo razodela po ustih mojega škofa. Hvaljen bodi Bog!“

Pa kolikor hujše so bile vse take težave, toliko večje je bilo tudi Baragovo veselje zavoljo čedalje večjega števila tistih, ki jih je dan za dnevom oteval sužnosti satanove in spravljal pod sladki jarem Jezusa Kristusa. Posebno veselje so mu pa med temi težavnimi skrbmi delali prelubi njegovi Otavci, ki so po splošni indijanski navadi o tem zimskem času prišli iz Krivega drevesa v južne kraje okoli Velike vode pripravljat sladkor ali cukr, in loviti srne, medvede in druge enake zveri, s katerih kožami so potem kupčevali.

V otročji udanosti do svojega poprejšnjega duhovnega očeta niso jenjali prositi le-ti dobri krščanski Otavci, dokler ni privolil Baraga zadostiti njihovi goreči želji in obiskati svoje predrage nekdanje ovčice. Kako blago veselje je o tem obiskanju prehajalo srce našega Baraga, povzamemo iz mikavnega poročila z dné 7. sušca 1834. l., v katerem piše:

„Zdaj — v drugi polovici zime — je tukaj čas, da se pripravljajo sladkor, tedaj ni ne enega Indijana v vasi, vsi so v gozdu v svojih kočah za sladkor, pridejo pa vsako nedeljo v cerkev. Dan hodá od tukaj je tudi veliko Indijanov iz Krivega drevesa, ki tam prezimujejo v ta namen, da lové srne, medvede in drugo manjšo divjad, katerih kože prodajajo kožuharjem. Nekateri izmed njih ubijejo eno samo zimo toliko divjadi in v svojih zankah ujamejo, da je koža te ukončane divjadi vredna več ko 200 dolarjev (ali 450 gld. a. v.); ker pa tukajšnji kožuharji tako nesramno okanjajo, dobivajo ti za veliko kož vendar le malo.

Dné 26. svečana so prišli v našo vas nekateri Indijani iz Krivega drevesa, kateri, kakor sem ravnokar omenil, v tem kraju prezimujejo in v svojih gozdnih kočah sladkor pripravljajo. Prosili so me, da naj grem ž njimi in pri njih nekoliko

dnij misijonarim. Spravim se ž njimi, in šli smo naravnost skozi gozd. Ne dá se z lepo misliti, kako težavna je pot skozi prvotne ali še popolnoma zaraščene gozde severne Amerike. Zdaj je treba goščave predirati in z obema rokama pred seboj veje saksebi deliti, kakor da bi človek plaval; zdaj je treba iti po kake pol ure dolgih močvirjih in mlakah, v katerih bi človek se skoraj pogreznil; zdaj zopet se mora čez precej široke potoke po edinem šibkem drevesu, ki ga Indijani ob bregu posekajo in nad potokom pusté.

Na tej svoji poti sem moral po takem ozkem, šibkem mostu čez neko vodo, ki je široka več ko trideset črevljev in zeló deroča. Divjake je prav močno skrbelo zavoljo mene, ko smo prišli k tej vodi. Jaz pa sem kar v božjem imenu krenil na ta nevarni most, pa ko komaj do srede pridem, začnem omahovati in ni dosti manjkalo, da nisem padel v vodo. Dobri divjaki v svoji otožnosti zaženo krik, jaz pa sem vendar srečno prišel čez. Divjaki tečejo kakor veverice po teh deblih, sem ter tja tudi s težkimi bremenami na svojih plečih.

Pa kolikor hujše so bile težave na tej poti, toliko večje je bilo tudi moje veselje, ki sem ga užival med dobrimi svojimi otroci iz Krivega drevesa. Vzrok tega mojega veselja ni bila samó prisrčnost, s katero so me sprejeli, ampak posebno tudi zvesta in stanovitna ljubezen do svete vere, katera se razodeva v vsem njihovem dejanji.

Sladkor delajo v dvanajsterih kočah, katere so ena blizu druge postavljene. Posebno milo me je pa ganilo, ko v sredi okraja, v katerem delajo sladkor, najdem nenadoma kapelico, ki so jo ti dobri Indijani postavili, da morejo opravljati skupne svoje molitve. Neizmerno ganljivo je zares, pa tudi dosti sramotno za kristijane v Evropi, najti v tem prvotnem gozdu pobožno množico novoizpreobrnjenih divjakov, kateri si tako daleč od svojega doma kapelico postavijo za kratki čas, ki ga tukaj preživé, da morejo svoje molitve opravljati. Shajajo se k skupni molitvi vsako nedeljo dopoldne v tej kapeli.

Ostal sem tri dni v tej sveti samoti, ter sem vsak dan maševal v kapeli prav močno ganjen in srčno hvaležen Bogu, ki daje tem izpreobrnjencem milost, da čedalje bolj napredujejo v krščanski pobožnosti.

Ta čas, ko sem bil pri njih, opravili so vsi svojo veliko-nočno izpoved, in prav veliko jih je pristopilo k svetemu obhajilu; med temi jih je bilo 15 prvič pri sv. obhajilu.

Naučili so se toliko krščanskega nauka za sv. obhajilo, da so mogli k mizi Gospodovi pristopiti tako kakor se spodobi.

Občudoval sem gorečo željo, s katero so hrepeneli po svetem obhajilu; to svoje hrepenenje so razodevali s tem, da so eden za drugim k meni prihajali, ter me prosili: Oče! izprašuj me, morebiti me najdeš pripravnega za sveto obhajilo.

Ob tej priliki sem tri odrastle krstil. Bog daj, da bi tudi ti ostali tako vneti kristijani, kakor so sploh skoro vsi novoizpreobrnjeni v Krivem drevesu.

Od tod sem šel naprej skoro dan hodá daleč v Maškigong, v tisti kraj, kjer sem preteklo leto ob svojem prvem potovanji k Veliki vodi 21 Indijanov krstil. Šel sem tja prav za prav izpovedat dva divjaka, katera utegneta kmalu umreti. Izpreobrnjeni ondotni divjaki so mi obljubili, da bodo tam postavili kapelo, in malo njih, katere sem našel doma, so me prosili, da jim odločim mesto za kapelo, kar sem tudi s srčnim veseljem storil. Mislijo dosti prostorno kapelo staviti, ker skoro vsi Indijani v tem kraji so se namenili, še do konca tega leta krščansko vero sprejeti.

Upam, da bo na tem kraji kmalu lepa podružnica nove misijonske staje pri Veliki vodi; kapelo pa mislim blagosloviti na ime sv. Jožefa.“

Med tem pa je kljubu vsem težavam tako dobro od rok šlo stavljenje misijonske hiše in cerkve, da je Baraga, vrnivši se iz Krivega drevesa, smel upati, da bo mogoče cerkev še pred binkoštni blagosloviti. In res je imel srečo, praznovati blagoslovljenje svoje cerkve že 20. mal. travna, kar v poročilu z dné 24. vel. travna 1834 tako-le popisuje:

„Tako praznično se ni tukaj še noben dan obhajal, kakor tretja nedelja po veliki noči, ali dan 20. mal. travna, ki smo ga v blagoslovljenje svoje nove cerkve odmenili. Bil je kaj prijazen pomladanski dan. Jasno in čisto obnebje je bilo v kaj prijetnem soglasji z radostno slovesnostjo tega dneva. Ko pride čas, ob katerem je navadno služba božja, napotili smo se prav slovesno v cerkev. En Indijan je nesel pred nami križ, znamenje pravega, zveličevalnega miru, in ga je pred cerkvijo zasadil. Za nami je šla silna množica poganskih Indijanov in tistih olikanih Amerikancev, ki — Bogu bodi po-
toženo! — niso ne té ne té vere.

Podobe in cerkvena priprava, ki so mi jih iz Evrope poslali pobožni dobrotniki mojega misijona, so mi pri tej slovesnosti kaj ustregle in mi v ozaljšanje oltarja in cerkve sploh, kakor tudi v povišanje slovesnosti pri službi božji še zmerom dobro služijo. Nikoli se ne morem dovolj hvaležnega skazati svojim velikodušnim dobrotnikom za mnogotere njihove

dobrote, po katerih mi je bilo mogoče, v čast božjo in prečiste Device Marije, in v zveličanje mnogih duš, katere so pred kratkim še brez upanja večnega zveličanja tavale po temi malikolstva, ustanoviti ta novi misijon, ki je obrodil že toliko lepega sadu.“

Z dodelano misijonsko hišo in cerkvijo je Baragovo misijonsko delovanje dobilo svojo pravo podlago in svoje središče, ter se je čedalje bolj razvijalo, ne samo v tisti staji v Šmariji pri Veliki vodi, kjer je ob času cerkvenega blagoslovljenja krstil 26 Indijanov, ampak tudi po drugih krajih okoli Velike vode, posebno pri že imenovani podružnici sv. Jožefa ali v Maškigongu, kakor so Indijani imenovali ta kraj.

Srčno veselje je navdajalo Baraga, ko je prišel v to podružnico meseca rožnika in je videl lepi napredek v krščanskem življenju pri vnetih svojih izpreobrnjenecih v Maškigongu. „Vsak dan, dokler sem se pri njih mudil, piše on dné 26. rožnika, sem maševal v hiši nekega Indijana, in po vsaki sveti maši so se spravili vsi veseli in okrepcani s tolaživnimi pomočki, ki jih ponuja sv. vera, na delo, katerega so se že lotili pred nekim časom, da bi naredili svojo cerkev. Ob tej priliki sem krstil v Maškigongu deset Indijanov, kateri so bili večjidel že odrastli in so se za sveti krst pripravljali ta čas, kar me ni bilo pri njih.“

Meseca kimovca potem je šel Baraga na gorenjo stran Velike vode, dva dni daleč od svoje staje. Našel je tam šest indijanskih koč, pripravil pa je za sv. krst in krstil samo štiri družine in tako postavil podlago novi misijonski podružnici, od katerih je imela krog in krog svetiti luč sv. vere.

Preden se je začela trda zima, gnalo ga je še obiskati svoje ljube duhovne otroke v Maškigongu, pri katerih je zopet užival obilo presrčnega veselja, posebno zavoljo nenavadne junaške srčnosti ene izmed peterih, katerim je o tej priliki podelil zakrament sv. krsta. Piše pa sam o tej zanimivi zadevi dné 3. listopada 1834. l. tako-le:

„Pretekli teden sem bil v misijonskem kraju pri sv. Jožefu v Maškigongu, kjer vselej uživam neizrečeno veliko tolažbe in dušnega veselja, ker vidim, s koliko živo gorečnostjo se ti dobri kristijani drže krščanske vere.

V tem jesenskem času jih ni doma; raztreseno živé po notranjih krajih, kjer z boljšim uspehom lové divjačino in njeno drago kožuhovino kožuharjem zamenjavajo za obleko, za puške in za druge potrebne reči. Nekateri so štiri, drugi celó šest dnij daleč od svoje vasi; pa vkljub tej daljavi in

vkljub težavam pota prišli so vendar vsi h kapeli sv. Jožefa tisti dan, ob katerem so me vsled moje obljube tam pričakovali. Močno me je spodbudila njihova gorečnost, ko sem vse skupaj našel, ko sem došel.

O tej priliki sem jih v Maškingongu pet krstil, in o tem krščevanju me je posebno razveselila neka sedemnajstletna deklica, katera je bila med temi peterimi pri sv. krstu. Indijan, kateri mi je razodel njeno hrepenenje po sv. krstu, pripovedoval mi je tudi, da je oče te deklina trdovraten pogan, ki našo vero močno sovraži.

Ko je dekle zvedela od kristijanov, kateri dan ima misijonar priti v Maškingong, prosi svojega očeta, da jej dovoli iti v Maškingong; poganski oče pa, ki se mu je pač dozdevalo, zakaj njegova hči želi tja, jej kratko in malo odreče. Ona pa prosi in prosi, dokler jej nazadnje oče ne dovoli. „Pojdi torej,“ reče jej ves razdražen, „pa vsaj tako neumna ne bodi, pokristijaniti se. Ko bi se pa vendar le dala krstiti zoper mojo prepoved, vedi, da nimaš nič drugega pričakovati, kakor to, da ti bom obe ušesi odrezal.“ — Ko to slišim, prašam deklino prav krepko in resnobno, ali jo je ob takem žuganju poganškega očeta vendar-le volja, sprejeti krščansko vero in sveti krst; ona pa mi na to odločno na glas odgovori, da se nikakor ne dá odvrniti od svojega namena, postati kristijanka. — Na dan pred mojim odhodom iz Maškingonga je zadobila milost dušnega prerojenja, po kateri je zdavnaj že hrepenela. Kaj bo s to krščansko junakinjo, še sam ne vem. Za zdaj ima prav trdno voljo, zavoljo krščanske vere vse pretrpeti. — Vsako krščansko srce mora občutiti, da, kdor kaj tacega doživi, kaj lahko pozabi na vse težave misijonskega potovanja.“

Ko se je vrnil iz Maškingonga, ostal je Baraga ves zimski čas v Šmariji in oskrboval svojo mlado krščansko čedo ter se pripravljaj na misijonska popotovanja o prihodnji pomladi. Prihajali so tudi to zimo, kakor po navadi, divjaki iz severnih krajev na lov in v delalnice za sladkor; pa kolikor jih je bilo krščenih, prišli so o božičnih praznikih v Šmarijo vsi, celó stari, bolehní ljudje in 10 do 12letni otroci, nekateri po tri do štiri dni daleč, da bi se udeležili svetih zakramentov. V dotičnem svojem poročilu poudarja Baraga še posebno, kako ganljivo so ga o tej priliki dobri indijanski otroci spominjali Jezusa, ki je bil ko 12letni deček v tempelj prišel.

Med tem, ko je evangeljsko drevesce v Šmariji pri Veliki vodi zasajeno čedalje večje prihajalo in svoje vejice na eno in drugo stran poganjalo, začne mu pretiti nemila nevihta.

Indijani so namreč zvedeli, da vlada Zjedinjenih držav misli skleniti, da morajo vsi dosihdob prosti ali samosvoji, z državo ne še združeni Indijani okolo Velike vode zapustiti svoje kraje in se preseliti v druge, ki jih jim bo vlada onkraj vode Misisipi odločila. S silno žalostjo in togoto je ta novica navdajala te divjake sploh, katerim je tudi ljubezen do domačije prirojena. Še z večjo žalostjo pa so jo sprejeli krščanski Indijani, katerim po takem vladnem ukazu ni samo šlo za domači kraj sploh, ampak tudi za kraj, katerega jim je luč sv. vere premenila v domovino zveličevalnega miru, v domovino novega prijetnega življenja. Baraga si je sicer prizadeval, potolažiti jih z resnimi in gotovimi obljubami, da pojde s privoljenjem svojega škofa ž njimi, kamorkoli bo treba; ob vsem tem niso mogli mirovati, ampak poprijeli so se vsacega sredstva, katerokoli se jim je zdelo pripravno v to, da bi odvrnili nadlogo, katera se jim je od vseh strani napovedovala. Kaj so vse v ta namen počeli, pripoveduje Baraga v svojem poročilu z dné 26. rožnika 1834. l., katero je posebno zanimivo zato, ker nam razkriva marsikatero strani društvenega življenja teh korenjaških divjakov, na katere ozirati se dozdej še nismo prilike imeli. „Trdno so sicer sklenili“, piše Baraga v tej reči, „Indijani mojega misijona, da se z vlado nikakor nočejo pogajati za stran svoje zemlje; vlada zagotavlja po časnikih, da noče s silo vzeti Indijanom zemlje, ampak da jo le hoče od njih kupiti; pa pri vsem tem se poslužujejo taci h pomočkov (posebno opojne pijače), da bi le prekanili Indijane in jih ob lepo njihovo zemljo pripravili, kakor se je to godilo tudi pri vseh takih poprejšnjih pogodbah.

Še posebno pa so si v skrbi dobri Indijani iz Krivega drevesa za svojo zemljo. Pred nekoliko časom je več ondotnih Indijanov semkaj prišlo, da bi se s tukajšnjimi, ki so ravno tistega rodú, v velikem zboru posvetovali, kako da bi vendar svojo zemljo obvarovali nevarnosti, ki jim pretí. Ob tej priliki sem imel veselje, videti veliki zbor divjakov.

Prišli so od vseh strani, in so se zbrali v tem mestu, katero je najimenitnejše ob Veliki vodi. Imeli so svoj zbor pod milim nebom v majhni okrogli dolini, katera je bila podobna amfiteatru. V sredi doline so na več mestih zanetili ogenj, povsod okoli ognja so naložili tobaka in pristavili velik kotel z sladkorjevo vodo, pri vhodu v dolino so zasadili veliko zastavo. Ko je vse to bilo pripravljeno, dalo se je znamenje, in Indijani so polagoma in resnobno prihajali od vseh strani. Ženskih in otrok ni bilo videti. Molčé se vsedejo

krog in krog, in sleherni zapali svojo pipo. In tako so sedeli nekoliko časa in nihče izmed njih ni kar besedice izpregovoril, kakor nekdanji Jobovi prijatelji. Poslednjič jame eden izmed njih govoriti, ter reče: „No, bratje moji! čemu ste neki semkaj prišli? kakšen je vaš namen? povejte tedaj, kaj da mislite!“ Na to se vzdigne najprej govornik iz Krivega drevesa, častljiv in pobožen kristijan, gré molče mimo krog in krog sedečih in poda slehernemu tukajšnjih Indijanov rokó.

Po takem vsestranskem pozdravljenji in potem, ko je svoj govor z navadnimi besedami pričel, izreče nazadnje, da je vseh Indijanov iz Krivega drevesa trdna volja, svoje zemlje vladi Zedinjenih držav nikoli ne prepustiti, in tako sebe in svoje otroke v nesrečo spraviti.

Po končanem govoru poda višjemu poglavarju tega mesta neke steklene, na zeleni niti nabrane koralde v znamenje združene misli in medsebojne vzajemnosti. Na to nastopi splošno molčanje, in glavar oddá venec steklenih korald svojemu sosedu, ta pa drugemu, takó, da so ga dobili v roke vsi krog in krog. Molčali so vsi delj časa; kar na enkrat se jih več, eden za drugim, vzdigne, vsi ti gredó h govorniku in mu tiho svoje mnenje razodevajo. Po tem se vzdigne govornik, gré okrog in slehernemu Indijanu iz Krivega drevesa seže v roko, in jim naznani, da so tudi oni (Indijani ob Veliki vodi) sklenili, da svoje zemlje nikoli ne bodo prodali. Na vse to se je še od ene in druge strani mnogo govorilo, in tako je celi dan pretekkel pri tem zborovanji.

Spomina vredna je resnoba in premišljenost divjakov, katero razodevajo pri takih zborih, pa tudi čuditi se je zgornosti in krepki besedi, katera je prirojena nekaterim teh prostih gorjanov.“

10. Druga misijonska staja, ki jo Baraga ustanovi v (Lapointu) Šent-Jozefu ob Gorenjem jezeru (Lac superior).

Še ni pretekla polovica družega leta, odkar se je bil Baraga iz Krivega drevesa preselil v Šmarijo pri Veliki vodi, že mu pride od njegovega škofa v Detróát-u, preč. g. Resé-a povelje, da naj zapusti to stajo in gre k severnim divjakom ob Gorenjem jezeru „Lac superior“, torej v tisti kraj, po katerem je, kakor nam je že znano, tako neiz-

merno hrepenel, ko je bil še v Krivem drevesu. Torej zdaj še le, ko je zavaroval divjake okoli Velike vode kuge zmôt in krivoverstva, zdaj še le, ko je smel zapustiti v sami staji Šmariji dosti močno krščansko družino, ki je štela 170 od njega krščenih Indijanov, zdaj še-le se je spolnilo njegovo nedanje tako živo hrepenenje, gotovo v njegovo tem večje veselje, čim bolj se je zavedal, da ga res Bog sam hoče imeti na tistem njega dnij že tolikanj zaželenem kraji. Pa naj nam Baraga sam pové, kaj je mislil in občutil o tej priliki, ko mu je došlo škofovo povelje, odpraviti se h Gorenjemu jezeru.

„V tem mesecu“, piše on iz Detróá dné 20. svečana 1835. leta, „se je za misijon v Šmariji pri Veliki vodi naključila meni močno prijetna prememba, ki je nisem nikakor pričakoval. Misijonar gospod Andrej Visocki je s privoljenjem našega preč. škofa Rese-a prišel k meni, ter mi razodel skrivno željo, ostati v tem misijonu, ako naš škof v to privoli. Močno sem se zavzel, ko mi je to svojo željo razodel, in ker sem bil ravno namenjen zavoljo družih opravil v Detróá, zato sem mu obljubil, da bom s škofom o tej zadevi govoril in potem to storil, kar mi bo škof storiti ukazal. Šel sem tedaj v Detróá (200 amerikalanskih milj daleč od Velike vode). Prečast. škof je bil zeló zadovoljen, da sem prišel, in mi koj zagotovil, da on sam želi, da ostane g. Visocki kot moj naslednik v misijonu pri Veliki vodi, jaz pa pojdem spomladi, ko bo zopet mogoče voziti se po vodi, ž njim proti severu, kjer se bode tudi ustanovil nov indijanski misijon.

Lahko se da misliti, kako neizrečeno me je veselilo slišati iz ust dobrega svojega škofa, da je zopet mene v to odločil, da nov indijanski misijon ustanovim. Iz globočine sreca sem zahvalil Boga, da me je zató v Ameriko poklical, da v Njegovo božjo čast in v prid ubogih naših indijanskih soratov ustanavljam nove misijonske staje.

In ob takem hvaležnem veselji dobi le še močnejše korenine moj sklep, darovati se, naj bodo težave še tako silne, ves čas svojega življenja indijanskim misijonom v prid, zlasti, ker sem zdaj že precej se naučil silno težkega indijanskega jezika. Kraj, kjer se ima po mislih našega vnetega in previdnega škofa ta novi misijon ustanoviti, je od Detróá 600 amerikalanskih milj (200 ur) daleč proti severu pri tako imenovanem Gorenjem jezeru (Lac superior). Enkrat je bilo že na tem, da bi se bil tam misijon ustanovil, pa za takrat ta reč še ni bila dovolj dozorela. Zdaj pa, kakor vse kaže, je pravi čas za to, in prihodnjega meseca rožnika je namenjen

moj škof tja in me hoče tam pustiti. Zanaprej že neprenehoma Boga hvalim za veliko milost, katero, kakor upam, mi bo tam skazoval, zraven ga pa tudi prosim, da me še dalje ohrani pri mojem do zdaj vidno trdnem in stanovitnem zdravju in podeli moč in krepost mojim sklepom, ki jih delam Njemu v čast, pa sebi in svojim bratom v prid. Prosim pa tudi prav srčno vse pobožne ude toliko blage Leopoldinske družbe, da me vedno podpirajo. Po nauku sv. pisma imam silno veliko zaupanje v združeno molitev pobožnih duš, in sem do živega prepričan, da vse to, kar sem dosihdob dosegel, ni toliko sad mojega lastnega prizadevanja, temuč molitve udov te svete družbe.

Ob Veliki vodi bo torej odsihdob pobožni duhovnik Visocki, kakor upam, prav izvrstno misijonaril. Ne zna sicer indijanskega jezika, ima pa prav dobrega tolmača in trdno voljo, se tega jezika prav pridno učiti. V šestnajstih mesecih svojega misijonskega delovanja ob Veliki vodi sem krstil 170 Indijanov. Veliko taci, ki se še za sv. krst pripravljajo, zapustil sem gospodu Visockemu, katere bo kmalu mogel krstiti. Tukaj je zdaj prav prijetna kapela, ozaljšana z darili dobrotnikov mojega misijona, in dovolj je prostora za vse indijanske in kanadske katoličane s trdno prostorno duhovščnico in šolo vred. Tudi je tukaj že pripravljen prostor za vrt, ki ga bo moj naslednik popolnoma dovršil.

Indijani ob Veliki vodi so sicer otavaškega rodú, pa se vendar zelo ločijo od Indijanov okoli Krivega drevesa, zlasti v tem, da so veliko bolj prevzetni in pijanosti bolj udani, kakor Indijani v Krivem drevesu. Sveta vera ne bo nikdar pri njih tako lepó napredovala, kakor v Krivem drevesu“.

Več kot tri mesece se je Baraga moral muditi v škofijskem mestu v Detróatu, iz katerega je šel 8. rožnika na pot h Gorenjemu jezeru. Tretji dan se pripelje na parniku v Makinaw, 300 anglikanskih milj (100 ur) daleč od Detróata, kjer je nekoliko dnij ostal in ob tej priliki obiskal svoje nepozabne otroke v Krivem drevesu. „Silno je bilo njihovo veselje, ko so me zagledali“, piše Baraga v poročilu iz Lapoéna (La pointe) ob Gorenjem jezeru 9. vel. srpana 1855, „in močno so želeli, da bi pri njih ostal, ko jih je oče Sänderl o začetku rožnika zapustil in šel v državo Ohijo, kjer mislijo redemtoristi samostan postaviti. Jaz pa sem jih nekoliko umiril s tem, da sem jim dokazoval, da oni ne bodo ostali brez misijonarja, da pa njih bratje ob Gorenjem jezeru, kateri še nobenega mašnika videli niso, veliko več potrebujejo duhovne pomoči, kakor oni.

„Potém sem se vrnil v Makinaw“, piše Baraga nadalje, „in sem pričakoval preč. škofa Resé-a, pa ta je imel toliko opraviti v Detróát-u, da ni mogel priti, ampak pisal mi je, da pride še le meseca vel. srpana v Makinaw. Potoval sem torej naprej, in 4. mal. srpana sem prišel v Šmarijo (Saut de S. Marie), ob vhodu v Gorenje jezero, kjer ima svoje misijonsko mesto goreči in sveto živeči oče (pater) Franc Hetscher iz reda redemtoristov. Pa ravno tisti dan, ko sem prišel tja, bil je odšel v Ohiško državo in še sam ni vedel, ali bo zopet nazaj prišel ali ne. Dne 10. mal. srpana sem iz Šmarije od-rinil na kupčijski ladiji in po dolgočasnem popotovanji, ki je 18 dnij trpelo, sem dospel v Lapoén (Lapoint), kjer me je dobro tukajšnje ljudstvo sprejelo s pristrčnim veseljem. Več let že so želeli duhovnika imeti tukaj, pa zavoljo silnega pomanjkanja duhovnikov v naši revni škofiji se jim dosihdob ni mogla spolniti njihova želja, zato je tedaj tudi nepopisljivo bilo njihovo veselje, ko so videli iti duhovnika v njih kraj.

Od Šmarije (Saut de S. Marie) do Lapoénta štejejo 330 amerikalanskih milj; tako daleč je torej moj najbližji duhovni sosed od mene. Brž potem, ko sem prišel sem in te svoje ljudi našel pri dobri volji, začel sem jih vнемati, da se lotijo stavljenja misijonske cerkve; in poprijeli so se dela s tako vнемo, da so v sedmih dnevih toliko izdelali, da sem jo mogel že danes 9. vel. srpana blagosloviti in v njej maševati. Blagoslovil sem jo na imé sv. Jožefa, tega tolikanj močnega zagovornika pri Bogu.

Cerkev je trdna, čeravno po amerikalanski šegi iz obte-sanih kladov izdelana, in je za tukajšnjo množico dovolj pro-storna; je 50 čevljev dolga, 20 čevljev široka in 18 čevljev visoka, s precej visokim stolpom; v njem visi zvon, ki sem ga bil dal v Detróátu viliti.

Število teh, ki jih pripravljam za sveti krst, je prav obilno; po sv. krstu silno hrepené, in to njihovo hrepenenje bo tudi utolaženo, brž ko bodo bolje poučeni.

Dné 2. vel. srpana sem krstil v tem novem misijonu 25 Indijanov, med katerimi je bilo nekoliko otrok. Od 3. do 9. vel. srpana sem jih zopet 25 krstil. Ta teden bodo začeli meni hišo delati, v kateri bo prostorna soba za šolo. Prav zeló sem zadovoljen in ne morem nikdar zadosti Boga hvaliti za to, da pri ustanovitvi novega misijona vse tako nepri-čakovano dobro gre od rok, dasiravno sem ravno zdaj brez vseh časnih pripomočkov. Od vsega denarja, ki sem ga za popotovanje dobil, ostali so mi samo 3 dolarji, t. j. 7 goldi-

narjev avstr. velj., ko sem semkaj prišel. Prečast. gospod škof mi ni mogel več dati, ker se je v silne dolgove zakopal pri zidanji stolne cerkve v Detróátu in neke druge cerkve v Green-Baji, ima pa še mimo tega veliko drugih troškov, da dobro uredi svoje šole in druge potrebne naprave v Detróátu, zatoorej mora za te reči obračati ves denar, ki ga dobiva. Ko bi ne bil tukaj našel tako dobrih ljudij, ne bi bil mogel prav nič začeti. Pa dolgo ne bo moglo ostati takó, to že zdaj vidim. Tukajšnji Indijani so zelo siromaki. Zemlja je slaba, zračje poljedelstvu neugodno, obleka pa, ki jo od kanadskih kupcev za kožuhovino dobivajo, je silno draga, ker se donaša iz tolike daljave. Prav v srce me boli, ko vidim njihove otroke gole okoli tekati, ki bi je radi oblačili, ko bi le mogli.

O, kako bi to divjakom priporočevalo misijonarja in njegovo sveto vero, ko bi mogel te revne stvari za silo oblačiti. O, kako rad bi storil to, ako bi le premogel! Ob Veliki vodi in Krivem drevesu mi je bilo to mogoče, ker sem imel dosti podpore; zdaj pa nimam nič.

Devetdeset milj od tód je neka vas, Fondilak (Fond du Lac) po imenu, kjer je mnogo Indijanov, kateri želé sprejeti krščansko katoliško vero. Neki pobožen kožuhar jim je pripovedoval o veri in o duhovnikih, in kaj radi bi tudi v svojem kraju videli duhovnika.

Brž ko tukaj dovršim najbolj silna misijonska opravila, napotim se tja, če Bog dá, in kaka dva tedna pri ondotnih dobrih Indijanih ostanem, da jih v veri poučim in po sv. krstu sprejemem v čredo zvestih Kristusovih ovčic. Slišim, da je okoli Fondiláka še veliko družih Indijanov, kateri večkrat pravijo, da bi radi sprejeli krščansko vero, ko bi stanoval v Fondiláku duhovnik, kateri bi hotel njih in njihove otroke poučevati v sv. veri.

Razun tega je pa še v notranjih krajih proti severozahodnji strani veliko jezer, ob katerih prebiva mnogo mnogo Indijanov, ki še vsi tavajo po poti večnega pogubljenja. Ali ni pač silno žalostno videti, da se toliko duš vedno gubi, zlasti zató, ker ni duhovnikov! O, da bi vendar semkaj prišlo nekoliko avstrijskih duhovnikov, jaz bi jih gotovo spravil na dobra mesta.

Prosimo Gospoda žetve, da pošlje delavcev v svojo žetev!"

Z Baragovim prihodom h Gorenjemu jezeru je za divjake tistih krajev napočila tista zora milejše in srečnejše dobe, po kateri so dovolj dolgo že vzdihovali. Padalo je seme besede božje na zemljo tem bolj rodovitno in pripravno, ker je okoli

Gorenjega jezera Baragu pot pripravljaj eden izmed tistih kožuharjev, ki so tako močno ovirali njegovo misijonsko delovanje pri Veliki vodi. Ni se torej čuditi, da je bila žetev že koj od začetka tako obilna, da je Baraga že v petem mesecu njegovega delovanja na Gorenjem jezeru razveseljevala množica, ki je štela 184 divjakov, katere je on krstil in pridružil čredi Kristusovi.

Natanko popisuje Baraga sam to svoje začetno blagodosno delovanje pri divjakih ob Gorenjem jezeru, zraven pa tudi šege in navade teh divjakov v poročilu iz staje Lapoén, ali sv. Jožefa pri Gorenjem jezeru dne 28. kimovca in 28. grudna 1835. leta tako-le:

„Odkar sem zadnjikrat (9. vel. srpana) pisal, krstil sem jih zopet veliko, večji del odrastlih Indijanov, otroke sem krstil koj v nedeljo po svojem prihodu. Da je krščevanje bolj slovesno, krščeval sem le ob nedeljah. Vsako nedeljo je bila precej obilna množica Indijanov pri sv. krstu, takó, da v samem mesecu vel. srpanu jih je bilo 86 krščenih. Pa nič manj srečen je bil v tej reči tudi mesec kimovec. Ta mesec sem 62 Indijanov, otrok in odrastlih, po svetem krstu sprejel v naročje svete matere cerkve.

V tem mesecu mi je bilo tudi vendar enkrat mogoče, spolniti željo Iadianom v Fondilaku, ki močno hrepenijo videti duhovnika v svojem kraju, odkar jim je, kakor sem zadnjič sporočil, neki pobožen kožuhar (redka prikazen med temi brezbožniki) pripovedoval o krščansko-katoliški veri in o duhovnikih. Brž, ko sem to zvedel, lotila se me je želja, iti tja; pa ves mesec avgust sem imel toliko opraviti s poučevanjem tistih, ki so se pripravljali na sv. krst, da nisem mogel nikamor.

Koj, ko sem prišel v ta srečni kraj, obhajalo me je silno veselje, ker sem vse tiste, ki so želeli misijonarja, v najlepšem redu zbrane našel v prostorni hiši pridnega kožuharja. Ko stopim v hišo, pokleknejo vsi in prosijo mašnikovega blagoslova, ki sem jim ga tudi z ganjenim srcem podelil. Presrečno sem hvalil Boga za veliko milost, ki jo je skazal tem ubogim poganom. Zahvaljeval sem se pa tudi dobremu možu, ki je s svojim poučevanjem prvi pripravljaj pot k izpreobrnjenju teh divjakov. Ta mož, ki se kaj hvale vredno loči od navadnih kožuharjev, je Francoz iz Kanade, Peter Koté po imenu. Kupčuje na menjo že čez 30 let z Indijani tega kraja, in govori popolnoma dobro njihov jezik. Preteklo leto je po milostljivi naredbi previdnosti božje v roke dobil otavske molitvene bukve, ki sem jih leta 1832. dal v Detróatu natisniti.

Na to je začel Indijane vabiti v svojo hišo in jim je prepeval razne pesmi iz teh bukev po primernih francoskih napevih. Indijanom je bilo to všeč, da so vsak večer prihajali v njegovo hišo in so ondi večkrat do polnoči, včasih tudi do zore ostali pri gorečem možu ter so ž njim prepevali. Ko je videl njihovo veliko gorečnost, ni mu bilo že dovolj, prepevati jim le duhovne pesmi, ampak učil jih je tudi krščanskega nauka iz ravno teh bukev, ter jim je molil tudi jutranjo in večerno molitev, kateri so se kmalu na pamet naučili.

Ko sem prišel tja, našel sem mnogo njih za vero močno vnetih in za sv. krst prav dobro pripravljenih. Veliko jih je pa tudi trdovratnih, ki o veri nič nočejo slišati. Pa upam, da se bo nekaj tudi teh s časoma izpreobrnilo. Nikjer se vsi nankrat ne izpreobrnejo, kakor se tudi sploh nikjer vsi ne izpreobrnejo. Saj vidimo, da celó takrat, ko je Jezus Kristus sam na zemlji misijonaril, se niso vsi izpreobrnili. V Fondilaku sem 6. kimovca 21, 9. kim. pa 30 Indijanov krstil, 16 takih pa, ki so za sveti krst že dovolj poučeni, ni bilo takrat doma, ko sem tam bival, ker niso gotovo vedeli, kedaj pridem. Pa prišli bodo prej ko ne semkaj v Lapoén, da tukaj sv. krst prejmo.

Bog bodi tisočkrat zahvaljen! Že 148 poganov je v času tega novega misijona v naročje sv. cerkve sprejetih. Bog daj, da bi vsi, ali vsaj večji del teh novoizpreobrnenih prišli v nebesa! Kolika tolažba bi bila to za me sodnji dan!“

„Od dne 28. septembra do danes,“ — piše Baraga dne 28. grudna 1835. l. — „prejelo je zakrament sv. krsta 33 Indijanov, večjidel odrastlih, in med temi najstarša oseba v tem kraju in bržkone ob celem Gorenjem jezeru. Ta oseba je neki okoli 100 leti stara Indijanka. Sama sicer (kakor Indijani sploh) ne vé povedati, koliko je stara, vé pa pripovedovati o prigodkih, ki jih je doživela, po katerih neki star Kanadec, ki že čez 53 let živi na tem otoku in je o tistih prigodkih slišal govoriti, sodi, da mora ona že 100 let stara biti. Ta dobra starka je bila neizmerno vesela, ko je prejela sv. krst. Prav dobrotna stvar je in živi v svoji nedolžnosti, kakor majhen otrok. Smem upati, da bo v svoji krstni nedolžnosti umrla. Trije njenih pravnukov so bili ž njo vred krščeni, najmlajšega vnukov, ki je 40 let star, krstil sem na božični dan. Taki krsti človeka ganejo in razveselijo.

Veseli tudi misijonarja, ko krsti cele družine ob enem. Ob takih krstih pridejo v spomin prvi krščanski časi, v katerih so apostoli po spričevanju apostolskih dejanj (16, 33.)

cele družine ob enem krstili. Ko stojita oče na desni, mati pa s svojim dojenčkom v naročji na levi strani, okoli njiju pa še čvetero ali petero otrok, in vsi skupaj milost sv. krsta dosežejo — o gotovo je to prijetno in truda vredno! Božični dan sem več družin krstil.

Veliko truda me je stalo, pripravljati za sv. krst te, ki sem jih božični dan krstil, ker so v gozdu prezimovali, kake 3 milje daleč od mojega stanovanja. Da bi jih bolje pripravil za sv. krst, hodil sem skozi en mesec vsak dan k njim; ko sem dal znamenje z zvončkom, prišli so vsi v prostorno kočo k nauku. Razun silnega mraza, kakoršnega smo ta mesec imeli, bila je najhujša težava ta, da sem jih moral po noči poučevati; videl sem namreč, da jih po dnevi ni domá, ker so za živež svoj ali ribe lovili ali pa zanke nastavljali, da bi ujeli vsakoršne majhne živali. Navadno je nauk trajal dolgo, in tako sem vselej pozno prišel domov. Pa storil sem to vse z veseljem in trud mi je bil obilno plačan, ker božični dan sem krstil 22 poganov, med katerimi sta bila samo dva majhna otroka, vsi drugi so sami znali odgovarjati na vprašanja pri delitvi sv. krsta. Bilo jih je 25 za sveti krst na ta dan odmenjenih, pa trije bodo krščeni še le novega leta dan. Imam torej že 184 krstov zapisanih v krstnih bukvah tega novega, pred 5 meseci ustanovljenega misijona.

Bodi Bogu tisočera hvala za tako dober začetek tega misijona, kakoršnega se nikdar nisem nadejal. Če se znanprej tudi noben Indijan več ne izpreobrne, smel bi že zadovoljen biti, da sem semkaj prišel, ko bi le mogel tem že izpreobrnjenim in v veri dobro poučenim pripomoči k večnemu zveličanju. Pa ni podoba, da se število izpreobrnjenih ne bo množilo, marveč upam, da mi bo dobri Pastir obojno podelil, namreč milost, število izpreobrnjenih obilnejše pomnožiti, in milost, novoizpreobrnjene vedno po poti zveličanja voditi k nebesom. Zanimiva in srečna okoliščina ob ustanovitvi tega misijona pa je ta, da je v teh 5 mesecih v tem misijonu umrla samo ena oseba, in je zdaj gotovo neizmerno srečna pri Bogu v nebesih, ker ta mrlič je dveletni otrok, ki sem ga 2. velikega srpana krstil, in je 27. vel. srpana umrl. Ob Veliki vodi pa, kjer je bil moj misijon manjši, sem imel vsak mesec enega ali dva mrliča.

Kar pa zadeva jezik tukajšnjih Indijanov, moram opomniti, da se njihov jezik le malo loči od jezika Otavcev. Od začetka sem mislil, da je večji razloček med njima, ker tukajšnji Indijani drugače zavijajo, in to me je motilo.

Razumejo me ti Indijani prav dobro, in krščanski nauk iz ust duhovnika kaj radi poslušajo. Celó otroci so željni poslušati krščanski nauk in iz glave se ga učiti, in ni jih treba k temu še le priganjati. Če me nič ne zadržuje, razlagam vsako jutro v svoji hiši nekoliko krščanskega nauka, in večkrat vidim otroke okoli moje hiše, ki čakajo, dokler z zvončkom znamenja ne dam; na to znamenje pa pritečejo, kakor piščeta, kedar jih koklja kliče.

Zastran šeg in navad se tukajšnji Indijani v tem ločijo od Otavcev, da tukajšnji so veliko bolj surovi in neolikani, in da svoje malikovalske šege bolj pogostoma opravljajo, kakor otavski Indijani. Opravljajo te šege zmerom po noči, razun plesov pri darovanji, ki jih po dnevi obhajajo. Po teh šegah namreč se v kaki koči vsedajo okoli ognja, in zdaj eden za drugim kako trapasto darilno pesem poje tako na glas, kolikor le more, in ob tem nabija tako močno na boben, da se sliši vsaj dve milji daleč. Po petji žlobodrajo nekaj s prav zopernim glasom tako hitro, da ne ene besedice ne morem razumeti. S tem precej časa potratijo po noči, in sicer tri noči zaporedoma, čez dan potem pa se snidejo pri svojem darovanji. V ta namen postavijo posebno lopo iz vej, katera ima 40 do 50 čevljev dolgosti in okoli 12 čevljev širokosti. V tej lopi poskakujejo ves dan silno kričeč, kakor da bi bili ob pamet, in ker nimajo v navadi nobenega godbenega orodja, zato bijejo na vso moč na svoj boben.

Izpreobrnjeni Indijani se zdaj sami sebi čudijo, kako da so mogli biti tako nespametni, da so se pečali s takimi neumnostmi.“

Posebno zanimiv je zimski čas, ki ga je Baraga prvičrat preživel ob Gorenjem jezeru, zavoljo njegove mnogovrstne pismenske delavnosti, katere se je bil poprijel ne samo v prid svojih izpreobrnjencev, ampak tudi v prid svojih slovenskih rojakov. Da bi se bolj ukoreninilo in obilnejši sad donášalo seme, katero je s pomočjo božje milosti tako lepo poganjalo povsod, kjerkoli ga je zasejal, spisal je po zimi leta 1835/36. molitvene, pesemske in poučljive bukve, zraven pa tudi posebne bukve: „Življenje G. Jezusa Kristusa“ v narečji Indijanov ob Gorenjem jezeru, ki so se Očipve imenovali, in katerih narečje se je precej zeló zlagalo z narečjem Otavo-Indijanov. Svojim rojakom v prid pa je ravno ta zimski čas, ki je trajal do meseca rožnika, izdelal dosti znano in mnogo cenjeno knjigo: „Premišljevanje štirih poslednjih rečij“ ter se je ob enem lotil popisovanja zgodovine, šeg in navad severno-

amerikanskih Indijanov, katero popisovanje, v nemškem jeziku v Ljubljani tiskano, je prišlo tudi v slovenski jezik prestavljeno na svetlo.

Ko je napočil spomladanski čas, nastopila je tudi za Baraga toliko zaželena doba pravega misijonskega delovanja in popotovanja.

Gnalo ga je najpred obiskovat svoje drage otroke v Fondilak (Fond du Lac), h katerim se je napotil 26. vel. travna in je ostal pri njih 14 dnij. Koliko dušnega veselja je užival pri teh svojih ljubih izpreobrnjencih, pripoveduje sam v pismu z dne 17. rožnika, ko piše: „Našel sem pri ondotnih Indijanih vse v najboljšem redu. Čuditi se je, kako je mogoče, da se ti ubogi Indijani tako zvesto in vneto držé sv. vere, ko nimajo nobenega misijonarja pri sebi.

Upam pa, da ga bodo še to poletje dobili, ker za Fondilak je odmenjen preč. g. Franc Pirec, ki bi bil že preteklo jesen rad prišel semkaj, pa ni mogel nobene priložnosti dobiti, torej je še v Krivem drevesu prezimil. Dobri Indijani, ki so že zvedeli, da pride, pričakujejo ga prav željno; ni dvomiti, da bo med njimi storil veliko dobrega.

Kakor sem že pisal zadnjo jesen, je za Indijane v Fondilaku posebna sreča, da imajo v svoji vasi pobožnega kožuharja iz Kanade, Petra Koté-a, ki jim prav velikokrat razlaga krščanski nauk, jih vsako nedeljo v svojo hišo sklicuje, jim pobožne pesmi v indijanskem jeziku prepeva in jih indijanskih molitev uči. Ko sem bil to pomlad prišel v Fondilak, našel sem zopet 14 Indijanov poučenih v krščanski veri, katere sem ta čas, ko sem pri njih bival, še bolj poučil, potem pa po sv. krstu sprejel v občestvo sv. cerkve Krisusove. Med njimi je bil tudi neki višji glavar s svojo družino. Tisti dan pred mojim odhodom pride višji glavar z več možmi k meni, ter me prosi, naj jih ne zapustim, ampak naj vedno pri njih ostanem, a misijon pri sv. Jožefu (v Lapoéntu) prepustim drugemu misijonarju. Odgovoril sem jim, da bi me pač vvelilo, pri njih živeti, pa da ne smem zapustiti izpreobrnjencev pri sv. Jožefu, ter po svoje ravnati in iti v kak drugi misijon, ker sem večkrat že obljubil, ž njimi živeti in umreti, ako bo le božja volja. Ob enem sem jim pa tudi obljubil, da si bom prizadeval na vso moč, da dobijo misijonarja, kateri bo pri njih stanoval. In to upanje, da bodo v svojem kraju imeli stalnega misijonarja, jih je prav močno razveselilo.

Pokazali so mi mesto, kjer želijo imeti misijonarsko cerkev in šolo. Sklenil sem misijon v Fondilaku priporočiti

priprošnji in varstvu sv. Petra. Upam, da se bo tam še veliko poganov izpreobrnilo h krščanski veri, kedar bode kak misijonar pri njih stanoval. Izpreobrnjeni Indijani in tudi kožubarji v tem kraju sploh trdijo, da bi se v kratkem izpreobrnilo obilno število poganov, ako bi se ondi mogel misijon za vselej ustanoviti.

Preteklo zimo se je tudi tukaj pri sv. Jožefu en višji glavar izpreobrnil h krščanski veri. To izpreobrnjenje bo za sveto vero imelo gotovo dobre nasledke, ker ta glavar je močno vnet in obnašanje njegovo je vsem v lep vzgled, zraven pa ima tudi veliko veljavo pri Indijanih tega kraja. — Odkar sem zadnjikrat pisal, prejelo je zopet 28 Indijanov v mojem misijonu sv. krst. Vseh izpreobrnjenecv v tem misijonu je torej od meseca vel srpana 1835 l. do zdaj 213.“

11. Baragovo popotovanje v Evropo v misijon- skih rečeh.

Obilnejši ko je bil sad, ki ga je v tako kratkem času že obrodilo Baragovo misijonsko delovanje v krajih ob Gorenjem jezeru, bolj živo je čutil potrebo zdatne pomoči, da bi se ta lepi sad mogel ne le samo ohraniti, ampak tudi pomnožiti. Pa kako doseči to pomoč, kako zadostiti tako živi potrebi, potrebi namreč narediti jim hišo božjo, brez katere mora čedalje bolj hirati in nazadnje ugasniti krščansko življenje?

V tej skrbi, ki je Baraga nadlegovala noč in dan, začne se mu usiljevati misel, kateri se je naposled tudi moral udati, ko je spoznal, da je ni druge poti nobene tako pripravne, po kateri bi se dalo v okom priti tolikanj živim potrebam njegove mladokrščanske črede, kakor da se napoti sam v Evropo in vnema z živo besedo krščanska srca k milodarni ljubezni do ubogih svojih izpreobrnjenecv v Ameriki.

Sklene tedaj, prihodnji jesenski in zimski čas v rešitev te svoje tehtne naloge obrniti, zatoorej naznani ta svoj namen prečast. škofu Resé-u v Detróátu, in ko zve, s kolikim veseljem je škof to njegovo željo potrdil, odpravi se 29. kimovca 1836 na pot, o kateri se mu je prej kedaj bilo toliko manj sanjalo, kolikor bolj določeno je bil dal slovo svoji domovini in Evropi ob svojem popotovanji v Ameriko in kolikor teže ga je stalo, zapustiti — čeravno le za nekoliko mesecev — svoje ljube Indijane.

Dne 15. vinotoka je prišel v Detróá, kjer se je moral en teden muditi zató, ker je imel prečast. škof Resé silo ve-

liko opraviti s pismi, ki jih je po tej priliki želel poslati z Baragom vred v Pariz, v Lijon, v Rim, v Neapelj, na Dunaj in v Monakovo.

Od Detróáta se je peljal Baraga v Njujork, od tód pa po morji v London, kamor je prišel 1. dan grudna, in kmalu potem je šel v Pariz, kjer je moral blizu dva meseca ostati zato, ker je po svetu svojega škofa v tem mestu dal natisniti bukve: „Življenje Gospoda Jezusa Kristusa“ in molitvene bukve, ki jih je, kakor nam je že znano, spisal preteklo zimo. Gledé na tiskanje teh bukev je Baragu posebno veselje delalo to, da so se tiskale v tisti dvorani nekda j po vsem svetu sloveče Sorbone — v kateri so se pretresovala in konečno veljavno reševala najimenitnejša vprašanja, ki so jih v javnih ali očitnih zadevah cerkvenega in državnega življenja od vseh stranij predlagali možem, katerih učenosti in modrosti se je vse uklanjalo.

Ko so bile ravnokar omenjene bukve natisnjene, zapusti Baraga Pariz in nemudoma gre v Rim, da priporoči višjemu pastirju črede Kristusove samega sebe in vse te, ki jih je Kristusu pridobil, in da zajema na grobu prvakov apostolov novo moč in krepost za svoje prihodnje misijonsko delovanje. Ves srečen in poln blagohvaležnih čutil se vrne iz Rima proti Dunaju, in pride mimogredé meseca aprila 1837. l. na Kranjsko v silno veselje svoje sorodovine, svojih prijateljev in znancev in sploh vseh, kateri so se srečne šteli, videti in poslušati moža, čegar imé se je povsod izrekovalo s toliko ljubeznijo in s tolikim spoštovanjem.

Pa zvest svojemu načelu: da ni gledati na to, kar lastno čutilo želi in velewa, kedar gre za tehtnejše reči, ostane v svoji dragi domovini le toliko časa, kolikor je zahteval pravi in pglavitni namen njegovega popotovanja iz Amerike v Evropo. Ko s svojo pričujočnostjo še bolj vname srca ljubih rojakov za tehtno in sveto reč svojega misijona in nabere obilno darov, dá slovo predragi domovini in gre na Dunaj, in od tod se že 26. dan istega meseca mal. travna vrne na pot nazaj v Ameriko, neizmerno vesel in hvaležen, da so se v toliko obilni meri spolnile blage želje, katere so ga gnale na pot v Evropo.

To svoje hvaležno veselje razodeva v pismu dne 25. mal. travna iz Dunaja, ko piše:

„Nesem več kot 6000 gld. s seboj iz Dunaja, zraven pa tudi veliko veliko lepih daril za svoj misijon. Tisočkrat bodi Bog zahvaljen, ki je tako posebno blagoslovil to moje početje.

Razun toliko obilnih daril mi je pa Gospod tudi naklonil mnogo mnogo sre, posebno pri višjih stanovih in celó pri naši pobožni cesarski rodovini. Imel sem srečo, priti pred cesarja in pred cesarico, pred staro cesarico Karolino Avgusto in pred nadvojvode. Tudi sem včeraj kosil pri res velikem in plemenitem knezu Metternihu — ki je blagovolil danes gospodu Pilatu pripovedovati, kako zadovoljen je bil z misijonarjem. Kneginja pa je obljubila, da bo pri gospéhi nabirala darove za misijonarja. Kako dobri so pač ti blagi ljudje!

Vse to bo kaj zelo pripomoglo, da se Leopoldinska družba še bolj utrdi in ukorenini v čast božjo in v prid bližnjega.“

Dne 29. mal. travna pa piše svoji sestri iz Linca: „Ravno zvečer, preden sem šel iz Dunaja, poslala mi je cesarica prav cesarsko darilo, namreč nekoliko križev in podob, ki so kaj lepo in umetno z biseri izdelane. Rajnki cesar Franc je bil te umetnijske reči iz Jeruzalema dobil, in zdaj pridejo v roke misijonarju divjakov. Naj služi vse v božjo čast! — Za ta milostivi dar sem se presvetli cesarici spodobno zahvalil s pismom, ki sem ga pisal francoski.“

12. Baragova vrnitev v misijonsko stajo Šent-Jozef ob Gorenjem jezeru.

Blagoslovi novo misijonsko cerkev in pošlje kot imenovan generalvikarij svojega rojaka gospoda Frančiška Pirca v Grand Portadž.

Po takem nepričakovano zdatnem uspehu polletnega popotovanja in koledovanja po Evropi, mislimo si pač lahko, kako močno je Baraga hrepenel, priti prej kot mogoče med svoje predrage Indijane s svojim rojakom Andrejem Češirkom, ki ga je za misijonsko službo najel, in ki ga potem večkrat v misel jemlje kot vse hvale in ljubezni vrednega služabnika. Hitel je torej, kolikor se je daló takrat, ko še ni parna moč vozov podila po železnih cestah, čez Nemško in Francosko v Havre de grace; od tod dué 24. vel. travna po neizmernem oceanu odjadra proti Njujorku, kamor je prišel 12. mal. srpana po petdesetdnevem popotovanji, prebivši mnogo težav in nevarnostij, ki jih popisuje v pismu do svoje sestre iz Njujorka.

Pa kaj so bile vse te težave in nezložnosti na morji proti bridkostim, katere so mu po prihodu v Ameriko dan za dnevom toliko bolj grenile srce, kolikor bolj goreče je bilo njegovo hrepenenje, zopet videti svoje zapuščene otroke ob Go-

renjem jezeru. Mnogo je bilo zavir, katere so ga tako siloma zadržavale na potu od Njujorka do njegovega misijonskega kraja, da ni mogel priti konec meseca malega srpana k svoji ljubljeni čredi, kakor si je želel in gotovo pričakoval; prišel je še le okoli polovice meseca vinotoka k njej, ki leto in dan sama sebi prepuščena ni nič manj hrepenela po svojem pastirji in očetu, kakor on po njej. Nepopisljivo je bilo njegovo veselje ob prihodu k izpreobrnjenim divjakom, zlasti zato, ker je našel vse popolnoma zveste obljubam, ki so jih pri sv. krstu storili, in naukom, katere jim je posebno pred odhodom na srce pokladal; to svoje veselje razodeva v pismu, ki ga je sestri pisal iz Šent-Jožefa pri Gorenjem jezeru 10. grudna, katerega pa tukaj ne moremo razglasiti, kakor tudi ne pisma 28. kimovca iz Šmarije (Saut de St. Marie), v katerem popisuje že prej sploh omenjene zavire, ker nam ni bilo mogoče ju dobiti v roke, kar nam je prav žal in gotovo tudi našim bralcem.

Zimski čas, ki ga je Baraga po navadi moral preživeti v svoji misijonski staji, obračal je v to, da je utrjeval svoje izpreobrnjence v ljubezni do lepega krščanskega življenja in jih poučeval ne samo v resnicah sv. vere, ampak tudi v družih občno potrebnih vednostih, posebno pa v branji, da bi jim mogle v prid služiti bukve, ki jih je dal natisniti v Parizu. Zraven tega pa je tudi skrbno pripravljaval vse, česar je bilo treba, da bi se hitreje dodelala cerkev in se s tem spolnila tista njegova in njegovih Indijanov goreča želja, katera ga je bila gnala na pot v Evropo. In ni je imel res za ta čas lepše naloge in večje skrbi, kakor je bila ta, da bi se kmalu kmalu zadostilo le-tej živi potrebi njegove mlade, tako prijetno razcvetajoče se krščanske črede.

Ostal je tedaj v ta namen ves pomladanski in letni čas v svoji staji pri Šent-Jožefu, in po njegovem prizadevanji in oskrbovanji je delo s stavbo cerkve tako hitro napredovalo, da jo je v neizmerno svoje in svojih vernikov veselje že 1. kimovca 1838. l. mogel blagosloviti. To blagoslovljenje popisuje v pismu 17. kimovca, iz katerega povzamemo to-le:

„Sporočil sem že, da mislim z darili, ki sem jih od svojih dobrotnikov v Evropi prejel, svojo misijonsko cerkev povečati. To se je tudi že zgodilo; pa navzlic vsemu temu nam je ta cerkev komaj po letu dosti prostorna. Izdelava te cerkve, zlasti njena notranja naprava mi je vzela mnogo, mnogo časa, ker sem moral večinoma sam biti zraven, da sem delavce vnmel k delu in jim kazal, kako naj naredijo to in ono. Ker so delavci tukaj tako dragi in je večkrat tudi težko jih

dobiti, moral sem večkrat tudi sam pomagati, zlasti delo zastran notranje naprave sem moral čisto sam prevzeti. Po mnozem trudu, po mnogih skrbih in troških mi je vendar šlo vse tako po sreči, da je bila ta misijonska cerkev 1. kimovca popolnoma dodelana v veselje in čudenje vsem mojim kristijanom. Vsa je iz lesa, vendar pa se znotraj vidi, kakor da bi bila zidana, ker je ometana in pobeljena. Njeno notranjo lepoto povišuje posebno 18 podob z oljnatimi barvami, katere nam pred oči stavijo Jezusovo življenje od oznanjenja in rojstva njegovega do njegove smrti in njegovega poveličanja v nebesih. Te podobe niso le samo v lepoto cerkvi, ampak služijo tudi meni, da življenje našega Odrešenika in skrivnosti naše sv. vere lože razlagam Indijanom. Velika podoba na oltarji, ki jo je prav izvrstno slikal Langus v Ljubljani, stavi pred oči sv. Jožefa v delavnici. Presveta Devica sedi ob njegovi strani in šiva, Dete Jezus pa gleda v svojega rednika, kakó dela.

Ta podoba je za indijansko misijonsko cerkev prav primerna, ker Indijani so po natori udani lenobi; misijonarji jih morajo prav velikokrat k delu spodbadati, in nimamo ga lepšega in veličastnejšega vzgleda delavnosti staviti jim pred oči, kakor je vzgled delavne svete družine.

Prvo nedeljo meseca kimovca smo tukaj slovesno obhajali blagoslovljenje cerkve in zahvalno opravilo, da smo jo izdelali. Ob tej priliki sem Indijanom pripovedoval, kako je kralj Salomon blagoslavljal tempelj v Jeruzalemu, zraven tega sem jim pa tudi razlagal, da so naše cerkve v novi zavezi še veliko svetejše in večjega spoštovanja vredne, kakor nekdanji tempelj v Jeruzalemu itd.

Oznanil sem jim pa tudi, da bomo odslé vsako leto prvo nedeljo meseca kimovca obhajali obletnico cerkvenega blagoslovljenja“.

Še ni popolnoma minulo veselje, ki ga je bilo Baragu in verni njegovi občini naredilo blagoslovljenje tako potrebne cerkve, že se je jelo novo in še obilnejše veselje razlivati v srca vseh o prihodu prečastitega škofa Resé-a iz Detróáta, ki se ga niso nadejali. Škof je 7. kimovca, tedaj šesti dan po cerkvenem blagoslovljenji v Šent-Jožef prišel delit zakrament sv. birme izpreobrnjenim Baragovim divjakom, ter jim je tudi hotel pokazati svoje srčno veselje, da se je tako lepo razcvetal krščanski duh in življenje med njimi. „Kaj močno se je vse sploh veselilo“, piše Baraga o tej priliki, „ko smo nenadoma dobili med se svojega prečastitega višjega pastirja.

Vsi kristijani v tem kraju, bodi-si izpreobrnjenci, bodi-si Kanadci, so prihiteli, da bi dobili škofov blagoslov. Malokdo izmed teh kristijanov je kedaj videl kakega škofa. Večkrat sem že svojim izpreobrnjencem razlagal zakrament sv. birme in jih vselej opomnil, da sme le škof ta zakrament deliti. Velikokrat sem jim pravil, da bodo tudi oni prejeli ta sveti zakrament, kedar naš škof pride k nam. Neizrečeno jih je veselilo, da jim je ta prilika tako nenadoma došla že to poletje. 9. kimovca so imeli škof veliko sveto mašo z navadno slovesnostjo in so pridigovali Kanadcem v francoskem jeziku. Po maši so Indijanom pridigovali; govorili so francosko, jaz pa sem njih govor prestavljal v indijanski jezik. Potem so delili zakrament sv. birme 112 osebam. Ravno to nedeljo so proti večeru odrinili zopet s tisto ladijo, v kateri so se bili semkaj pripeljali. Radi bi bili druge ladije čakali, pa zavoljo tega bi se bili morali tukaj muditi še vsaj 14 dnij, kar jim pa ni bilo mogoče, ker so morali obiskati še druge misijonske staje. Ko bi jim bilo mogoče še dalj časa tukaj ostati, bili bi jih birmovali več ko 200. Pa v tem kratkem času, ko so škof bili tukaj, niso mogli k spovedi spriti vsi, ki so želeli, ker sem samo jaz spovedoval Prečastiti gospod škof so za dobro spoznali, mene ob tej priliki za svojega vikarija ali namestnika v deželi Viskonsin potrditi in mi dati nalogo, da naj, kolikor mi je mogoče, misijone v tej deželi pospešujem, in če je mogoče, tudi nove misijone ustanavljam.“

Ta čas, ko je imel Baraga z dodelovanjem svoje cerkve veliko opraviti, in ko sam ni utegnil odtrgati se od svoje misijonske staje, poslal je vrednega svojega rojaka in sodelavca na misijonskem polji, častitljivega gosp. Franca Pirca k divjakom na tisti kraj Gorenjega jezera, ki se imenuje Grand-Portage. Slišal je namreč Baraga v Šmariji (Saut de Ste. Marie), kjer se je na poti iz Njujorka v Šent-Jožef moral nekoliko dnij muditi, kako močno hrepeneč divjaki tega ravnokar omenjenega kraja Grand-Portage po služabniku velikega Duha. Da bi se tej hrepeneči želji ustreglo brž ko mogoče, posluži se pooblaščenja, katero mu je njegov škof izročil za ves okraj na severno-zahodnji strani Gorenjega jezera, Viskonsin po imenu, ter odloči v ta namen svojega predraztega prijatelja g. Pirca. Tega moža je navdajala enako goreča ljubezen do ubogih divjakov, in je ravno v Šmariji (Saut de Ste. Marie) oskrboval obilno množico izpreobrnjenih Indijanov, ki jih je sam Kristusu pridobil in pripravil k lepemu krščansko-družinskemu življenju. Kako se je to zgodilo, da so divjaki okoli

Grand-Portage tako močno jeli hrepeneti po katoliškem misijonarji, razlaga g. Pirec v prvem svojem poročilu iz Grand-Portage. Poročilo ni le samo prav mikavno, ampak tudi poučljivo, zlasti ko nam prav živo pred oči postavlja, kako lepo se ujemate na eni strani milost božja, na drugi strani pa prosta volja človeška po načelu, ki ga je tako izvrstno in določno izrekel sv. Avguštin z besedami: „Kateri te je stvaril brez tebe, ne bo te zveličal brez tebe“. — Ne moremo si po vsem tem kaj, da ne bi razglasili tega zanimivega poročila našega častnega rojaka gospoda Pirca, ki dné 1. vinotoka 1838. leta piše tako-le:

... „Grand Portaž je že od prav starih časov najimennitnejša vas ob Gorenjem jezeru. Nekdaj je tukaj vedno prebivalo več tisoč divjih poganov, ker je imela tukaj angleška kupčijska družba svoje ostajališče, in je s severnimi divjaki na menjo kupčevala. Ko je pa bila ta kupčijska družba pred 35. leti od tód pregnana, razkropili so se tudi Indijani. Pred dvema letoma se je neki kupčijski opravnik, Koté po imenu in katoliški Kanadec, na novo tukaj naselil, in divjaki so se jeli zopet tukaj zbirati. Pobožna žena tega opravnika je divjakom s takim uspehom pripovedovala o Bogu in sveti veri, da se jim je obudila želja, slišati duhovnika in sv. vero sprejeti. To željo po sveti veri je pa še posebno povišal neki primerljaj, ki ga je poslala božja previdnost, preden sem jaz tja prišel. Zbolel je namreč neki mlad pogan, in je iskal po navadi pomoči pri malikih. Dá po vražni šegi obesiti na stene svoje sobe mnogo smešnih rečij, na priliko: kačjo kožo, medvedovo glavo, lesičji rep, bobrov gobec, jastrebove kremplje, ribje kosti, želvine čepinje, sovske kljune itd. En malikovavec bije na malikovavski boben nad njegovo glavo in mrmra zaklinjajoče besede nad bolnikom, ki v smrtnih težavah k hudemu duhu (Matchimanito) vzdihuje: „O nikar me več ne muči, ampak pusti me še živeti.“ K tej komediji pride njegova sestra, ki je že nekoliko poučena v krščanski veri. Solze preliwa o tej nespametnosti ter reče bratu: „Ljubi brat! ti si na smrt bolan, in staviš svoje zaupanje na te prazne reči, katere ti nikakor ne morejo pomagati; stavi marveč svoje zaupanje na Boga našega stvarnika, ki ti je dal življenje, in ki edini more tudi zdravje dati.“ Bolnik si te besede k srcu vzame, in kmalu ukaže svoji ženi vse te vražne reči v vrečo spraviti in zunaj pred vrati sežgati. Potem se po pameti k Bogu obrne, ter ga zdravja prosi s trdnim sklepom, kristijan postati, ako mu Bog še zdravje podeli.

Koj mu je bilo bolje, in ozdravi popolnoma s pomočjo božjo. Nad tem čudo naglim ozdravljenjem bolnikovim so se kaj zelo zavzeli divjaki, in navdal jih je ta primerljaj s silnim spoštovanjem do Boga in do svete vere.

Ko se 23. rožnika po ladiji pripeljem v Grand Portadž, pričakovali so me vsi ajdje željno na bregu, in Indijan, ki sem ga ravnokar omenjal, stopi globoko v vodo, da bi mi prvi roko podal; bil je tudi prvi krščen in je zdaj najbolj vnet kristijan in prvi pevec v cerkvi. Ubogi divjaki so me s srčnim veseljem sprejeli in sprevedli v majhno iz cedrovine narejeno hišo z okni iz srnovine, ki so jo, pričakujoč me, sami za-me izdelali. S prvim svojim govorom sem si pridobil srca vseh, razun enega starega morivca, ki je bil svoje stariše, svojo ženo in svojega otroka umoril. Večkrat sem ga nagovarjal, naj se izpreobrne, pa vselej mi je odgovoril: „Jaz nisem za vero in za-me ni milosti božje; veri bi bilo v sramoto, ko bi vi mene imeli v svoji sveti krščanski družbi; torej hočem ostati pogan, in osoda drugih poganov naj bo tudi moj delež.“

Ta in mnogi drugi enaki primerljaji pri izpreobračevanju poganov, po katerih se, kakor nekdanj na Kalvariji, neskončno usmiljenje božje združeno skazuje z modro Njegovo pravičnostjo, učé mene in moje duhovne brate, da mi — slabo orodje v roci božji — le tedaj kaj premoremo, ako milost usmiljenega Boga gane srca in nam pot pripravi k našemu delu.“

V pismu, ki ga je gospod Pirec potujoč v Grand Portadž pisal 21. mal. srpana, torej dva meseca popred iz Lapoénta, narisal je ta vredni apostolski starček podobo našega Baraga z nekoliko vrsticami tako milo in izvrstno, da ne moremo opustiti, da ne bi ob tej priliki te podobe pred oči postavili častivcem rajncega škofa Baraga. „Ta pobožni misijonar“, piše gospod Pirec, „se je moral od začetka z mnogimi težavami in s silnim pomanjkanjem boriti ali vojskovati; pa pri svoji neutrudljivo pridni delavnosti v tem pustem Gospodovem vinogradu, in pri svoji hvalevredni apostolski gorečnosti je v kratkem divjake zbral v obilno krščansko občino, katera se po novih izpreobrnjenecih množi dan na dan. S pomočjo darov, ki jih je iz Evrope s seboj prinesel, izdelal je v veliko svoje veselje ravnokar lepo novo cerkev in pristojno hišo za svoje stanovanje. Poučuje divjake vsaki dan v cerkvi in v njihovih staniščih, ob nedeljah pa pridiguje petkrat v treh ali v četrterih jezikih. Vsi ga tukaj neizrečeno radi imajo, in kakor oče med svojimi ljubljenimi otroci živi ves zadovoljen pri srečni čedi zvestih svojih ovac, in lepi, obilni sad njegovega truda

napolnuje njegovo srce z najslajšim veseljem. Neka posebna sreča in viden obilni blagoslov božji je ž njim pri izpreobračevanju poganov. Stotero in stotero najhujših divjakov v Krivem drevesu je on izpreobrnil v tako izvrstne kristijane, da bi se smeli postaviti v vzgled pobožnosti vsemu krščanskemu svetu. Ob Veliki vodi je v kratkem času zaslepljene malikovalce združil v prijeten krščanski misijon; in tukaj v Lapoentu v srce gane človeka, ko sliši izpreobrnjene vernike s svojim duhovnikom vred prepevati slavo božjo v prav lepo ozaljšani cerkvi, in ko jih vidi pobožno uklanjati se stvarniku vsega sveta. Njegovih lastnih čednostij in ostrosti njegovega življenja ne smem obešati na zvon, da ne žalim njegove ponižnosti. Samo to želim, da ga Gospod Indijanom v prid, in vsem misijonarjem v lep vzgled še dolgo ohrani in vse njegovo početje blagoslavlja.“

13. Petletna doba Baraga neljubega počitka in omejene njegove delavnosti v Šent-Jožefu.

Za Baraga pa je po njegovi vrnitvi v Šent-Jožef in po dodelani in blagoslovljeni cerkvi nastopila doba mirnega duhovno-pastirskega življenja. Več ko štiri leta je namreč preteklo, da ni imel nobene prilike kreniti čez meje svojega dosedanjega misijonskega okraja in nasititi hrepenenje svojega za blagor ubogih divjaških Indijanov vedno vnetega srca. Kolikor bolj živo se je zavedal svojega srečnega poklica oznanjevati resnice večnega življenja malikovavskim divjakom, otevatih jih iz sužnosti greha in smrti in spravljati jih v blev božjega Pastirja; kolikor bolj hvaležno je svoje veselje v tej sreči ponudjal ob vsaki priložnosti, in ga v vsem svojem dosedanjem misijonskem življenju dejansko razodeval: toliko bridkejša žalost in otožnost bi se ga bila mogla lotiti, ko mu leto za letom nikakor ni bilo mogoče, napredovati na polji apostolskega misijona, ki ga je dosihdob obdeloval s tolikim uspehom. Pa ravno med temi sitnimi in neugodnimi razmerami nam Baraga vnovič pred oči stopa kot mož pravega, resničnega zatajevanja, kot mož, ki brzda joč svojo lastno voljo in lastna svoja nagnjenja ni nikoli iskal svojega, ampak vedno le to, kar je božje. Zató ga pa tudi ni kaj motila tista posebna skrb, ki se mu je v tej dobi neljubega počitka tako lahko usiljevala gledé na mile svoje prijatelje, znance in dobrotnike sploh; ti pač — nekoliko razvajeni — so kaj težko pogrešali mi-

kavnih poročil, s katerimi jih je Baraga v poprejšnjih sedmerih misijonskih letih tako pogostoma razveseljeval.

„Pa ne morem si pomagati“, piše on o tej stvari iz Šent-Jozefa 25. prosinca 1839. l., „lagáti nočem, ker lagáti je greh (tudi tako imenovane pobožne laži, ali laži v kak dober, pobožen namen so pregrešne), ako pa čem pisati golo resnico, ni nič posebno mikavnega in znamenitega, kar bi vredno bilo, da bi se omenjalo. Ko so se izpreobrnili že vsi odrastli Indijani, kateri so slišali in sprejeli klic milosti božje, pride semkaj le malo kdo, zlasti po zimi, iz tega namena, da bi se dal poučiti in krstiti. Kar pa zadeva zanikarne trdovratneže, ki se do tega trenutka ustavljajo vabečemu glasu milosti božje, kaže vse na to, da bodo le-ti zanikarneži ostali do konca trdovratni.

Kolikor bolj živo jih nagovarjaš, naj se tudi oni izpreobrnejo h krščanski veri, toliko bolj se med seboj vnemajo za obhajanje svojih malikovavskih šeg; ob vsem tem jih je pa vendar vselej nekoliko, ki se — četudi po dolgem upiranji — poslednjič vendar le udajo glasu vabeče milosti božje ter se izpreobrnejo.

Tukajšnji izpreobrnjeni Indijani sploh pravijo, da pogani niso nikdar svojih sovražnih šeg tako skrbno in marljivo opravljali, kakor zdaj, odkar se krščanska vera oznanjuje v tem kraju. Tukaj se v malem ponavlja to, kar se je nekdanj sploh godilo, ko so Kristusovi apostoli in prvi oznanjevalci krščanske vere, le-ti prvi misijonarji, nosili luč svete vere med ajde. Koliko nasprotovanja, koliko trdovratnosti in upornosti so pač nahajali ravno pri tistih, katere osrečiti je bila njihova edina skrb in želja! Tukaj se stari pogani poganjajo za svoje vražne šege in za malikovanje s tako gorečnostjo, kakor so se za-nje poganjali nekdanj, ko se je jela krščanska vera med njimi razširjati, ter so slehernega, ki ni hotel hoditi k njihovim daritvam, silili njihovim malikom darovati, in če se nikakor ni hotel udati, so ga nedopovedljivo trpinčili in nazadnje umorili. Tako se je godilo, dokler se ni vsemogočni Bog sam naravnost za sveto vero potegnil in jej pridobil predstva v več krajih krščanskega sveta.

Vrh tega imamo pa tukaj tudi silno pomankanje, ne ravno zastran denarne podpore, ampak zastran apostolskih delavcev, katerih je silo malo med Indijani. Nihče noče delati v tem seveda pustem vinogradu Gospodovem. Misijonarji, ki pridejo iz Evrope, ostajajo raji pri Nemeih in drugih olikanih Amerikaneih, zatoorej mora ta vinograd Gospodov razun ne-

katerih majhnih krajev pust in zanemarjen ostati. Na silno prostorni zemlji, ki se okoli Gorenjega jezera razprostira proti severu, proti zahodu in jugu, in je veliko večja kakor avstrijsko cesarstvo, prebiva obilni rod (Chipvay) Šipvajskih Indijanov, katerih jezik mi zdaj gladko teče; in v tej tako obširni deželi sem jaz edini misijonar! V mojem misijonskem kraju pa je toliko prebivalcev, da ima en sam človek prav dovolj opraviti, če hoče po svojih slabih močeh spolnovati misijonske dolžnosti. Ker je temu tako, lahko si vsakdo misli, kako da je z uspehom naše svete vere v tej zapuščeni zemlji“.

„Kakor v Avstriji nihče ne tirja od navadnega duhovnega pastirja na deželi, da bi sleherni tretji ali četrti mesec pošiljal zanimivo poročilo zastran svoje majhne fare: ravno tako malo ne more do zdaj tudi od mene nikdo kaj takega pričakovati Če je tedaj tudi misijonarju treba na vso moč skrbeti, da v svojem srcu vedno živo ohrani potrpežljivost, udanost in ljubezen do Boga in do bližnjega, ako hoče v taci okoliščinah prebiti več let ali pa celó do konca svojega življenja na taki samotni indijanski staji: vendar pa se začne potem še le bolje množiti njegovo zasluženje pred Bogom, ker manj šumi in ga ne oskrunja ne samoljubje, ne svetna hvala. Zraven pa imam sladko tolaživno zavest, da sem v tem kraju z božjo pomočjo in s pomočjo svojih evropskih dobrotnikov ustanovil in v red spravil majhno faro, katero imam tako, kakor do zdaj, oskrbovati.

Posebno si bom z božjo pomočjo prizadeval, tukajšnjim misijonom v prid spisovati razumljive in poučljive bukve, s katerimi jim bom, ako Bog dá, koristil tudi po svoji smrti. Odkar sem s seboj prinesel prav umevne in lepo natisnjene bukve, ki sem jih dal v Parizu natisniti, vnela se je pri krščanskih Indijanih sploh prav goreča želja, brati se učiti, kar me je še bolj potrdilo v mojem sklepu, jih tudi zanaprej zaglagati s koristnimi bukvami. Obračam zatorej po zimi ves svoj prosti čas v spisovanje Indijanskih bukev, katere bodo obsegale okrajšane zgodbe sv. pisma stare zaveze, in poučljive stavke iz dejanja in iz listov apostolov, zraven pa tudi misijonarjem v rabo vse tiste, ki se čez leto pri sv. maši berejo ob nedeljah in praznikih. Te bukve, ki bodo obsegale kacic 12 pol, sem že spisal; 19. prosinca 1839. l. sem dovršil to delo; dalo mi bo pa še veliko opraviti, ker moram vse še prav skrbno pregledati in, kolikor le mogoče, razložno prepisati, sicer bi tiskarju, ki kar črke tega spisa ne razume, ne bilo nikakor mogoče, kaj pametnega natisniti.“

Pa navzlic vsej tej omejeni Baragovi delavnosti, katere se je več let vrstila zgolj okoli njegove misijonske staje, množila in širila se je njegova krščanska občina tako, da komaj blagoslovljena cerkev nazadnje nikakor ni več zadoščevala potrebam njegove verne množice. Od ene strani namreč je vsako leto prišlo nekoliko sosednih divjakov, kateri so se dali krstiti, ko so bili primerno poučeni; od druge strani pa so prihajali in se naselili v Šent-Jozefu tisti Francozi iz Kanade, ki so živeli v zakonu z divjimi Indijankami, katere kakor tudi njih otroke je Baraga poučeval in krščeval. Treba je bilo tedaj večje in prostornejše cerkve, in ker je bila poprejšnja le začasno za silo postavljena, sklene Baraga s trdnim zaupanjem na pomoč božjo, lotiti se o prihodnji spomladi 1841. l. stavbe nove cerkve. O tej reči piše 7. vinotoka 1840. l. tako-le:

... „Zastran stavljanja nove cerkve sem se s tukajšnjo kupčijsko družbo že pogodil. Stavila se bo cerkev iz lesa, znotraj pa bo ometana, kakor je tukaj sploh v navadi. Vse deske dosedanje cerkve se bodo, ker so še dobre, za novo porabile; zatoorej bo za stavbo nove cerkve le 1000 tolarjev treba, dočim bi sicer v tej silno dragoviti deželi prizadela gotovo več ko 1400 tolarjev stroškov. Imamo tukaj tudi Kanádea, ki je precej izvrsten podobar, in ta nam bo po svoji umnosti postavil oltar. Da pa tudi ti, ki so nekoliko dalj od vasi, slišijo vabiti k službi božji, zato sem dal iz Njujorka pripeljati precej velik zvon, ki ima 477 liber in je v Njujorku 178 tolarjev veljal. Drugi dan tega meseca so ga semkaj pripeljali, in Indijani so strmeli, ko so ga videli in slišali njegovo donenje.“

Meseca vel. srpana 1841. l. pa je bila ta nova cerkev že dodelana, plačana pa je bila še le v dveh letih, kar je sicer Baragu prizadejalo mnogo skrbij, ki pa nikakor niso spodkopavale njegovega trdnega zaupanja na božjo previdnost.

Zraven vsega tega je Baraga ta čas misijonskega počitka obračal tudi v prid svojim ljubim rojakom. Spisal je namreč meseca rožnika 1840. l. po slovenskih krajih tolikanj cenjena „Zlata jabelka“; rokopis teh bukev z že pred omenjenim spisom, v katerem popisuje zgodovino, šege in navade severno-amerikanskih Indijanov, je poslal kimovca meseca v Ljubljano, kjer so bile 1844. l. pri Blazniku natisnjene. V pismu, ki ga je pisal ob tej priliki, ko je te omenjene spise za natisek v Ljubljano poslal, razodeva kaj lepo svojo hvaležnost do Boga, ki ga je po svoji neskončni milosti tako neizmerno osrečil. „Zakaj, ni se samo milostljivo ozrl na me“, piše Ba-

raga, „ter me je sprejel v vrsto služabnikov svoje cerkve in oznanjevalcev svoje presvete volje, ampak podelil mi je tudi dar zmčnosti, bukve spisovati. Ustmena beseda namreč se večinoma izgubi na bolj zapuščenih krajih in pri tistih, ki so gluhi na duši; pismena beseda pa se laže ohrani, ker se bere in prebira na mnogih krajih, mnogi jo premišlujejo in si jo k srcu jemljejo, in ko tudi preteče stoletje za stoletjem, ko je zdavnaj že strohnela roka, ki jo je pisala, najde pisana beseda vendar-le zmerom pot do krščanskih src, katera so željna jo sprejeti.“

Gledé na domače življenje Baragovo v Šent-Jozefu ali v Lapoéntu naj še omenimo: ko je čutil, da mu bo treba dalj časa na tistem kraju ostati, poprijel se je tudi navadnega domačega gospodarstva, tem več, ko je imel pri sebi služabnika Andreja, ki ga je bil iz Kranjskega s seboj pripeljal. Pa po komaj dveletni izkušnji se je do dobrega prepričal, da mu to gospodarstvo ni donašalo nobenega dobička, ki ga je za svoj misijon pričakoval, temveč še le mnogo nepotrebnih skrbij, mnogo sitnosti in nadležnosti mu je prizadevalo. Iznebi se sedaj vseh teh nepotrebnih in neljubih skrbij ter se povrne k poprejšnjemu čisto misijonarskemu življenju, v katerem zopet zadobi pravi zveličevalni mir. „O kaka sreča za človeka,“ piše svoji sestri v tem obziru, „kaka sreča za človeka, ki prost vsega pozemeljskega, nima nobenih posvetnih skrbij! Kako lahko je pač takemu, z Bogom vedno zjedinjenemu ostati! Zató sem tudi trdno sklenil, v takem miru preživeti vse dni svojega življenja na tem kraju, ako je božja volja.“

14. Ponovljena misijonska Baragova delavnost v izhodnjih krajih Gorenjega jezera.

Ustanovi novo — tretjo misijonsko stajo, Lanz (L'Anse) po imenu, in obiše svoje drage izpreobrnjence v Šent-Jozefu.

Pa ni bila božja volja, da bi Baraga vedno na tistem kraju tičal in popolnoma odmrli tisti pravi misijonski delavnosti, katera nobenih mej ne pozná, nobenega daljnega počitka ne trpi, ampak apostolskega misijonarja toliko bolj žene dalje, kolikor obširnejše je misijonsko polje, ki ga je treba obdelovati. Ko je bil tedaj Baraga v petletni dobi tihega in mirnega, svojemu nagnjenju in svojim željam tolikanj nasprotnega življenja že dovolj pokazal tisto popolno udanost v voljo ne-

skončno modre previdnosti božje, udanost, ki se ne dá misliti brez dovršenega zatajevanja samega sebe, ponudi se mu nova prilika, napotiti se čez meje njegovega misijonskega okraja, nesti in postaviti znamenje odrešenja v daljnih krajih, ki jih je še pokrivala gosta megla grdega malikovanja. Med divjaki namreč, ki so domovali na izhodnjih krajih Gorenjega jezera — do 180 američanskih milj ali 60 ur daleč od Šent-Jožefa — vnelo se je hrepenenje po spoznanji velikega Duha, ki ga črnosuknježi oznanjujejo, o katerih se je po indijanskem svetu sploh toliko pripovedovalo. Ko se je glas tega hrepenenja čedalje bolj razlegal po vseh krajih Gorenjega jezera, usiljevala se je Baraga zmerom bolj misel, da ga sam Bog kliče v tisti zapuščeni kraj indijanskega sveta, ki se Lanz (L'Anse) imenuje.

Baraga izroči tedaj svojo drago, v veri in v krščanskem življenju popolnoma utrjeno čredo dobremu božjemu Pastirju, in prime zopet za misijonsko palico ter se v jeseni 1843. l. napoti proti Lanza (L'Anse). Kraj okoli Lanza je bil kaj pust in divji, in veliko je bilo pomanjkanje, silne so bile težave in zopernosti, s katerimi se je Baraga moral boriti v tem izhodnjem kraju Gorenjega jezera; pa goreča njegova ljubezen do tistega, ki je iz večne ljubezni na križu svojo kri prelil za zveličanje neumrljivih duš, mu ni samo polajševala vseh težav in sladila vseh zopernostij, ampak napajala ga je tudi s tistim zveličevalnim veseljem, katero tako milo in lepo razodeva v pismu iz Lanza do rajncega dunajskega nadškofa Vincencija Edvarda Mildeta; njemu 4. vinotoka 1844. l. med drugim piše:

... „Sicer nimam tukaj nobenih prijetnostij, manjka mi tudi večkrat najpotrebnejšega živeža; pa kolika tolažba, koliko preobilno plačilo, koliko nepopisljivo veselje bo moj delež sodnji dan, ko me bodo nekateri, ali kakor upam, prav za prav vsi ti moji dobri otroci v Kristusu obdajali, ter pred ostrim sodnikom spričevali: Le-ta je bil prvi, ki nam je tvojo besedo oznanjal, nam razkladal usmiljenje, ki si ga ti po svojem Sinu skazal ljudem, pripravil naša srca, da v te verujemo, ter jih je napolnil z ljubeznijo do tebe! — O kako sem hvaležen Bogu, da me je poklical v sicer težavni, pa neizmerno tolaživni misijonarski stan!“

Prišel je pa Baraga v ta novi misijonski kraj 24. vinotoka 1843. l., in lepi uspeh začetne njegove misijonske delavnosti pri divjaki v teh pustih krajih Gorenjega jezera okoli Lanza (L'Anse) mu je bil dovolj živo spričevanje, da je res

po božji volji zapustil svoj poprejšnji misijonski kraj. Ni bil še štiri mesece v Lanzu, že je bil spravlil toliko izgubljenih ovac v hlev Kristusov, da mu je bilo mogoče, svoje veselje o srečnem začetku svojim prijateljem in dobrotnikom razodeti v poročilu, v katerem 12. svečana 1844. l. piše tako-le: . . .

. . . „Prišel sem semkaj 24. vinotoka lanskega leta. Ubogi Indijani, silno veseli, videti misijonarja v svojem kraju, so se mi bližali in mi prijazno roko podajali. Moja misijonska delavnost ima tukaj dober uspeh, za katerega neprenehoma hvalo dajem neskončno dobrotljivemu Bogu. Ta kratki čas, kar sem tukaj, izpreobrnilo se je v srčno moje veselje že veliko Indijanov, še več jih je pa, ki se pripravljajo za sv. krst. Presveti božični praznik je prejelo 29 poganov milost dušnega prerodenja po vodi in po sv. Duhu. Vseh skupaj sem v tem novem misijonu krstil 56. Med njimi so bili nekateri, ki so se brž po sv. krstu v večnost preselili, oblečeni v belo oblačilo, v katerem so koj smeli pristopiti k ženitnini božjega Jagnjeta. — Oh! zakaj je vendar tako malo misijonarjev med temi pomilovanja vrednimi Indijani? Koliko dražih neumrljivih duš bi se dalo rešiti, ko bi bilo tukaj več misijonarjev!

Kmalu po svojem prihodu sem ustanovil indijansko šolo, v kateri učim s pomočjo nekaterih pobožnih in pripravnih kristijanov, ki sem je v ta namen iz Lapoénta s seboj pripeljal. Učencev imam 51, namreč 20 dečkov in 3 može, 19 deklic in 9 žen. Vsi ti učenci se učijo najpred brati in krščanskega nauka, potem pa tudi pisati in računati. Indijanski učenci se večjidel lahko brati naučé, ker jih to močno veseli. Nekateri naših učencev so se še prej ko v dveh mesecih naučili brati.

Pri takih tukajšnjih okoliščinah se mi čedalje bolj vriva misel, da je božja volja, da tukaj stanoviten misijon napravim. Zato sem tudi koj po svojem prihodu jel pripravljati, česar je treba, da se postavi majhna cerkev s hišo vred za misijonarja, šola in hišice za izpreobrnce; zakaj dokler v gozdu v svojih bajticah raztreseni živé, ne bi bilo mogoče Indijanov olikati, delavnosti in snažnosti navaditi. Torej sem sklenil, — po vzgledu dobrih nekdanjih jezuitov v Paragvaji — napraviti majhno vas okrog cerkve in divjake v njej združiti. Mojim Indijanom je ta misel zeló po godu, in vsi mi obetajo, da bodo odslé v takih hišicah stanovali in se po šegah belih ljudij ravnali.

Obečal sem jim, še letos 15 hiš narediti; k letu pa, če me Bog ohrani pri življenji, jih bom dal še več postaviti, ako

le kaj pomoči dobim. Taka naselitev bo prizadela precej veliko troškov. Naše hiše so sicer vse iz lesa, ki se tukaj zastonj dobiva; plačati pa je treba delavce, in tudi deske za tla se morajo žagati z ročno žago, ker tukaj žag na vodi nimamo. Pa kolik dobiček bo to, ako se ta misijon ustanovi! Koliko surovih divjakov, ki zdaj tičijo v kočah enakih medvedjim brlogom in tudi po medvedovo živijo, se bode potem olikalo, v dobre kristijane in služabnike božje preobrnilo. Kolikor sem za zdaj mogel preudariti, bode ta naselitev stala 400 do 500 tolarjev“.

Ni bilo še preteklo pol leta, odkar je Baraga ravnokar omenjeno pismo poslal na Dunaj, že je bila ustanovljena naselitev, ki mu je tako močno na srcu ležala. „Ko sem zadnjič pisal“, sporoča v tej reči 27. vel. srpana preč. dunajskemu nadškofu Milde-tu, „dvomil sem še, ali se bo dala izvršiti moja misel zastran ustanovljenja naselitve, ker sem preveč na enkrat začel, in sleherni, s katerim sem o tej reči govoril, mi je rekel, da mi ne bo mogoče, ob slabih mojih pomočkih vse to še to poletje dovršiti. Pa s posebno pomočjo dobrega Pastirja, ki ima gotovo svoje dopadenje nad tem, da se po njegovem vzgledu izgubljene ovce v puščavi poiščejo in k njemu privedejo, in po silnem trudu, s katerim sem tudi jaz sam ves čas pomagal pri delu (ministraverunt manus istae), dosegel sem poslednjič, da se je v čast božjo in v zveličanje duš vse dovršilo. Ljubemu Bogu bodi zató posebna zahvala!

Ker sem, bodi Bogu potoženo! še vedno edini misijonar ob tem silo velikem Gorenjem jezeru, ne morem vedno na enem kraju ostati, torej sem že en mecec zopet tukaj v Lapoentu in mislim prihodnji pondeljek (2. kimovca) v Lánz se vrniti. Lapoénski misijon se prišteva odslé novi Milvavkiški škofiji (Milwaukie). Dné 14. tega meseca smo imeli čast, videti tukaj prvega škofa te nove škofije. Ta častitljivi, popobožni in goreči škof, Janez Martin Henni, Nemec po rodu, je kratki čas, ko se je tukaj mudil, prav veliko dobrega storil. Podbudni in prav primerni njegovi nauki, ki jih je s pomočjo mojega tolmačenja dajal Indijanom tega misijona, vtisnili so se prav globoko, in kakor upam, tudi neizbrisljivo v srca teh priprostih kristijanov. Birmal jih je 122, med drugimi eno odrastlo bolno dekle, ki je nekoliko dnij za tem prav dobro pripravljena umrla. Ko je videl našo misijonsko cerkev, rekel je, da je lepša kakor njegova stolna cerkev. Po tem se lahko sodi, kako revna je njegova škofija.

Ob tej priliki naj še povem, da sem že dobil svoje tretje indijanske misijonske bukvice (posnetek iz zgodbe svetega pisma stare zaveze in iz listov apostolov), katere sem bil za voljo pomanjkanja denarja v Ljubljano v natisek poslal. Natisnilo se jih je 800, tisek je prav lep in brez vsega pogreška, tako da ne morem dosti občudovati marljivosti tistih, ki so imeli s popravljanjem opraviti, ker vendar ne umejo kar besedice ne indijanskega jezika. Moji dobri Indijani so teh bukev prav presrečno veselili, in upam, da bodo v sreču marsikaterega dober sad obrodile.“

Čeravno se je bil Baraga pri takem početju zakopal v precej velike skrbi, vendar ga vse te skrbi nikakor niso preveč težile in motile, ker živo je bilo njegovo prepričanje, da, karkoli se s trdnim zaupanjem na božjo pomoč Bogu v čast prične, se tudi nazadnje z božjo pomočjo srečno dovrši. In res njegovo zaupanje mu ni bilo v osramoto. Dohajalo mu je od vseh strani, posebno iz avstrijskega cesarstva toliko denarstvene podpore, da je polagoma poplačal vse dolgove, ki jih je bil ob tej priliki naredil pri kupčijski družbi ob Gorenjem jezeru, zraven pa tudi izdelal novo misijonsko cerkev, ki jo je v neizmerno svoje veselje mogel blagosloviti, še preden je bilo preteklo eno leto njegovega bivanja v Lanžu. Dne 29. kimovca piše Baraga zastran tega tako-le:

... „Devet in dvajseti dan kimovca je bil eden izmed najsvetejših dni za novi moj misijon, ker to nedeljo smo z vso nam mogočo slovesnostjo praznovali blagoslovljenje naše misijonske cerkve. Z veselim in hvaležnim srcem sem blagoslavljajal to cerkev v čast presvetega imena Jezusovega. Misel: „Moj Jezus, tvojemu imenu v čast sem postavil to hišo“, — je moje srce z nedopovedljivim veseljem navdajalo. Majhna je sicer, lesena cerkev, pa vendar svetejša kakor je bil Salomonov tempelj, tisto čudo stavbne umetnosti, ker posvečuje jo s svojo resnično pričujočnostjo On, ki ga nebesa in zemlja obseči ne morejo. On, čegar prvo stanišče na zemlji so bila jaslice, ne zaničuje borne hišice, ampak se tako ponižuje, da hoče v njej prebivati!“

Ob vseh skrbih, ki jih je Baragu prizadevalo izpreobračevanje in izobraževanje divjakov okoli Lanza, vendar nikakor ni mogel pozabiti svojih ljubih zapuščenih otrok pri Šent-Jozefu. Ni se mu sicer bilo treba bati, da bi kateri izmed njih zašli s pravega pota in se odpovedali pobožnemu krščanskemu življenju, ako bi tudi delj časa bili brez svojega pastirja, saj jih je več let z najlepšim uspehom utrjeval v veri

in v ljubezni do Boga, in nazadnje, ko se je moral od njih ločiti, izročil najboljšemu Pastirju v nebesih. Ob vsem tem pa ga je vendar toliko bolj gnalo, obiskati to drago svojo poprejšnjo čredo, kolikor bolj je čutil, kako da jo utegne k še stanovitnejši zvestobi vneti in jo s tem svojim nepričakovanim obiskanjem razveseliti. Vzame torej za nekoliko časa slovó od svojih novoizpreobrnjenecv in se napoti v Šent-Jožef, kamor je ravno o tistem času, meseca vel. srpana 1844. l., prišel tudi prečastiti gospod Janez Martin Henni, škof Milvavkiški (Milwaukie), čegar višji pastirski oblasti so bili izpreobrnjeni Indijani okoli Šent-Jožefa od Detróškega škofa po Baragovem odhodu izročeni zató, ker so Milvavkije veliko bliže Šent-Jožefa, kakor Detróá. Veselje presrečnih Indijanov ob tej priliki se dá lože misliti, kakor popisati; pa tudi Baragovo srce je kipeló preobilnega veselja, bodi-si zavoljo otročje udanosti in ljubezni, s katero so ga osrečevali dobri njegovi v Kristusu k novemu zveličevalnemu življenju prerojeni otroci, bodi-si zavoljo pričujočnosti preč. škofa Henni-ja, ki se je nekoliko dnij v Šent-Jožefu mudil v obilen dušni prid (kakor Baraga piše) ondotnim izpreobrnjenim divjakom, izmed katerih je sto dva in dvajsetim podelil zakrament sv. birme.

15. Obilni sad misijonske Baragove delavnosti po vrnitvi v Lanz.

Preč. škof Lefévr, oskrbnik Detróške škofije, ustanovi društvo zmernosti v Lanzu.

Po odhodu višjega pastirja vrne se tudi Baraga k svoji mladi krščanski družini v Lanz, v to središče daljnjega, tolikanj uspešnega apostolskega delovanja. V kratkem času je Kristusu pridobil in krstil vse divjake, ki so živeli v Lanzu in okoli njega; prihajali so tudi semtertja drugi divjaki iz temotnih gozdov, kateri so se naseljevali med takimi, ki so že bili krščeni, da bi ž njimi vred se udeleževali blagodarov svete vere in krščanskega življenja. To prijetno in blagovitno napredovanje svete katoliške cerkve poroča Baraga v svojem pismu iz Lanzu 24. prosinca 1846. l.; iz njega naj posnamemo nekatere bolj zanimive posameznosti . . . „Pred nekoliko tedni (piše on) mi je božja previdnost zopet dala priložnost, da morem nekoliko storiti za svoj novi, nadopolni misijon.

Prišel je namreč k meni pogan iz nekega kraja, ki je dobrih pet dnij hodá daleč od tam, in mi sporoči, da višji

glavar tistega kraja močno želi, videti me in z menoj govoriti. To slišati, mi je bilo že dovolj; nemudoma se podam na pot in grem tja, da zvém misli tega višjega glavarja in njegovih Indijanov. Ko tja pridem, prosim vse možé, da se snidejo zvečer v prav prostorni koči višjega glavarja. Prišli so vsi, in v svojem precej dolgem govoru sem jim med drugim svetoval, da se raji v Lanz preselijo in svoj kraj zapusté, zlasti zavoljo kožuharjev, ki jim sila veliko žganja donášajo, v Lanzu pa je ta silno škodljivi strup odpravljen, odkar so se tam vsi Indijani pokristijanili. Nekateri so mi obljubili, da bodo brž, ko nastopi poletje, v moj misijon se preselili in krščansko vero sprejeli; drugi pa so odgovorili, da hočejo še nekoliko premisliti in prihodnjo spomlad odločiti, ali bodo v svojem kraju ostali, ali pa se v moj misijon preselili. Prav iz srca hvalim Boga za milost, po koji je že srca nekaterih izmed teh Indijanov naklonil k sveti veri in k dobremu sploh, ter ga dan za dnevom prosim, da bi tudi vsem drugim vdihnil enake dobre misli.

Ob tej priliki naj še ob kratkem povém, kako mora na tej indijanski zemlji misijonar po zimi potovati. Po zimi ni moč drugače potovati, kakor peš, in ker v navadno silnem snegu ni nikjer gazi, zato se ne dá drugače naprej priti, kakor s krpljami ali koleštrami. Te krplje so 4 do 5 čevljev dolge, in en čevljev široke, in se na noge privežejo; ž njimi je mogoče hoditi, naj bo sneg še tako debel, brez strahú, da se bo kaj zeló udiralo. Pa taka hoja je zlasti za Evropejce, ki je niso navajeni, silno težavna. Če je tedaj treba te krplje ves dan, pa tudi več dnuj zaporedoma na nogah imeti in s seboj vlačili zlasti po teh nehodnih severno-amerikanskih gozdih, mora se pač popotnik ne samo prav zeló spetati, ampak mora nazadnje tudi skoraj popolnoma oslabeti. Druga posebna težava na takem potovanji je pa ta, da je treba ob severnem mrazu pod milim nebom prenočevati, ker ni nobene kože, v kateri bi se moglo prenočiti, navadno je treba hoditi 4 ali 5 dnuj v teh pustinjah, preden se pride v kakov kraj, kjer so Indijani. Zapali se sicer velik ogenj, pa kmalu pogori, ker indijanski spremljevalec vso noč spi, kakor da bi na pernici ležal, in potem, ko ognja ni, je treba veliko mraza pretrpeti. Tako prenočevanje je še posebno težavno, če celo noč burja brije in sneži, da je človek zjutraj, kedar hoče vstati, ves s snegom pokrit. Pa vse te težave misijonar prav z veseljem prenáša, če more s pomočjo božje milosti pridobiti le eno dušo za večno zveličanje.“

Spomladi ravno tega leta 1846. je imel Baraga s svojo verno čredo pristrčno veselje, pozdraviti in sprejeti prečastitega škofa Lefévr-a, ki je takrat oskrboval Detróáško škofijo, v katero se je štel tudi Baragov misijonski okraj. Prišel je pa škof (Lefévre) Lefévr v Lanz, da bi, kakor že drugod ob tem svojem popotovanji, tudi tam ustanovil društvo zmernosti, da bi namrač tudi ondotne Baragove izpreobrnjence spravil v društvo, čegar namen je ta, da se družniki po posebni resni obljubi vzajemno med seboj podpirajo in opominjajo, odpovedati se vsaki nezmernosti v pijači sploh, zlasti pa žganjariji, kateri so indijanski divjaki obče prav zelo udani. Le-ti divjaki morajo sicer že poprej, še preden sveti krst prejmejo, z vso resnobo obljubiti, da jim je mar, odpovedati se kakor hudíču, vsem njegovim delom in vsem grehom, ravno tako tudi posebno žganjariji, tej svoji najhujši pregrešni navadi. Kakó premišljeno in resnično pa divjaki pred svetim krstom to obljubo storé, kakó jim je mar tudi v resnici spolnovati jo, pričuje najbolj očitno ta pri izpreobračevanju teh divjakov navadna prikazen, da taki, ki mislijo ali čutijo, da jim ne bo mogoče pijančevanju slovó dati, tudi sv. krsta prejeti nočejo; zavejo se namreč po zgolj naravnem čutji, da je veliko lepše in boljše, ne dati se krstiti in ne imenovati se kristijana, kakor pa biti samo po imenu kristijan, in živeti nekrškansko. Čast in poštenje tem divjakom, kateri bi utegnili osramotiti marsikaterega katoliškega kristijana naših časov!

Ob vsem tem pa, da so si izpreobrnjeni in krščeni divjaki na vso moč prizadevali, zvesto držati se te posebne, tako imenitne obljube, ki so jo storili z vso določno resnobo pred svetim krstom, vendar ni bilo nikakor odveč in nepotrebno, spravljati tudi nje v društvo zmernosti. Saj ni nobenemu neznan tista silna slabost spačene človeške narave, po kateri volja človekova, naj bo še tako pripravna, dobra in trdna, seveda čedalje bolj v dobrem, oslabuje, peša in nazadnje onemaga, ako ni posebnih pripomočkov, kateri jo morejo podpirati in krepčati; od druge strani pa se tudi nikakor ne dá tajiti, da ravno v društvu slebarnik dobiva tisto podporo, tisto krepost in stanovitnost, katere je neogibno treba, ako se hoče doseči ta ali oni posebni namen. V društvu namreč se združujejo dušne moči in prizadevanja mnogih posameznih udov v eno moč, v eno prizadevanje, kakor se združujejo solnčni žarki v zažigalnem steklu; društveni dub, ki ga združene moči gojijo in razvijajo, vnema in osrčuje posamezne in vse ude tem bolj, ker v družbenih udih dobrega dubá budijo, oživljajo

in ohranjujejo tudi vodila in vsa društvena osnova ter marsikatera primerna vnanja sredstva. Gledé na tako moč, ki jo imajo društva, se ni čuditi, da se je tudi oskrbnik Detróáške škofije preč. škof Lefévr tega pripomočka poprijel v ta posebni namen, da bi se treznost, ta novoizpreobrnjenim divjakom tako silno potrebna čednost, čedalje bolj gojila in popolnoma ukoreninila med njimi. Da bi dosegel ta namen, popotuje preč. škof po indijanskih krajih svoje škofije in pride meseca mal. srpana 1846. l. v Lanz, ter nagovarja ondotne izpreobrnjene divjake, da pristopijo društvu, katero je tisti čas prijetno evetelo že v blizu 500 misijonskih krajih severne Amerike, kamor se je bilo razširilo in Angleške in Írske dežele, kjer je bil oče Mathew iz kapucinskega reda 1836. leta ustanovil prvo tako društvo zmernosti. Kako uspešen je bil v tej in v drugih rečéh prihod preč. škofijskega oskrbnika gosp. Lefévra, pripoveduje Baraga v poročilu z dné 18. kimovca 1846. leta iz Detróá, kjer se je tisti čas mudil zató, da je vnovič natisniti dal svoje indijanske misijonske bukve. Piše namreč:

... „Nekoliko dnij, preden sem se napotil v Detróá, imel je ta misijon srečo in čast, sprejeti škofijskega oskrbnika.

Prišel je namreč sem meseca mal. srpana prečastiti gospod škof Lefévr, oskrbnik Detróáške škofije, ter je v malo dnéh, kar se je tukaj mudil, veliko dobrega storil mojemu misijonu. Ni samo delil zakramenta svete birme mojim Indijancem, ampak potrdil jih je tudi s svojo prísrečno besedo v sveti veri; njegova pričujočnost, njegova posebna prijaznost in ljubezen, njegova spodbudna opominjevanja segala so tem novim kristijanom tako globoko v srca, da ne bodo nikoli izginila iz njih. Vrh tega je ustanovil v mojem misijonu društvo zmernosti; zapisati so se dali vsi, katerim leta ne branijo k temu društvu pristopiti. Slovesno prejemanje v to društvo po duhovnem opraviilu je bilo prav spodbudno in ganljivo. Škof je stal v svojem škofovskem oblačilu pri božji mizi, in je imel v rokah sprejemne listke, ki jih je bil dal v Detróá-tu natisniti v indijanskem jeziku in sicer tako, kakor sem bil jaz načrtal. Sleherni Indijan, ki se je hotel dati v društvo zapisati, je pristopil in pokleknil pred škofa, ki ga je blagoslovil in mu dal listek v roke. Na listkih se berejo té-le besede v indijanskem jeziku: „Jaz N. N. se odpovem popolnoma in za vselej uživanju močne pijače, in prosim Boga, da mi podeli svojo milost, to obljubo spolnovati.“ Vsi Indijani so v srčno moje veselje storili to obljubo, in jo tudi zvesto spolnujejo. — Kako osramoté pač ti ubogi divjaki tiste raz-

svetljene duhove ali tiste izobražence naših časov, ki se visoko povišane domišljujejo nad te priproste ljudi, pa še toliko moči nimajo, da bi raztrgali grde vezi kake pregrešne navade, ki jih drži uklenjene.

Preč. škof Lefévr je v Lanzu krstil tudi 5 odrastlih poganov, kateri so bili še edini nekrščeni Indijani v tem misijonu. Zdaj so torej vsi krščeni. Pa vendar še zmerom napreduje misijon, ker iz srede gozdov še prihajajo pogani, ter se s svojimi vred v Lanzu naseljujejo in pokristijanjujejo. Kaj močno me razveseljuje ta misijon, za kar Bogu hvalo dajem vsak dan. Posebno me pa veseli, da je ta misijon podoben tistim naselitvam, ki so jih dobri jezuitje, ti izvrstni mojstri v misijonarskih rečeh, napravljali v Paragvaji.

Želim kmalu zopet bivati med svojimi dobrimi otroci. Jutri odrinem iz Detróá. Kako bodo pač ti dobri otroci veseli, videti zopet svojega očeta, ki ga že več ko dva meseca niso videli.“

Kolikor bolj in hitreje je luč svete vere razdejala in razkropila sive mrzlotne megle ostudnih zmôt in vraž, ki so popred bile zagrinjale te nesrečne puste kraje, toliko prijetnejše in prijaznejše je postajalo vnanje obličje zemlje okoli Lanza. Spričuje nam to koledar Baltimorske nadškofije (Metropolitan Catholic Almanac 1848 Baltimore published), v katerem se o tej zadevi bere:

„Friderik Baraga, generalvikarij ali véliki namestnik Detróške škofije in častivredni misijonar, je pred kakimi tremi leti po silnem trudu in med mnogimi težavami v Lanzu ustanovil misijon ter je naredil cerkev in šolo, in ima zdaj tolažbo, preskrbovati več ko 33 družin šipvajskih Indijanov, ki jih je sam izpreobrnil h katoliški veri; ima pa tudi trdno upanje, da se bo število njegovih novih vernikov pomnožilo po mnogih drugih, ki se bodo še izpreobrili. Vsi, ki so Lanz videli v poprejšnjih dveh letih, se čudijo hitremu napredovanju v olik in blagostanji teh Indijanov, med katerimi se je misijon še le pred kratkim bil ustanovil; ti Indijani namreč so se popolnoma odpovedali svojim divjaškim šegam in navadam, in svojemu nerednemu življenju, so postali dobri, pridni, delavni, pošteni in trezni ljudje. Stanujejo zdaj v pravih hišah ter pridno obdelujejo svojo zemljo. Slehern je zdaj posestnik kacic 30 oralov zemlje, ki jo ima sredi gozda, ki ga jasni, to se pravi: posekuje drevje, trebi gozd, obdeluje zemljo in ogradi, in na tem ograjenem polji ima slehern izmed družine svoj lastni delež, katerega orje in obdeluje po svoji potrebi.“

16. Apostolska Baragova delavnost v srebrnih in mednih rudnikih okoli Lanza.

Novo pojasnjevanje razločka med katoliškimi in protestantskimi misijonarji.

Ko je Baraga po dveletnem trudu že večino divjakov na vzhodni strani Gorenjega jezera spravil pod sladki zveličevavni jarem gospoda Jezusa Kristusa, jelo se je goreči njegovi apostolski delavnosti odpirati novo, dosihdob nenavadno polje v srebrnih in mednih rudnikih ali jamah, katere so bili malo popred našli okoli Lanza.

„Kakova dva dni daleč od tukaj (piše Baraga o tej stvari dné 19. rožnika 1847. leta) so našli mnogo bogatih mednih in srebrnih rudnikov; razprostirajo se daleč proti zahodu, in zdaj v njih prav pridno delajo. To je v ta popred toliko zapuščeni in pusti kraj privabilo veliko ljudij, med katerimi so Irci, Nemci in Francozi, večjidel vsi katoličani. Prvi dan prosinca sem šel v misijonskih opravilih v te rudnike in sem se tam mudil tri tedne. Strmel sem, kako naglo napreduje olika ob tem Gorenjem jezeru. Našel sem na mnogih krajih že prav čedne hiše z lepimi sobami, v sobah pa preproge in zalo hišno opravo; našel sem v eni hiši celó glasovir, na katerega je mlada Amerikanka prav izvrstno igrala.

Videl sem v teh rudnikih okoli 250 katoličanov, toda jih je še več, ki jih ta pot nisem videl. Imel sem vse pri sebi, česar je bilo treba pri sv. maši, pri delitvi sv. krsta itd. Veliko otrok sem krstil, spovedal skoraj vse katoličane, in večjidel so pristopili k sv. obhajilu. Hodil sem med rudarje, ter sem jim skoraj vsak večer po dokončanem delu pridigoval ali po angleški, ali pa po nemški, kakoršnega jezika so že bili. Kako so bili dobri. Nemci veseli, ko so v tako oddaljenem kraju našli duhovnika, ki govori nemški. Odsihdob se bo vendar enkrat ob obilnejši naselitvi tudi olika čedalje bolj razširjala ob Gorenjem jezeru. Govori se že, da se bo ustanovilo majhno mesto, tri dni daleč od tod.

Deseti dan maja sem se zopet odpravil na misijonsko pot v rudnike, kjer sem zopet tri tedne ostal, pridigoval in spovedoval, kakor ob svojem poprejšnjem obiskovanji. Obljubil sem tamošnjim katoličanom, da jih bom obiskal vsako leto vsaj trikrat, dokler ne dobijo stanovitnega duhovnika“.

„Prosili so me (piše Baraga v nekem drugem to reč zadevajočem sporočilu), naj prosim preč. škofa, da jim pošlje

kakega mašnika, katerega bi radi dobro plačali. To sem tudi storil; pa preč. škof mi je odgovoril, da pri najboljši volji jim nobenega mašnika ne more dati, zavoljo silnega pomanjkanja mašnikov v njegovi škofiji. Pa tudi vodniki ali ravnatelji teh rudnikov, akoravno niso navadno ne té ne one vere, želé mašnika v svojih rudnikih. Sploh bolj spoštujejo katoliškega misijonarja, kakor protestantske pastorej, to pa zlasti zavoljo obilnejšega uspeha, ki ga imajo katoliški misijoni — kar tudi naravnost in očitno v svojih časopisih spoznavajo in po svojem razjasnjujejo“.

Kako ti ljudje brez vere to prikazen razlagajo, kako ti moške, kateri pri vsi svoji olikanosti niso ne katoliške, ne protestantske in sploh nobene vere, modrujejo gledé na silno veliki razloček zastran sadú katoliških in protestantskih misijonov, razvidimo iz njujorškega protestantskega časopisa „New-York Observer“. Le-to modrovanje bo nam še bolj zanimivo, ker nam je že znano, kako prosti divjaki o ravno tem razločku mislijo in si ga razlagajo. Naj tedaj iz tega že omenjenega časopisa razglasimo dotični spis tako-le:

„Slehernemu še tako priprostemu, pa pazljivemu človeku ni težko naštetí vzrokov, zakaj imajo katoličani tako dober uspeh v svojih indijanskih misijonih. Število belih katoličanov, ki se z Indijankami oženijo, je večje kakor število protestantov. Po tej poti se da zaupanje Indijanov lažje pridobiti, kakor po katerikoli drugi poti. Otroci v tacih mešanih zakonih so (za katoličane) gotov dobiček, in ravno to je tudi pripomoček, nakloniti si njihove sorodnike ali žlahtnike.

Drugi vzrok tacega dobrega uspeha, ki ga imajo katoliški misijoni, je ta, ker se na katoliškem misijonarji bolj očitno kaže (nego na protestantovskem), da se vsega in popolnoma daruje reči, ki jo razširja; neprenehoma dela le za druge, brez vsega strahu postavlja svoje zdravje in življenje v nevarnost pri bolnikih in umirajočih, in vsak čas bolj voljno trpi pomanjkanje kakor protestantski pridigar.

Nekaj tacega pripovedujejo v Kevajvenskem kraju o očetu Baragi, možu, ki je zdaj blizu 60 let star*); vse svoje

*) „Jaz sem 51 let star (opomni na to Baraga), pa moja skoraj že 18-letna misijonska služba in zlasti težavna moja zimska potovanja izdelala so me tako, da mnogi, ki me prvokrat vidijo, mislijo, da sem že 60 let star. O. A. M. D. G. Vse v večjo čast božjo“.

obilno premoženje**), pa tudi vse svoje telesne in dušne moči daruje nalogi, katere se je poprijel, in ne da bi kaj zatô dobival. Preteklo zimo je popotoval čez puščobne kraje s krpljami na nogah iz Lanza v Koper Harbor, 57 milj daleč, samo zato, da bi bil krstil otroka, o katerem je slišal, da utegne umreti***). S tacimi dokazi svoje delavne ljubezni si morajo katoliški misijonarji nakloniti srca Indijanov, ki vse to dobro preudarjajo. — Katoliški misijonar, naj bo kjerkoli hoče, je povsod domá. Ne žena ne otroci mu niso v skrbi, če ga noč v kaki indijanski koči prehititi (in ga ni domu). Hvaležen se vsede k njihovi domači mizi, in si nič boljšega ne želi. Vleže se na njihovo plahto k počitku in hvali svojega Zveličarja za to, da je z vsem tako dobro pre-skrbljen. Ne potraiti polovico druzega svojega časa z veseliciami in prijetnostmi tega življenja, tudi ne z opravljanjem domačega gospodarstva, ali s skrbjo za svojo družino, ki se mu (namreč protestantskemu oženjenemu pridigarju) čedalje bolj množi; temveč s svojim ubožnim življenjem, ki ga vedno daruje drugim v prid, pridobiva si srca divjakov, zatorej so pa tudi radi pokorni zapovedim rimske cerkve. — Nauke, ki se razlagajo z vidnimi znamenji, priprosti ljudje laže razumevajo, kakor npravna razlagavanja, bodi si v kakoršnikoli obliki.

17. Baraga pri svoji nekdanji čredi v Šent-Jozefu.

Kranjska misijonarja, častita gospoda Pirec in oče Oton Škola naslednika Baragova v stajah: v Krivem drevesu in v Šent-Jozefu.

Kolikor bolje se je ukoreninilo, kolikor lepše je poganjalo evangeljsko seme, ki ga je Baraga zasejal po divjaškem svetu in v rudnikih okoli Lanza, s toliko večjim hrepenenjem je svoje oči obračal na tiste otroke, ki jih je bil zdavnaj že Kristusu pridobil, potem pa moral zapustiti, kot sirote same sebi prepuščene. Med temi so mu bili posebno pri srcu izpreobrnjenci ob Gorenjem jezeru v Fondiláku (Fond du Lac),

**) „Dobrotna darila, ki mi jih Leopoldinska družba včasih pošlje.“ Opomba Baragova.

***) „Opravil sem tudi druga misijonska dela. To je pa gotovo, da jaz in tudi vsak katoliški misijonar bi šel rad ne samo 57, ampak tudi 570 milj daleč, in sicer edino zato, da eno neumrljivo dušo, katere vrednost je neskončna, pridobi po sv. krstu za večno zveličanje; kar bi naši protestantje ševeda ne storili, ker za sveti krst nič ne marajo.“ Opomba Baragova.

kjer je bil 1835. l. misijonsko stajo ustanovil. Ko je celó slišal, kako ginljivo se le-ta draga njegova nekdanja čreda pritožuje, da mora vedno sirota ostati, mu ni dalo pokoja, dokler ne sklene, obiskati te svoje ljube otroke in ustreči njihovim tako gorečim pa tudi tako pravičnim željam. Spravi se tedaj o začetku jeseni 1847. l. na 350 ameriških milj dolgo pot v „Fondilák“, in ostane tam do prosinca 1848. l. Naj nam sam Baraga pripoveduje, kaj je ob tem obiskovanji doživel, in s kolikanj hvaležnim veseljem se je smel ozirati na nenavadno silne težave, ki jih je moral prestati na tem jesensko-zimskem popotovanji.

„Ves zadovoljen in hvaležen — piše Baraga 12. prosinca 1848. l. iz Lanza — prišel sem po tem misijonskem potovanji, ki je precej dolgo trajalo, zopet semkaj (domov). Kaj pa, da Boga hvalim v Jezusovem imenu za milosti in dobrote, ki jih je skazal kristijanom in poganom ta čas, kar sem tam bival. Kako so bili veseli, ker so videli zopet svojega misijonarja! Silno žalostno je (ne morem si kaj, da ne bi bridko tožil), zares je silno žalostno, da je tak kraj, kakoršen je Fondilák, kjer je že toliko izpreobrnjenih, pa še več neizpreobrnjenih divjakov, že tako dolgo brez misijonarja. Jaz sem ta misijon 1835. l. (tedaj pred 13 leti!!) ustanovil, in sem že takrat svojim izpreobrnjencem obetal, da bodo kmalu dobili stanovitnega misijonarja, kar jih je močno veselilo; in potem sem si neprenehoma prizadeval, prosil sem pismeno in ustmeno svoje škofo in škofo v Evropi, da bi se poslal kak stalni misijonar v Fondilák. Pa ta moja najbolj goreča želja se ni še spolnila dosihdob, in kakor se kaže, se tudi ne bo še kmalu spolnila. Evropejski duhovniki, ki so sem ter tja eden drugemu na poti, pa priti nočejo v ta zapuščeni kraj vinograda Gospodovega, bodo Bogu odgovor dajali, ker bi se lahko veliko poganskih duš rešilo, ako bi služabniki Gospodovi hoteli njim v rešenje semkaj priti.

Ta čas, ko sem bival v Fondiláku, jih je veliko doseglo milost sv. krsta. Posebno veselje mi je pa bilo, da sem imel srečo, eno pogansko družino po sv. krstu in sv. veri privedi v hlev dobrega Pastirja. Močno me je tudi razveselil krst neke prav stare, morda devetdesetletne poganke. Ko pridem v Fondilák, slišim, da je ta uboga stara žena močno slaba in bolna. Grem v njeno kočo, v kateri je čisto sama ležala. Poganski njeni sorodniki, ki so bili šli v gozd prezimovat, so jo čisto samo pustili, in bila je brez vse pomoči, dokler se je ni usmilila neka krščanska družina, hrano jej

dajala in po dnevi in po noči kurila v njeni koči. — Glejte, tako delajo ti zaslepljeni pogani! Ko se njihovi stariši in starišev stariši postarajo in oslabé, da ne morejo več v gozd iti in tam živeti, jih kar naravnost zapusté. Če se kaj tacega v kaki indijanski vasi primeri, vendar se še kdo najde, da jih sprejme in oskrbuje; in to storé navadno krščanske družine. Zgodi se pa večkrat, da te uboge stare ljudi njihovi sorodniki, njihovi lastni otroki in vnuki — v sredi grozovite pustine zapustijo, kjer morajo lakote in mraza vzeti žalosten konec. — O grozovito malikovalstvo!

Ko se komaj splazim v silno borno kočó te uboge starke, pozdravim jo; krščanska Indijanka pa, ki jo je oskrbovala in me takrat spremila, jej reče, da je prišel misijonar jo obiskat. Ni me mogla videti, ker je bila slepa, stegnila pa je svoje roke proti meni, in ko jej podam svojo roko, objela jo je z obema rokama in vpila: „Nosse, nosse, jawenimichin!“ to je: Oče moj, oče moj, usmili se me! — Najprej sem jo pomiloval, da je tako zapuščena, potem pa jej dopovedujem, kako srečna da more biti na onem svetu, ko je na tem tako revna in zapuščena, ako le hoče poslušati in verno sprejeti besedo Velikega Duha, katero sem jej prišel oznanjat, in potem sv. krst prejeti. Razlagal sem jej potem najimenitnejše resnice naše svete vere in jo vmes popraševal, če razume in veruje, in ko sem se po njenih odgovorih prepričal, da je dobro pripravljena, hotel sem jej koj sv. krst podeliti. Pride mi pa na misel, da bi utegnilo bolje biti, ako še drugi dan pridem, in jo še nekoliko bolj poučim, preden jo krstim, saj ne bo še tako kmalu umrla. Pa preden kočó zapustim, poprimem se svoje prve misli, ne da bi bil vedel, zakaj; krstil sem jo torej brez odlašanja. Pozno je že bilo, in ko pridem domov, bil sem kaj pokojen in zadovoljen, da sem krstil svojo revno starko. Drugi dan zjutraj pride mož krščanske družine, ki jej je tudi bil stregel, in mi sporoči, da je dobra starka po noči mirno v Gospodu zaspala. Kdor ima krščansko verno srce, lahko si misli, s kako nedopovedljivim veseljem je ta novica navdajala moje srce. — Kako sem pač hvalil Boga, da nisem sv. krsta bil odložil na drugi dan, kakor sem bil mislil. Večna ljubezen se je mene poslužila, kot slabega orodja, da je to revno zapuščeno stvar kar naravnost sprejela v veselje njenega Gospoda. „Parcet pauperi et inopi, et animas pauperum salvas faciet“. To je: „Zanesel bo (Gospod) ubožčeku in siromaku, in duše revežev bo rešil“. (Ps. 71, 13.)

Doletelo me je pa v Fondiláku tudi neko drugo duhovno

veselje. Bilo jih je namreč 13 za prvo sveto obhajilo, katero sem, kolikor se je le dalo, z največjo slovesnostjo delil tem dobrim dušam, ki so prvič imele srečo, svojega odrešenika prejeti.

Potem, ko sem nekoliko potolažil te tako dolgo zapuščene duše v Fondiláku, v veri jih poučil in potrdil, vrnil sem se v Lanz. Ta vrnitev je bila zelo težavna, zlasti od Fondiláka do Lapoénta. Veliko težavnih potov sem že storil v svojem misijonarskem življenji, pa nikoli še ne tako težavnega kakor takrat. Pred dvema letoma sem prehodil to pot v štirih dneh, zdaj pa po silnem trudu v sedmih. Vzrok temu je bil ta, ker je bil moj spremljevalec, ki mi je pot kazal, nanagloma nevarno zbolel, ko sva bila ravno sredi poti v divji pustini. Bolezen se ga je lotila zvečer, in celo noč ni mogel očesa zatisniti, ter pravi, da mu ne bo mogoče, ne ene milje dalje iti. — Ta noč je bila strašna. Daleč krog in krog nobene žive duše, midva pa na silno debelem snegu in v hudem mrazu sredi gozda v hribih brez pota in le pičlo založena z živežem. Večkrat se mi je tisto noč vrivala misel, če moj spremljevalec umrje, morda je to konec tudi mojega zemeljskega popotovanja. — Pa to ni bila volja dobrega Pastirja, ki se hoče po svojem neskončnem usmiljenji še dalje poslužiti tega slabega starega orodja, da pripeljem v njegov hlev še nekoliko ovâc, katere sem ter tje tavajo po potih pogubljenja. Mojemu bolnemu spremljevalcu je toliko odleglo, da je mogel drugi dan zjutraj vstati in počasi naprej hoditi; nesti pa ni mogel ničesar. Moral sem tedaj sam vso robo oprtiti na svoja pleča, in ne samo tisti dan, ampak tudi več dni zaporedoma nositi po debelem snegu čez hribe in doline, kar se mi dosihdob še ni pripetilo. Ob vsem tem pa sem bil zadovoljen, da je le moj spremljevalec mogel dalje. Že po dnevi so bile težave hude, še hujše so pa nastajale zvečer; moral sem namreč tam, kjer sva ostala, sam drva sekati (česar tudi še nikoli nisem delal) in celo noč kuriti, ker je prav hudo zeblo mojega bolnega spremljevalca, in vedno sem se bal, da ne bi obležal, ko bi se preveč prehladil. Pa ob vseh teh težavah me je neizmerno razveseljeval spomin na milosti polne svete krste v Fondiláku.

Na poti od Lapoénta do semkaj nisem imel toliko težav, dasiravno sem 4 dni sam nosil svojo robo. — Posebna težava za duhovnika na takih potih po zimi je opravljanje brevirja (vsakdanjih duhovskih molitev). Po dnevi ga ni moč opravljati, ker mora človek skrbeti, da po dnevi, ki je toli-

kanj kratek, kolikor mu je mogoče, naprej pride; zatorej ga mora zjutraj ob zori in zvečer pri ognji opravljati, kar je večkrat škodljivo za oči. Pa hvaležnost do Boga, ki blagovoli misijonarja se poslužiti v odrešenje neumrljivih duš, poslalja mu to sveto dolžnost.

Ko sem nazaj prišel v ta svoj misijon, našel sem vse v najlepšem redu, dasiravno me ni bilo 3 mesece tukaj. Ves ta čas so se Indijani ob nedeljah in praznikih v cerkvi zbirali dopoldne in popoldne, so skupno molili in peli in tako opravljali službo božjo, kakor sem jim bil priporočil.

Moj misijon v Lanza dobro napreduje in se množi po malem. Izpreobrnjenci stanovitno in zvesto spolnujejo vse svoje krščanske dolžnosti; zlasti pa se čudim njih stanovitnosti, s katero ob vsaki priliki premagujejo skušnjave, da se zopet ne vrnejo v pregreho pijanosti, kateri so bili tako močno udani pred svojim izpreobrnjenjem. Tudi beli ljudje, katerim je to znano, se jim sploh čudijo. Mnogim Indijanom so se ponujali obilni darovi, da bi se bili dali v pijanost zapeljati; toda raji so se tacim darovom odpovedali, kakor da bi bili le en sam kozarec take pijanljive pijače vzeli. Drugim so (brezvestni beli ljudje) pretili, da jih bodo topli, ako ne bi hoteli piti; pa so bili raji v nevarnosti, da bi jih bili pretepali ti malopridneži, kakor pa da bi se bili podali v nevarnost s časoma zopet navaditi se pijančevanja. Kakor so radi pijančevali pred svojim izpreobrnjenjem, ravno tako zdaj sovražijo pijančevanje.

Tudi zastran delavnosti se je pri teh priprostih divjakih vse na bolje obrnilo, odkar so sprejeli sv. vero Jezusovo, katera nam zapoveduje moliti in delati. Pred svojim izpreobrnjenjem so bili leni, kakor so vsi divjaki sploh. Uboge ženske so morale drva sekati in donašati, krompir saditi in ga spravljati, in sploh vsa dela opravljati. Moški so se le z lovom pečali, sicer pa brez dela večinoma cele dni ležali v bornih svojih kočah. Zdaj pa so ti moški pridni delavci; svoje njive, ki jih je čedalje več, pridno obdelujejo, stanujejo v dobrih hišah, imajo kuretino, sem ter tja tudi že krave in vole, ter čedalje bolj napredujejo v obrtnijstvu in kmetijstvu. — Kako resnično je pač, da more le krščanska vera divjake olikati, časno in večno srečne jih storiti. Večkrat že si je tukajšnja vlada z vso priljudnostjo prizadevala, te Indijane olikati in osrečiti; pa vse njene naredbe so ostale brez uspeha, ker niso bile prave (niso imele v podlago sv. vere). Začeli so zidati, pa ker so zidali

brez Gospoda, delali so zastonj. (Ps. 126.) Komaj pa pridejo misijonarji med te Indijane, in uklonijo vrat teh prostih divjakov v sladki jarem Gospoda Jezusa, spreminja se vse samo po sebi na bolje. Kakor povsod, tako tudi tukaj izvira vsa časna in večna sreča le iz blagovite sv. krščanske vere.“

Bolj srečne, kakor zapuščena čreda v staji Fondilák, bile so druge misijonske staje, katere so tudi Baraga imenovali svojega očeta; zakaj oskrbovali so jih pastirji s tisto gorečo ljubeznijo, katero so podedovali od Baraga. Nahajamo namreč tačas, ko Baraga divjakom okoli Lanza s tolikim uspehom oznanjuje resnice sv. vere, v njegovi nekdanji staji ob Véliki vodi misijonarja g. Visockega, Nemca (?) po rodu, v Krivem drevesu (L' Albre croche) in v Šent-Jožefu pa dva Slovenca, Kranjca, rojaka Baragova, in sicer v Krivem drevesu že imenovanega slovečega gosp. Pirca, v Šent-Jožefu pa očeta ali patra Otona Škola, frančiškana, rojenega v Novem mestu, katerega Baraga v svojih poročilih hvali kot izvrstnega in obče močno priljubljenega indijanskega misijonarja.

18. Književna ali slovstvena Baragova delavnost v Lanžu.

Silno težavna in smrtno nevarna njegova zimska potovanja.

Kako prijetno je napredovala in kako hitro se je ob goreči Baragovi delavnosti razširjala med indijanskimi divjaki sveta vera Kristusova in ž njo vred prava omika, to nam dosti živo pričuje potreba, katera je Baraga primorala skrbeti za natisek bukev, primernih dušnim potrebam njegovih izpreobrnjenec. Akoravno je bil že v tretjič dal natisniti svoje „Indijanske molitvene, pesemske in poučljive bukve“, vendar (kakor sam piše o tej zadevi) teh, toliko dražih pa silno potrebnih bukev nimamo nikoli dovolj za toliko množico naših indijanskih bralcev. Število naših indijanskih bralcev se leto za letom kaj zelo množi, in molitvene bukve so jim močno všeč, ker v njih tudi sami morejo brati besedo Velikega Duha, katero so dosihdob slišali le iz ust misijonarja. Če Indijani kam gredô, vzamejo vselej svoje bukve seboj, ter zvečer tam, kjer imajo svoje prenočišče, berejo in pojô.“

Da bi torej tej silni potrebi svojih Indijanov prišel v okom, napoti se Baraga meseca mal. srp. 1849. l. v Detróá, kjer dva meseca ostane oskrbujoč četrtri pomnoženi natissek svojih „Indijanskih molitvenih, pesemskih in poučnih bukev“, katerih je dal 3500 natisniti. Zraven pa je tudi tisti čas v Detróátu dal tiskati slovnico jezika očipve-indijanskega, katero je s silnim trdom sestavil na podlagi svoje lastne znanosti ali vednosti, ki si jo je v ta namen nabiral in pridobil v svojem večletnem občevanji ali v obhoji z Indijani. Na vse to je ravno takrat tudi dovršil in na svetlo dal „Očipve-angleški“ in „angleško-očipvejski besednjak ali leksikon“. „In tako (piše Baraga gledé na izdajo teh bukev) sem prav močno in za zmerom ustregel tukajšnjim indijanskim misijonarjem, kateri se razprostirajo po treh škofijah. Zakaj s pomočjo bogatega besednjaka se bodo naši, pa tudi prihodnji misijonarji, ki indijanskega jezika kaj malo, slovniški pa nikakor ne umejo, lahko in kmalu naučili tega prav posebnega, pa vendar kaj pravilnega in lepega jezika, in ravno na tem je prav veliko ležeče; ker vse kaj družega je, ako je misijonar sam zmožen z Indijani govoriti, ali pa ako je prisiljen posluževati se tolmača.“ — Kaj bodo rekli k temu tisti, katerih ni treba imenovati? —

Ko je v dveh mesecih bilo dognano delo z natiskom omenjenih bukev, vrnil se je Baraga k svojim dragim v Lanz. Nazaj gredé je imel prav posebno priliko, novič do živega čutiti in prepričati se, kako skrbno božja previdnost čuje nad njim.

Silne nevarnosti na tej poti nazaj v Lanz, iz katerih ga je božja previdnost tako očitno otela, popisuje v pismu z dné 30. kimovca takó-le:

„Dné 25. kimovca sem odrinil z Detróá; pa drugi dan našega potovanja po Huronskem jezeru je vstal tako silen vihar, da bi se bil naš parobrod kmalu potopil. Brodarji so trdili, da še nikoli niso videli takega viharja na tem jezeru. Skoro polovico vložnega blaga so zmetali v vodo, in le tako smo se oteli. Potem smo se vozili, kolikor hitro se je dalo, proti kraju, da bi se rešili; in da bi se bili hitreje vozili, zato so brodarji, ki so bili druge reči v vodo zmetali, 20 sodov prihranjene surove slanine, sod za sodom odpirali in v ogenj metali. Ko poslednjič pridemo h kraju in v zavetje, zapazijo brodarji veliko luknjo na dnu soparnega kotla. Ko tedaj s parobrodom niso mogli naprej, popustil sem jih jaz tam ter

prestopil na drugo ladijo, ki se je ravno mimo peljala; in tako sem zopet nazaj prišel v Detróá, od koder mislim v dveh dneh odriniti in z božjo pomočjo vrniti se v svoj misijon“.

V enakih in še hujših smrtnih nevarnostih je bil Baraga na svojem silno težavnem zimskem potovanji meseca svečana ravno tistega leta 1849. — Zarés, ni nam mogoče spremljati našega predragega misijonarja na tem težavnem in nevarnem zimskem potovanji, da nas ne bi prehajali mili občutki in nas ne spodbujali občudovati živo gorečnost in ljubezen našega v resnici apostolskega Baraga, zraven pa tudi čutiti hvaležnost do presvete previdnosti božje, katera tako vidno čuje nad svojim ljubljencem. Popisuje pa to svoje potovanje Baraga tako-le:

„Preteklega meseca svečana sem se odpravil na misijonsko pot, in ob tej priliki sem z božjo pomočjo storil marsikaj dobrega in nekatere krstil; bil sem pa na tej poti tudi dvakrat v smrtni nevarnosti.

Ker mi je bila pot dobro znana, odpravim se brez spremljevalca in oprtim na hrbet robo, ki je potrebujem za duhovna opravila. Od začetka je bilo potovanje prav ugodno, gaz je bila nekoliko narejena, in moje krplice so bile lahke. Obiskal sem več majhnih naselitev, kjer sem pridigoval. Neki dan pa, ko sem imel samo deset milj hodá do bližnjih ljudij, se je primerilo, da je sneg, ki je poprejšnji dan zeló zapadel, popolnoma zakril pot, tako, da na mnogih krajih ni bilo sledú od nje. Koj sem čutil, da bom imel silne težave, pa vendar se nisem hotel vrniti, ker sem želel priti v vas, v katero sem se bil namenil. Ta vas je na visokem hribu, in pot k njej vodi čez hribe in doline. Sneg je bil pred menoj čimdalje bolj debel, in ker je bil še le zapadel, bil je tako mehak, da se mi je pri vsaki stopinji globoko udrila noga, in le z veliko težavo sem jo izvlekel iz snega. Nič človeka ne utruji bolj, kakor če mora gaziti debel sneg, ko je še le zapadel. Komaj sem sneg pregazil kake tri ure daleč, jamem omagovati. Vendar pa mi ni upadla ne srčnost, ne zaupanje do dobrega Pastirja, čegar izgubljenih ovâc sem iskal. Ko se nekoliko počinem, gazim zopet dalje. Pa kmalu sem tako oslabil, da nisem mogel svoje robe več nositi; obesim jo zatorej na drevo, in grem čedalje bolj počasi; skoraj mi že ni bilo mogoče, noge izvleči iz snega, zlasti ondi, kjer sem moral v kreber. Večkrat me je napadla taka slabost, da sem mislil, da moram kar obležati; a ko bi bil obležal, bil bi gotovo zmrznil in umrl, ker je bilo neusmiljeno mraz, jaz pa sem

bil preslab, da bi bil mogel drva nabirati in zakuriti. Vendar sem se zmerom premikal naprej, pa vsak trenutek sem moral počivati. Naposled pridem na kraj, od koder je bilo še tri četrti ure hodá do omenjene vasi, pa sem bil že tako oslabel, da sem za to kratko pot skoraj še tri ure potreboval.

Ko sem se bil zjutraj odpravil na pot, mislil sem, da pridem okoli enajstih dopoldne v vas; pa dospel sem še le ob petih zvečer.

Dobri vaščanje so se čudili in me omilovali, ko so me videli tako opešanega. Koj drugo jutro so poslali mladeniča po mojo robo, ki sem jo bil pustil na potu. — Zares, le s silno težavo sem mogel v to vas priti, pa obilno so mi, hvala Bogu! ti ubogi ljudje moj trud plačali s tem, da so si misijonarjev prihod kaj dobro obrnili v prid.

V drugi silni nevarnosti sem bil na tem misijonskem potovanji, ko sem se vrnil domov. Bil sem zopet čisto sam, in imel sem do bližnje hiše 30 miljali 10 ur daleč. Ker sem hotel rajši v enem dnevi tja priti, kakor pa pod milim nebom na snegu prenočiti, zato so me na tej poti zadele zopet silne težave. Spravil sem se na pot prav zgodaj ob lunini svetlobi. Dokler sem šel skozi gozd, bilo je vse dobro, ker me ni mogel veter nadlegovati. Ko pa sem prišel iz gozda, vodila je moja pot čez silno velika zmrznjena jezera, in veter, ki mi je pihal naravnost v obraz, izpreobrnil se je v vihar; bil je tako močan, da me je večkrat skoraj znak vrgel na tla, in bil je tako mrzel, da se je bilo bati, da mi ne bi kri v žilah zastala. Zopet sem mogel le počasi hoditi, pot pa je bila še tako dolga! —

Vrh tega tudi večkrat nisem vedel, kje da sem; kake poti ni bilo nikjer slediti, vse je bilo zameteno; moral sem kar naravnost iti. Pa tudi to je bilo silno težavno, ker nisem videl ne deset korakov daleč pred sabo; vihar je sneg tako metal po zraku, da sem bil kakor z gosto meglo obdan.

S tem viharjem sem se moral boriti 17 milj daleč (blizu 6 ur) in zraven še krplje na nogah! Ako bi me bila ta čas napadla kaka slabost in posilila le kake pol ure počivati, gotovo bi bil zmrznil ob takem mrzlem viharji. — Ravno tisti dan je nekam potovalo nekoliko Kanadcev, in enemu izmed njih je zmrznil nos, drugemu pa ušesa. Meni, hvala Bogu! se ni sicer pripetila nobena nesreča, pa oluščila se mi je koža na obrazu, ko sem bil domov prišel.

Ta misijonska potovanja so sicer težavna, pa tudi zelo blagovita v čast božjo in v zveličanje neumrljivih duš. In

ravno to navdaja misijonarja z veseljem in srčnostjo. Po tem hudem viharji sem se včasih smejal, ko je vihar prav močno okoli mene razsajal, in me skoraj na tla vrgel“.

Ko že Baraga imamo pred očmi na njegovih silno težavnih in nevarnih misijonskih potih, spremljajmo ga še na misijonskem potovanju v medne rudnike, na katerem mu je v groznih težavah pretela nevarnost, ki je presegala vse druge nevarnosti, v katerih se je bil dosihdob nahajal. Kar je že znano, bilo je v rudnikih ob Gorenjem jezeru mnogo Ircev, Francozov in Nemcev, katere je Baraga navadno po trikrat na leto obiskoval, ter jih v krščanskem nauku poučeval in sv. zakramente jim delil. —

„Ko sem to zimo enkrat (piše Baraga iz Lanza 2. mal. travna 1851. l.) potoval v medne rudnike, bil sem v silni in vidni smrtni nevarnosti. Bilo je konec prosinca, ob času najhujšega mraza, ki smo ga to zimo imeli, ko sem se iz rudnikov vrnil domov. Prenočeval sem v neki hiši, od katere je bilo do bližnje hiše 30 milj ali blizu 10 ur hodá. Navadno sem to pot prehodil v 10 do 12 urah; tedaj pa je bilo vse drugače. Padlo je prej ta dan in po noči pred mojim odhodom toliko snega, da je bil silno debel in hoja po njem ne navadno težavna. Po tem debelem mladem snegu sem moral prav sam več kot 30 milj daleč hoditi, in le posebni dobrotni skrbi božje previdnosti se moram zahvaliti, da sem na tej poti ostal pri življenji. Zapustil sem hišo, v kateri sem bil prenočil, ob sedmih zjutraj in jel gaziti ta debeli sneg. Kmalu pa sem se bil utrudil in noge so mi jele odpovedovati, vendar pa sem hodil prav počasi ves dan.

Proti petém zvečer (o kateri uri sem sicer navadno prišel k namenjeni hiši) sem bil ravno na pol poti! — Zares me je groza sprehajala! Čez 15 milj krog in krog nobene hiše; jaz pa čisto sam na debelem mehkem snegu v temni, prav zelo mrzli noči brez ognja — truden pa tako, da nisem mogel na nogah stati! Kaj je bilo storiti v takih zadregah? Ni mi bilo početi družega, kakor: naprej iti, ali pa zmrzniti. — Izročim se previdnosti božji, ki me je že večkrat prav čudovitno varovala, in grem neprenehoma celo noč svojo pot naprej, seveda prav počasi, in pridem nazadnje ob sedmih zjutraj k zaželeni hiši, katere prebivalci so se močno močno zavzeli, ko me zagledajo.

24 ur sem s krpljami na nogah neprenehoma gazil debeli in mehki sneg, brez počitka in živeža, razun nekoliko pogače.

Nisem mogel Boga dosti zahvaliti, ko sem bil k hiši prišel. — Večkrat mi je po noči, ko je mraz neusmiljeno pritiskal, na misel hodilo, da bom moral obležati in zmrzniti, preden pridem k hiši. In res, prav posebna pomoč mojega ljubeznjivega nebeškega Očeta je bila, da sem mogel tolike težave pretrpeti.

Ves čas in v vseh okoliščinah svojega življenja sem imel prav trdno zaupanje na božjo pomoč; ta prigodek pa je moje zaupanje le še bolj utrdil“.

Ob taki Baragovi gorečnosti, ki je v njem rastla toliko bolj, kolikor obilnejše so bile ovire in težave, se je njegov misijon v Lanza čedalje bolj krepčal in množil, nekoliko po odrastlih divjakih, ki so leto za letom prihajali, da prejmo sv. krščansko vero in sv. krst, nekoliko pa po novorojenih otrokih, katerih je bilo, kakor Baraga poroča, vsako leto veliko več kakor tistih, ki so pomrli med njegovimi verniki.

Sicer pa je Baraga ves prosti čas svojega misijonarskega življenja v Lanza obračal v spisovanje bukev, ki so imele v prid služiti Indijanom in prihodnjim misijonarjem. Spisal je v ta namen do leta 1850: „Popolno teoretično-praktično slovnico indijanskega jezika“ in bukve za premišljevanje in poučevanje, v katerih vse resnice naše svete vere razklada v indijanskem jeziku. Meseca kimovca 1850. l. je dal ti knjigi tiskati v Detróá-tu, in sicer zadnjo v žepni obliki, ker Indijani, kakor Baraga ob tej priliki vnovič opomni, svoje bukve nesejo radi seboj, kamorkoli gredô.

19. Nova škofija ustanovljena med novoizpreobrnjenimi Baragovimi Indijani.

Baraga posvečen za škofa in postavljen sa apostolskega vikarja v tej novi misijonski škofiji.

Leta 1844. je bil prišel Baraga prvič, pa tudi prvi h Gorenjemu jezeru, ker pred njim ni bilo še nobenega misijonarja videti v tistih divjih pustinah, ki se razprostirajo okoli neizmerno velikega Gorenjega jezera, ki je razun edinega Kaspiškega največje med vsemi jezeri na zemlji; do leta 1850 pa, tedaj v 15 letih, se je ta silno velika dežela ob Gorenjem jezeru premenila tako, da je zlasti ob južnih in zapadnih bregovih, vsaj 420 američanskih milj ali 140 naših ur po dolgosti, dobila popolnoma novo, prijetno vnanje obličje. Namesto

malikovavskih, raztresenih, sem ter tja tavajočih pijanih divjakov najdeš ob tistem času v teh krajih mirne, trezne, delavne in prav pobožne naselnike, in med njimi le malo takih, ki bi ne znali brati in pisati; poprejšnje borne, brlogom enake kočice so se preobrnille v čedne pripravne hiše; gosti temotni gozdi so se umaknili prijetnim travnikom in rodovitnim njivam; tam, kjer so doslej temne in mrzle meglice malikovavskih vraž zatirale vse dušno in društveno življenje, zdaj gospoduje kmetijstvo, obrtništvo in prava krščanska omika. In ves ta obilni, blagi in prijetni sad je rodila petnajstletna delavnost enega moža, ki ob vsi tej svoji tako rodovitni in osrečevalni delavnosti ni imel nobene posebno zdatne človeške pomoči; najobilnejši dar in edino zdatna podpora mu je bilo blago njegovo srce, polno žive vere, trdega zaupanja in goreče ljubezni do Boga in do bližnjega!

Kolikor obilnejši je bil uspeh misijonske Baragove delavnosti ob Gorenjem jezeru, kolikor bolj se je leto za letom množila nova čreda Kristusova med Indijani: toliko bolj se je kazala potreba, izročiti obilno čredo, ki jo je bil Baraga Kristusu pridobil, posebnemu lastnemu pastirju in ustanoviti posebno škofijo za novi katoliški svet, ki ga je bila apostolska delavnost Baragova pridobila cerkvi Kristusu. Spoznali in čutili so to potrebo čimdalje bolj škofje severne Amerike, zlasti Baragov višji pastir, škof Detróáški, in prečastiti Janez Krstnik Purcel, nadškof Cincinaški, čegar višja nadškofijska oblast je obsegala tudi Detróáško škofijo. Najlepša prilika, to reč urediti in rešiti, se je ponudila v prvem národnem cerkvenem zboru, ki so ga severno-amerikanski škofje v maju 1852. l. v mestu Baltimore imeli. Sešlo se je v tem zboru 33 škofov, med njimi jih je bilo 6 nadškofov.

Razun mnogih drugih rečij, ki so se rešile v tem znamenitem zboru, sklenili so tudi, da se ima enajst novih škofij ustanoviti, in med temi škofija za indijanski svet ob Gorenjem jezeru. Ker pa na tem indijanskem svetu ni bilo še pripravne cerkve za škofijsko službo, ne drugih rečij, ki jih cerkvene postave tirjajo, da se more prava škofija ustanoviti, zato je zbor sklenil, da se ta škofija ob Gorenjem jezeru ustanovi tako, da bode njen škof od začetka uvrščen „apostolskim vikarjem“.

Apostolski vikarji namreč so sicer pravi posvečeni škofje, opravljajo vsa škofovska opravila in imajo pravo škofovsko oblast; razloček med njimi in navadnimi škofi je le ta, da nimajo pravilno uravnane škofije (da so na priliko brez

korarjev ali brez kapitula) in da niso pod oblastjo nobenega nadškofa, ampak papež je naravnost njihov višji škof; ali prav za prav: papež kot vesoljni škof cele cerkve Kristusove je pravi škof takega misijonskega kraja, v katerem se nova škofija ustanovi, in to svojo škofijsko službo oskrbuje papež po kongregaciji (družbi), ki se imenuje „Propaganda“; njej je izročena skrb za razširjanje sv. vere in oblast čez vse misijone in misijonarje. Apostolski vikarji tedaj svojo škofovsko oblast in službo spolnujejo v papeževem imenu, so njegovi pomočniki in namestniki in so podvrženi naravnost njemu, ali od njega v to postavljeni „Propagandi“.

Da pri sklenjeni ustanovitvi nove škofije med Indijani ob Gorenjem jezeru v Baltimoru zbranim škofom ni bilo treba veliko in dolgo pomišljovati, komu bi se ta nova čreda Kristusova izročila v višjo pastirsko skrb, to se razumeva samo ob sebi. Saj je bila ta nova čreda prava in popolnoma lastnina Baragova, le on in le on edini jo je bil pridobil Kristusu; in kakor jih je bilo med izpreobrnjenimi Indijani v krajih te nove škofije le malo, kateri ne bi bili mogli imenovati Baraga v pravem krščanskem pomenu svojega duhovnega očeta, tako je smel tudi Baraga skoro vse vernike nove škofije po vsi pravici z apostolom Pavlom vred nagovarjati: „Opominjam vas, kakor svoje preljube otroke, . . . ker v Kristusu Jezusu sem vas jaz po evangeliji rodil“. (I. do Kor. 4, 14. 16.)

Primerljaj, zares redek v zgodovini pri ustanovitvah novih škofij, zlasti po starem apostolskem veku! — Ni moglo torej biti drugače, kakor da je Baltimorski zbor v svoji prošnji za ustanovitev nove škofije med Indijani ob Gorenjem jezeru sv. očetu priporočil Baraga kot najbolj vrednega in pripravnega, kateremu se sme ta nova čreda v škofijsko skrb izročiti, in sicer tako, da ostane nekaj časa od začetka apostolski vikar ali papežev namestnik v novi misijonski škofiji. In tej želji prvega národnega zbora v Baltimoru so sv. oče nemudoma ustregli, ter 29. malega srpana 1853. leta Baraga postavili za škofa po imenu Amiconskega (in partibus) in za svojega apostolskega vikarja v polotoku gorenje Mičiganske države, to je: ob vsem južnem in zapadnem bregu Gorenjega jezera, kateri breg je bil v Mičiganski državi. Tri mesece potem, dné 1. listopada 1853. l., posvetijo Baraga v Cincinnati slovesno za škofa.

Ni nam treba posebno poudarjati, da škofovska čast je bila našemu Baragu nova butara, toliko težja, kolikor bolj se

je zavedal velicih in svetih dolžnostij, ki mu jih naklada škofovska oblast.

In ravno obilne nove skrbi in težave so edini razloček med prihodnjim škofovskim in dosedanjim prostim misijonarskim Baragovim življenjem, kar nam bo pričal popis daljnje Baragove delavnosti, pri kateri bomo pred očmi imeli ravno tistega ubogega apostolskega misijonarja, ki smo ga doslé spremljali po trudapolnih in nevarnih potih indijanskih pustin.

Kolike skrbi so Baraga težile koj v začetku njegove višje-pastirske delavnosti, to nam on sam najbolje pripoveduje v svojem poročilu z dné 23. prosinca 1854. l.; on piše:

„Po božji previdnosti, katera svojo cerkev varuje in vlada, sem bil, dasiravno nevreden tega, izvoljen za škofa in apostolskega vikarja v gorenji Mičiganski državi v severni Ameriki in dné 1. listopada lauskega leta v Cincinnati posvečen.

Zgornji Mičigan je še čisto nova dežela. Še le pred 10. leti so jo Indijani prepustili vladi Zjedinjenih držav. Ko so kmalu potem v teh krajih našli prav bogate medne in železne rudnike, jeli so se beli naselniki tam silno množiti. Cele trume Ircev, Nemcev in Kanadcev so prihajale v gorenji Mičigan, in kmalu je ta kraj dobil čisto drugo podobo. Ker so bili ti naselniki večinoma katoličani, zato se je čedalje bolj živo čutilo pomanjkanje duhovnikov. Jaz sem bil edini duhovnik, ki sem moral več let vse ondotne katoličane, Nemce, Irce, Kanadce in Indijane duhovno oskrbovati, dokler mi ni božja previdnost teh zapuščenih katoličanov v višjo pastirsko skrb izročila.

Vsakdo, če prav ni bil nikoli v teh krajih, si lahko misli, da uravnava nove škofije v tako oddaljeni, tako razširjeni in v cerkvenih rečeh tako močno zanemarjeni deželi mora biti združena z neverjetnimi težavami in neugodami, da torej prvi škof, kateremu je naložena ta uravnava, sme tožiti, da se mu je na njegova pleča naložila butara, katera bi bila tudi angelskim plečem strahovitna (vel angelicis humeris formidandum onus). V taki deželi je treba vse še le vnovič narejati: cerkve, stanovanja za duhovnike in za učnike, šole in hiše za brate in sestre mnogih koristnih redov ali za menihe in nune, ki jih vsi škofje toliko radi sprejemajo v svoje škofije, itd.

Vendar pa ne zahtevam, da bi dobrotna Leopoldinska družba kaj pripomogla k stavljenju teh hiš; skušal bom dobre

ljudi, ki v gorenjem Mičiganu prebivajo, nakloniti, da jih naredijo sami na svoje stroške.

Katoličani v gorenjem Mičiganu so deloma izpreobrnjeni Indijani, ki jih imamo zdaj, hvala Bogu! že 5000, deloma pa Nemci, Irci in Kanadci, ki so večinoma delavci in si morajo svoj živež dan za dnevom služiti v potu svojega obraza. Imajo pa dobro in pripravno voljo skrbeti, kolikor jim je mogoče, da se ustanovijo potrebne hiše, in da svoj živež dobivajo duhovniki in učeniki, ko bi jih le že dobili. V ta namen mislim iti v Evropo, in upam, da bom našel nekoliko pripravnih (duhovnikov in učencov), ki bodo v čast božjo in tem zapuščenim dušam v prid radi semkaj prišli.

Le samo za edino poslopje želim pomoči dobrotne Leopoldinske družbe, namreč za svojo prihodnjo stolno cerkev, ki bo blizu 90 čevljev dolga, 45 čevljev široka in 30 čevljev visoka; zidala se bo z opekami ali cegli.

Svoj škofovski sedež mislim postaviti v majhnem mestu, Šmarija (Saut de S. Marie) pri začetku neizmerno velikega Gorenjega jezera. Zdaj je tukaj kaj stara lesena cerkev, ki je že več let premajhna, ker se ljudstvo tako naglo množi. Druge večje cerkve je torej silno treba, ki bo ob enem tudi stolna cerkev. Ta cerkev, čeravno primerno majhna, bo vendar le gotovo stala ali veljala kakih 8 do 9000 dolarjev, ali 21.000 gld. avstr. v. Če dobim dosti podpore, sezidal bom večjo cerkev, kakih 100 čevljev dolgo in 50 čevljev široko, česar bi bilo zeló želeli z ozirom na prihodnost.

Druge troške, ki se jih ni moč ogniti, bo prizadejala naprava hišnega orodja (postelj, miz, pečij itd.), ki ga bo treba mojim novim duhovnikom, katere mislim to pomlad v Ameriko pripeljati. Deset jih potrebujem, in imam trdno upanje, da jih bom dobil. Vrh tega bom moral svojim duhovnikom oskrbeti vse to, česar je treba pri duhovnih opravilih, na priliko: mašne obleke raznih barv, mašnih bukev, kelihov, monštranc itd., kar vse se najboljši kup na Dunaji dobiva; prosim torej slavno Leopoldinsko družbo, naj mi blagovoli pripomoči k napravi teh svetih rečij“.

20. Prečastiti škof Baraga v Ljubljani in na Kranjskem.

Uspeh tega njegovega popotovanja.

Bilo je 23. prosinca 1854. l., ko prečastiti škof Baraga po svojem prihodu iz Amerike na Dunaj izroči svoje ravno- kar razglašeno poročilo zastran uravnave svoje nove škofije Leopoldinski družbi; tri dni potem, namreč 26. prosinca pa ga vidimo že v Ljubljani.

Bržkone se je bil spravil koj v začetku novega leta na pot iz Amerike v Evropo, na katero so ga gnale silne sploh že omenjene potrebe zastran uravnave nove njegove škofije, zraven pa tudi trdno in živo upanje, da dobi zdatno denarno in duhovsko pomoč, brez katere nikakor ni mogel biti. Ob tej priliki je pa tudi hotel po svoji škofovski dolžnosti obiskati grob svetih apostolov Petra in Pavla, pokloniti se in popolno svojo udanost skazati namestniku Kristusovemu, pa po njegovem apostolskem blagoslovu novo moč dobiti za daljnjo silno težavno višjepastirsko delavnost. Šel je tedaj po najbližji poti na Dunaj, v Ljubljano in v Rim, katera mesta so bila poglobitni namen tega njegovega potovanja.

Ni nam pač treba posebno omenjati, da so bili dnevi, katere se je preč. škof Baraga med dragimi svojimi spoštovalci, prijatelji in rojaki sploh mudil, dnevi presrečnega veselja in splošnega praznovanja za vse kraje, katere je ta pot obiskoval v ljubi svoji domovini; tudi vseh posameznostij, katere se tičejo njegove pričujočnosti v rojstni deželi, ne bomo popisovali; le nekaterim bolj zanimivim prigodkom želimo s temi vrsticami postaviti stanoviten spominik.

Prvo sv. mašo je daroval Baraga kot škof koj drugi dan po svojem prihodu v Ljubljano pri oltarji presv. Rešnjega Telesa, pri ravno tistem oltarji, pri katerem je pred 33 leti dné 22. kimovca obhajal svojo novo ali prvo sv. mašo. Kako se mu je pač goreče, hvaležnega veselja polno srce topilo v teh zveličavnih trenutkih, ko mu je pred oči stopila triintri-desetletna in to — taka preteklost! — Nedeljo potem, na dan sv. Frančiška Salezijana, je preblagi naš indijanski škof, ki ga smemo v mnogem obziru imenovati drugega Frančiška Salezijana, v stolni cerkvi, ki je bila s poslušavci iz vseh stanov popolnoma natlačena, z vso apostolsko gorečnostjo pa poljudnostjo pridigoval o grehu, ter razkladal strašno njegovo hudobijo in silno potrebo, na vso moč ogibati se ga.

Preden se je bil napotil v Rim, hotel je preč. škof Baraga v čast božjo in svoji indijanski škofiji v prid razveseliti kraje na Dolenjskem, ki so mu bili posebno pri srcu, namreč: Trebno, kjer je imela preljuba njegova sestra Amalija, omožena Greseljnova, grajščino, v kateri je bil preživel svoja otročja leta, Malo vas, v kateri je bil ugledal luč sveta, in Dobrniško cerkev, v kateri je bil prejel sveti krst, in nazadnje Metliko, kjer je bil popolnoma dozorel njegov poklic za ameriški misijon.

Zadnji dan prosinca pride v Trebno; z vso primerno slovesnostjo ga sprevede v cerkev velečastiti dekan gospod Rozman, ki mu je bil z mnogimi gospodi duhovnega in svetnega stanú šel daleč nasproti; med tem pa so grmeli možnarji in doneli zvonovi. Spremljala ga je v cerkev vsa obilna množica zbranega ljudstva. Na svečnico je v njej blagoslovil sveče, v škofovski obleki pel veliko sv. mašo, in prav ganljivo o uboštvu pridigoval množici vernega ljudstva, katerega ni bila samo cerkev natlačena, ampak tudi pokopališče okoli cerkve. Po sv. maši je po lepem govoru o 7 darovih sv. Duha v nemškem jeziku — prvič — zakrament sv. birme podelil Jožku (Pepetu), vnuku svoje sestre Amalije.

Drugi dan gre v Dobrnič; ko stopi v župno cerkev, v kateri je bilo zbranih že veliko ljudij, pade pred krstnim kamenom na kolena in kleč blizu pol ure vidno ganjen in zamaknjen v Boga. Blagi občutki, ki so ga sprehajali v teh trenutkih, so se razodevali v solzah, ki so ga naposled oblile, pa tudi vse pričujoče pripravile v jok in stok. Ko se splošni jok nekoliko uleže, stopi mož božji k velikemu oltarju in jame zbrani množici prav ganljivo govoriti o imenitnosti sv. krsta in o posvečujoči milosti božji; potem pa obišče svojo rojstno hišo v Mali vasi, katere posestnik je bil takrat in je še zdaj grajščak Treo Santo, poslanec v kranjskem deželnem zboru. (Umrl 24. sušca 1869. l.)

Iz Male vasi se je peljal preč. škof skozi Novo mesto naravnost v Metliko; povsod ga je prav slovesno sprejela duhovščina in ljudstvo, ki je od vseh strani vkup vrelo. V Metliki je ostal od petka do ponedeljka, ker ga je zadrževala blaga želja, nagovoriti svoje drage Metličane z mesta, na katerem so ga tolikokrat gledali, tako željno in hvaležno poslušali pred 24 leti. In gotovo so se Metličanom globoko v srce vtisnile besede, s katerimi jim je ob tej priliki v nedeljo — 5. svečana — na srce pokladal potrebo stanovitne molitve, spomina na pričujočnost božjo, misli na smrt, na sodbo in na

brezkončno večnost, ker so to najboljši pripomočki, greha se varovati. Po pridigi je v svoji škofovski časti pel veliko sv. mašo in se je vrnil koj drugi dan skozi Trebno v Ljubljano, od koder je drugi dan potem — 10. svečana — krenil proti Šmartnu pred Kranjem, kjer je pred blizu 30. leti bil začetek njegove blagovite pastirske delavnosti. Spremljal ga je na tej poti prečastiti korar in tedanji semeniški vodnik, sedanji častivredni senior (starešina) stolnega kapitula v Ljubljani, gosp. Janez Krstnik Novak. Lože se dá misliti kakor popisati pristrčno veselje dobrih vernikov v Šmartnu in v Kranji o nepričakovani sreči, da so imeli od petka do nedelje popoldne med seboj tolikanj slovečega misijonarja Indijanov, preč. škofa Baraga, ki so ga kot ljubljeneega nekdanjega svojega gospoda Friderika vedno ohranili v prav živem in blagem spominu. Z vseh strani je privrelo veliko veliko ljudstva k službi božji, ki jo je v farni Šmartinski cerkvi slovesno obhajal naš indijanski škof v nedeljo — dné 12. svečana. Močno je segala v srca silni množici pridiga, v kateri je govoril o neprecenljivi sreči, imeti pravo sveto krščansko vero, in jih srčno vnemal k stanovitni skrbi, po sveti veri živeti in si tako gotovo pot v nebesa pripraviti.

Po dveh popoldne še enkrat gre v cerkev ter vzame od zbranega ljudstva prav milo in ganljivo slovo, potem pa se vrne v Ljubljano in obišče še tisti večer kmalu po petih Alojzije višče, kjer je imel blagoslov s presvetim Rešnjim Telesom; potem pa je učence v sobah s primernimi besedami spodbujal k stanovitnosti v dobrem.

Drugi dan — 13. svečana — se napoti v Rim, kamor ga je spremila njegova sestra Amalija, ki je bila takrat že vdova. Kedaj je v Rim prišel in kako dolgo je prečastiti škof Baraga tam ostal, ne moremo povedati; znano je le to, da je sv. očeta Pija IX. močno razveselil s prvo slovnico pa prvim slovarjem očipve-indijanskega jezika, kateri knjigi jim je podaril, in da je postno nedeljo v Rimu nemško pridigal. — O polovici meseca sušca je že prišel nazaj v Ljubljano in je kmalu potem krenil v Škofjo Loko, kjer so ga kakor povsod sprejeli s silnim veseljem in z vso mogočo slovesnostjo. V blagem hvaležnem spominu je gotovo ostal in bo tudi še dalje ostal Ločanom praznik sv. Jožefa, ko jih je višji pastir ameriških Indijanov s krepko besedo pred veliko mašo (pri kateri mu je streglo enajst duhovnikov) spodbujal k posnemanju sv. Jožefa v prelepih njegovih čednostih; in dolžnost tega posnemanja pokladal jim je toliko bolj živo na

srce, kolikor večja je sreča za Kranjsko deželo, da ima tako velikega svetnika za svojega variha ali patrona.

Vrnivši se ostane v Ljubljani še 8 dni, in je v tem času v veliko veselje pobožnega slovenskega ljudstva z navadno svojo gorečnostjo in poljudnostjo božjo besedo oznanjeval v frančiškanski cerkvi v praznik oznanjenja prečiste Device Marije, nedeljo potem pa pri sv. Petru; v prvi cerkvi je govoril o lepoti molitve angeljskega češčenja, v drugi pa o posnemanji Jezusa v Njegovi krotkosti, ponižnosti, potrpežljivosti in ljubezni do nebeškega Očeta. Zraven je pa tudi tiste dni obiskoval škofijsko semenišče, gimnazijo in druge šole, in povsod mladino nagovarjal s primernimi spodbudljivimi besedami, potem pa jej podelil škofovski blagoslov.

Da dnevi bivanja v Ljubljani in na Kranjskem prečastitemu škofu Baragu niso bili dnevi prijetnega in — če komu — njemu tolikanj potrebnega počitka, to se samo ob sebi razumeva po vsem tem, kar smo o tej reči ravnokar ob kratkem omenili. Pa saj počitek ni bil nikakor namen njegovega potovanja v domovino; ampak blagemu možu po volji božji, ki je že zdavnaj samega sebe in vse svoje življenje popolnoma daroval v čast božjo in bližnjemu v prid, služilo je tudi to potovanje v isti namen. In ta namen je dosegel v popolni meri. Kakor je z gorečo svojo apostolsko besedo vnemal k stanovitnosti v veri, h krščanskemu življenju in k ljubezni do Boga, bodisi silne množice zbrane v cerkvah in okoli cerkev, bodisi posamezne, ki so srečo imeli, da so se mu približali in ž njim govorili: tako je tudi ubogim vernikom zapuščene svoje indijanske škofije v prid dobil dosti zdatno pomoč pri radodarnosti svojih rojakov, ki so ga, sleherni po svoji moči, razveseljevali s svojimi darovi, med temi zlasti neka uboga ženica, katera mu je le en krajcar podelila. Tega darú je bil apostolski mož tako vesel, da ga je posebej spravil in v Ameriko odnesel k svojim Indijanom v vedni spomin, kako radi bi tudi ubogi katoličani v domačem kraju pomagali ubogim Indijanom, ko bi le mogli. Smel se je tedaj preč. škof Baraga ločiti od ljubih svojih rojakov s prav veselo in hvaležno zavestjo, da nikakor ni bilo prazno upanje, ki ga je gnalo na daljno in težavno pot v Evropo in v njegovo domovino. — In s takim veselo hvaležnim srcem je — za vselej zapustil Ljubljano dné 28. sušca, ravno dva meseca po svojem prihodu, in se odpeljal po železnici v Celje, spremljan od zvestega svojega spoštovavca in vnetega

misijonskega podpornika gospoda korarja Novaka in od nekoliko drugih mu srčno udanih duhovnikov. Silno slovesen je bil sprejem v Celji; razun obilne množice ljudstva sešlo se je okoli 40 nam sosednjih štajerskih duhovnikov, njim na čelu je bil prečastiti opat gosp. Matija Vodusek, ki v imenu preč. lavantinskega knezoškofa, rajnega Antona Martina Slomška, s pristrčnim ogovorom pozdravi apostola Indijanov, potem ga slovesno sprevede v veliko cerkev in od tod v opatijo, in ondi tako slovečemu in častiljivemu gostu v čast prav prijazno pogosti vso zbrano duhovščino. Iz Celja, kjer je preč. škof Baraga obiskal tudi latinske šole in učence primerno in ganljivo nagovoril, odpeljal se je drugi dan v Šent-Andraž, pozdravit rajnega knezoškofa Slomška, sebi po apostolski gorečnosti tolikanj enakega. Imela je ravno 30. sušča deviška družba v loretanski cerkvi poleg Šent-Andraža svoje navadne vsakoletne duhovne vaje; lepa prilika za našega misijonskega škofa, ustreči svoji in tudi želji druzega svojega brata po duhu in po časti s tem, da je omenjeni družbi daroval sv. mašo, potem pa z gorečo besedo vnemal v mehkih sreih ljubezen do čistosti ter jim pred oči postavljajl sramežljivost in tanko vestnost, katero znajo tako skrbno varovati indijanske device. — Tisti dan popoldne spremi preč. lavantinski knez in škof svojega preljubega gosta do Šent-Pavla, od koder se odpelje v Gradec, kjer je ostal do 3. mal. travna, in med tem tiho nedeljo pridigal v škofijski cerkvi.

Na Dunaji se je moral prečastiti škof muditi čez tri tedne. „Nehoté (piše o tej zadevi svojemu dragemu prijatelju gospodu korarju Novaku) moram vsaj do 26. malega travna tukaj ostati in čakati poroke Njih Veličanstva, presvetlega cesarja, ker, kakor mi prigovarjajo, se spodobi, da ima pri tej posebni slovesnosti svojega zastopnika tudi amerikska cerkev, katera je že toliko dobrot prejela iz Avstrije.“ — Ko je bila ta slovesnost dokončana, gre z dvema svojima misijonskima duhovnikoma, ki sta se mu na Dunaji pridružila, skozi Prago, kjer mu je presvetli cesar Ferdinand daroval 1000 gld., v Monakovo, kamor je prišel 29. mal. travna. V Monakovem je imel že 5 duhovnikov za svojo škofijo, med njimi je bil eden, ki ga je bil sprejel že v Rimu. Bil je tudi pri starem kralju Ludoviku, ki je bil že dvakrat naročil Monakovskemu nadškofu, da ga naj indijanski škof obišče, kedar pride v Monakovo. — Obdarovan z obilnimi cerkvenimi rečmi in z denarji, zlasti od misijonske Ludovi-

kove družbe, katera mu je dala 2000 gld., popotuje dalje v Pariz, kjer je sprejel še toliko francoskih duhovnikov, da jih je zadosti imel za svojo misijonsko škofijo. Posebno svoje veselje razodeva preč. škof Baraga v svojem pismu iz Pariza o prihodu nepozabnega našega rojaka gospoda Lorencija Lavtižarja, ki ga je tudi v Baragovo misijonsko škofijo gnala živa in goreča želja, divjake izpreobračevati in jih voditi po poti zveličanja. V Parizu je popolnoma dosegel namen svojega popotovanja. Mimo mnogih cerkvenih rečij dobil je tam ne samo 10.000 frankov od misijonske družbe za svojo škofijo, ampak imel je tudi, preden je zapustil Pariz, 8 duhovnikov, med temi je bil en Kranjec, en Irec, en Švicar, 2 koroška Slovence in 3 Francozi, izmed katerih sta dva začasno še doma ostala, ker nista mogla koj zapustiti svojih far. Vih tega je imel tri bogoslovce, ki so znali francosko, nemško in angleško, razun enega, katerega je bil poslal v Dublin, da se angleško prav dobro nauči. Šlo je tedaj 6 duhovnikov ž njim v Ameriko, in sicer 5 jih je odjadralo v ladiji na jadra iz Antwerpna v Njujork, katera pot je trajala sicer dalj — 43 dnij — prizadejala pa tudi veliko manj troškov; prečastiti škof sam se je z enim svojih duhovnikov v parni ladiji odpeljal iz Liverpoola, ker se mu je mudilo zavoljo mnogih opravil, ki jih je imel v Njujorku, Vashingtonu, v Torontu in drugod. Ko je rešil ta opravila, pričakoval je v Njujorku svojih duhovnikov, ki so iz Antwerpna odjadrali, in ta čas je pridno pridigoval nemški in angleški v cerkvi pri redemtoristih, kateri so iz lastnega nagiba pri dobrih ljudeh za njegovo škofijo nabrali kmalu 531 dolarjev ali 1522 gld. Med peterimi duhovniki, ki so vsi zdravi prišli v Njujork, sta mu, kakor toži v pismu do gosp. korarja Novaka, dva koj sitnost in žalost napravila, in sicer tista, ki sta se mu še na Dunaji pridružila, ker sta raji šla med amerikanske Nemce kakor pa ž njim k Indijanom, za katere sta bila sprejeta. Pa ta žalost se je skrbnemu višjemu pastirju kmalu v veselje izpremenila, ker sta se mu namesto teh dveh nezvestih ponudila dva irska duhovnika, ki sta bila popolnoma zmožna angleškega jezika.

21. Vrnitev v novo misijonsko škofijo; prijetnosti in težave začetne višje-pastirske delavnosti.

Smarija (Saut-Sainte-Marie) sedež preč. škofa Baraga, ki neha biti apostolski vikar.

Kolikor obilnejše je Bog blagoslovil potovanje preč. škofa Baraga v Evropo, s toliko večjim veseljem in hrepenenjem je pričakoval dneva, priti k svojim predragim, dovolj dolgo zapuščenim otrokom. 21. dan vel. srpan je bil dan prisrčnega veselja za verne Indijane v Šmariji, ki so po dolgi ločitvi zopet med-se dobili svojega preljubega očeta, ne samo popolnoma zdravega, ampak tudi prav zadovoljnega in veselega zavoljo nepričakovanega lepega uspeha njegovega popotovanja.

Pa jelo se je to veselje dobrih ovčic kmalu kaliti, ko so zvedele, da ljubljene oče ne more dolgo med njimi ostati. „Vedel sem (piše Baraga svoji sestri iz Šmarija 12. vinotoka 1854. l.), da ubogi moji otroci hrepené me videti, torej se koj 25. dan vel. travna — četrti dan po svoji vrnitvi iz Evrope — napotim v Lapoén, v to svojo prvo misijonsko stajo ob Gorenjem jezeru. Ker me že več let ni bilo tam, in ker je že blizu eno leto, odkar je bil oče Oton Škola od tod prestavljen drugam, zato so bili dobri ondotni Indijani močno veseli, ko so me dné 27. vel. srpana zopet zagledali, pa ne samo mene, ampak tudi z menoj vred francoskega duhovnika, gospoda Karije-ta, svojega prihodnjega misijonarja. Ostal sem pa pri njih 8 dnij, ker sem imel veliko opraviti, da sem jih za sveto birmo pripravil. Bilo je blizu sto birmancev, katere sem vse sam moral poučevati in spovedati, ker novi moj gospod misijonar ne ume ne besedice indijanskega jezika. Razun birmancev so bili tudi skoro vsi drugi izpreobrnjenci pri spovedi.

Po birmi, ki sem jo prvič delil v svoji novi škofiji, sem šel iz Lapoénta v Ontonagan, ki je že zdaj precej imenitno mesto ob Gorenjem jezeru. Tudi v tej čisto novi misijonski staji, ki ima že eno katoliško in dve protestantski cerkvi, sem postavil misijonarja, in sicer Irca, ki zna tudi dobro francosko. Ker sem tudi tukaj delil zakrament sv. birme, zato je on ob tej priliki spovedoval Irce in Francoze, jaz pa Nemce in Indijane. Iz Ontonagana sem za štiri dni prišel semkaj v Šmarijo, delit nižjih redov svojemu nadepolnemu bogoslovcu g. Tile-tu (Thiele), potem sem se napotil v

Lanz, . . . kjer sem ostal 12 dni. Imajo sicer tudi v Lanzu zdaj misijonarja, ki sem ga jaz poslal tja; ker pa še ne ume indijansčine, zato sem jaz sam v srčno svoje veselje spovedal ne samo tiste, ki sem jih poučeval za sv. birmo, ampak tudi druge, ki so, brž ko ne vsi, prišli k spovedi. Dné 1. vinotoka sem v tem svojem ljubem misijonu, „Presvetega imena Jezusa“ imenovanem, delil sv. birmo, in pri tej delitvi sv. birmo smo bili vsi skupaj, jaz in dragi moji otroci, tako ginjeni, da so še mene solze oblile. Premagalo me je zares milo nedolžno veselje, katero so ti dobri otroci razodevali, ker so svojega misijonarja in očeta s škofovsko kapo na glavi in z višje-pastirsko palico v roki pred seboj gledali in slišali ga oznanjati zveličavne besede v svojem domačem jeziku. Naši Indijani so sicer že videli enega in drugega škofa, nikoli pa še niso slišali nobenega govoriti v svojem jeziku.

Dné 7. tega meseca sem prišel zopet semkaj, . . . in sem zdaj vendar enkrat doma. Hvala Bogu za vse! . . . Dné 21. tega meseca bom podelil gospodu Ti-le-tu mašnikovo posvečenje, in drugi dan potem bo slovesna nova maša, pri kateri bom jaz pridigal. To vse je za-me in za Šmarijo zelo zanimivo, ker to mašnikovo posvečenje je prvo, ki ga jaz v svoji novi škofiji delim. Pred to nedeljo — 15. t. m. — pa bom birmal 85 francoskih, angleških in indijanskih birmancev in pel slovesno škofovsko mašo, ki bo prva v Šmariji“.

Prihodnje leto 1855 je za mašnike posvetil tri druge bogoslovce, — med njimi tudi gosp. Foksa (Foxa), namreč tistega, ki ga je bil poslal iz Pariza v Dublin — in je tako pomnožil število svojih misijonskih duhovnikov, po katerih, ko so bili postavljeni v raznih misijonskih krajih, se je nova škofija utrdila. Ko se je tedaj ob takem prijetnem začetku gotovo smelo pričakovati, da se bo v novo ustanovljeni škofiji razcvetalo katoliško cerkveno življenje čedalje krepkeje, ni bilo tudi nobenega pomisleka več zastran uvrščenja te nove indijanske škofije v zvezo z drugimi škofijami severne Amerike. Zatorej so sv. oče Pij IX. (prejemši poročila o tako lepem, uspešnem začetku višje-pastirske delavnosti svojega apostolskega vikarja Baraga) določili že proti koncu leta 1856., da se ta pred tremi leti v polotoku gorenje Mičiganske države ustanovljena indijanska škofija, ki je bila doslé apostolski vikarijat, premeni v pravo škofijo, in da se ta škofija odslé imenuje „Šmarska škofija“ (Dioecesis Marianopolitana). To ime je pa nova škofija dobila po že večkrat imenovanem

mestu „Šmarija“ (Sant Sainte Marie), katero je ob enem bilo odločeno za škofijsko mesto ali za sedež preč. škofa Baraga, ki je s tem nehal biti apostolski vikar in je izgubil ime Ameconskega škofa. To novo škofijsko mesto je bilo po svoji legi, po olikanosti svojih prebivavcev in po čeravno še leseni, pa vendar-le prostorni cerkvi o tistem času najbolj pripravno za škofov sedež. Bila sta tam tudi takrat že dva francoska jezuita z dvema svojima bratoma, katera sta oskrbovala cerkev, šolo, vrt, kuhinjo in vse potrebno po hiši. Razun teh dveh jezuitov, škofovih pomočnikov, se je v Šmariji tudi že ustanovil majhen samostan Uršulinskih nun, katere so z obilnim uspehom oskrbovale deklinško šolo, in med njimi je že ena novinka, kateri je, kot prvi, preč. škof Baraga 7. listopada 1855. leta redovno obleko podelil z navadno slovesnostjo. Ta je po rodu Irka, in ime jej je Marija Henri.

Ko je preč. škof vrnivši se iz prej omenjenih krajev ob Gorenjem jezeru v Šmariji v red spravil najpotrebnejša opravila, ki se niso dala odlašati, tedaj se ob vsem zimskem mrazu proti koncu listopada napoti, obiskat predrage svoje prvoprerojene izpreobrnjene Indijane v Krivem drevesu. Ostal je pri njih čez polovico zime, skoro do svečnice leta 1856., zlasti zato, ker njihov misijonar ni znal indijanskega jezika. Treba je bilo torej, kakor piše preč. škof, te dobre Indijane nekoliko bolj poučevati, zlasti tiste, ki so se pripravljali za prvo sv. obhajilo; treba je bilo pa tudi ondotnega misijonarja, sicer gorečega in dobrega duhovnika, poučevati v indijanskem jeziku.

Ob vsem tem namreč, da je preč. škof Baraga ravno prihodnjim misijonarjem v prid spisal in natisniti dal prav izvrstno in praktično ali porabno indijansko slovnico s slovarjem vred, se nekateri izmed misijonskih duhovnikov nove Baragove škofije nikakor niso hoteli učiti seveda silno težavnega, pa ravno tako tudi potrebnega indijanskega jezika, kar je skrbnemu višjemu pastirju, koj od začetka pa tudi še dalje prizadejalo veliko sitnosti in žalosti. Tako toži že prvo leto po svoji vrnitvi, da je moral predstaviti misijonarja iz Lapoénta in iz Lanza, ker se nista hotela učiti indijanskega jezika; „brez znanja indijanskega jezika pa ni mogoče imeti ljubezni do Indijanov; kdor pa sam ne ljubi, ta si tudi ljubezni pridobiti ne more,“ opomni ob tej priliki škof Baraga. Hvalevredno so se v tej reči obnašali rojaki preč. g. škofa, vsi brez izjemka, kakor gospodje: Pirec, Mrak in oče Oton Škola, ki so že delj časa misijonarili med Indijani,

preden se je nova škofija ustanovila; tako so se tudi učenja indijanskega jezika pridno lotili in se ga kmalu naučili vsi naši kranjsko-slovenski misijonarji, ki so šli v misijon med Indijane za gospodom Lavtižarjem, katerega je Bog dne 3. grudna 1858. l. poklical v dom večnega miru in veselja. — Razun rajnega gosp. Lavtižarja se je med prvimi misijonskimi duhovniki učenja indijanskega jezika z živo gorečnostjo in z lepim uspehom poprijel tudi Nemec gospod Ed. Jaker, katerega preč. škof imenuje svojega drugorojenega sina, ker je bil drugi, ki je iz rok preč. škofa — in sicer 5. vel. srpana 1855. leta — prejel mašnikovo posvečenje. Kmalu potem ga pošlje višji pastir namesto tistega misijonarja, ki ga je moral prestaviti, v Lanz, v ta svoj predragi nekdanji misijon. Ali je pač preč. škofu takrat prišlo na misel, da bo ta njegov drugorojeni sin kedaj njegov vesoljni namestnik ali generalvikar,*) in da bode čez dvanajst let ravno temu drugorojenemu sinu bridka naloga, izročiti blago dušo svojega milega duhovnega očeta v roke vsegamogočnega stvarnika, na njegovem grobu pa da bo v ganljivem govoru indijanskemu svetu naznanjal silno izgubo, ki mu jo je prizadela nemila smrt? —

22. Uspešna višje-pastirska delavnost preč. škofa Baraga.

Imenitnejše misijonske staje v novi škofiji.

Ravno v šestdesetem letu svoje dobe je bil naš prečastiti škof Baraga, ko mu je bila nova Šmarijska škofija izročena v pravo škofovsko oblast. Pa kakšna škofija? Kolikor bolj od ene strani ob silnem južnem in zahodnjem bregu Gorenjega jezera in po polotoku med Mičiganskim in Huronskim jezerom raztegnjena, toliko bolj od druge strani v vsakem obziru pusta in revna. Sem ter tja kaka staja, ena od druge po več dni daleč v tem neizmernem prostoru; v nekaterih stajah lesene, večinoma borne za silo postavljene cerkvice; misijonski duhovniki — vseh skupaj kakih dvanajst — sicer sploh dobri in vneti, pa redki med njimi, ki bi bili zmožni svoje misijonske kraje popolnoma oskrbovati, ker razun indijanskega jezika je bilo — vsaj sem ter tja — treba umeti

*) V severnem kraju škofije ob Gorenjem jezeru; v južnem kraju je bil generalvikar že od leta 1859. preč. gosp. Mrak.

tudi nemškega, francoskega in angleškega. Vrh tega pa ni bilo nobene gotove denarne podpore, nobenih gotovih in stalnih dohodkov ne za škofa, ne za duhovnike, ne za šole, ne za ohranitev že postavljenih, ne za stavbo novih potrebnih cerkvâ, ne za druge potrebne cerkvene reči. „Moja škofija (piše škof Baraga o tej stvari konec leta 1864.) nima čisto nobenih dohodkov, ne enega beliča ne“. — In taka škofija sloni na plečih moža, ki je ne samo zavoljo šestdesetletne starosti, ampak zlasti po silnem trudu in trpljenji v poprejšnjem tridesetletnem misijonarskem življenji že oslabil v močeh, ki pa se je vendar zdaj v škofovski časti le po tem razločil od svojih duhovnikov, da je kot vesoljni škofijski misijonar moral leto za letom, bodi-si po letu ali po zimi, zdaj v ladiji po vodi, zdaj v krpljah po snegu, o silni vročini in o hudem mrazu obiskovati staje svoje neizmerno raztegnjene škofije in povsod opravljati ne samo škofovska, ampak tudi vsa opravila navadnega misijonarja! Zraven pa še silne stiske in skrbi, ki so ga ves čas njegove škofovske delavnosti nadlegovale toliko hujše, kolikor večja je bila revščina in pomanjkanje ob tolikih potrebah nove škofije, ki so se od leta do leta bolj množile.

Pa kolikor hujše stiske in nadloge, kolikor večje vsestransko pomanjkanje, kolikor bolj oslabele moči njega, ki je imel nalogo, saditi in prilivati: toliko obilnejši je bil blagoslov božji, ki rast daje. Okoli misijonskih staj ustanovljenih že v poprejšnjih letih, katera se čedalje bolj krepčajo in utrjujejo, prihajajo leto za letom nove na dan; vsako leto je treba ali že postavljene cerkve razširjati, ali pa nove postavljati.

Da daljnje popisovanje apostolske delavnosti našega prečastitega škofa Baraga ne bo preobširno, in da se ognemo nepotrebne in neprijetne ponavljanja, zato bomo pri posameznih krajih, ki jih je preč. škof obiskoval čas svoje desetletne višje-pastirske delavnosti, pred očmi imeli lepi uspeh njegove delavnosti in le sem ter tja bolj na drobno popisali kak zanimiv primerljaj.

Najiminitnejši kraj je in ostane v zgodovini nove Baragove škofije Krivo drevo („L'Arbre-croche“, po novejšem pa „Little Traversé“), prva in najstarejša misijonska staja, kjer je škof Baraga 28. vel. travna 1831. leta začel svojo misijonsko delavnost med Indijani. Ta staja je imela lepo in prostorno cerkev, ki so jo izpreobrnjeni Indijani sami izdelali, imela je tudi stalnega svojega misijonarja, ki je oskrboval tudi dve drugi indijanski vasi okoli Krivega drevesa.

Krivodreveščani so po poročilu preč. škofa od leta 1859. bili skoro vsi mizarji in tesarji, in so se kaj dobro zavedali, da so prvorojenci preč. škofa, torej tudi ni bilo za nje večjega veselja, kakor kedar so ob škofovskem obiskovanju med seboj imeli preljubega svojega očeta. In ravno v tem prvem misijonskem kraju je bilo preč. škofu namenjeno neko posebno novo veselje, ki ga nikakor ni pričakoval. „Neka mlada Indijanka, blizu 19tih let (tako piše o tem preč. škof 23. roznika 1859. l.), katera po spričevanju misijonarjev že več let živi prav pobožno in vsako nedeljo pristopa k mizi Gospodovi, je prišla k meni, ter me prosila, da jo sprejemem v Uršulinski samostan, ki je v Šmariji. Zavzel sem se nad to prošnjo mlade Indijanke zlasti zato, ker Indijani, kakor Hebrejci in drugi starodavni národi, zakonski stan kaj močno čislajo. Da zadenem pravo, pokličem stariše te deklina ter jih izprašujem zastran namena njihove hčere. In ko mi povedo, da je imela že več snubačev, katere vse pa je odpravila s tem, da je določno izrekla svojo misel, da jo je trdna volja, do konca svojega življenja neomožena ostati — vzel sem jo na ponovljeno njeno prisrčno prošnjo seboj in sprejel med Uršulinske nune za novinko.“

V soseski Krivega drevesa — pa seveda v indijanski soseski, to je okoli dva dni hoda od njega — je bila staja „Grande Traverse“, ki jo je oskrboval vneti in neutrudni večletni indijanski misijonar gospod Mrak, duhovnik ljubljanske škofije, ki ga je preč. škof Baraga 1859. l. postavil za svojega generalvikarja v južnem kraju svoje škofije ali v polotoku med Mičiganskim in Huronskim jezerom. *) Ob prvem obiskanju te staje — l. 1859. — je prečastitega škofa kaj močno razveselila cerkev, ki jo je bil g. Mrak razširil in olepšal. kakor se je spodobilo za misijonsko cerkev. Imela je ta cerkev pet let potem že deset podružnic, ki jih je moral gospod Mrak po kaj težavnih potih obiskovati in v njih pridigati zdaj indijansko, zdaj francosko, zdaj angleško, zdaj nemško. V eni teh podružnic, „Karp Rivér“ po imenu, postavili so dobri ondodni ljudje sami majhno cerkev, ki jo je škof Baraga 1864. l. blagoslovil, ko je drugič prišel v ta misijonski kraj. „Kaj zeló bi (piše o tej priliki preč. škof) ustregel močni želji teh dobrih kristijanov, ko bi jim mogel poslati duhovnika, da bi pri njih ostal, pa mi ni mogoče. Katoličani se v moji

*) Deset let potem — 7. svečana l. 1869. je bil ravno ta gospod Ignacij Mrak, rojen v Poljanah 16. vinotoka l. 1810., kot Baragov naslednik posvečen v škofa v Cincinatu od Cincinaškega nadškofa gospoda Purcella.

škofiji prav obilno množijo, pa redki so duhovniki, ki bi hoteli priti v to oddaljeno in težavno škofijo.“

Iz Karp Rivérja je šel preč. škof v Makinak, v stajo, katera ta pot ni imela svojega misijonarja, ampak oskrboval jo je misijonar sosedne staje pri svetem Ignacijju, ki je tja dohajal vsako nedeljo. Birmal jih je Baraga ob tej priliki v obeh stajah 123.

Od Makinaka proti jugu na vrhu Mičiganskega polotoka je bila čisto indijanska staja „Križna vas“ (Cross-Village — Kros-Viláž), ki je imela svojega misijonarja iz reda sv. Frančiška. V poročilu o prvem svojem škofovskem prihodu na to stajo 1859. l. popisuje preč. škof, kako so ga sprejeli ondotni indijanski kristijani. „Ko od daleč zagledajo čoln, jamejo zvoniti, in vsi se zberô in gredô k bregu, pred njimi učitelj s svojimi učenci, ki so dve zastavi nosili. Na bregu pokleknejo vsi, in ko jim podelim škofov blagoslov, spremijo me med zvonjenjem in streljanjem s puškami v cerkev. Tako Indijani navadno povsod sprejemajo škofa.“ Ob drugem škofovem obiskovanju leta 1861. je bilo število vernikov v Križni vasi tako pomnoženo, da cerkev nikakor ni več zadostovala misijonskim potrebam. Sklenili so tedaj, poprejšnjo predelati in razširiti; izdelali so jo tudi Indijani sami tako izvrstno in trdno, da bi je, kakor piše preč. škof 1864. l., noben olikan tesar ne mogel boljše izdelati.

Križnovaški misijonar je oskrboval tudi misijonsko stajo v „Srednji vasi“ (Middle-Village), kjer je tudi bila misijonska cerkev, pa že 1861. leta premajhna; treba je bilo tedaj tudi to cerkev razširiti, kar se je ob radovoljnosti ondotnih Indijanov tudi lahko dalo doseči. „Prav zeló mora človeka veseliti (piše preč. škof Baraga v navedenem poročilu), ko vidi silni napredek indijanskih misijonov; temu nasproti pa se Indijani v gozdih, ki se nikakor nočejo izpreobrniti, vidno izgublajo, tako da bodo kmalu popolnoma izginili. Večkrat pridem na svojem popotovanju v take kraje, kjer so bile velike indijanske vasi, kakor mi moj spremljevalec pripoveduje, zdaj pa ni videti nobene več, ali k večjemu sem ter tja kaki dve družini, ki hirate kot ostanki nekdanjih Indijanov“.

Med misijonskimi stajami, ki jih je preč. škof Baraga ustanovil o začetku svoje misijonske delavnosti, nam je v posebno dobrem spominu dvojni Bobrov otok, večji in manjši. Prebivavci teh otokov so bili takrat sami otovaški Indijani, s časom pa so jeli, zlasti na večjem otoku, se naseljevati za-

nikarni, grdi in hudobni Mormoni, ki sicer sami sebe „svete“ ali svetnike imenujejo, pa imajo po vodilih svoje družbe kakor Turki po več žen, in s silnim sovraštvom napadajo vse one, ki se jim nočejo udati. Ob času ustanovitve nove Baragove škofije so ti hudobneži večji Bobrov otok imeli popolnoma v svoji oblasti, tako da se nihče drug ni mogel tam naseliti; zraven tega pa so tudi na vse strani ropali in razsajali tako, da so bili Indijani in drugi kristijani poslednjič prisiljeni združiti se, ter te grduine — več ko 300 družin — napasti in po hudi bitvi z otoka pognati. Potem so se med domače Indijane na tem lepem otoku naselili katoliški Irci, pa tudi nekateri Francozi in Nemci, ki pa, ko jih je preč. škof 1859. leta prvikrat obiskal, niso imeli ne cerkve ne svojega misijonarja. Cerkve in misijonarja je pa ravno na tem otoku bilo treba toliko bolj, kolikor hujše so bili Irci pijanosti udani; pošlje jim tedaj skrbni višji pastir nemudoma gorečega misijonarja, nekega gosp. Muraja, ki je v silnih težavah ne samo zgradil precej prostorno cerkvico in duhovščnico, ampak uvel tudi tolikanj potrebno družbo zmernosti v pristrčno veselje svojemu preč škofu, ki je 1864. leta drugikrat obiskal ta otok. — Na manjšem Bobrovem otoku pa, kamor se niso mogli vrniti Mormoni, ostali so Indijani, odkar so se izpreobrnili, sveti veri vedno zvesti, ter so postavili namesto stare kapele iz lubja pravo cerkev iz prav lepe cedrovine.

Leta 1861. je preč. škof na nekem drugem otoku v Šmarijski vodi, ki je 20 angleških milj ali blizu 7 ur od Šmarije daleč in se „Cukrov otok“ imenuje, ustanovil novo misijonsko stajo in postavil majhno cerkev, ki jo je blagoslovil sv. Jožefu v čast. Ostal je tri tedne pri ondotnih Indijanih, med katerimi jih je bilo sicer še malo izpreobrnjenih, navdajalo ga je pa trdno upanje, da se bodo izpreobrnili ne samo vsi, ki so že bili tam, ampak da jih bode prišlo tudi več drugih, ki se bodo naselili okoli cerkve. Ker so od začetka bili brez lastnega misijonarja, zato jih je preč. škof sam vsaki mesec obiskoval; sicer pa so se vsako nedeljo dopoldne in popoldne v cerkvi shajali k skupni molitvi in k skupnemu petju. Ker je ob tej priliki zvedel, da nekateri med Indijani na otoku sv. Martina v Mičiganskem jezeru želé sprejeti krščansko vero, zato se je prihodnjo zimo napotil tja, jih poučeval in izpreobrnil toliko, da je o spomladi potem moral tudi tam postaviti majhno cerkev, katera je kakor tudi cerkvica na Cukrovem otoku stala veliko in v dolgove spravila preč. škofa, ker je bilo treba delavce najeti.

Drugo novo stajo v južnih krajih svoje škofije, ali na polotoku med Mičiganskim in Huronskim jezerom, je preč. škof ustanovil 1861. leta v majhnem mestu, „Alpena“ imenovanem, o priliki, ko je potoval k deželnemu cerkvenemu zboru v Cincinat, ki se je vršil od 28. aprila do 5. maja. Po silno težavni poti, nekoliko dnij peš v krpljah, 5 dnij pa na sanéh, ki so jih psi vlekli, pride naš preč. škof prvikrat v Alpeno, kjer je tudi prvikrat v svojem misijonarskem življenji moral obležati zavoljo popotnih težav. Pa ravno ta bolezen, ki ga je v Alpeni zadrževala, služila mu je v to, da je lože obravnaval vse, česar je bilo treba za ustanovitev novega misijona. Lotil se je koj stavbe potrebne cerkve, kupil v ta namen sredi lepega mesteca selišče za cerkev, in spodbujal katoličane, ki se jih je bilo že mnogo tam naselilo, da pripomorejo sami k stavbi cerkve, s takim uspehom, da niso le katoličani, ampak tudi protestantje „prav liberalno“ (kakor opomni preč. škof) donašali po 10, 30, 40 in celó 50 tolarjev.

Kakor proti jugu v krajih otovaških Indijanov, tako, če ne prijetnejše, se je razcvetalo življenje mlade Baragove škofije v severnih in zahodnih očipve-indijanskih krajih ob Gorenjem jezeru. Izmed staj, ki jih je preč. škof v poprejšnjih letih ustanovil ob Gorenjem jezeru, nam je gotovo najbolj v spominu staja v Lanzu, katero je bil škof Baraga obiskal kmalu potem, ko se je bil vrnil iz Evrope in, kakor nam je že znano, v skrb izročil svojemu drugorojenemu sinu gospodu Jakerju. Dné 29. rožnika 1859. leta, ki je bil njegov dvainšestdesetletni rojstni dan, spravi se skrbni višji pastir drugič na pot, obiskat to svojo predrago nekdanjo stajo. Pristrčno veselje mu je bilo, videti tako obilen napredek v tem misijonskem kraju, da verniki ob nedeljah nikakor niso mogli vsi v cerkev. Bilo je tedaj treba cerkev podaljšati, in sicer za polovico, zlasti, ker so iz nekega daljnega kraja, Deser po imenu, k škofu v Lanz prišli poganski Indijani in mu gotovo obljubili, da se jih bo prihodnje leto veliko v Lanz preselilo in h krščanski veri izpreobrnilo.

Novih cerkev je bilo zlasti treba pri mnogih rudnikih ob Gorenjem jezeru, ker se je čedalje bolj množilo število katoliških rudarskih družin. Okoli Lanza, dasi nekoliko dnij daleč, sta bila dva rudnika, eden se imenuje „Klark“, eden pa „Klif“; oskrboval ju je misijonski duhovnik v staji Eagle Harbor, tisti gospod Ti'le (Thiele), ki je prvi v škofijski cerkvi v Šmariji pel novo sv. mašo. S tem gosp.

Ti'le-tom obišče preč. škof potem, ko je Lanz zapustil, oba rudnika; v Klarku ni bilo nobene cerkve; zato rej prosi preč. škof rudarsko ravnateljstvo, da bi prevzelo skrb, da se tam postavi majhna cerkev, in to prošnjo je vodstvo tudi rado-voljno sprejelo; v Klifu pa, kjer se je vsak mesec dobivalo več ko 180 sodcev ali tristotisoč liber najlepše medenine ali bakra, dozidali so ravno tisto leto 1859 lepo in prostorno cerkev z duhovščnico vred. Ta cerkev je preč. škofa stala 300 to-larjev, 116 tolarjev pa zvon, ki ga je tudi on sam preskrbel; ravnatelji pa, dasi protestantje, darovali so v ta namen 100 tolarjev. — Tri leta potem najdemo v tem rudniku Klifu duhovnika naše ljubljanske škofije, gosp. Andolšeka, kakor piše preč. škof, vnetega misijonarja, ki je bil naslednik go-spoda Ti'leta.*)

Razun gosp. Andolšeka je gospod Janez Čebul, tudi duhovnik ljubljanske škofije, ob tistem času opravljal misi-jonsko duhovno službo ob Gorenjem jezeru, in sicer v Lapoéntu, v prvi staji, ki jo je preč. škof Baraga leta 1835. ustanovil pri Gorenjem jezeru. Ta misijonski kraj je bil silno razteg-njen in težaven. „Peteklo zimo (piše preč. škof) je moral gospod Čebul k nekemu bolniku, ki je stanoval 90 angleških milj ali okoli 30 ur daleč. Šest dnij je potreboval, da je v krpljah tja prišel; vsako noč je moral v gozdu spati pod milim nebom, in ker ni vedel, da bo pot tako dolga, zato se je samo za tri dni založil z živežem in moral je seveda dosti lakote trpeti. Ostal je tamkaj nekaj dnij, poučujoč In-dijane, katerih je krstil blizu 30. Govori in pridiguje že prav dobro indijansko.“ — V tem svojem misijonu je imel gosp. Čebul štiri misijonske cerkve, ki so bile po več dnij hoda na-razen, izmed katerih bi bil preč. škof kaj rad eno ali drugo oskrbel z duhovnikom; „pa težko je (toži dobri višji pastir), težko je najti za to škofijo pripravnih duhovnikov, zakaj v vsaki staji je treba znati tri ali štiri jezike; in redki so du-hovniki, kateri bi bili zmožni vseh potrebnih jezikov. Misi-jonarji, kateri so znali v raznih jezikih pridigovati, so morali zapustiti škofijo, ker so tako oslabei, da niso bili v stanu opravljati silno težavne misijonske službe“. Poglavitna staja v tem silnem Lapoénškem misijonskem okraji je po sporočilu preč. škofa Baraga od leta 1864. postalo mestece Bejfield (Bay-field), kamor se je gosp. Čebul iz Lapoénta preselil, in kjer se je poprejšnja cerkev toliko morala podaljšati, da je bila

*) Leta 1863 je gosp. Andolšek prestopil v nadškofijo sv. Fran-čiška v Kaliforniji, in je še ondi. (Opomba pisateljeva l. 1869.)

dvakrat daljša kakor popred; pa ob vsem tem je že leta 1865. komaj zadoščala čedalje obilnejši množici vernikov.*

V soseski misijonskega okraja g. Čebula je bila staja Ontonagan, ki jo je preč. škof ustanovil po svoji vrnitvi iz Evrope. Oskrboval jo je tisti gospod Foks, ki ga je bil preč. škof leta 1854. poslal iz Pariza v Dublin in v dijakona posvetil isti dan, ko je obhajal dvaintrideseto obletnico svoje nove sv. maše. Imela je tudi ta staja štiri silno raztresene podružnice: razcvetela se je pred vsemi drugimi najhitrejše, zlasti od kar se je tam Uršulinski samostan ustanovil namesto samostana v Šmariji, ki se ni mogel ohraniti zavoljo silnega siromaštva ondotnih prebivalcev. V Ontonaganu pa je ta nunski samostan pognal tako krepke korenine, da je imel leta 1864. — po sporočilu preč. škofa — 15 nun, 30 rejenk, in veliko drugih učenk, ki so jih nune učile.

Gledé na prihodnost nove Baragove škofije je posebno zanimiva staja, katere imenovati doslé še nismo prilike imeli, staja namreč v mestu Market (Marquette) ob Gorenjem jezeru. To mesto je nekoliko let že imelo svojo cerkev, in odkar je škof Baraga misijonske duhovnike s seboj pripeljal iz Evrope, tudi svojega lastnega misijonarja. Ker se je pa tako množilo število katoličanov, da jih je že leta 1864. komaj tretji del moglo v cerkev, zato je bilo treba nove in prostorne cerkve; ta se je tudi s pripomočjo vnetih vernikov, med katerimi so nekateri donašali po 100, 150 in eden celó 600 dolarjev, leta 1864. začela postavljati kmalu potem, ko je bil tja prestavljen goreči že znani misijonar gosp. T'le. Kake 4 ure daleč od Marketa so bili zastran posebno izvrstnega železa sloveči rudniki; v teh je bilo toliko irskih, nemških in francoskih delavcev, da se je morala tam že 1859. leta cerkev postaviti. Oskrboval je ta rudarski kraj, ki se imenuje „Nigani“, misijonar iz Marketa, ker preč. škof ni imel dovolj duhovnikov, da bi mogel ustreči prošnjam ondotnih katoličanov. Ko se mu je pa leta 1861. ponudila lepa prilika, kupiti prav po ceni neko hišo, ki je bila nekaj milj daleč od nove cerkve v Nigani, kupil jo je za prihodnjega misijonarja; ker je bila lesena, kakor druge sploh, dal jo je na vozovih v Nigani pre-

* Razun že imenovanih gospodov: Pirec, Mrak, oče Oton Škola, Lavtižar, Čebul in Andolšek so za rajnim škofom Baragom še šli v misijon med divjake severne Amerike iz Ljubljanske škofije gospodje: Godec, Skopec, Buh, Žužek, Tomazin in Trobec, — vseh skupaj torej 12, med katerimi jih še deset neutrudno obdeluje novi vinograd Gospodov po neimerno obširnem indijanskem svetu. Srečna Kranjska dežela, mati takih sinov! (Opazka pisateljeva l. 1869.)

peljati in poleg cerkve postaviti. „Takó se je ta hiša (opomni preč. škof v svojem poročilu) dobila veliko bolji kup, kakor ako bi bilo treba novo narejati.“

Od Marketa proti Lanzu so se po vrnitvi preč. škofa iz Evrope zavoljo najdenih prav bogatih mednih rudnikov, ki jih je bilo 5, začeli rudarji naseljevati v taki obilnosti, da je lepa in prostorna cerkev že bila izdelana, ko je preč. škof leta 1859. obiskal ta kraj, ki se imenuje „Portaž Lak“ („Portage Lake“). „To cerkev sem posvetil (piše preč. škof) 31. mal. srpana, na dan sv. Ignacija in v čast tega imenitnega misijonskega svetnika, čegar duhovni sinovi so bili in ostanejo še zmerom najbolj izvrstni misijonarji. Posvetil sem pa to cerkev s posebno slovesnostjo; služili so mi namreč pri škofovski maši trije duhovniki, kar se kaj redko primeri v moji škofiji. Umestil sem tudi ravno tisti dan, ki je bila nedelja, stalnega duhovnika v tem misijonskem kraju, ki ga je doslé oskrboval gosp. Jaker iz Lanza.“

Ravno to leto 1859. je preč. škof v drugem rudarskem kraju, „Minnesota“ imenovanem, v čast prečiste Device Marije posvetil cerkev, ki je bila največja in najlepša v novi škofiji. Dal jo je izdelati že znani gospod Foks, ki jo je oskrbel tudi z orglami, katere so ob cerkvenem posvečenju dne 4. kimovca prvikrat zapele v novi Baragovi škofiji.

Vse te doslé omenjene cerkve so bile postavljene kar na tla, brez posebnega vklada v zemljo; prva cerkev se je na podzidje stavila leta 1865. v nekem imenitnem mestu pri Gorenjem jezeru, ki ga pa preč. škof ne imenuje v dotičnem svojem poročilu. Sam prostor, na katerem je stala ta podzidana cerkev, veljal je 1200 tolarjev. Vkladni kamen je vložil preč. škof z vso pri nas navadno slovesnostjo vpričo silne množice ljudstva, katero še nikoli ni videlo take slovesnosti.

Pa ob vsi njegovi in njegove škofije revščini je bilo preč. škofu laglje cerkve razširjati ali novič postavljati, kakor pa oskrbeti jih s potrebnimi in pripravnimi duhovniki. Pomanjkanje duhovnikov mu je prizadejalo toliko več skrbij in težav, kolikor bolj se je leto za letom množilo število vernikov njegove silno raztegnjene škofije in kolikor bolj je on sam začel pešati in slabeti. Ob tem pomanjkanju je moral proti zimi leta 1862. v svojem škofovskem mestu, v Šmariji, ostati brez duhovnika, in je bil delj časa škof, župnik in kaplan vse ob enem. „To mi je (piše o tej zadevi 2. mal. travna 1863) v mojih letih silno težavno. Tako sem oni dan moral iti k neki bolni osebi 20 angleških milj ali blizu 7 ur daleč od tukaj

(od Šmarije). Najstarejša hči neke Indijanke je nevarno zbolela, in ta dobra žena je bila v silnih skrbih, ko bi njena hči morala umreti brez svetih zakramentov. Pošlje tedaj po mene, in šel sem tja po snegu in po ledu o strašno hudem mrazu, ki je tukaj včasih huji, kakor na Rusovskem. Več vasij je, ki so 10, 12 ali 15 milj od tukaj oddaljene, v katere moram včasih iti. Med vsemi težavami in skrbmi me pa najhujše tare skrb, kedaj in kako bode konec teh nadlog, ker ni ga duhovnika, ki bi ga mogel pri sebi v Šmariji imeti. Sleherni mojih 15 duhovnikov je tako potreben na svojem mestu, da z dobro vestjo nobenega ne morem prestaviti . . . Moram torej voljno potrpeti, dokler mi ne pošlje dobrotna božja previdnost dobrega in pripravnega duhovnika. Jaz pravim: dobrega in pripravnega; zakaj ne manjka se jih, ki prosijo, da bi jih sprejel, pa eni izmed teh niso v redu in popolnoma zanesljivi, kakor dozvem po dotičnih njihovih škofih, drugi pa ne umejo vseh za mojo škofijo potrebnih jezikov, pa jih tudi ni volja, naučiti se enega ali drugega, katerega ravno ne umejo. Tako pride preteklo spomlad neki duhovnik k meni, ki je dobro govoril nemško in francosko, ne pa angleško. Ko mu povem, da ga prav rad sprejemem, ker upam, da se bo tudi angleško kmalu naučil, odgovori mi: „Nikoli se ne bom angleškega jezika učil, ker sovražim ta jezik“. Nisem ga torej mogel sprejeti . . . in moram, Bog vé kako dolgo še, ostati brez duhovnega pomočnika, kar mi je dostikrat prav težavno. Tako sem, na priliko, moral ravno danes na véliki četrtek sveto olje čisto sam posvečevati, kar sevéda cerkvena postava ne dopušča, pripušča pa tista postava, po kateri „sila kola lomi“. Morebiti je današnji dan še kateri drugi škof v zapuščenih krajih Kine in Azije sploh ravno tako sveto olje posvečeval, kakor jaz tukaj. — Bogu bodi potoženo, ki mu je znana moja sila; On, ki je Gospod vinograda in Gospod žetve, naj se me usmili, in naj mi kmalu pošlje dobrega in pripravnega sodelavca, katerega ga prosim neprenehoma.“

23. Premeščenje škofovskega sedeža iz Šmarije v Markét (Marquette).

Pa ravno te nadloge in težave, katere so toliko bolj gre-nile dneve prečastitemu škofu, kolikor manj mu je v šest-inšestdesetem letu njegove starosti bilo mogoče ob mnogih škofovskih skrbih in opravlilih opravljati tudi službo navadnega priprostega misijonarja, so pripomogle, da je hitreje do-

zorela misel, ki je skrbnega višjega pastirja čedalje bolj motila zastran premeščenja škofovskega sedeža iz Šmarije v mesto Markét. Sprožili so to misel najprej duhovniki v stajah ob Gorenjem jezeru, ki so več let že preč. škofa nadlegovali s prošnjo, naj se preseli iz Šmarije v kak bolj pripraven kraj ob Gorenjem jezeru; pa upiral se je tako dolgo, dokler ga niso vnanje okoliščine prisilile, poprijeti se te misli in skrbeti, da jo izvrši.

V tem času namreč, ko ni samo krščanstvo, ampak tudi omikano družbeno življenje ob Gorenjem jezeru silno napredovalo, v krajih, ki so bili pred 10. leti še popolnoma pusti, zaostajalo in hiralo je mesto Šmarsko čedalje bolj, nekaj zavoljo neugodne lege v pustem, divjem kotu med Gorenjim in med Huronskim jezerom, nekaj pa tudi zavoljo silnega uboštva tamošnjih prebivalcev. Zlasti pa je mesto Šmarija za škofov sedež čedalje manj pripravno postajalo zato, ker ob silni dalji od vseh drugih misijonskih staj ni bilo daleč krog in krog nobene vozne poti. „Pet mesecev (piše o tej zadevi preč. škof), od konca listopada do meseca vel. travna, ni moč na nobeno stran iti drugače, kakor peš; po vodi se ne more, zavoljo ledu, poti pa še take ni tukaj nobene, da bi mogel konj iti po njej. Pisma, ki jih pišemo po zimi, moramo pošiljati po poslancih, ki morajo sto in sto milj daleč po strašnih gozdih v krpljah gaziti sneg, preden pridejo do takega kraja, od koder je moč voziti se ali jezdariti. Če po zimi pišem kakemu misijonarju ob Gorenjem jezeru, ne morem pred dvema mesecema pričakovati nobenega odgovora.“

Ob Gorenjem jezeru pa ni samo dosti voznihih potov na vse strani, ampak so tudi že v raznih krajih železnice, in vrh tega vsaki dan drdrajo poštni vozovi od kraja do kraja.

Te okoliščine so tedaj naklonile preč. škofa, da je nazadnje ustregel želji in večletnim prošnjam svojih duhovnikov ob Gorenjem jezeru. Dogovori se o tej zadevi z nadškofom v Baltimoru, ki je prvi véliki škof v severni Ameriki, in s svojim nadškofom v Cincinatu, ter pošlje leta 1865. prošnjo, ki sta jo ta dva oba podpirala, sv. očetu, da sme premestiti svoj sedež iz Šmarije v mesto Market, ki je bilo središče nove škofije. Ko so sveti oče privolili v to premeščenje, preselil se je prečast. škof meseca maja leta 1866. v Markét, koj ko se je po Gorenjem jezeru otajal led. To mesto se je Markét imenovalo po nekem izmed prvih in najbolj vnetih jezuitov, ki so kot misijonarji prišli v ta kraj. Bilo je ob času premeščenja škofovega sedeža še majhno začetno mesto; zavoljo svoje prijetne lege pa se je naraščalo tako hitro, da

so ravno takrat, ko se je škof preselil tja, tam stavili 40 novih hiš. Imelo je največjo in najlepšo cerkev v gorenjem delu Mičiganske države, ki so jo ravno leta 1866. izdelali in je stala 12.000 dolarjev; ta znesek pa, sevéda, se ni mogel ob enem izplačati, ampak ostalo je še precej veliko dolga, ki ga je preč. škof v silnih stiskah odpravljajal po malem, dokler ni popolnoma obležal.

S tem, da je preč. škof Baraga škofovski sedež postavil v mestu Marketu, spolnil je zadnjo nalogo, ki jo je moral še rešiti kot ustanovitelj nove škofije med otavaškimi in očipveškimi Indijani. V Markétu kot v škofovskem mestu je nova škofija dobila svoje pravo središče in gotovo tudi pravo in trdno podlago za nadaljnjo uspešno rast družbenega in cerkvenega življenja in blagostanja, do katerega se je bila škofija takrat že povzpela. Imela je po poročilih preč. škofa od leta 1867. pet nunskih šol, in sicer dve šoli Uršulinskih nun, eno v Markétu, eno pa v Ontonaganu, kateri ste vzdrževali te dve soseski sami; v šolah v Šmariji, v Hankoku in v Lanzu pa so poučevale sestre od sv. Jožefa, in sicer v Lanzu ne samo dekleta, ampak tudi dečke, kar je preč. škofa navdajalo s silno veselim upanjem zastran prihodnosti njegove škofije. Samostanske sestre v Šmariji je moral sam vzdrževati in je plačeval za-nje 400 tolarjev na leto, pa tudi sestre v Lanzu je moral večinoma sam preskrbovati. Vrh tega je po preselitvi v Markét minula tudi tista skrb, ki je blazega škofa vedno tako močno težila zastran pomanjkanja dobrih in pripravnih duhovnikov; imel je namreč že 1867. leta 21 duhovnikov, s katerimi je mogel oskrbeti vse imenitnejše staje. Edino skrb, ki ga je še nekoliko težila, napravljalo mu je pomanjkanje zdatne denarne pomoči, da bi se bil mogel iznebiti dolgov, v katerih je škofija tičala, in zadoščati raznim potrebam, katere so se množile toliko bolj, kolikor lepše se je razcvetalo po vseh straneh mlade škofije kiščanske-katoliško življenje. „Kak razloček (piše preč. škof poln hvaležnega veselja dne 3. malega travna l. 1867.), kak razloček med sedanjim in med tistim časom, ko se je škofija začela! Takrat sta bila tukaj samo dva duhovnika, ki sta morala daritev svete maše večjidel opravljati v hišah; zdaj ima vsaka nekoliko večja naselitev svojo cerkev . . . Naše cerkve se sicer postavljajo na stroške dotične soseske, največji del troškov pa zadeva vendar-le škofa. S šolami smo dobro oskrbljeni; vsaka soseska ima svojo šolo, v kateri učé ali nune ali posvetni učitelji. Tudi misijonarjem ni treba zdaj toliko trpeti in pre-

stajati, kakor nekdam, ko so duhovniki, ki jih je bilo malo, morali po slabih potih silno daleč hoditi; zdaj jim ni treba več daleč potovati: pota so večinoma dobra, in skoro povsod se zdaj človek lahko vozi, bodisi po vodi ali po suhem. Najhujša težava ostane vedno le-ta, da je misijonarjem skoro povsod treba umeti angleški, francoski in nemški, semtertja tudi indijanski; dobiti pa duhovnike, ki bi umeli toliko jezikov, je kaj težko, ravno tako težko pa tudi ustanoviti semenišče, ker ni za to ne denarnih ne drugih potrebnih močij.“

24. Čedalje večja slabost preč. škofa Baraga.

Drugi narodski cerkveni zbor v Baltimorah, kjer preč. škofa zadene mrtvud. — Blaga njegova smrt.

Ob takem stanu svoje škofije je pač kaj lahko naš preč. škof Baraga svoje oči ravno tako s hvaležnim veseljem obračal v preteklost, kakor z mirnim in trdnim upanjem v prihodnost, ko je čutil, da se bliža večer blagovitega njegovega življenja. Do štiriinšestdesetega leta svoje starosti ni čutil blagi naš apostolski mož ob vsem trpljenji, ob vseh silnih težavah neutrudljive svoje misijonarske delavnosti nobenih posebnih slabostij, zlasti pa nobene take bolezni, ki bi ga bila v posteljo položila; ko je pa moral na težavni poti v Cincinnati leta 1861., kakor nam je že znano, v mestu Alpeni prvokrat obležati, jelo ga je tudi prvokrat opominjati, da ni iz železa, da njegove moči pešajo in da se dan njegovega pozemeljskega popotovanja nagiba proti večeru. In od tistega časa je slabost nastajala čedalje večja in se napovedovala ob vsakem nekoliko večjem trudu. „Preteklo zimo (toži preč. škof v poročilu od leta 1862.) sem imel silno težavno pot, ki mi je zasadila težave na prsih tako, da če le nekoliko daleč grem, me v prsih tišči in težko diham . . . Nisem mogel strpeti, da ne bi bil šel obiskat divjih in še poganskih Indijanov v nekem stranskem kraju, 3 dni daleč od Šmarije, kamor doslé še nikoli nisem prišel. Dasi sem imel kaj malo upanja priti tja, spravim vendar krplje na noge in krenem na pot. Pa komaj hodim dobre pol ure, začne me v prsih tiščati tako, da mi je bilo kar obležati. Izročim se Bogu in se silim naprej, ker mi ni dalo miru, dokler nisem prišel tja, kamor sem se bil namenil. In — hvala Bogu! prsne težave so popolnoma minule . . . vendar pa mi bržkone ne bo več mogoče peš potovati.“

Te prsne težave in sploh oslabele telesne moči so preč. škofu sicer branile, da ni mogel po zimi na pot, ob letnem času pa je po navadi potoval od kraja do kraja po svoji škofiji, birmoval in pridigoval, sem ter tja v treh jezikih dopoldne in popoldne, torej šestkrat na dan, sem ter tja v štirih, kakor meseca kimovca l. 1866. v Hankoku.

In tu je bila meja postavljena blagoviti petintridesetletni delavnosti preblagega našega misijonarja in apostola; v Hankoku se je zadnjikrat razlegal tisti evangelijski glas, ki je od leta 1831. donel po divjem indijanskem svetu s tako močjo, da so popolnoma izginile goste megle poganskih vraž in hudobij in se umaknile milemu solncu svete vere in omikanega krščanskega življenja. Zmanjkovalo mu je namreč sape, in zapuščal ga je glas pri tem pridigovanju v Hankoku tako, da je moral slovo dati obiskovanju misijonskih staj, in pri zadnji pridigi v Hankoku svojim predragim poslušalcem kar naravnost povedati, da ne bo več mogel pridigovati.

In bilo je temu tudi res takó, zlasti, ker je ta splošna slabost svoj vrhunec dosegla v mrtvudu, ki je preč. škofa zadel en mesec potem v Baltimoru. Praznovali so namreč škofje severne Amerike ob začetku vinotoka meseca svoj drugi narodno-cerkveni zbor v Baltimoru, kjer se je nebeška lepota in nadzemeljsko veličanstvo katoliške cerkve razodevalo tako živo, da je amerikanski svet kar strmeti moral nad silno močjo, ki jo je katoliška cerkev tako naglo dobila v severni Ameriki.

„Ta zbor (piše prav pomenljivo Njujorški časnik: „Tribune“) mora prav zeló zanimati vse državljane Zedinjenih držav, naj si bodo te ali óne vere. Cerkev, katera se skazuje v zbranih svojih višjih pastirjih, ni več tuja na naši zemlji. V 90. letih, odkar smo neodvisen in samostalen národ, narastlo je število škofov od enega do 47, število duhovnikov pa od 30 do 2700. Katoličanov pa smemo šteti vsaj 4 milijone, — množica, ki razun Metodistov presega vse druge verske družbe. In vrh vsega tega se bo v Baltimorskem zboru posvetovanje sukalo ob ustanovitvi nič manj ko 15 novih škofij v Zedinjenih državah.“

Dasi zaidemo nekoliko stran poti, vendar ne moremo opustiti, da ne bi zastran tega v mnogem obziru imenitnega zbora posneli nekoliko vrstic iz mikavnega poročila učenega in gorečega misijonarja, slovečega Jezuita Weningerja, ki je imel, kot učen bogoslovec, svoje mesto v zboru. Spodbuja nas k temu ne samo ozir na vesoljni cerkveni zbor, ki se bo konec tega leta (1869) obhajal v Rimu, ampak nagiba nas k temu

kaj močno čutilo, po katerem mislimo in sodimo, da kaj dobro dé katoliškemu srcu, zlasti zadnji čas in v naših krajih, ako vidi in čuti, kako drugod, kako v zares prosti in svobodni Ameriki tudi tuji in vnanji ljudje, ki niso naše vere, čutijo in čislajo blagovito krepost in veličastno lepoto tiste naše matere cerkve, katero lastni otroci med nami tolikanj žalijo in ogrdujejo.

„Prišlo je k zboru, ki se je začel na rožnovensko nedeljo, 7 nadškofov, 40 škofov in čez sto učenih bogoslovcev, pa več predstojnikov raznih redov. V lepem, neizrečeno slovesnem redu smo šli iz nadškofovega dvora, pred katerim se je zbralo okoli dvajset tisoč gledalcev, v stolno cerkev. Za križem je šla silno velika truma bogoslovcev v koretljih, za njimi 120 mašnikov in več družih duhovnikov v dražih mašnih plaščih, za njimi 40 škofov in 7 nadškofov z mitro in s palico in v škofovski obleki z zlatom prepreženi, poslednjič pa preč. Baltimorski nadškof Spalding kot papežev namestnik in zboru predsednik s svojim spremstvom.

Vreme ni moglo lepše biti; koder je šla procesija, bilo je vse natlačeno ljudij, še celo po strehah in na drevji je bilo polno gledalcev. Strmeli so nad veličastvom katoliške cerkve že v njenih vnanjih obredih ali šegah, in že ta slovesni sprevod je vse tako prevzel, da mu celo angleški dnevniki niso mogli dosti hvale peti. Videle se je Amerikancem na obrazih, da so osupli zavoljo nepričakovane lepote, kreposti in veljavnosti katoliške cerkve, in da se je marsikateremu izmed njih vrivala misel, da bi vendar-le ta 18-sto let stara in vedno mlada in krepka katoliška cerkev utegnila biti tista cerkev, ki jo je postavil Kristus, Sin Božji, in jej obljubil, da bo nepremakljiva stala in vseskozi obstala do konca sveta. Te in take misli so tudi zares razodevali angleški časniki, kateri se pečajo z našim zborom Njujorški časnik „Herod“ je skrbel, da se mu je koj po telegrafu poslal izvrstni govor, ki ga je Baltimorski nadškof imel po veliki maši, in tako je bil ta govor že drugi dan v rokah Amerikancev. Vsi imenitnejši časniki v Baltimoru, v Filadelfiji in v Njujorku govoré z velikim spoštovanjem o katoliški cerkvi, katere lepota je v tem zboru sijala tako milo, in se ne morejo dosti čuditi edinosti, vzajemnosti in bratovski ljubezni, ki je od začetka do konca vladala med škofi, ki so semkaj prihiteli od vseh krajev, nekateri po 5000 amerikaških milj ali blizu 1700 ur daleč. Ta edinstvo, ta vzajemnost se je Amerikancem tako globoko vtisnila, da pridigarjem raznih razcepljenih verskih družeb ne-

prenehoma v vzgled stavijo duhovništvo katoliške cerkve... Zanimivo pa je, da je celó Johnson sam, prezident ali poglavar Zedinjenih držav, prišel po železnici s posebnim vlakom iz Vašingtona, da bi se udeležil končne zborove slovesnosti, katera je bila od devetih dopoldne do pol treh popoldne. Ves ta čas ni obrnil prezident svojih očíj od tega, kar se je godilo. Imel je pred očmi živo podobo tiste trdne in močne edinosti, katera glavo združuje z vsemi udi v zdravo in krepko telo. Vsi škofje z mitro in v pluvijalu ali v velikem plašču so se zaporedoma bližali velikemu oltarju, ter so na njem podpisali vse to, kar se je bilo v zboru sklenilo, da se je moglo potem v Rim poslati sv. očetu v potrdilo, brez katerega sklepi cerkvenih zborov ne morejo imeti nobene postavne veljave. Tako ravnanje je toliko bolj prevzelo prezidenta in druge pričujoče imenitne Američane, kolikor bolj so se zavedali silnega razločka med cerkvenim zborom in med svojim lastnim zborovanjem v Vašingtonu, in kolikor manj so mogli prezreti stalno, častitljivo in po 18stoletni izkušnji potrjeno podlago, na kateri je postavljena duhovna oblast ali tako imenovana hierarhija.“

Prišel je k temu imenitnemu zboru tudi naš prečastiti škof Baraga. Guala ga je vkljub vsi njegovi nam že znani slabosti na to daljno pot višja pastirska skrb do njegove črede in tista dolžnost, po kateri morajo škofje sploh v cerkveni zbor iti, ako le morejo: pa komu ne bi hodilo na misel, da je dobrotljivi Bog svojemu zvestemu služabniku hotel podeliti še to srečo in milost, preden svojo čredo za vselej zapusti, da vidi in pozdravi tisti kraj, kjer je njegova čreda pred 14. leti njega dobila za svojega prvega višjega pastirja, in da se njegovo srce še tukaj na zemlji vzradostí nad silno lepoto in živo krepostjo vojskujoče matere cerkve, preden jo v nebesih zagleda kot zmagoslavno? In edino to srečo in to veselje je dosegel blagi apostol Indijanov po svojem prihodu v Baltimor; zakaj koj prvi zborov dan, na rožnovensko nedeljo namreč, je preč. nadškof Spalding potem, ko so se opravile navadne molitve in ko se je očitno naznanilo, da se zbor začne, prosil v cerkvi zbrano ljudstvo, naj moli za preč. škofa Baraga, ki močno bolan leži v bolnišnici svete Neže. — Zadel ga je namreč mrtvud na stopnicah nadškofovega dvora, kjer so ga našli ležati brez vse zavednosti. Imel je tudi majhno rano na prsih, ker ga je nekoliko oprasnil križ, ko je bil padel. Prigovarjali so sicer zbrani škofje svojemu častivrednemu apostolskemu sobratu, naj zadnje dni svojega življenja preživi

pri kakem drugem bližnjem škofu; pa kako je bilo dobremu očetu in pastirju mogoče, svoji predragi čredi napraviti še to bridko žalost, da bi njega ne imela do zadnjega trenutka njegovega življenja pri sebi, pa tudi njegovega trupla v svoji zemlji po smrti ne hranila! Vrnil se je tedaj preč. škof Baraga, ko je minula najhujša nevarnost, med svoje drage v Market, ter je še kake 4 tedne bolnike obiskoval, otroke poučeval in krščeval. Kmalu potem pa je tako oslabel, da ni bil za nobeno opravilo več. V poročilu od dne 28. prosinca l. 1867. je komaj, komaj mogel svoje ime podpisati; v poročilu od 3. mal. travna l. 1867. pa piše, ali prav za prav dá po svojem duhovnem pomočniku pisati: „Slab sem tako, da me drugi komaj razumé, če hočem kaj povedati; vsako jutro vstanem in grem po malem gori pa doli v sobi, da morem laglje v postelji ležati. Kdor me vidi, komaj verjame, da bom le en teden še živel, životarim pa vendar-le in pričakujem svojega naslednika, ki so mi ga v Baltimorskem zboru obljubili. Štiri mesece je že, da svete maše darovati ne morem.“

In ob taki čedalje večji slabosti je preblagi apostol Indijanov v živi veri, v trdnem upanju, v goreči ljubezni in v stanovitni potrpežljivosti in ponižnosti mesec za mesecem, teden za tednom, dan za dnevom pričakoval tistega trenutka, ko je imel priti Gospod in povabiti ljubega svojega služabnika s tolaživnimi besedami: „Prav, dobri in zvesti blapec! ker si bil v malem zvest, zato te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojega Gospoda“. Prišel je Gospod, poklical in sprejel je zvestega svojega služabnika v kraljestvo večne svoje slave ravno na dan svojega godú, na dan, ko se krepst in svetost presladkega Njegovega Imena v Njegovem kraljestvu na zemlji slavi in poveličuje od konca do kraja svetá.

Kolikor raji bi vedeli posamezne okoliščine, ki zadevajo zadnje trenutke našega prečastitega in nepozabnega škofa Baraga, toliko bolj nam je žal, da zavoljo pomanjkanja zanesljivih dotičnih sporočil nič gotovega o tej reči povedati ne moremo. Edinò, kar zastran tega moremo zvedeti, nam pove že imenovani preč. gosp. generalvikarij Jaker v govoru, ki ga je imel 30. prosinca leta 1868. na grobu preljubega višjega pastirja, in ga je „Danica“ lansko leto razglasila. „Sedé (pri-poveduje preč. govornik) na stolu s priklonjeno glavo so pre-mišljevali (rajniki škof) dolga leta, ki so jih v Gospodovem vinogradu preživali po dolinah svoje solnčne domovine (na Kranjskem), ob bregovih jezera Mičiganskega in v divjih gozdih Gorenjega polotoka. In kaj so rekli, ko so vse to v duhu

pregledali? Rekli so, da so le nevreden služabnik Gospodov, da nimajo nič, na kar bi se opirali za večnost, kakor samo veliko usmiljenje Odrešenikovo in moč odpuščenja grehov, ki jo je Kristus dodelil svoji cerkvi.

Po noči pred svetimi tremi Kralji je pobožnega mučenca opominjalo, da bo treba kmalu iti v dolgo večnost. Mirno so pričakovali ure ločenja iz tega sveta; prejemši svete zakramente, udani v božjo voljo in polni upa v njegovo sveto milost so mirno v Gospodu zaspali v nedeljo imena Jezusovega ob dveh po polnoči, v praznik imena, v katero so stavili vse svoje upanje, imena, ki so se mu popolnoma darovali in so za njegovo slavo delali ves čas svojega življenja.

Tako je torej umrl mož preblage čiste duše — mož ravnega srca, v kojem ni bilo ne ovinkov, ne zvijače; šel je v večni počitek mož neutrudne delavnosti, mnogega trpljenja, mnogih bridkosti in težav v vinogradu Gospodovem; zaspal je v Gospodu mož po volji božji, mož po Kristusovem duhu, mož ljubezni, ki je vse svoje izvrstne zmožnosti obračal Bogu v čast in ljudem v zveličanje, zlasti svojim ljubljnim divjakom: njegova dela ga bodo vedno hvalila ter v slavnem, hvalnem spominu hranila zlasti pri Indijanih v severnih krajih, kjer počiva njegovo truplo, dokler ga ne vzbudi trobentin glas.“ In takrat — naj od svoje strani samo to še pristavimo — takrat se bo popolnoma uresničilo tisto tolaživno upanje in hrepenenje, ki je vedno navdajalo preblazega apostola Indijanov in je je 23 let pred svojo smrtjo kaj lepo in milo razodel z besedami: „Kolika tolažba, koliko preobilno plačilo, koliko nepopisno veselje bo moj delež sodnji dan, ko me bodo obdajali nekateri, ali, kakor upam, prav za prav vsi ti moji dobri otroci v Kristusu, ter pred ostrim sodnikom pričevali: Le-ta je bil prvi, ki nam je označeval tvojo besedo, nam razkladal usmiljenje, ki si ga ti po svojem Sinu skazal ljudem, pripravil naša srca, da v te verujemo, ter jih je napolnil z ljubeznijo do tebe.“

Baraga,

svetla zvezda na slovstvenem nebu
kranjsko-slovenskem in očipve-indijanskem.

(Spisal J. Marn.)

Bilo je 1826 veliko sveto leto, katero se je obhajalo po Slovenskem slovesno, da malokatero tako. Popisovali in popévali so ga iskreni duhovni pastirji n. pr. L. Dolinar, Bl. Potočnik, J. Traven, V. Stanič in drugi. Tedaj se je prikazal na slovstvenem polju slovenskem tudi Baraga. Dal je na svetlo „Opominvanje eniga duhovniga pastirja na svoje ovčice v sredi svetiga leta“, 1826, $\frac{1}{2}$ pole v 8merki, in zložil o njem „Dve duhovni pesmi“, v katerih se sicer ni oziral na pravilno pevsko mero ali vnanjo slovniško obliko, temuč le na to, da v sveti gorečnosti vnema in povzdiga človeku sreč.

Vodnik je počival že v grobu; ali glasil se je Ravnikar; razlagal je slovenščino Metelko, in l. 1825. pride na svetlo njegovo jezikoslovno poslopje „Lehrgebäude der sloven. Sprache“, in koj je bilo znati, da so slovenski jeli pisati bolje in čisteje. Čuti je tudi, da si je po svetem letu mnogo opomogel pravi krščansko-katoliški duh, ki veje odslej po slovenskih pisanjih. Tisto leto, kedar je izrojila „Čbelica“ ter svetnim pesnikom kazati jela, kako naj se poje slovenski, je prišla na dan:

I. Dušna Paša za kristjane, kateri želé v duhu in v resnici Boga moliti. Spisal Friderik Baraga, kaplan v Metliki. V Ljubljani, 1830. (Četrtega natiska l. 1845 pri J. Blazniku šteje v 12. str. 545.) — Kakor se je bila prikupila vernim Slovencem J. Golmajrova „Sveta maša in keršansko premišljevanje na vsak dan mesca iz sv. pisma“, ki se je bila od l. 1783. do 1826. natisnila šestnajstkrat; tako se je priljubila nam tudi Dušna paša, katera je bila l. 1854 razširjena že v več kakor 27.000 iztiskih, in je prikazala se l. 1858. na svetlo

sedmikrat, v sedanjem pravopisu, v večji in manjši obliki. — V kratkem predgovoru opominja kristijana, da naj Boga móli v duhu in v resnici; v bukvah pa, ki so res, kar kaže njih ime, prava dušna paša, mu k temu tudi pomaga. Vse je v njih prav pristréno in pobožno. Česar je polno srce, rado iz ust gré — v besedo in pismo. To je spolnil Baraga. Razun navadnih molitev ima v tej knjigi precej natanko nauk o spovedi in o sv. obhajilu prav ljubo; razložen Očenaš spokornega kristijana in razloženo Češčenomarijo; 12 lastnostij Jezusa Krisusa in 12 lastnostij Matere Božje, s pesmijo; 10 raznih litanij (o pokori, sladkem Imenu Jezusa, Kr. trpljenju, presv. R. T., presv. R. Krvi, Lavretanske, o sv. Jožefu, vseh svetnikov, za duše v vica, pri umirajočih); nevarnosti, katerih naj se mladi ljudje varujejo; pripomočke, deviško čistost ohraniti. Zlasti pristréne so molitve za bolnike in pri umirajočih. — Veliko dobrih in lepih molitvenih bukvic smo dobili Slovenci pozneje, vendar segajo posebno stareji radi še sedaj po Dušni Paši, katera jim zadostuje v vseh dušnih potrebah. To je vernim Slovencem prava duhovna čbelica, s katero si pasejo svojo dušo ter nabirajo sladke strdi za večno življenje.

Konec 17. in v začetku 18. stoletja so po Slovenskem na duhovnem polju klile in krasno cvetle cvetice, ki so se pred nekaj leti strahoma spet prikazale in se sedanji čas prosteje razvitaajo n. pr. romarske, bratovske, misijonske itd. Spričujejo nam to knjige, ki so prihajale tedaj na svetlo, na pr. o „Nebeškem Zilu“, Bratovske bukvice sv. „Roženkranca“ (1678), Mesec Božje ljubezni, Pridige iz bukvic imenovanih „exercitia sv. očeta Ignacia“ 1734 itd. — V drugi polovici preteklega stoletja pa je pihati jel duhovnim cveticam nasproten jug, kateri jih je paril, osoren sever, kateri jih je smodil. Tako toži l. 1783. P. Marko Pohlin, da mu v Ljubljani ni bilo dovoljeno, dati na svetlo bukvice v službo „prečistega spočetja Marije Device“. Zahtevali so tedaj le bolj knjige o gospodarstvu, čbelarstvu; pisarili bukve kuharske; krščanski nauk, toda ne samega, temuč v zvezi z zgodbami svetá, s poljskim in sosednjim naukom! — Po svetem letu se je tudi v tem zboljšalo. To nam potrjuje že druga knjiga, katero je na svetlo dal Baraga:

2. Od počesevanja in posnemanja Matere Božje. V Ljubljani, 1830. Natisnil J. Sassenberg. V 12. VI. str. 418. — Sme se reči, da so to prve precej dobre Šmarnice v slovenskem jeziku. — Spisal je bil sicer po svoje P. Marko „Ma-

rianske Kempenzar, ali dvoje bukvce od posnemanja Marie Divice, poprej skuz B. Sailerja . . . po latinsku spisane, zdej pak na Krajnsko prepisane inu vondane, v Lubl. Eger, 1769, 12. 167 str.;“ — po tem pa ni slediti enake cvetice na vrtu slovstvenem, da je Baraga vsadil jo tako lépo Mariji na čast, po „Imitatio sanctissimae Virginis ad normam Imitationis Jesu Christi“ e gallico latine reddita a Josepho Engstler Viennae a. 1783. Po stari slovenski pesmi: „Za Bogom častimo Marijo najbolj“ — kaže tudi on v predgovoru, kako nas k temu spodbujajo cerkveni učeniki, in ker je ona prav naša mati, kako jej skazujmo svojo čast in ljubezen posebno s posnemanjem njenih svetih vzgledov; to jej je najljubše. „De bote pa v vsih okolišinah svojiga življenja ložej spoznali, ljubi moji! kako je Marija v enakih okolišinah storila: sim vam prestavil prav lepe in podučne bukve v kranjski jezik, ker je v našim jeziku malo dobrih bukev od matere božje; desiravno bi se spodobilo, de bi jih veliko imeli, zakaj Marija je posebna patrona vsiga slovenskiga ljudstva“. To je res. Kako častijo Marijo Slovani sploh, in posebej Slovenci! Česar je Baraga želel, jelo se je pozneje spolnovati vzlasti, kar so se razširile Šmarnice tako, da ima malokateri narodič toliko in tako mičnih pesmic, molitev in bukvic sploh na čast Mariji, kolikor jih ima slovenski. Po vzgledu Tom. Kempčana, ki je že nekaterikrat poslovenjen, ima le-tá knjiga, nekoliko v pogovorih med Marijo in služabnikom, IV. bukve, in vsakatero imajo več razdelkov. V I. je v 29. razdelkih premišljevanje življenja in čednostij presv. Device Marije od njenega čistega spočetja do rojstva njenega Božjega Sina v Betlehemu; v II. v 33 razdelkih je premišljevanje od rojstva do tistega časa, ko je Marija na gori Kalvariji videla svojega Sina življenje dati v odrešenje svetá; v III. v 20. razdelkih premišljevanje do njegovega vnebohoda; v IV. v 14. razd. je pa popisano, s kakšnim počesčenjem, s kako gorečnostjo, ljubeznijo, pristrčnostjo in zaupnostjo morajo naša srca biti napolnjena do presvete Device Marije. V poslednjem t. j. v 14. razdelku popisuje pobožnost k svetemu Jožefu, ženinu Marije. Kakor smo dobili Slovenci od takrat precej in še lepih bukvic Šmarnic; tako smo prejeli l. 1867. jih posebej o sv. Jožefu, ki je naš varih in pomočnik v življenju in ob smrti, da se spolnuje tudi pri nas Slovencih pre-roška beseda sv. Terezije, da čim bolj bodo verniki spoznavali in poveličevali Marijo, tem bolj bodo spoznavali in častili tudi svetega Jožefa.

Soditi po bukvah, ki so pred 100 in 200 leti izhajale po naših krajih, nekaj v slovenskem, nekaj v latinskem ali nemškem jeziku, je bilo prav živo češčenje presvetega Rešnjega Telesa, in budili so se verniki prav goreče, da bi vredno premajali Jezusa večkrat v sv. obhajilu. Ta gorečnost je proti koncu preteklega stoletja pojenjavala. Marsikatero slovesnosti na pr. o sv. obhajilu, o izpostavljevanju, o procesijah ali obhodih s sv. Rešnjim Telesom itd. so se morale opustiti, in neka suhota je vsled tega jela vladati tudi v srcih slovenskih. Baraga je to bridko čutil; z besedo in dejanjem je budil ter vnel svoj rojake k pobožnemu obiskovanju in pogostnemu prejemanju sv. Rešnjega Telesa, in še kaplan v Metliki nam je spisal bukve

3. Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem rešnjem Telesu, in pozdravljenje Marije, prečiste Device. V Ljublj., Blaznik, 1832, 12. IX. str. 381. — Kakor sv. Alfonz Liguorij, po katerem je poslovenil te svete bukvice, tako je želel Baraga po tej pobožnosti pomagati vernim kristijanom k svetejšemu življenju. Sedanji čas po mnogoterih žalostnih izkušnjah spoznavamo nekoliko bolje, kako krepka in blaga pomočka v duhovnem življenju sta ravno obiskovanje ter vredno prejemanje presv. Rešnjega Telesa pa ponižno češčenje Marije Matere Božje. Kako lepo razodéva to Baraga že v „Dušni Paši“, in v kako kratkem času je ob tolikem delovanju vzlasti med Belimi Kranjci spisal oboje svojim rojakom v tako ljubezniivi obliki! Tudi v tej reči se je marsikaj spremenilo in mnogotero zboljšalo pri nas Slovencih posebno, kar se je ustanovila prelepa bratovščina v počeščevanje sv. Rešnjega Telesa in opleševanje ubožnih cerkvá na Kranjskem.

Tako blagovito je delal Baraga na duhovnem polju, oral s peresom tudi na književnem, prekopal in preravnal marsikatero ledino, posadil mnogo dišečih cvetic, ki so lepšale slovensko domovino ter navdajale Slovence s sladko nado boljše prihodnosti, kar ga Bog pokliče drugam. L. 1830. gre iz Kranjske čez morje v — Ameriko. Tam med Indijani je preblagemu delavcu svojemu Bog odločil novo široko polje, katero je Baraga obdelovati jel z enako umno in sveto neutrudljivo gorečnostjo. Med tolikimi deli in opravili vendar ni pozabil svojih rojakov. Spisal nam je v misijonu sv. Jožefa, na otoku Gorenjega Jezera v Ameriki l. 1836. nove bukve:

4. Premišljevanje štirih poslednjih reči. V Ljubljani, Blaznik, 1837, v 12. VI. str. 422. — Učil je prej pismeno rojake, kako naj Boga, ki je po nauku Jezusa samega duh,

mólijo v duhu in v resnici; učil jih je prav po otroško častiti preljubo Devico Marijo, Mater Božjo, ki je tudi naša mati in za Bogom naša največja pomočnica; učil jih je slednjič pobožno obiskovati, moliti in vredno prejemati pogostoma presv. Rešnje Telo. Izkušal je gotovo že domá pri svojih rojakih, še bolj pa na tujem pri divjakih v Ameriki, da so vedno taki, kateri nočejo skrbeti za svojo dušo ter ne znajo moliti v duhu in v resnici; katerih ne gane ne materna ljubezen Marije Device, ne božja ljubezen Jezusa Kristusa v najljubeznjivejši Skrivnosti. Take je treba torej navdajati s strahom in sveto grozo pred smrtjo in sodbo, mečiti in nagibati jih s premišljevanjem pekla in nebes. Z modrim Sirahom (7, 40.) je po teh bukvah zaklical iz daljne Amerike vsakateremu izmed nas: „V vseh svojih delih premišluj svoje poslednje reči, in vekomaj ne boš grešil“. — „Šest let je že preteklo,“ piše sam v predgovoru, „kar sim zapustil našo ljubo krajnsko deželo, kar sim nehal božjo besedo svojim preljubim Krajncam oznanovati . . . Ali, desiravno sim tako daleč od vas odločen, preljubi moji Krajnci! več ko dva tавžent ur, je vender moje serce vedno pri vas . . . Ker ne morem več svetih resnic naše vere, ktere nam k zveličanju pomagajo, z besedo med vami oznanovati, sim vam spisal le-te bukve, polne zveličanskiga premišljevanja itd.

Prejmite le-te bukve, ktere sim vam v tako daljni deželi spisal, v znamenje moje velike ljubezni do vas in mojih srčnih željá vašiga zveličanja, moji preljubi, nikdar pozabljeni Krajnci!“ — Razun premišljevanja poslednjih rečij imajo v sebi tudi pristavek o majhnem številu izvoljenih, z navadnimi molitvami, ter na koncu še posebej molitev sv. Frančiška Ksaverija, misijonarja, za izpreobrnjenje nevernikov. — Vidi se, da je misijonar Baraga zvesto posnemal vélikega svojega prednika ter neutrudno si prizadeval biti Indijanom v Ameriki to, kar je bil le-tá Indijanom v Aziji. — In dasiravno so vmes leta 1831. na svetlo prišle o štirih poslednjih rečeh bukve, ki jih je spisal J. Zigler, in leta 1833. „Pogled v večnost ali premišljevanje štirih poslednjih reči človekovih“, iz nem. prestavil G. Švab; so vendar jako ustregle Slovencem Baragove ter se mnogo razširile med njimi kakor drag spominik iz rok ljubljene rojaka in gorečega misijonarja v daljni Ameriki.

V misijonu sv. Jožefa, na otoku Gorenjega Jezera, je spisal svojim preljubim Kranjcem v letu 1840. še druge bukve:

5. Zlate Jabelka. Natisnil v Ljubljani Blaznik, 1844, v 8. str. 286. — „Duh Božji, ki v svetim pismu govori, pravi, de besede ob svojim času (to je ob pravim času) izrečene, so zlate jabelka. (Prip. 25, 11.) To so zlasti besede svetnikov . . . Jezus je vertnar, kateri je zasadil dervo keršanske resnice. Z njega so zasadili aposteljni mladike po celim svetu, dokler so razrastle v rodovitne drevesa. Na tih drevesih rastejo zlate jabelka. Nekoliko tih zlatih jabelk vam pošljem iz daljne dežele na dvanajstirih jablanah.“ — Te jablane so mu naslednje čednosti: „Ponižnost, pokoršina, poterpežljivost, zaupanje, molitev, priprostost serca, krotkost, pridnost v dobrih delih, zatajevanje in zatiranje samiga sebe, ljubezin, popolnamost, zedinjenje z Bogom“. — „Kakor pa vertnar“, piše Baraga, „med svoje lepe jabelka kako zeleno peresice zaplede, de je lepši viditi, kadar jih na mizo da; ravno tako sim tudi jest med besede svetnikov kako svojo lastno besedico zapledil, de vam bodo lete bukve bolj prijetne in umevniši . . . Bog daj, preljubi moji Krajnci! de bi vi lete zlate jabelka veselo uživali in de bi vam v večno življenje teknile“. — Kdor koli bere ta zlata jabelka, besede in vzglede iz sv. pisma in iz dejanja svetnikov, vidi in čuti, kako malo razločka je med njimi in besedami kranjskega misijonarja, da mora nehoté imenovati jih tudi zlata jabelka; tako so lepe in prirčne. Mnogotero koristijo zlata jabelka slovenskim učiteljem, pridigarjem in spovednikom. Ravno tako jim dobro služijo naslednje:

6. Nebeške Rože. Natisnil v Ljubljani Blaznik, 1846, v 12. str. 462. — Spisal je Baraga le-te bukvice tudi še v misijonu sv. Jožefa, v l. 1843. — Iz besedij sv. Pavla spoznamo, da je pravi kristijan „dober in Bogu prijeten duh Kristusov“. (II. Kor. 2, 15.) To doseže — po sv. čednostih. Take sv. krščanske čednosti so pa nebeške rože, katere nam je Jezus prinesel iz raja nebeškega ali iz paradiža. Takih nebeških rož popisuje v teh bukvicah šestnajst: „Strah božji, ljubezin do Boga, posnemanje Jezusa, ljubezin do bližnjiga, ljubezin in spoštovanje staršev, priserčna ponižnost, stanovitna poterpežljivost, keršanska pokoršina, sveta čistost serca, izvoljenje dobriega spovednika, pogostna in dobra spoved, pogostno in kolikor je mogoče vredno sv. obhajilo, sveta maša in obiskovanje presv. Rešnjiga Telesa, spoštovanje duhovnov, varuj se hudiga, stori dobro.“ — V pristavku ima molitve za izpreobrnjenje nevernikov; vodilo krščanskega življenja, v katerem govori o tem, kar ima verni kristijan sto-

riti vsaki dan svojega življenja, vsaki teden, vsaki mesec, vsako leto, ob vseh časih; in na zadnje: priprava k smrti.

Iz samega kazala človek lahko spozná, koliki zaklad je skrit v le-téh bukvah, in kako si je vernemu kristijanu prizadevati, da si prilasti te nebeške rože. Blagor mu! Gotovo bode dober in Bogu prijeten duh Kristusov. — Vidi se pa tudi, kako modro vódi Baraga kristijana po svojih spisih kakor po redoma postavljenih stopnjicah više in više, da se v dobrih delih, poln zlatih jabelk, in v svetih čednostih, ves v nebeških rožah, združi naposled z Bogom. — Človek brez hinavščine in po volji Božji — kar misli in čuti, to govori in piše ter v dejanju sam spolnuje. Tako Baraga, in vsaki, kdor mu stanovitno nasleduje, že po bukvah njegovih, v pobožnem življenju k vedno višji svetosti in popolnosti. To je želel buditi in poživljati pri svojih rojakih. Iz tega namena nam je pošiljal čez morje iz daljne Amerike tolikanj ljubeznjiva pisanja ali knjige, in v vsakih se priporoča tem, ki jih prebirajo, da bi prosili za-nj Boga, da „ki drugim pridigujem, sam zaveržen ne bom“! Obetam, da se bodo hvaležno spominjali Baraga vsi, kateri koli bodo pobožno prebirali omenjene šestere bukve. To so šesteri biseri, kateri vernemu kristijanu bistrijo um, čistijo in krepijo voljo, tolažijo srce ter mu zvesto kažejo pot v sveta nebesa. In Baraga ostane po njih v spominu Slovcu, dokler si bode le-tá prizadeval po pravem potu v svojo pravo domačijo.

Kakor solnce na večer: — tako se utrinjajo na jasnem nebu zjutraj mile zvezdice nam, prižigajo pa se ljudem onstran morja ter jim prijazno svetijo, kedar so pri nas že davno ugasnile. Taka zvezdica, katera lepo sije na slovstvenem nebu tu in tam, v Evropi in v Ameriki, je — Baraga. Komaj se je prikazal v slovstvu slovenskem, kar se podá v Ameriko, toda — ne izgine koj. Izza morja pošilja svoji domovini še mile žarke, ljubeznjive bukve slovenske, polagoma slovó jemaje od svojih rojakov.

Radi bi bili izvedeli le-ti, kje biva sedaj in kako se mu godi med Indijani. — Tedaj ni bilo še ne Novic, ne Danice slovenske. V posebnih listih, po letnikih katoliških družeb, ki so ga podpirale, je razglaševal svoja poročila. Kedar Indijane spozna nekoliko bolje, popiše, kakor Valvazor nekdanj pri nas, njihove šege in navade v severni Ameriki, po nemški „Geschichte, Charakter, Sitten und Gebräuche der nord-amerikanischen Indier“. Laibach, 1837, J. Blasnik. 8. 200 S. v knjižici, katera je l. 1837. v Parizu prišla na svetlo v fran-

coskem (Abrégé de l'histoire des Indiens de l'Amerique septentrionale cf. Slovník Naučný I. str. 497), v Ljubljani pa tisto leto v slovenskem jeziku s posebnim predgovorom Baragovim. Poslovenil jo je menda rajnki J. Kek in dal jej naslov:

Popis navad in zaderžanja Indijanov polnočne Amerike.

Spisal v nemškem jeziku Friderik Baraga, misijonar. 1837. 8. str. 165. — Prav mično popisuje Baraga ob kratkem Indijane, njih dušne in telesne lastnosti, obleko, stanovališča in živež, izdelke, lov gozdnih živalij in rib, ženitve in izrejo otrok, vero, vojske ali boje, gosposko in oblastnike, bolezni in zdravila, in slednjič šege, ki jih imajo pri pogrebih. — Razun teh so znamenita tudi druga njegova poročila o Indijanih po raznih časopisih in v raznih jezikih.

V jezikih sloví Slovan. To nam spričujejo tudi slovenski misijonarji. Kedar pridejo k tujemu ljudstvu, je njih prva skrb, da se naučijo ljudskega jezika. Domá že se je Baraga naučil razun slovenskega, nemškega, latinskega in grškega tudi francoskega in italijanskega jezika; pozneje se je navadil še angleškega. Med Indijani se je koj poprijel učenja njihovih raznih narečij. — Imenitna sta med njimi posebno dva rodova: Otavejci in Očipvejci. Živo je čutil Baraga velike duhovne potrebe svojih novih deželanov, ki dotlej niso imeli niti svojih duhovnih pastirjev, nikar še pisateljev. Njihova narečja se še nikdar niso pisala. Kakor nekdanj slovenski blagovestnik sv. Ciril in Metod, taka se mi zdita kranjsko-slovenski misijonarja Knoblehar v Afriki in Baraga v Ameriki. — Da bi mogel sveto vero in po nji pravo omiko razširjati in utrjevati med Indijani, ustanovil jim je pisavo — kakor Slovenom Ciril — ter jel zlagati poučne in pobožne knjige ali bukve v njihovem jeziku. Radostni so bili Slovenci, slišavši „veličija božja“ v svojem jeziku; kako veseli, kako radostni so morali biti tudi Indijani, kedar so slišali in prebirali nauke in dela božja, katera jim je po domače oznanjal in spisoval — slovenski Baraga!

Kolikor je znati, je spisoval Baraga nekatere reči francoski in angleški za ondotne francoske ali angleške prebivalce; kakor je tudi po dobrih knjigah v teh jezikih skladal slovenske (cf. angl. Spiritual pastura; franc. L'heureuse année . . par M. L'abbé Lasausse 1820, nemško J. P. Silbert, Wien, 1828 itd.). Enake pobožne, molitvene, premišljevanjske, veronaučne bukve je spisoval tudi svojim Indijanom, vzlasti Očipvejcem, katerih jezik je kaj čuden; ima le 17 glasov (brez

(l, r, f, v, u), besede pa nekatere silo dolge, kakor: „bigwa-kamigibidjiganikewiniwag“ po slovenski „kmetje“. — Ne morem jih — sevéda — popisati vseh teh knjig; ob kratkem naj zaznamenjam vendar-le nekatere:

a) **Otchipwe Anamie-Masinaigan** itd., Paris, Bailly, 1837, 12. 295 str. s podobo D. Marije Oznanjenja in naslednjim podpisom: „Kitchitwa Marie, gaganodamawichin, tehi wi mach-kawendamiid Kije-Manito, kaginig tehi mino-ijiwebisiian t. j. Češčena Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami.

b) **Gete dibadjimowin** . . Laibach (Illyrie, Avtriche), Jos. Blasnik, 1843, 9 pol; nekatere besede imajo po 27 črk; v knjigi ni nobenega **r** ne **u** (cf. Novic. 1868, str. 63).

c) **Katolik gagikwe-masinaigan** (katoliške pridigarske bukve), I. natisek v Ljubljani, Blaznik l. 1843: II. nat. v Detroitu, 1846.

d) **Katolik anamie-masinaigan** (katoliške molitvene bukve). Detroit, 1846.

e) **Katolik enamiad** o nanagatawendamowinan (katoliškega kristijana premišljevanja) Wawiiatanong, 1850. 12. str. 712. Detroit.

f) **A theoretical and practical Grammar** of the Otchipwe language . . . for the use of Missionaries. Detroit, 1850. 12. 576 str. Na čelu ima staro slovilo: „Breve iter per exempla, longum per praecepta“. Quintillianus. Razgled kaže, da se je nekoliko po njem ravnal, ker je na pr. Orthograph. Etymol. Subst. Verb. Conj. IX. Syntax. — pridejal tudi: Familiar Phrases, to facilitate conversation. Dialogue Mysionary anda Pagan Indian etc.

g) **A Dictionary** of the Otchipwe language, explained in English . . Cincinnati 1853. VII. Part. I. Otch.-Engl. 420 pg.; Part. II. Engl.-Otch. 662. pg., kjer so tudi nekatere slovenske besedice zaznamenjane z Illyr.

h) **Kakige Debwewina** t. j. Večne resnice, Cincinnati, 1855 (cf. Slov. Naučný. I. str. 479) itd. itd.

Že iz tega zaznamka se vidi, kako svetla zvezda je Baraga Indijanom, vzlasti Očipvejem, na nebu njihovega pismenstva. Saj jim je on osnoval pismena ter ustanovil pisavo posebno po slovnici in slovarju, katero oboje je prvi spisal v njihovem narečju. Kakor se Sloven spominja sv. Cirila, Slovenec posebej svojega A. Bohoriča, ki nam je sestavil prvo novoslovensko slovnico (1584); tako se bode Indijan Očipvejec spominjal hvaležno Baraga, po rodu Slovenca, začetnika očip-

vejskega slovstva. — In kolika dobrota so omenjene bukve prihodnjim misijonarjem in vsem učiteljem! — In kakor sta Ciril in Metod leta 868. knjige, kar sta jih spisala slovenski, skazala v Rimu tedanjemu papežu Hadrijanu II.; tako je vladika ali škof Baraga leta 1854. prvo slovnico in prvi slovar v oči pvejskem narečju poklonil v Rimu tedanjemu sv. očetu Piju IX. Slava mu!

Koliko je še delal Baraga, vrnivši se iz Rima, na književnem polju pri svojih Indijancih, tega doslej ne vem. To pa vém, da je tolikanj storil pri Slovencih, da, ako bi ga tudi pozabil kedaj Indijan O č i p v e j e c, kateri po svojih ustih blagovestnika svojega Friderika Baraga — radi **f** in **r** — celo izrekovati ne more; vendar verni Slovenec, v tem pravi jezikoslovec, nikdar zabil ne bode svojega pobožnega pisatelja Baraga Friderika ali Miroslava. — Črka mori; duh je, kateri oživlja. To slovilo svetega pisma je bilo Baragu vodilo. Vendar tudi črka v njegovih spisih nikakor ni slaba. Razun nekaterih takrat sploh navadnih ptujk p. gnada, ofer, štrafinga, grevinga, andoht itd. je beseda njegova, v tedaj veljavni Bohoričici, dosti lepa, dobra in krepka. Čedni resnici se spodobi čedna odeja; tudi Baraga je pred mnogimi pisatelji vrstniki večne resnice odeval v lepo, sem ter tja celo krasno odejo, kakor vrtnar, kateri med lepa jabelka dene kako zeleno peresce, da je lepše videti, kedar jih dá na mizo. Poglavitna reč pa mu je bila vselej in povsod — duh, ki oživlja; torej tudi v pisanju. „Le eno je potrebno; iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice!“ — te besede je sprejel iz ust svojega božjega učenika in jih oznanjal vedno z besedo in s pisanjem. Sam pravoslovec — je spoznal, da je večno pravo zastavljeno v sv. cerkvi. Tej se je ves daroval. Nikdar ni bil med tistimi, kateri vedno lo sanjarijo ter se pečajo s praznimi domišljijami, frfraje od cvetice do cvetice, od rožice do rožice; ki vedno le iščejo, pa nikoli ne najdejo; vedno le želijo in koprnijo po rečéh, katerih doseči ne morejo. Jasna mu je bila glava, mirno mu srce. Svest si svojega namena je véрно hodil za solncem večne resnice in pravice, ter razodeval jo svojim — Slovencem in Indijancem.

Ako novošegni svobodnjaki — čutěč, da je slovensko ljudstvo sploh še verno in pobožno — ustmeno in pisмено tožijo, da je zabito, okorno in nesposobno, ker svojih preklicanih nauk pohotno med-nje raztrositi ne morejo; smem reči, da je temu pri duhovnih in neduhovnih mnogo pripo-

mogel ravno Baraga z besedo in dejanjem, in morebiti najstanovitniše — s svojim pisanjem.

Sloví med nami sedaj Vodnik, sloví Prešeren; ali vendar — koliko Vodnikovih pesnij, koliko Prešernovih poezij je razobčenih med prostim slovenskim ljudstvom; koliko pa je „Dušne Paše“, „Zlatih Jabelk“, „Nebeških Rož“ itd., po katerih sloví in koristil bode Baraga slovenskemu národu?!

Duh vlada. Beseda, katera iz srca pride, se tudi v srce snide. Kedar gospoduje in móti posvetno peró, tedaj naj s peresom dela tudi vojščak Kristusov, in sicer kakor Baraga, Veriti, Slomšek in drugi, sedaj po vzgledu sv. Petra ali Pavla, sedaj sv. Janeza itd. Cerkev naša je vojskujoča. Dokler se vojskuje, zmaguje. Mir s svetom — ta ji je v kvar. To je izkušal Baraga. Torej se je tako hrabro vojskoval že domá; preselivši se v Ameriko na novo cerkveno bojišče nas pa resnobno spominja strahotnega prerokovanja Gospodnjega o preseljevanju kraljestva božjega na zemlji. Ta spomin je vzbudil pri svojih rojakih leta 1836., kedar je prvič iz Amerike prišel nazaj domóv; ta spomin je oponovil Slovincem leta 1854., kedar je obiskal drugikrat svojo domovino. Ta spomin naj ponavlja vedno pri nas po svojih slovenskih spisih ter po le-tej knjigi, katera nam v slovenski besedi kaže njegovo blago življenje in delovanje. Naj se spopne tako, kar mu je leta 1854. o njegovem drugem prihodu v rojstno deželo v imenu oveseljenih rojakov (po „Zg. Danici“ l. 6.) sedaj že tudi rajniki vrli M. Hladnik zapel bil v pozdrav:

Slovenija! majhna si, vendar leskeče
Prekrasnih slave zvezd obnebje tvoje;
Zasluga vsakoršna imá jih broje,
Sijajnosti so daleko sloveče.

Pa milše ni je v množici svitleče
Od njé, ki prva z domovine svoje
Se dvignila mej neznabogov roje,
Jim svetit iz divjaštva tmín do sreče.

Ta zvezda Ti si, Miroslav preblagi!
In Bog lesket Tvoj zdaj še povelíča,
Da duš še več razsvétluje, zvelíča.

Zastonj ni dal Te domovini dragi,
Da siješ njej! — To mig je nam, rojaki!
V nasledbi ne zastajat' za — divjaki.

Kazalo.

	Stran
1. Baraga v otroških letih	9
2. Baraga v šolah: a) v Ljubljani	11
b) na Dunaji	13
3. Baraga bogoslovec v ljublj. semenišču in za mašnika posvečen	15
4. Baraga duhovni pomočnik: a) v Šmartnu pri Kranji	17
b) v Metliki	23
5. Baragov poklic in hrepenenje, oznanjevati Kristusa malikovalcem	25
6. Baraga se napoti v severno-amerikanski misijon. Njegovo po-	
potovanje: a) od Ljubljane do Njujorka (New-York)	28
b) od Njujorka do Cincinata	31
7. Krivo drevo (l'Arbre croche), prva misijonska staja Baragova .	34
8. Baragovo misijonsko življenje in delovanje v Krivem drevesu in	
v okolici. Razložek med katoliškimi in protest. misijonarji .	40
9. Baraga ustanovi novo misijonsko stajo pri „Veliki vodi“, ki jo	
Šmarija imenuje	64
10. Druga misijonska staja, ki jo Baraga ustanovi v (Lapointu) Šent-	
Jožefu ob Gorenjem jezeru (Lac superior)	81
11. Baragovo potovanje v Evropo v misijonskih rečeh	91
12. Baragova vrnitev v misijonsko stajo Šent-Jožef ob Gorenjem je-	
zeru. Blagoslovi novo misijonsko cerkev in pošlje kot ime-	
novan generalvikarij svojega rojaka gospoda Franca Pirca v	
Grand Portage	93
13. Petletna doba Baragu neljubega počitka in omejene njegove de-	
lavnosti v Šent-Jožefu	99
14. Ponovljena misijonska Baragova delavnost v izhodnih krajih	
Gorenjega jezera	103
15. Obilni sad misijonske Baragove delavnosti po vrnitvi v Lanz. .	108
16. Apostolska Baragova delavnost v srebrnih in mednih rudnikih	
okoli Lanza	113
17. Baraga pri svoji nekdanji čredi v Šent-Jožefu. Kranjska misi-	
jonarja, častita gospoda Pirec in oče Škola, naslednika Ba-	
ragova v stajah: v Krivem drevesu in v Šent-Jožefu	115
18. Književna ali slovstvena Baragova delavnost v Lanzu	120
19. Nova škofija ustanovljena med novoizpreobrnjenimi Baragovimi	
Indijani. Baraga za škofa posvečen in postavljen za apostol-	
skega vikarja v tej novi misijonski škofiji	125
20. Prečastiti škof Baraga v Ljubljani na Kranjskem	130
21. Vrnitev v novo misijonsko škofijo; prijetnosti in težave začetne	
višjepastirske delavnosti. — Šmarija (Saut-Sainte-Marie), sedež	
prečast. škofa Baraga, ki neha biti apostolski vikarij	136
22. Uspešna višje-pastirska delavnost preč. škofa Baraga	139
23. Premeščenje škofovskega sedeža iz Šmarije v Market (Marquette)	148
24. Čedalje večja slabost preč. škofa Baraga. Blaga smrt	151
Baragovo slovstveno delovanje posebej, sp. J. Marn	157

